ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОХИРУУЛАГЧ АГЕНТЛАГ
ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР

НИСЭХИЙН ЦАГ УУРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХАНГАЛТ-ТЕХНИКИЙН БАРИМТ БИЧИГ

Баримт бичгийн код:	Зам, тээврийн сайд, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сайдын хамтарсан тушаал А/17, А/125
Батлагдсан огноо:	2026-01-22

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН САЙД, БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН
САЙДЫН ХАМТАРСАН ТУШААЛ

2026 оны 01 сарын 22 өдөр Дугаар А/17, А/125 Улаанбаатар хот

Техникийн баримт бичиг
батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Иргэний нисэхийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.3 дахь заалт, Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3 дахь заалт, Олон улсын иргэний нисэхийн тухай Чикагогийн конвенцын 3 дугаар хавсралтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ НЬ:

1.“Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт" техникийн баримт бичгийг хавсралтаар баталсугай.

2.“Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт" техникийн баримт бичгийг мөрдөж ажиллахыг Цаг уур, орчны шинжилгээний газар (Э.Баттулга), "Иргэний нисэхийн үндэсний төв" ТӨХХК (Б.Отгонсүх), агаарын тээврийн байгууллагуудад, техникийн баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Иргэний нисэхийн ерөнхий газар (Э.Төрбаяр)-т тус тус даалгасугай.

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН САЙД

Б.ДЭЛГЭРСАЙХАН

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН САЙД

Б.БАТБААТАР

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН БҮРТГЭЛ
(TABLE OF NOTING CHANGES)

Хувилбар *(Индекс)*	Батлагдсан огноо *(Тушаалын дугаар)*	Нэмэлт өөрчлөлт орсон заалтын дугаар	Дэлгэрэнгүй тайлбар
1	2	3	4
Хэвлэл 1	1992.11.20		Анхны хэвлэл
Хэвлэл 1 Өөрчлөлт 1	Иргэний агаарын тээврийн удирдах газар, Ус цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын 1997 он 36/300	Нислэгийн тогтмолжилт алдагдахад хүргэсэн ба нислэгийн аюулгүй байдалд сөрөг нөлөө үзүүлсэн нислэгийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ дүгнэх заавар	
Хэвлэл 1 Өөрчлөлт 2	1998 он	Агаарын хөлгийн нисэх багаас цаг уурын ажиглалт хийх ба түүнийг дамжуулах журам, Нислэгийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ дүгнэх заавар	
Хэвлэл 1 Өөрчлөлт 3	2002 он	SIGMET, AIRMET мэдээлэл зохиох журам	
Хэвлэл 1 Өөрчлөлт 4	Монгол улсын дэд бүтцийн сайд, Байгаль орчны сайдын 2003.01.22 12/14	Нисэх буудлын уур амьсгалын тодорхойлолт бичих аргачлал	
Хэвлэл 1 Өөрчлөлт 5	2006 он	Суулт, хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ зохиох журам, RMK бүлгийг хэрэглэх журам, Цаг агаарын байдлын ам зөвлөгөө өгөх журам	
Хэвлэл 1 Өөрчлөлт 6	2008 он	Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээнд тавигдах шаардлагууд	
Хэвлэл 2	ИНЕГ-ын дарга, ЦУОШГ-ын даргын 2010.05.21 А/177/57		Чикагогийн Конвенцын 3-р хавсралтын Нэмэлт 75-аар өөрчлөгдөв
Хэвлэл 2 Өөрчлөлт 1	ИНЕГ-ын дарга, ЦУОШГ-ын даргын 2011.07.06 А/261/92	Тодорхойлолт ба товчлол, Цаг уурын ажиглалт мэдээ, Урьдчилсан мэдээ, Нислэгт зориулсан цаг агаарын урьдчилсан мэдээг дүгнэх, Нисэх баг болон агаарын тээвэрлэгчдэд зориулсан цаг уурын үйлчилгээ	
Хэвлэл 2 Өөрчлөлт 2	ИНЕГ, ЦУОШГ-ын даргын дугаартай 2013.11.19 А/659/217	Чикагогийн Конвенцын 3-р хавсралтын Нэмэлт 76-аар өөрчлөгдөв	
Хэвлэл 3	ИНЕГ-ын дарга, ЦУОШГ-ын даргын 2016.11.24 А/876/136		Чикагогийн Конвенцын 3-р хавсралтын Нэмэлт 77-оор өөрчлөгдөв
Хэвлэл 3 Өөрчлөлт 1	ИНЕГ-ын дарга, ЦУОШГ-ын даргын 2018.12.17 А/837/267	Чикагогийн конвенцын 3-р хавсралтын Нэмэлт 78-аар өөрчлөгдөв	
Хэвлэл 4	ИНЕГ-ын дарга, ЦУОШГ-ын даргын 2023.09.15 А/267/164	-	Чикагогийн конвенцын 3-р хавсралтын Нэмэлт 79, 80-аар өөрчлөгдөв
Хэвлэл 5	Зам, тээврийн сайд, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сайдын тушаал 2026.01.22 А/17, А/125	-	Чикагогийн Конвенцын 3-р хавсралтын Нэмэлт 81, 82-оор өөрчлөгдөв.

ТҮГЭЭЛТИЙН ХУУДАС

Хувилбар */Индекс/*	Батлагдсан огноо */Тушаалын дугаар/*	Түгээх нэгж, байгууллагын нэр	Баримт бичгийг түгээх хэлбэр
Зам, тээврийн сайд, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сайд	2026.01.22 А/17, А/125	ЦУОШГ	Эх хувь */Цахим, хэвлэмэл/*
		НЦУТ	
		Орон нутгийн УЦУОШТ	
		ИНЕГ	
		ИНҮТ	
		Нисэх буудлууд	
		Агаарын тээвэрлэгч компаниуд	
		НТОЗШША	
		Харилцагч байгууллагууд	

"НИСЭХИЙН ЦАГ УУРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХАНГАЛТ" ТЕХНИКИЙН БАРИМТ БИЧИГ

А.Хамрах хүрээ

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллага (цаашид "ICAO" гэх) нь 1944 оны 12 дугаар сарын 07-ны өдөр Чикаго хотноо байгуулагдсан бөгөөд Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын төрөлжсөн байгууллага юм. Уг байгууллагаас иргэний нисэхэд хамаарах Стандарт болон зөвлөмжийг агуулсан баримт бичгүүдийг гаргадаг бөгөөд тэдгээрийг "Чикагогийн Конвенцын Хавсралтууд" хэмээдэг. Монгол Улс энэхүү Конвенцод 1989 оны 09 дүгээр сарын 07-ны өдөр нэгдэн орсны хувьд иргэний нисэхийн үйл ажиллагаанд Чикагогийн Конвенцын (цаашид "Конвенц" гэх) хавсралтуудыг мөрдлөг болгон ажилладаг.

Иргэний нисэхийн болон нисэхийн цаг уурын салбарт баримтлах энэхүү техникийн баримт бичгийг Конвенцын Хавсралт 3 "Олон улсын агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээ" болон 2025 онд ICAO-аас шинээр баталсан баримт бичиг Doc 10157 "Procedures for Air Navigation Services — Meteorology/Агаарын навигацийн үйлчилгээний журам – Цаг уур" (цаашид "PANS-MET (Doc 10157)")-д үндэслэж шинэчлэн боловсруулсан.

Энэхүү баримт бичигт тусгасан стандарт, зөвлөмжийг PANS-MET (Doc 10157)-ийн хамт ашиглана.

Энэхүү баримт бичигт нисэхийн цаг уурын мэдээний хангалт, цаг уурын алба болон системүүд, аэродромын цаг уурын ажиглалтын мэдээлэл, агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалт, аэродромын болон чиглэлийн урьдчилсан мэдээ, зөвлөмж сэрэмжлүүлэг, нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэл, агаарын тээвэрлэгч болон нисэх багийн гишүүдэд үзүүлэх үйлчилгээ, нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ, эрэн хайх авран туслах үйлчилгээ болон нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээнд зориулсан цаг уурын мэдээлэл, цаг уурын мэдээлэл солилцох зэрэг үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа, тоног төхөөрөмж, нислэгт зориулсан цаг агаарын мэдээний техникийн шаардлагыг багтаасан болно. Нисэхийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны үндсэн хэсэг нь агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээ бөгөөд энэ нь нислэгийн төлөвлөлт, үйл ажиллагаатай шууд хамааралтай юм.

Б. Нэр томьёо ба тодорхойлолт

Энэхүү баримт бичигт хэрэглэгдсэн нэр томьёог Бүлэг 1-ийн ерөнхий зүйлд тусгасан тодорхойлолтуудын дагуу ашиглана.

ЗАНГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЕӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХҮҮЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
Чанчал
үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ
ЗАМ, ТЭЭВРИЙ
ЭЖ ХУЧ
Саид Тэмүү
Дарын 26 А/17

ГАРЧИГ

Бүлэг 1. Тодорхойлолт (Definitions) 1

Бүлэг 2. Ерөнхий зүйл (General provisions) 10
2.1 Цаг уурын үйлчилгээний хангалт болон зорилго, зорилт, тодорхойлолт (Objective, determination and provision of meteorological services) 10
2.2 Цаг уурын мэдээллийн тайлбар, чанарын менежментийн тогтолцоо, ашиглалт болон хангалт (Supply, use, quality management system and interpretation of meteorological information) 11
2.3 Агаарын тээвэрлэгчдээс шаардах мэдээлэл (Notifications required from operators) 12

Бүлэг 3. Цаг уурын алба болон дэлхийн системүүд, дэмжих төвүүд (Global systems, supporting centers and meteorological offices) 14
3.1 Дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төв (World area forecast centre) ... 14
3.2 Аэродромын цаг уурын алба (Aerodrome meteorological offices) 14
3.3 Цаг уурын үйлчилгээний алба (Meteorological watch offices) 15
3.4 Галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төв (Volcanic ash advisory centres, VAAC) 16
3.5 Тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх төв (Tropical cyclone advisory centres, TCAC) 16
3.6 Сансрын цаг агаарын төв (Space weather centres, SWXC) 17

Бүлэг 4. Аэродромын цаг уурын ажиглалтын мэдээлэл (Aerodrome meteorological observational information) 18
4.1 Нисэхийн цаг уурын өртөө ба ажиглалт (Aeronautical meteorological stations and observations) 18
4.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллага хооронд байгуулсан гэрээ (Agreement between meteorological service provider and appropriate air traffic services authority) 19
4.3 Байнгын ажиглалт болон мэдээ (Routine observations and reports) 20
4.4 Тусгай ажиглалт болон мэдээ (Special observations and reports) 20
4.5 Цаг уурын мэдээний үзүүлэлт (Characteristics of meteorological reports) .. 21
4.6 Цаг уурын элементийг ажиглах болон мэдээлэх (Observing and reporting meteorological elements) 23
4.7 Автомат ажиглалтын системээс гаргаж буй цаг уурын мэдээлэл (Reporting meteorological information from automatic observing systems) ... 27
4.8 Галт уулын идэвхжилийг ажиглах болон мэдээлэх (Observing and reporting volcanic activity) 27
4.9 Цаг уурын мэдээллийн түгээлт (Dissemination of meteorological reports) .. 27

Бүлэг 5. Агаарын хөлгөөс хийсэн цаг уурын ажиглалтын мэдээ (Aircraft meteorological observational information) 29
5.1 Улсын үүрэг (Obligations of States) 29
5.2 Агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтын төрөл (Types of aircraft observations) 29
5.3 Агаарын хөлгөөс хийсэн байнгын ажиглалт (Routine aircraft observations) 29
5.4 Агаарын хөлгөөс хийх байнгын ажиглалтаас чөлөөлөх (Routine aircraft observations- exemptions) 29

5.5 Агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалт (Special aircraft observations) ... 29
5.6 Агаарын хөлгөөс хийсэн бусад байнгын бус ажиглалт (Other non-routine aircraft observations and reports) ... 30
5.7 Нислэгийн үед агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтыг мэдээлэх (Reporting of aircraft observations) ... 30
5.8 Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжээс агаарын хөлгийн мэдээг дамжуулах (Relay of air-reports by air traffic services units) ... 30
5.9 Агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтын мэдээг түгээх (Dissemination of air-reports) ... 31

Бүлэг 6.Аэродромын болон чиглэлийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ (Aerodrome and en-route meteorological forecast information) ... 32
6.1 Урьдчилсан мэдээний ашиглалт (Use of forecasts) ... 32
6.2 Аэродромын цаг агаарын урьдчилсан мэдээ (Aerodrome meteorological forecast information) ... 32
6.3 Чиглэлийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ (En-route meteorological forecast information) ... 35

Бүлэг 7.Зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг, мэдэгдэл агуулсан цаг уурын мэдээлэл (Meteorological information containing advisories, warnings and notices) ... 37
7.1 Галт уулын үнсний зөвлөмжийн мэдээлэл болон улсын галт уулын ажиглалтын төвүүдээс ирүүлсэн мэдээлэл (Volcanic ash advisory information and information from State volcano observatories) ... 37
7.2 Тропикийн циклоны зөвлөмжийн мэдээлэл (Tropical cyclone advisory information) ... 37
7.3 Сансрын цаг агаарын зөвлөмжийн мэдээлэл (Space weather advisory information) ... 37
7.4 SIGMET мэдээлэл (SIGMET information) ... 37
7.5 AIRMET мэдээлэл (AIRMET information) ... 38
7.6 Аэродромын сэрэмжлүүлэг (Aerodrome warnings) ... 39
7.7 Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг (Wind shear warnings) ... 40

Бүлэг 8.Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэл (Aeronautical climatological information) ... 42
8.1 Ерөнхий зүйл (General provisions) ... 42
8.2 Аэродромын уур амьсгалын хүснэгт (Aerodrome climatological tables) ... 42
8.3 Аэродромын уур амьсгалын хураангуй (Aerodrome climatological summaries) ... 42
8.4 Цаг уурын ажиглалтын мэдээний хуулбар (Copies of meteorological observational data) ... 43
8.5 Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэл солилцох (Exchange of aeronautical climatological information) ... 43

Бүлэг 9.Агаарын тээвэрлэгч болон нисэх багийн гишүүдэд үзүүлэх цаг уурын үйлчилгээ (Meteorological services for operations and flight crew members) ... 44
9.1 Ерөнхий зүйл (General provisions) ... 44
9.2 Зөвлөмж, зөвлөгөө болон дэлгэцийн мэдээллийн үйлчилгээ (Briefing, consultation and display) ... 45
9.3 Нислэгийн баримт бичиг (Flight documentation) ... 46

9.4 Зөвлөмж, зөвлөгөө, нислэгийн төлөвлөлт, нислэгийн баримт бичигт зориулсан нислэгийн өмнөх автомат мэдээллийн систем (Automated pre-flight information systems or briefing, consultation, flight planning and flight documentation)..... 47
9.5 Нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт зориулсан цаг уурын мэдээлэл (Meteorological information for aircraft in flight) 48

Бүлэг 10.Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ, эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээ болон нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээнд зориулсан цаг уурын мэдээлэл (Meteorological information for air traffic services, search and rescue services and aeronautical information services) 49
10.1 Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжид зориулсан мэдээлэл (Information for air traffic services units)..... 49
10.2 Эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээний нэгжид зориулсан мэдээлэл (Information for search and rescue services units) 50
10.3 Нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээний нэгжид зориулсан мэдээлэл (Information for aeronautical information services units)..... 50

Бүлэг 11.Цаг уурын мэдээллийг солилцох харилцаа холбооны ашиглалт (Use of communications to exchange meteorological information)..... 52
11.1 Харилцаа холбоонд тавигдах шаардлага (Requirements for communications) 52
11.2 Нисэхийн суурин холбоо болон нийтийн интернэтийн ашиглалт (Use of aeronautical fixed service communications and the public Internet) .. 53
11.3 Нисэхийн хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээний төхөөрөмжийн ашиглалт (Use of aeronautical mobile service communications) 54
11.4 D-VOLMET радио нэвтрүүлгийн холболтын үйлчилгээг ашиглах (Use of aeronautical data link service D – VOLMET) 54
11.5 Нисэхийн радио нэвтрүүлгийн үйлчилгээний ашиглалт – VOLMET радио нэвтрүүлэг (Use of aeronautical broadcasting service - VOLMET broadcasts)..... 54

Хавсралтууд
Хавсралт 1. Нислэгийн баримт бичиг - загвар зураг болон маягт (Flight documentation - model charts and forms) 55
Хавсралт 2. Цаг уурын алба болон төвүүдэд дэмжлэг үзүүлэх дэлхийн системийн техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to global systems, supporting centers and meteorological offices) 73
Хавсралт 3. Цаг уурын ажиглалт болон мэдээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to meteorological observations and reports) 77
Хавсралт 4. Агаарын хөлгийн ажиглалт болон мэдээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to aircraft observations and reports) 108
Хавсралт 5. Урьдчилсан мэдээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to forecasts) 116
Хавсралт 6. Sigmet ба Airmet мэдээлэл, аэродромын сэрэмжлүүлэг, салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэгтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to sigmet and airmet information, aerodrome warnings and wind shear warnings) 133

Хавсралт 7. Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэлтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to aeronautical climatological information) 153
Хавсралт 8. Нисэх багийн гишүүн болон агаарын тээвэрлэгчид зориулсан үйлчилгээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to service for operators and flight crew members) 161
Хавсралт 9. Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ, эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээ болон нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээнд зориулсан мэдээлэлтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to information for air traffic services, search and rescue services and aeronautical information services) 170
Хавсралт 10.Холбооны тоног төхөөрөмжид тавигдах шаардлага болон тэдгээрийн ашиглалттай холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to requirements for and use of communications) 174

Нэмэлтүүд

Нэмэлт A. Хэмжилт, эсхүл ажиглалтын хүлцэж болох хязгаарлал (Operationally desirable accuracy of measurement or observation) 177
Нэмэлт B. Урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлал (Operationally desirable accuracy of forecasts).....
Нэмэлт C. Аэродромын мэдээнд хэрэглэх сонгогдсон шалгуур (Selected criteria applicable to aerodrome reports)..... 181
Нэмэлт D. Багажийн заалтыг ХБЗ-ын дагуух АБХ болон АБХ руу хөрвүүлэх (Conversion of instrumented readings into runway visual range and visibility) 183

Бүлэг 1.Тодорхойлолт

Агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээний стандарт болон зөвлөмжид доорх томьёоллуудыг ашигласан тохиолдолд дараах утгыг илэрхийлнэ.

Авран туслах зохицуулалтын төв / Rescue co-ordination centre
ЭХАТ бүсийн хүрээнд ЭХАТ үйлчилгээг үр дүнтэй зохион байгуулж, тухайн үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн зохицуулах үүрэгтэй нэгж.

Агаарын хөлгийн мэдээ / Air-report
Нислэгт байгаа агаарын хөлгөөс байршил, үйл ажиллагаа, эсхүл цаг уурын мэдээний шаардлагад нийцүүлэн бэлдэж дамжуулдаг мэдээ.

Агаарын хөлгөөс ажиглалт хийх / Aircraft observation
Нислэгт байгаа агаарын хөлгөөс хийсэн нэг, эсхүл хэд хэдэн цаг уурын элементийн үнэлгээ.

Агаарын хөлөг / Aircraft
Агаар газрын гадаргуутай харилцан үйлчилснээс өөр, агаарын урсгалын харилцан үйлчлэлээр агаар мандалд хөөрөн нисэх чадвартай төхөөрөмж.

Ажиглалт (цаг уурын) / Observation (meteorological)
Цаг уурын нэг, эсхүл хэд хэдэн элементийг ажиглах үйл ажиллагаа.

Аэродром / Aerodrome
Агаарын хөлгийн хөөрөлт, буулт болон гадаргуугийн хөдөлгөөнд бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн ашиглахад зориулсан, эсхүл зохион бүтээсэн, газар, эсхүл усан дээр тогтоосон, түүний барилга, байгууламж болон төхөөрөмжийг багтаасан талбай.

Аэродромын удирдлагын цамхаг / Aerodrome control tower
Аэродромын хөдөлгөөнд НХУ-ын үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор байгуулсан нэгж

Аэродромын уур амьсгалын тодорхойлолт / Aerodrome climatological summary
Статистик өгөгдөлд үндэслэн гаргасан аэродромын цаг уурын тодорхойлогдсон элементүүдийн товч хураангуй.

Аэродромын уур амьсгалын хүснэгт / Aerodrome climatological table
Аэродромын нэг, эсхүл хэд хэдэн цаг уурын элементийн ажиглагдсан үзэгдлийн статистик өгөгдлийг багтаасан хүснэгт.

Аэродромын хяналтын цэг / Aerodrome reference point
Аэродромын газар зүйн байршлыг тодорхойлдог цэг.

Аэродромын цаг уурын алба / Aerodrome meteorological office
Олон улсын нислэгт үйлчилдэг аэродромд цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэхээр томилогдсон нэгж.

Аяллын түвшин / Cruising level
Нислэгийн дийлэнх хэсэгт хадгалдаг нислэгийн түвшин

МОНГОЛ УЛСЫН УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАРЛАСАН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дугаар 26 А/17

Босго / Threshold
Буулт үйлдэхэд ашигладаг ХБЗ-ын хэсгийн эхлэл.

Бүсийн агаарын навигацийн гэрээ / Regional air navigation agreement
Бүсийн агаарын навигацийн уулзалтын зөвлөмжийг үндэслэн ICAO консулын баталсан гэрээ.

Бүсийн удирдлагын төв / Area control centre (ACC)
Өөрийн хариуцах удирдлагын бүсэд, хяналттай нислэгт НХУ-ын үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор байгуулсан нэгж.

Бэлтгэл аэродром / Alternate aerodrome
Буулт үйлдэхээр төлөвлөсөн аэродромд буух, эсхүл түүнийг чиглэн нисэх боломжгүй, эсхүл эргэлзээтэй болсон үед агаарын хөлөг чиглэн нисэж болох, шаардлагатай үйлчилгээ болон байгууламжтай, агаарын хөлгийн үзүүлэлтийн шаардлагыг хангаж чадах ба тухайн цаг хугацаанд ажилтай байгаа аэродром.

Газардах зоон / Touchdown zone
Буултын үед нисэх онгоц ХБЗ-нд анх шүргэхэд зориулсан, босгын дараах ХБЗ-ын хэсэг.

Галт уулын ажиглалтын төв / State volcano observatory
Тухайн Улсын идэвхтэй, эсхүл идэвхжиж болох галт уулд мониторинг хийж, холбогдох бүсийн удирдлагын төв/ нислэгийн мэдээллийн төв, цаг уурын ажиглалтын алба болон галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төвийг галт уулын идэвхжилтэй холбоотой мэдээгээр хангах зорилгоор бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр байгуулсан галт уулын ажиглалтын төв.

Галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төв / Volcanic ash advisory centre (VAAC)
Цаг уурын хяналтын алба, бүсийн удирдлагын төв, нислэгийн мэдээллийн төв, Дэлхийн бүс нутгийн урьдчилсан мэдээний төв болон олон улсын ОРМЕТ өгөгдлийн санг галт уулын дэлбэрэлтээс шалтгаалж агаарт тархсан галт уулын үнсний босоо, хэвтээ чиглэлийн шилжилт хөдөлгөөний бодит болон сэрэмжлүүлэх мэдээллээр хангах үүрэгтэй, бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр томилогдсон цаг уурын төв.

Гэрээ (ADS-C) / Automatic dependent surveillance – contract (ADS-C)
Ямар нөхцөлийн дагуу ADS-C мэдээлэл эхлүүлэх болон аль өгөгдөл тухайн мэдээлэлд агуулагдсан байхыг заасан, data-link-ээр газрын систем болон агаарын хөлөг хооронд ADS-C гэрээний нөхцөлийг солилцох арга.

Тайлбар. "ADS-C" гэж ADS event contract, ADS demand contract, ADS periodic contract, эсхүл emergency mode-г илэрхийлдэг, нийтлэг хэрэглэдэг товчлол

Давамгайлах хараа / Prevailing visibility
Тэнгэрийн хаяаны тойргийн хагасаас багагүй хүрээнд, эсхүл аэродромын гадаргуугийн хагасаас багагүй хүрээнд, "хараа"-ны тодорхойлолтын дагуу тогтоосон хамгийн сайн харааны хэмжээ. Эдгээр хүрээ нь үргэлжилсэн, эсхүл хэсэгчилсэн байж болно.

Тайлбар. Энэ нь хуний ажиглалтаар ба, эсхүл хэрэгслээр тодорхойлсон утга байж болно. хэрэгсэл ашигласан тохиолдолд давамгайлах харааг илүү оновчтой тодорхойлно гэж үзнэ.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
Гарын үсгийн тайлбар
26 01 дугаар сарын 29
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

Дэлхийн бүс нутгийн урьдчилсан мэдээний систем / World area forecast system (WAFS)
Дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төвөөс нислэгийн замын нисэхийн цаг уурын урьдчилсан мэдээг нэгдсэн стандартчилсан форматаар хангадаг дэлхийг хамарсан систем.

Дэлхийн бүс нутгийн урьдчилсан мэдээний төв / World area forecast centre (WAFC)
Дэлхийн хэмжээнд цаг агаарын онцгой үзэгдлийн урьдчилсан мэдээ болон дээд агаар мандлын урьдчилсан мэдээг тоон хэлбэрээр бэлтгэн, гаргаж интернэтэд суурилсан нисэхийн тогтсон үйлчилгээ авдаг Улсуудад шууд дамжуулах зориулалттай цаг уурын төв.

Зааварчилгаа / Briefing
Бодит, эсхүл урьдчилан таамагласан цаг уурын нөхцөлийн талаарх аман тайлбар.

Зөвлөгөөн / Consultation
Нислэгийн үйл ажиллагаатай холбоотой цаг уурын бодит, эсхүл урьдчилан таамагласан нөхцөлийн талаар цаг уурч, эсхүл бусад мэргэшсэн этгээдтэй хийдэг хэлэлцүүлэг. Хэлэлцүүлэг нь асуултын хариултыг багтаана.

Илтгэх цэг / Reporting point
Агаарын хөлөг байрлалаа харьцуулан илтгэж болох онцгойлон заасан газар зүйн байршил.

Нислэгийн баримт бичгийн бүрдэл / Flight documentation
Нислэгт зориулсан цаг уурын мэдээллийг агуулсан хүснэгт, эсхүл маягтыг багтаасан гараар бичсэн, эсхүл хэвлэмэл баримт бичиг.

Нислэгийн замын бэлтгэл аэродром / En-route alternate- нислэгийн замд даялах шаардлага гарсан тохиолдолд агаарын хөлөг буулт үйлдэх боломжтой бэлтгэл аэродром.

Нислэгийн мэдээллийн бүс / Flight information region (FIR)
Нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээ болон аюулын дохио мэдээлэх үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор тогтоосон хэмжээтэй агаарын зай.

Нислэгийн мэдээллийн төв / Flight information centre (FIC)
Нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээ болон аюулын дохио мэдээлэх үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор байгуулсан нэгж.

Нислэгийн түвшин / Flight level
1013.2 hPa-аар тогтоосон даралтын эхлэлийн цэгээс эхэлдэг ба бусад даралтын гадаргуугаас тусгайлан тогтоосон даралтын үечлэлээр зайчлагддаг атмосферийн тогтмол даралтын гадаргуу.

Тайлбар 1. Стандарт Атмосферийн дагуу тохируулга хийгдсэн дараах даралтын төрлийн альтиметр:

а) QNH. альтиметрийн тохируулгад шилжүүлсэн тохиолдолд, өндрийн түвшнийг заадаг;

ХУУЛБАРУУЛЭН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУЛЬ
26 А/17

b) QFE алтиметрийн тохируулгад шилжүүлсэн тохиолдолд, QFE эхлэлийн цэгээс дээших өндрийг заадаг;

c) 1013.2 hPa даралтад шилжүүлсэн тохиолдолд, нислэгийн түвшнийг заахад ашигладаг;

Тайлбар 2. Тайлбар 1-д хэрэглэсэн "өндөр" болон "өндрийн түвшин" нь геометрийн бус, алтиметрийн өндөр болон өндрийн түвшнийг заадаг.

Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгж / Air traffic services unit
НХҮ-ний нэгж, нислэгийн мэдээллийн төв, эсхүл НХҮ-ний мэдээлэх төв зэрэг олон утгатай ерөнхий ойлголт.

Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний эрх бүхий байгууллага / Appropriate ATS authority
Тухайн агаарын зайд НХҮ үзүүлэх үүрэг бүхий Улсын томилсон эрх бүхий байгууллага.

Нислэгийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө / Operational flight plan
Тухайн нислэгийг аюулгүй гүйцэтгэх зорилгоор нислэгийн замд болон аэродромд дагаж мөрдөх шаардлагатай, тухайн нисэх онгоцны үзүүлэлт, бусад үйл ажиллагааны хязгаарлалт болон таамаглаж байгаа бодит нөхцөлийн төсөөлөлд суурилан гаргасан, гэрчилгээ эзэмшигчийн төлөвлөгөө.

Нислэгийн үйл ажиллагааны удирдлага / Operational control
Агаарын хөлгийн аюулгүй байдал болон нислэгийг тогтмол, үр ашигтай гүйцэтгэх ашиг сонирхлын үүднээс нислэг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх, чиглэл өөрчлөх, эсхүл цуцлах эрх үүргийг хэрэгжүүлэх.

Нисэн очих бэлтгэл аэродром / Destination alternate - буулт үйлдэхээр төлөвлөсөн аэродромд буулт үйлдэх боломжгүй, эсхүл эргэлзээтэй болсон үед агаарын хөлөг буулт үйлдэх боломжтой бэлтгэл аэродром.

Тайлбар. Тухайн нислэг нисэн гарсан аэродром нь тухайн нислэгт замын, эсхүл нисэн хүрэх бэлтгэл аэродром байж болно.

Нисэх багийн гишүүн / Flight crew member
Нислэгийн үүрэгт хугацаанд агаарын хөлөгт гэрчилгээжсэн багийн гишүүний үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон этгээд.

Нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээ / Aeronautical fixed service (AFS)
Нислэгийн аюулгүй байдал болон агаарын навигацийн үйлчилгээг тогтмол, үр ашигтай, эдийн засгийн хэмнэлттэй байлгах тэргүүн зорилгоор хангадаг тусгайлан тогтоосон тогтмол цэг хоорондын цахилгааны холбооны үйлчилгээ.

Нисэхийн хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээ / Aeronautical mobile service (RR S1.32)
Нисэхийн холбооны станц болон агаарын хөлгийн станцын хооронд, эсхүл агаарын хөлгийн станцуудын хоорондох хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээ, үүнд агаарын хөлгийн аврах станц багтаж болно. Энэ үйлчилгээнд аюулын болон ослын онооссон давтамжаар ослын байршил заадаг радио дохиологч станц багтаж болно.

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага / Meteorological service provider

ТӨРИЙН ӨМЧИЙН ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЗӨВЛӨЛТИЙН ГАЗАР
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

Агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэхээр томилогдсон хамаарал бүхий хуулийн этгээд

Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээг Ус цаг уур, хяналт шинжилгээний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага үзүүлнэ.

Нисэхийн цаг уурын өртөө / Aeronautical meteorological station
Олон улсын агаарын навигацид зориулан цаг уурын ажиглалт хийх болон мэдээ дамжуулахаар томилогдсон өртөө.

Нисэхийн цахилгаан холбооны станц / Aeronautical telecommunication station
Нисэхийн цахилгаан холбооны үйлчилгээний станц.

Ойртолтын удирдлагын нэгж / Approach control unit
Нэг, эсхүл хэд хэдэн аэродромоос нисэн гарах, эсхүл нисэн ирэх хяналттай нислэгт НХУ-ын үйлчилгээ үзүүлэх нэгж.

Олон улсын агаарын замын галт уулын ажиглалт / International airways volcano watch(IAVW)
Атмосферт дэгдсэн галт уулын үнсний мониторинг хийж, агаарын хөлөгт анхааруулга өгдөг олон улсын зохицуулалт.

Тайлбар. Олон улсын агаарын замын галт уулнаас сэрэмжлүүлэх үйл ажиллагаа нь гишүүн Улсаас тодорхойлсон ажиглалтын эх сурвалж болон сүлжээнээс дамжуулж байгаа мэдээллийг ашигладаг нисэхийн болон нисэхийн бус үйл ажиллагаа эрхэлдэг байгууллагуудын хамтын ажиллагаанд тулгуурладаг. Энэ хяналт нь ICAO болон бусад олон улсын байгууллагуудын хамтын ажиллагаагаар зохицуулагддаг.

Өндөр / Height
Тусгайлан тогтоосон эхлэлийн цэгээс хэмжсэн бөгөөд тухайн байгууламжийн босоо хэмжээг багтаасан, түвшин, цэг, эсхүл цэг гэж үзсэн байгууламжийн босоо зай.

Өндрийн түвшин / Altitude
MSL-ээс хэмжсэн, түвшний цэг, эсхүл цэг гэж үзсэн байгууламжийн босоо зай.

Прогноз зураг / Prognostic chart
Өгөгдсөн цаг, эсхүл хугацаанд болон өгөгдсөн гадаргуу, эсхүл агаарын зайн хэсэгт зориулан газрын зураг дээр зураглал хэлбэрээр дүрслэн үзүүлсэн цаг уурын элементийн урьдчилсан мэдээ.

Сансрын цаг агаарын мэдээллийн үйлчилгээ / Space weather information service
Сансрын цаг агаарын төвүүдээс харилцаа холбоо, навигаци, хяналтын системд нөлөөлж болзошгүй болон нисэх онгоцны зорчигчдод радиацын эрсдэл үүсгэж болох сансрын цаг агаарын үзэгдлийн талаар мэдээлэл өгдөг, дэлхийн хэмжээнд зохицуулсан үйлчилгээ.

Сансрын цаг агаарын төв / Space weather centre (SWXC)
Өндөр давтамжийн радио холбоо, хиймэл дагуулын холбоо, GNSS-д суурилсан навигаци болон ажиглалтын системд нөлөөлж болох ба, эсхүл агаарын хөлгийн бүхээгт байгаа хүмүүст радиацын төөнөлтийн эрсдэл учруулж болох сансрын цаг

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

агаарын аюултай үзэгдэлд мониторинг хийж, зөвлөмжийн мэдээгээр хангах зорилгоор байгуулсан төв.

Тайлбар. Сансрын цаг агаарын төвийг дэлхий, эсхүл бүсийн хэмжээнд томилдог.

Секторын минимум өндрийн түвшин / Minimum sector altitude
Тодорхой цэг, аэродромын хяналтын цэг (ARP), эсхүл хелипортын хяналтын цэгт (HRP) төвтэй 46 км (25 NM) радиустай тойргийн сектор дотор тухайн талбайд байгаа бүх байгууламжийн дээгүүр минимум 300 м-ийн (1000 ft) чөлөөтэй байх зайг хангахад ашиглаж болох хамгийн бага өндрийн түвшин.

Солбицлын цэгийн тоон хэлбэртэй өгөгдөл / Grid point data in digital form
Газрын зураг дээр тогтмол зайчилсан цэгийг багцлах зорилгоор автомат ажиллагаанд ашиглахад тохиромжтой хэлбэрээр кодлон цаг уурын компьютероос бусад компьютер руу дамжуулахад зориулан компьютероор боловсруулсан цаг уурын өгөгдөл.

Тайлбар. Ихэнх тохиолдолд дээрх мэдээллийг дунд, эсхүл өндөр хурдны цахилгаан холбооны сувгаар дамжуулдаг.

Тропик циклон / Tropical cyclone
Конвекц болон тодорхой циклоны гадаргуугийн салхины эргүүлгээр тропик, эсхүл субтропик далай дээр үүсдэг фронтын бус синоптик масштабтай циклоны ерөнхий нэр томьёо.

Тропик циклоноос сэрэмжлүүлэх төв / Tropical cyclone advisory centre (TCAC)
Цаг уурын ажиглалтын алба, Дэлхийн бүс нутгийн урьдчилсан мэдээний төв болон олон улсын ОРМЕТ өгөгдлийн санг тропик циклоны байрлал, чиглэлийн урьдчилсан мэдээ болон хөдөлгөөний хурд, төвийн даралт болон максимум гадаргуугийн салхины талаар сэрэмжлүүлэх мэдээллээр хангах зорилгоор бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр томилогдсон цаг уурын төв.

Түвшин / Level
Нислэгт байгаа агаарын хөлгийн босоо байршилтай холбоотой өндөр, өндрийн түвшин, эсхүл нислэгийн түвшнийг илэрхийлдэг ерөнхий нэр томьёо.

Удирдлагын бүс / Control area (CTA)
Газраас дээш тогтоосон хязгаараас дээш үргэлжлэх хяналттай агаарын зай.

Үйл ажиллагаанд нөлөөлөхүйц үүл / Cloud of operational significance
Суурийн өндөр нь 1,500 м-ээс (5,000 ft) доор, эсхүл хамгийн их секторын минимум өндрийн-түвшнээс доор байгаа үүлний аль өндрийг, эсхүл бороony бөөн үүл, эсхүл цамхаг хэлбэрийн бөөн үүл.

Үйл ажиллагаа эрхлэгч / Operator
Агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхэлдэг, эсхүл эрхлэхийг зорьж байгаа хувь хүн, эсхүл хуулийн этгээд.

Хараа / Visiblity
Нисэхийн үйл ажиллагааны зорилгоор ашигладаг дараах зайны аль ихийг:
а) Газар дээр байрлуулсан тохиромжтой хэмжээтэй хар биетийг тод гэгээтэй дэвсгэрээс ялгаж харах болон таньж тогтоож чадах хамгийн хол зай;

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

b) 1,000 кандел гэрлийн ойролцоо байгаа гэрлийг харанхуй дэвсгэрээс ялгаж харах болон таньж тогтоож чадах хамгийн хол зай.

Тайлбар 1. Дээрх 2 зай нь агаарын тунгалагшлын коэффициент (extinction coefficient) болон сүүлийн b) нь дэвсгэрийн гэрэлтүүлгийн өөрчлөлтөөс хамааруулан өөр утгатай байдаг. Эхний а) нь цаг уурын оптик зайгаар (MOR) илэрхийлэгддэг.

Тайлбар 2. Энэ тодорхойлолтыг орон нутгийн бодит болон тусгай мэдээний харааны ажиглалт, METAR болон SPECI-д өгсөн давамгайлах болон минимум харааны ажиглалт болон газрын харааны ажиглалтад хэрэглэдэг.

ХБЗ-ын ил харааны зай / Runway visual range (RVR)
ХБЗ-ын гадаргуугийн тэмдэглэгээ, эсхүл ХБЗ-г тэмдэглэсэн, эсхүл түүний гол шугамыг харуулсан гэрлийг ХБЗ-ын төвийн шугам дээр байгаа агаарын хөлгийн нисгэгчийн харж чадах зай.

Хөлгийн дарга / Pilot-in-command
a) Нислэгийг удирдан, аюулгүй гүйцэтгэх үүрэг хүлээсэн, агаарын тээвэрлэгч, эсхүл ерөнхий зориулалтын нисэхийн хувьд агаарын хөлөг эзэмшигчийн томилсон нисгэгч
b) Нислэгийн хугацаанд тухайн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа болон аюулгүй байдлыг хариуцсан нисгэгч.

Хөөрөлтийн бэлтгэл аэродром / Take-off alternate - нисэн гарсан аэродромыг ашиглах боломжгүй тохиолдолд хөөрөлтийн дараа агаарын хөлөг буулт үйлдэх шаардлага гарсан үед буулт үйлдэх боломжтой бэлтгэл аэродром;

Хөөрч, буух зурвас (ХБЗ) / Runway
Агаарын хөлгийн буулт, хөөрөлтөд зориулан бэлдсэн, газрын аэродром дээр тогтоосон тэгш өнцөгт талбай.

Хүний хүчин зүйлийн зарчим / Human Factors principles
Хүний чадавхыг зөв тодорхойлсноор хүн болон бусад системийн бүрдэл хэсгийн хоорондын аюулгүй харилцааг бий болгодог, нисэхийн бүтээгдэхүүний зохион бүтээлт, гэрчилгээжүүлэлт, сургалт, үйл ажиллагаа болон техник үйлчилгээнд тавьдаг зарчим.

Цаг уурын ажиглалтын алба / Meteorological watch office (MWO)
Заасан хариуцлагын бүсэд агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд нөлөөлж болох тухайн замын дагуух цаг агаарын үзэгдэл, эсхүл урьдчилан таамаглаж болох үзэгдэл болон атмосферийн бусад аюултай үзэгдлийн талаар мэдээ хангах зорилгоор байгуулсан алба.

Цаг уурын алба / Meteorological office
Олон улсын агаарын навигацид цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэхээр томилогдсон нэгж

Цаг уурын бюллетен / Meteorological bulletin
Гарчгийг нь урьдчилан хэвлэсэн цаг уурын мэдээлэл агуулсан бичвэр.

Цаг уурын мэдээ / Meteorological report
Тогтоосон хугацаа болон байрлалтай холбоотой ажиглагдсан цаг уурын нөхцөлийн мэдэгдэл.

Цаг уурын мэдээлэл / Meteorological information

ХӨЛӨГ ХӨӨРӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ХУВИЛ
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВИЛ
26 А/14

Цаг уурын бодит болон урьдчилан таамагласан нөхцөлтэй холбоотой цаг уурын мэдээлэл, дүн шинжилгээ, урьдчилсан мэдээ болон бусад мэдэгдэл.

Цаг уурын урьдчилсан мэдээ / Forecast
Тодорхой цагт, эсхүл цаг хугацааны хооронд, тодорхой бүс, эсхүл агаарын зайн хэсгийн урьдчилан таамагласан цаг уурын нөхцөлийн талаарх мэдэгдэл.

Цаг уурын хиймэл дагуул / Meteorological satellite
Цаг уурын ажиглалт хийж, тэдгээр мэдээллийг дэлхий рүү дамжуулдаг хиймэл дагуул.

Цаг уурын эрх бүхий байгууллага / Meteorological authority
Хэлэлцэн тохиролцогч улсын нэрийн өмнөөс олон улсын агаарын навигацид цаг уурын үйлчилгээ үзүүлдэг, эсхүл түүнийг зохицуулдаг эрх бүхий байгууллага.

> *Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагыг Иргэний нисэхийн ерөнхий газраас Иргэний нисэхийн дүрэм-174-ийн дагуу гэрчилгээжүүлж, үйлчилгээнд хяналт тавина.*

Чанар баталгаажуулалт / Quality assurance
Чанарын шаардлагыг бүрэн хангана гэсэн итгэл бий болгоход чиглэсэн чанарын удирдлагын хэсэг (ISO 9001:2015).

Чанарын менежмент / Quality management
Чанарыг зорилго болгон байгууллагыг чиглүүлэх болон удирдах зохицуулалттай үйл ажиллагаа (ISO 9001:2015).

Чанарын хяналт / Quality control
Чанарын шаардлагыг бүрэн хангахад чиглэсэн, чанарын менежментийн тогтолцоо (ISO 9001:2015).

Эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээний нэгж / Search and rescue services unit
Тухайн нөхцөлөөс хамааран авран туслах зохицуулалтын төв, авран туслах дэд төв, эсхүл түгшүүрийн мэдээллийн нэгж гэх мэт утгатай ерөнхий нэр томьёо.

AIRMET мэдээ / AIRMET information
Нислэгийн нам өндрийн түвшинд агаарын хөлгийн нислэгийн аюулгүй байдалд нөлөөлж болзошгүй ба тухайн FIR, эсхүл дэд бүсийн нислэгийн нам өндрийн түвшинд урьдчилсан мэдээнд багтаагүй нислэгийн замд ажиглагдсан, эсхүл үүсэж болно гэж таамагласан цаг уурын аюултай үзэгдлийн талаар цаг уурын ажиглалтын төвөөс гаргадаг мэдээ.

GAMET бүсийн урьдчилсан мэдээ / GAMET area forecast
Холбогдох цаг уурын эрх бүхий байгууллагын томилсон цаг уурын төвөөс бэлтгэн гаргадаг ба цаг уурын эрх бүхий байгууллагууд харилцан тохиролцсоноор зэргэлдээх FIR-ийн цаг уурын төвтэй солилцдог, FIR, эсхүл түүний дэд бүсийн нам түвшний нислэгт зориулан товчилсон ойлгомжтой хэлбэрээр гаргадаг бүсийн урьдчилсан мэдээ.

ICAO-ийн цаг уурын мэдээлэл солилцох загвар / ICAO meteorological information exchange model (IWXXM)
Нисэхийн цаг уурын мэдээг тайлбарласан өгөгдлийн загвар.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(н үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26. оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛЬ
26 А/17

SIGMET мэдээлэл / SIGMET information
Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд нөлөөлж болзошгүй, тухайн нислэгийн замын дагуу ажиглагдсан, эсхүл үүсэж болно гэж таамагласан цаг агаарын аюултай үзэгдлийн талаар цаг уурын албанаас гаргадаг мэдээлэл

VOLMET / VOLMET
Нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлөгт зориулсан цаг уурын мэдээлэл.

VOLMET нэвтрүүлэг / VOLMET broadcast
METAR, SPECI, TAF болон SIGMET мэдээг тодорхой хугацааны давталттай, тасралтгүй яриагаар цацдаг радио нэвтрүүлгээр хангах.

VOLMET өгөгдлийн холбоо / Data link VOLMET
Аэродромын цаг уурын бодит мэдээ (METAR), аэродромын цаг уурын тусгай мэдээ (SPECI), Аэродромын урьдчилсан мэдээ (TAF), SIGMET болон боломжтой тохиолдолд AIRMET мэдээллийг өгөгдлийн холбоогоор (data-link) хангах

ЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ЗҮЙЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
...ртгэлийн дугаар ..607...
...УЛЬЗАР УНЭН
Архивч
...ын нэр)
Чанцал
...н үсгийн тайлал)
26 01 ...гаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ...
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН Х...
ЭХ ХУВЬ
26 А/17 Хуудас 9

Бүлэг 2. Ерөнхий зүйл

2.1 Цаг уурын үйлчилгээний хангалт болон зорилго, зорилт, тодорхойлолт (Objective, determination and provision of meteorological services)

2.1.1 Агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээний зорилго нь агаарын навигацийн аюулгүй байдал, байнгын тогтвортой, үр ашигтай байдлыг хангахад хувь нэмэр оруулахад оршино.

2.1.2 Энэхүү зорилго нь агаарын навигацийг хөгжүүлэх болон чиглүүлэхэд агаарын тээвэрлэгчид, нисэх багийн гишүүд, НХҮ-ний нэгжүүд, нисэх буудлын удирдлага болон бусад хэрэглэгчдийг тус тусын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд цаг уурын шаардлагатай мэдээллээр хангахад оршино.

2.1.3 Улс нь агаарын навигацийн шаардлагад нийцсэн цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэх бөгөөд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт цаг уурын үйлчилгээг Конвенцын Хавсралт 3, ICAO-ийн баримт бичиг Doc 10157 (PANS-MET)-ийн дагуу үзүүлнэ.

2.1.4 Улс нь өөрийн нэрийн өмнөөс олон улсын агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээгээр хангах ажлыг зохицуулах цаг уурын эрх бүхий байгууллага гэж нэрлэгдэх хуулийн этгээдийг томилно. Томилогдсон цаг уурын эрх бүхий байгууллагын дэлгэрэнгүй мэдээллийг Конвенцын Хавсралт 15-ын 5 дугаар бүлгийн дагуу тухайн улсын нисэхийн мэдээллийн эмхэтгэлд (AIP)-т тусгасан байна.

Тайлбар. Агаарын навигацийн мэдээллийн эмхэтгэлийн агуулга болон түүний танилцуулгатай холбоотой нарийвчилсан техникийн үзүүлэлтүүдийг Procedures for Air Navigation Services - Aeronautical Information Management (PANS-AIM (Doc 10066))-ийн, Appendix 2 -т тусгасан болно.

2.1.5 Улс нь өөрийн нэрийн өмнөөс олон улсын агаарын навигацид зориулсан цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэх байгууллагыг томилно. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Конвенцын Хавсралт 15-ын 5 дугаар бүлгийн дагуу тухайн улсын нисэхийн мэдээллийн эмхэтгэлд (AIP)-т тусгасан байна.

2.1.6 Цаг уурын эрх бүхий байгууллага нь Агаарын навигацийн үйлчилгээ үзүүлж буй цаг уурын ажилтны мэргэшил, ур чадвар, боловсрол, сургалтын чанар нь Дэлхийн цаг уурын байгууллага (WMO)-ын шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулна. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын ажилтанд тавигдах шаардлага, ажилтнуудын сургалт, ур чадварыг үнэлэх, хадгалах, дээшлүүлэх, мэргэшлийн үнэмлэх олгох журамтай байна.

Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын чиглэлээр ажиллах цаг уурын ажилтны мэргэшил, ур чадвар, боловсрол, сургалтын шаардлагуудыг (Technical Regulations (WMO-No. 49), Volume I - General Meteorological Standards and Recommended Practices, Part V - Qualifications and Competencies of Personnel Involved in the Provision of Meteorological (Weather and Climate) and Hydrological Services, Part VI - Education and Training of Meteorological Personnel, and Appendix A- Basic Instruction Packages)-д тусгасан болно.

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив2
(Албан тушаалын нэр)
Ганцэц
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ
ЗАМ, ТЭЭВРИЙ
ЭХ ХУЛ
Сайд Төрийн
26 А/17

2.2 Цаг уурын мэдээллийн тайлбар, чанарын менежментийн тогтолцоо, ашиглалт болон хангалт (Supply, use, quality management system and interpretation of meteorological information)

2.2.1 Агаарын навигацид цаг уурын мэдээллийг бэлтгэн нийлүүлэх, ашиглах, эдгээр үйлчилгээг үзүүлэхэд нөлөөлж буй асуудлын талаар хоорондоо нягт уялдаа холбоотой хамтран ажиллана.

2.2.2 Хэрэглэгчдэд үйлчлэх цаг уурын мэдээллийн чанарын менежментийн тогтолцоог хангахын тулд шаардлагатай журам, үйл ажиллагаа, нөөц бололцооноос бүрдсэн чанарын тогтолцоог нисэхийн цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллага тогтоож хэрэгжүүлнэ.

2.2.3 **Зөвлөмж** - *2.2.2-т заасны дагуу нэвтрүүлсэн чанарын тогтолцоо нь Олон улсын стандартын байгууллагын (ISO) 9000 цуврал чанарын батлагдсан стандартад нийцсэн байх ба зөвшөөрөгдсөн байгууллагаар баталгаажсан байна.*

Тайлбар. ISO 9000 цуврал чанарын баталгаажуулалтын стандартууд нь чанарын баталгаажуулалтын хөтөлбөрийг боловсруулах үндсэн суурийг бүрдүүлдэг. Хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэх нарийвчилсан мэдээллийг улс бүр гаргах ёстой бөгөөд ихэнх тохиолдолд тухайн улсын онцлогт тохирсон байдаг. Чанарын менежментийн тогтолцоог бий болгох, хэрэгжүүлэх зааврыг Guide to the Implementation of Quality Management Systems for National Meteorological and Hydrological Services and Other Relevant Service Providers (WMO-No. 1100)-д заасан болно.

2.2.4 **Зөвлөмж** - *Чанарын тогтолцооны хэмжилт, ажиглалт, урьдчилсан мэдээний нарийвчлал, түгээж буй цаг уурын мэдээлэл нь газарзүйн болон орон зайн хамрах хүрээ, формат, агуулга, хугацаа, давтамж, хүчинтэй байх хугацааны хувьд заасан шаардлагад нийцэж байгааг баталгаажуулна. Хэрэглэгчдэд түгээх цаг уурын мэдээлэл нь чанарын тогтолцооны тогтоосон шаардлагыг хангаагүй, алдааг автоматаар залруулах үйл ажиллагаа шаардлага хангаагүй бол, мөн мэдээллийн эх сурвалжийг баталгаажуулаагүй тохиолдолд хэрэглэгчдэд түгээхгүй.*

Тайлбар. Нисэхийн хэрэглэгчдэд өгөх цаг уурын мэдээллийн газарзүйн болон орон зайн хамрах хүрээ, формат, агуулга, гаргах хугацаа, давтамж, хүчинтэй байх хугацаанд тавигдах шаардлагыг Конвенцын Хавсралт 3-ийн Chapter 3, 4, 6, 7, 8, 9,10, PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 болон бүс нутгийн агаарын навигацийн төлөвлөгөөнд тусгасан болно. Хэмжилт, ажиглалт болон урьдчилсан мэдээний нарийвчлалыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Attachment A, B-д тусгасан болно.

2.2.5 **Зөвлөмж** - *Үйл ажиллагааны зорилгоор цаг уурын мэдээллийг харилцан солилцоход ашиглагдах чанарын систем нь мэдээ, мэдээллийг хуваарийн дагуу дамжуулж байгаа эсэхийг шалган баталгаажуулах, холбогдох дүрэм, журамд нийцэж буй эсэхийг шалгадаг байх шаардлагатай. Чанарын систем нь дамжуулсан мэдээ, мэдээллийг хугацааны хувьд хоцроосон эсэхийг илрүүлэх чадвартай байна.*

Тайлбар. Конвенцын Хавсралт 3-ын Chapter 11-д тусгасан цаг уурын шуурхай мэдээлэл солилцоход тавигдах шаардлагыг хангасан байна.

2.2.6 Чанарын тогтолцооны аудитаар үл тохирлын нотлох баримтыг илрүүлнэ. Хэрэв тогтолцооны зөрчил илэрсэн бол шалтгааныг олж тогтоох,

ХЯНАЛЫН ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 07
ХУУЛБАР ҮНЭН
Арх462
(Албан тушаалын нэр)
Чанар
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

ЭХ ХУЛ
26 А/17

арилгах арга хэмжээ авна. Аудитын бүх ажиглалт нь нотолгоотой, зохих ёсоор баримтжуулсан байна.

2.2.7 Цаг хугацаа, орон зайн дунд орших цаг уурын элементүүдийг тодорхойлсон өгөгдөл мэдээллийг ашиглах тохиолдолд ажиглалтын үед хэрэглэгдсэн техникийн хязгаарлалт, зарим элементийг тодорхойлох явцад үүссэн хязгаарлагдмал нөхцөл байдлаас шалтгаалсан аливаа утгыг мэдээлэл хүлээн авагч тал тухайн үеийн бодит нөхцөл байдалд хамгийн ойролцоо утгаар нийцүүлж ойлгоно.

Тайлбар. Хэмжилт, ажиглалтын үйл ажиллагааны нарийвчлалын зааврыг PANS-MET (Doc 10157) Attachment A)-д заасан болно.

2.2.8 Цаг хугацаа, орон зайн дунд орших цаг уурын элементүүдийн урьдчилсан мэдээ, мэдээллийг ашиглах тохиолдолд ажиглалтын үед хэрэглэгдсэн техникийн хязгаарлалт, зарим элементийг тодорхойлох явцад үүссэн хязгаарлагдмал нөхцөл байдлаас шалтгаалах урьдчилсан мэдээний аливаа утгыг мэдээлэл хүлээн авагч тал тухайн үеийн бодит нөхцөл байдалд хамгийн ойролцоо утгаар нийцүүлэн ойлгоно. Урьдчилсан мэдээнд аливаа элемент үүсэх, өөрчлөгдөх цагийг зааж өгсөн бол энэ хугацааг хамгийн боломжит хугацаа гэж ойлгоно.

Тайлбар. Урьдчилсан мэдээний нарийвчлалын зааврыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Attachment B-д тусгасан болно.

2.2.9 Энэ зүйлийн 2.1.2-т заасан хэрэглэгчдийг хангах цаг уурын мэдээлэл нь хүний хүчин зүйлийн зарчимд нийцсэн байх бөгөөд түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой зааварчилгаа нь ICAO-ийн баримт бичиг Doc 9683 (Human Factors Training Manual)-т тусгасан болно.

2.2.10 **Зөвлөмж** – *Тухайн улс нь 2.1.2-т заасан хэрэглэгчдийг цаг уурын мэдээллээр хангана.*

Тайлбар 1. Систем даяарх мэдээллийн менежмент (SWIM)-ийн хүрээнд мэдээллийн үйлчилгээний тухай ойлголт нь машинаас машин хоорондын харилцан үйлчлэлийг авч үздэг.

Тайлбар 2. Мэдээллийн үйлчилгээний журмыг Procedures for Air Navigation Services Information Management PANS-AIM (Doc 10199)-д тусгасан.

Тайлбар 3. Мэдээллийн үйлчилгээний тухай гарын авлагыг Manual on System-wide Information Management Implementation (Doc 10203)-д тусгасан болно.

2.3 Агаарын тээвэрлэгчдээс шаардах мэдээлэл (Notifications required from operators)

2.3.1 Цаг уурын үйлчилгээ авах болон одоо ашиглагдаж буй цаг уурын үйлчилгээг өөрчлөх шаардлагатай гэж үзвэл агаарын тээвэрлэгч нь тухайн нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад урьдчилан мэдэгдэх ба урьдчилан мэдэгдэх хамгийн бага хугацааг талууд харилцан тохиролцсоны дагуу тогтооно.

2.3.2 Үйлчилгээ авах шаардлагатай агаарын тээвэрлэгч нь нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад дараах тохиолдолд мэдэгдэнэ:

ГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛ
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН
ЭХ ХУВ
Сайд
26 А/17

a) шинэ чиглэл, эсхүл шинэ төрлийн үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөж байгаа;
b) хуваарьт нислэгийн үйл ажиллагаанд өөрчлөлт орох;
c) цаг уурын үйлчилгээнд нөлөөлөх бусад өөрчлөлтийг хийхээр төлөвлөж байгаа тохиолдолд.

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас холбогдох зохицуулалтыг төлөвлөхөд шаардлагатай зохих бүх мэдээллийг агуулсан байна.

2.3.3 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас шаардсан тохиолдолд агаарын тээвэрлэгч, эсхүл нисэх багийн гишүүн нь хэрэглэгч байгууллагуудтай зөвшилцсөний үндсэн дээр дараах мэдээллийг өгнө. Үүнд:
a) нислэгийн төлөвлөгөө;
b) хуваарьт бус нислэг төлөвлөгдсөн бол;
c) хойшлогдсон, урагшилсан, эсхүл цуцлагдсан нислэг.

2.3.4 **Зөвлөмж** – *Хуваарьт нислэгээс бусад тохиолдолд нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад өгөх мэдээлэл нь агаарын тээвэрлэгчид нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хооронд байгуулсан гэрээний дагуу дараах шаардлагатай зарим, эсхүл бүх мэдээллийг багтаана. Үүнд:*
a) нисэн гарах аэродром болон тооцоот цаг;
b) нисэн очих аэродром болон тооцоот цаг;
c) нисэх чиглэл болон аль нэгэн дундын аэродромд нисэн очих, нисэн гарах тооцоот цаг;
d) нислэгийн төлөвлөгөөний үйл ажиллагааг дуусгахад шаардлагатай бүсийн агаарын навигацийн төлөвлөгөөний жагсаалтад орсон бэлтгэл аэродромууд;
e) аяллын түвшин;
f) агаарын хөлгийн төрөл; ил харааны нислэгийн дүрмээр, эсхүл тоноглолтой агаарын хөлгийн;
g) нисэх багийн гишүүдийн хүссэн цаг уурын мэдээллийн төрөл/нислэгийн баримт бичгийн аль нэг, зөвлөмж, эсхүл зөвлөгөө);
h) зөвлөмж, зөвлөгөө болон нислэгийн баримт бичгийг авах цаг хугацаа.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанцаа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
Дансын 26 А/17

Бүлэг 3. Цаг уурын алба болон дэлхийн системүүд, дэмжих төвүүд

3.1 Дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төв (World area forecast centre)

Тайлбар 1. Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх системийн (WAFS) зорилго нь цаг уурын эрх бүхий байгууллага болон бусад хэрэглэгчдийг дэлхийн бүсэд дижитал хэлбэрийн нислэгийн замын цаг агаарын урьдчилсан мэдээгээр хангахад оршино. Энэхүү зорилгыг хэрэгжүүлэхдээ дэлхийн бүсийн бүрэн, нэгдсэн, бодит байдалд тулгуурласан, нэгэн төрлийн системтэй, үр ашигтай, хувьсан өөрчлөгдөж буй технологийн давуу талыг ашиглана.

Тайлбар 2. Дэлхийн системүүд, дэмжих төвүүдийн стандартыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 3-ын Appendix 5-д тусгасан болно.

3.1.1 Монгол Улс нь Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх төв (WAFC) биш хэдий ч цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэгч WAFC-ийн үүргийг мэдэж WAFC-тай харилцаж тэдний бүтээгдэхүүн үйлчилгээг ашиглана. Вашингтон, Лондоны төвөөс боловсруулан гаргасан зураг мэдээллийг хүлээн авч урьдчилсан мэдээ гаргахад ашиглаж, нисэх баг, агаарын тээвэрлэгчдэд дамжуулна. Эдгээр төвүүд нь дараах мэдээллүүдийг боловсруулан гаргадаг. Үүнд:

a) дэлхий нийтийн урьдчилсан мэдээг нэгдсэн байдлаар бэлтгэх:
   1. өндрийн салхи;
   2. өндрийн агаарын температур, чийгшил;
   3. нислэгийн түвшний геопотенциал өндөр;
   4. нислэгийн түвшин, тропопаузын температур;
   5. хамгийн их салхитай нислэгийн түвшин болон чиглэл, хурд;
   6. борооны бөөн үүл;
   7. мөстөлт;
   8. сэгсрэлт;

b) цаг агаарын онцгой үзэгдэл (SIGWX)-ийн урьдчилсан мэдээг бэлтгэх;

c) энэ зүйлийн a), эсхүл b)-д заасан урьдчилсан мэдээг тоон өгөгдөл хэлбэрээр нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон бусад хэрэглэгчдэд цаг уурын эрх бүхий байгууллагын зохицуулснаар гаргаж өгнө;

d) SIGWX урьдчилсан мэдээнд тусгахын тулд цацраг идэвхт бодис агаар мандалд тархсан мэдээллийг дэлхийн цаг уурын байгууллагын (WMO) холбогдох бүсийн цаг уурын тусгай төв (RSMC) хүлээн авч, орчны цацрагийн ослын үед хариу арга хэмжээ авах, агаарын тээврийг бүтээгдэхүүнээр хангах;

e) Галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төвүүдээс (VAACs) галт уулын идэвхжилтийн талаарх мэдээллийг хүлээн авч, тухайн мэдээллийг (SIGWX) урьдчилсан мэдээнд тусгах.

3.1.2 WAFC-ийн үйл ажиллагаа тасалдсан тохиолдолд түүний үүргийг бусад WAFC гүйцэтгэнэ.

3.2 Аэродромын цаг уурын алба (Aerodrome meteorological offices)

3.2.1 Агаарын навигацийн хэрэгцээг хангахад шаардлагатай цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэх нэг, эсхүл хэд хэдэн нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагыг томилно.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чимэд
үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 23

ЭХ ХУВЬ
26 А/17

3.2.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь аэродром дахь нислэгийн үйл ажиллагааны хэрэгцээг хангахын тулд шаардлагатай тохиолдолд дараах чиг үүргийг хэсэгчлэн, эсхүл бүхэлд нь гүйцэтгэнэ. Үүнд:

a) хариуцаж буй FIR болон нислэгийн хөдөлгөөний удирдлагатай бүсэд нислэгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх цаг агаарын нөхцөл байдлын урьдчилсан мэдээг тогтмол гаргах;
b) тухайн газрын цаг агаарын нөхцөлийн урьдчилсан мэдээг бэлтгэх, эсхүл гаргах;
c) тухайн аэродромын урьдчилсан мэдээг бэлтгэхэд цаг агаарын нөхцөлийг тогтмол судлах
d) нисэх багийн гишүүд, эсхүл нисэхийн хэрэглэгчдийг зөвлөмж, зөвлөгөө болон нислэгийн баримт бичгээр хангах;
e) нисэхийн хэрэглэгчдийг цаг уурын бусад мэдээллээр хангах;
f) цаг уурын мэдээллийг боломжит дэлгэцээр үзүүлэх;
g) цаг уурын мэдээллийг бусад цаг уурын байгууллагатай солилцох;
h) цаг уур, НХҮБ болон НМҮБ-ууд хооронд байгуулсан гэрээний дагуу НХҮ болон НМҮ-ний нэгжүүдэд галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлт, эсхүл галт уулын үнсэн үүлний талаарх мэдээллийг хүлээн авч, хангана.

3.2.3 Шаардлагатай тохиолдолд суултын урьдчилсан мэдээг өгнө.

3.2.4 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагагүй аэродромын хувьд:

a) тухайн улс нь шаардлагатай тохиолдолд цаг уурын мэдээллээр хангах нэг, эсхүл хэд хэдэн цаг уурын байгууллагыг томилно.
b) холбогдох аэродромд мэдээллийг ямар хэлбэрээр өгөхийг эрх бүхий байгууллага тогтооно.

Тайлбар 1. Нислэгийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээний хангалтыг аймгуудын Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний албад өөр хоорондоо орлон ажиллах журмыг мөрдөнө.

3.3 Цаг уурын үйлчилгээний алба (Meteorological watch offices)

3.3.1 Нислэгийн мэдээллийн бүс (FIR), эсхүл удирдлагын бүс (CTA) дотор агаарын хөдөлгөөний үйлчилгээ үзүүлэх үүрэг хүлээсэн улс нь гэрээний дагуу цаг уурын байгууллагыг томилох, эсхүл өөр улстай байгуулахаар зохицуулна.

Тайлбар. Цаг уурын ажиглалтын албаны үйлчилгээний заалтууд бүхий улс орнуудын хоорондын хамтын ажиллагаа болон төлөөллийг агуулсан хоёр талт, эсхүл олон талт гэрээний зааврыг Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-д тусгасан болно.

3.3.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь:

a) хариуцсан бүсдээ нислэгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлж болзошгүй цаг агаарын нөхцөлүүдийг байнга хянаж байх;
b) хариуцсан бүсдээ SIGMET болон бусад мэдээллийг бэлтгэх;
c) НХҮ-ний нэгжүүдийг SIGMET болон шаардлагатай бол цаг уурын бусад мэдээллээр хангах;
d) SIGMET мэдээг түгээх;
e) 7.5.1.1-д заасан мэдээллийг гэрээнд заасан тохиолдолд:
    1) хариуцаж буй бүсийн AIRMET мэдээг бэлтгэх;
    2) НХҮ-ний нэгжүүдийг AIRMET мэдээгээр хангах;
    3) AIRMET мэдээг түгээх;
f) галт уулын идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлт, галт уулын үнсэн үүл, тропикийн циклоны тухай SIGMET мэдээнд хараахан тусгагдаагүй галт

ОРОН НУТАГ, УУРЫН АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ... Архив Чанцал ... 26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН ... ЭХ ХУВЬ ... 26 А/17

уулын идэвхжилийн талаар хүлээж авсан мэдээллийг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон НХҮ-ний албад хооронд байгуулсан гэрээнд зааснаар холбогдох ACC's, FIC's-д нийлүүлэх үүрэгтэй;

g) нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон НХҮ-ний алба хооронд харилцан тохиролцсоны дагуу өөрийн хяналтын бүс, эсхүл хөрш зэргэлдээх бүсийн агаар мандалд цацраг идэвхт бодис тархсан талаар хүлээн авсан мэдээллийг холбогдох ACC/FIC-д болон агаарын тээвэрлэгчид мэдээлнэ. Эдгээр мэдээлэлд цацраг идэвхт бодисын байршил, цацагдсан өдөр, цаг мөн цацраг идэвхт бодисын чиглэлийг тус тус тусгасан байна.

Тайлбар. Хүрээлэн буй орчинд тархсан цацрагийн аюулын үед хариу арга хэмжээ авах зорилгоор тархцын загвар бүтээгдэхүүнүүдийн заалтууд дахь бүсийн тусгай цаг уурын төвүүдээс (RSMCs) хангаж байгаа мэдээлэл нь цацраг идэвхт бодис агаар мандалд тархсан улс, эсхүл Олон улсын атомын энергийн агентлагийг (IAEA) төлөөлсөн эрх бүхий байгууллагын шаардлагад тулгуурласан байна.

3.3.3 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын хяналт тавих талбайн хил хязгаар нь нислэгийн мэдээллийн бүс (FIR), эсхүл удирдлагын бүсийн (CTA) хил хязгаартай, эсхүл тэдгээрийн хослолтой давхцах ёстой.*

3.3.4 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь SIGMET-ийг түүний ойр орчмын хөрш зэргэлдээ цаг уурын албадтай хамтран зохицуулах ба ялангуяа нислэгийн замд ажиглагдсан цаг агаарын онцгой үзэгдэл хүрээгээ тэлэх, эсхүл цаг уурын ажиглалтын албаны тогтоосон хилээс давах төлөвтэй бол тэдгээртэй уялдуулан SIGMET мэдээгээр хангах.*

Тайлбар. SIGMET мэдээллийг дамжуулах талаар тухайн улсын цаг уурын ажиглалтын албадтай хоёр талт, эсхүл олон талт зохицуулалтын зааврыг Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-д тусгасан болно.

3.4 Галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төв (Volcanic ash advisory centres, VAAC)

3.4.1 Монгол Улс нь галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төв биш хэдий ч цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэгч VAAC-ийн үүргийг мэдэж VAAC-тай харилцаж тэдний бүтээгдэхүүн үйлчилгээг ашиглана. Токиогийн галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төв (Washington, Anchorage, Montreal, London, Tokyo, Toulouse, Wellington, Buenos Aires, Darwin)-өөс гаргасан галт уулын үнсний тухай мэдээлэл, галт уулын дэлбэрэлтийн мэдээллийг хүлээн авч нисэх баг, агаарын тээвэрлэгчид, НХҮБ-д дамжуулна.

3.5 Тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх төв (Tropical cyclone advisory centres, TCAC)

3.5.1 Монгол Улс нь Тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх төв биш хэдий ч цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэгч нь TCAC-ийн үүргийг мэдэж, TCAC-тай харилцаж тэдний бүтээгдэхүүн үйлчилгээг ашиглана. Токиогийн тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх төв (Darwin, Honolulu, Miami, Nadi, New Delhi, Réunion, Tokyo)-өөс гаргасан мэдээллийг хүлээн авч нисэх баг, агаарын тээвэрлэгчид, НХҮБ-д дамжуулна.

3.6 Сансрын цаг агаарын төв (Space weather centres, SWXC)

3.6.1 Монгол Улс нь Сансрын цаг агаарын төв биш хэдий ч цаг уурын үйлчилгээг үзүүлэгч нь SWXC-ийн үүргийг мэдэж SWXC-тай харилцаж тэдний бүтээгдэхүүн үйлчилгээг ашиглана. Сансрын цаг агаарын төвөөс гаргасан мэдээллийг хүлээн авч нисэх баг, агаарын тээвэрлэгчид НХҮБ-д дамжуулна.

ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(Албан тушаалын нэр)
Чанар
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
Дансын 26 А/17

Бүлэг 4. Аэродромын цаг уурын ажиглалтын мэдээлэл

4.1 Нисэхийн цаг уурын өртөө ба ажиглалт (Aeronautical meteorological stations and observations)

4.1.1 Аэродромын нисэхийн цаг уурын өртөөг байгуулна. Нисэхийн цаг уурын өртөө нь бие даасан, эсхүл урьдчилан мэдээлэх албатай хамт байрладаг байж болно.

Тайлбар. Агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээг Конвенцын Хавсралт 3-ын шаардлагад нийцүүлж аэродромын гадна суурилуулсан мэдрэгчийг нисэхийн цаг уурын өртөөний ажиглалтад ашиглаж болно.

4.1.2 **Зөвлөмж** – *Нисдэг тэрэгний үйл ажиллагаа эрхлэгч байгууллага нь гэрээнд тусгаснаар, эсхүл ICAO-ын баримт бичиг Doc 9261-ийн 8.2-т заасны дагуу нислэг үйлдэхээр төлөвлөж буй байрлалд цаг уурын тоног төхөөрөмжүүдийг байршуулж, үйл ажиллагаандаа ашиглах ажлыг зохион байгуулна.*

4.1.3 Аэродром дээрх нисэхийн цаг уурын өртөө нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 2-ын дагуу тогтмол хугацаанд байнгын ажиглалт хийнэ. Аэродром дээрх газар орчмын салхи, АБХ, ХБЗ-ын дагуух АБХ, цаг агаарын үзэгдэл, үүл, эсхүл агаарын температурт онцгой өөрчлөлт гарвал тусгай ажиглалтуудыг нэмэлтээр хийнэ.

4.1.4 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь ажиглалтын чанар, багаж хэрэгсэл, тэдгээрийн үзүүлэлтүүдийн үнэн зөв ажиллагаа болон багажийн суурилуулалтад мэдэгдэхүйц өөрчлөлт гарсан эсэхийг шалгахын тулд байнгын давтамжтайгаар нисэхийн цаг уурын өртөөнүүдэд шалгалт хийх ажлыг зохион байгуулна.

Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын өртөөг шалгах заавар, баталгаажуулалтын давтамжийг Manual on Automatic Meteorological Observing Systems at Aerodromes (Doc 9837)-д тусгасны дагуу хийнэ.

4.1.5 CAT II ба III ангиллын аэродром байхгүй тул энэ заалт хамааралгүй.

Тайлбар 1. Нарийвчлалтай ойртолт болон суултын ангиллуудыг Конвенцын Хавсралт 6, Part I-т тусгасан болно.

Тайлбар 2. Хүний хүчин зүйлийн зарчмуудын хэрэгжүүлэх зааврыг Human Factors Training Manual (Doc 9683)-д тусгасан болно.

4.1.6 **Зөвлөмж** – *ХБЗ-тай аэродром дээрх CAT I ангиллаар тоноглогдсон ойртолт болон суултын үйл ажиллагаанд газар орчмын салхи, АБХ, ХБЗ-ын дагуух АБХ, үүлний суурийн өндөр, агаарын температур, шүүдэр цэгийн температур болон агаарын даралтыг шаардлагатай бол хэмжих, үнэлэх, эсхүл хянах зориулалттай автомат багажийг ойртолт болон суулт, хөөрөлтийн үйл ажиллагааг хангах зорилгоор суурилуулна. Эдгээр төхөөрөмжүүд нь хадгалах, боловсруулах болон түгээхээс гадна суулт, хөөрөлтийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх цаг уурын параметрүүдийг дэлгэцээр үзүүлэх зориулалттай байна.*

САЙГАЛЬ ОРЧИН ХУРАМЖЛАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХУУЛБАР ҮНЭН
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ

4.1.7 **Зөвлөмж** – *Цаг уурын мэдээллийг түгээх/дэлгэцээр үзүүлэхэд ашиглаж байгаа хагас автомат системтэй байгаа тохиолдолд автоматаар ажиглах боломжгүй цаг уурын элементүүдийг гараар оруулах боломжтой байх ёстой.*

4.1.8 Цаг уурын элементүүдийн орон зай, цаг хугацааны хувьсал өөрчлөлт, ажиглалтын технологи, зарим элементүүдийг автоматаар тодорхойлох боломжгүй байдлын улмаас мэдээнд өгч буй элементүүдийн утгыг ажиглалтын хугацаан дахь бодит нөхцөлд хамгийн их ойртсон утга гэж үзнэ.

4.1.9 **Зөвлөмж** – *Аэродромын цаг уурын тоног төхөөрөмжүүд нь хэмжилт хийх шаардлагатай бүсийг төлөөлөхүйц байршилд байрлана.*

Тайлбар. Аэродромын үйл ажиллагааны талбайд тоног төхөөрөмжийг байрлуулах, агаарын хөлөгт учрах гэмтлийн эрсдэлийг хамгийн бага болгох зорилготой техникийн шаардлагуудыг Конвенцын Хавсралт 14, Volume I, Chapter 9-д тусгасан.

4.1.10 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын станц дахь багаж хэрэгслүүдийг Дэлхийн цаг уурын байгууллага (WMO)-оос батлсан практик, журам, техникийн шаардлагын дагуу ажиллуулж, засвар үйлчилгээ хийнэ.*

Тайлбар. ДЦУБ-ын журам, техникийн шаардлагуудыг Guide to Instruments and Methods of Observation (WMO-No. 8), Volume I — Measurement of Meteorological Variables, Volume II— Observing Systems; and Volume III— Quality Assurance and Management of Observing Systems-д тусгасан.

4.1.11 **Зөвлөмж** – *Аэродром дээрх цаг уурын ажиглагчид нь ажиглалт хийх шаардлагатай бүсийг төлөөлөх боломжтой байршилд байрлана.*

4.1.12 **Зөвлөмж** – *Хагас автомат ажиглалтын системийн нэг хэсэг болсон автомат тоног төхөөрөмжийн өгөгдлийн дэлгэц нь тухайн орон нутгийн нислэг хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгж, цаг уурын үйлчилгээний нэгжид үзүүлж буй мэдээллийн хэсэг байх бөгөөд нэг эх үүсвэртэй байна. Эдгээр дэлгэцүүд дээр цаг уурын элемент бүрийн хамаарах байршлыг тохиромжтойгоор тэмдэглэнэ.*

4.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллага хооронд байгуулсан гэрээ (Agreement between meteorological service provider and appropriate air traffic services authority)

4.2.1 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээнд дараах зүйлсийг тусгасан байна. Үүнд:*

a) НХҮ-ний нэгжүүдэд хүргэх нэгдмэл автомат системтэй холбогдсон дэлгэцийн мэдээллийн хангалт;

b) дэлгэц болон багаж, тоног төхөөрөмжүүдийн шалгалт тохиргоо, засвар үйлчилгээ;

c) НХҮ-ний ажилтны дэлгэц болон багаж, тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглалт;

d) цаг агаарын нөхцөл байдал хүндэрсэн тохиолдолд НХҮ-ний ажилтнууд нүдэн баримжааны ажиглалт хийх (тухайлбал: өндөр авалт болон ойртолтын бүсэд нислэгт нөлөөлөх цаг уурын үзэгдлийг ажиглах гэх мэт);

e) хөөрч буй, эсхүл суулт хийж буй агаарын хөлгөөс ажигласан цаг уурын мэдээ (тухайлбал: салхины шилжлэг);
f) цаг уурын радарын мэдээлэл (хэрэв боломжтой бол);

Тайлбар. HXY болон Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын хоорондын зохицуулалтыг Manual on Coordination between Air Traffic Services, Aeronautical Information Services and Aeronautical Meteorological Services (Doc 9377)-д тусгасан болно.

4.3 Байнгын ажиглалт болон мэдээ (Routine observations and reports)

Тайлбар. Байнгын ажиглалтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.1.1-д тусгасны дагуу хийнэ.

4.3.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.1.1-ийн дагуу аэродром дээрх байнгын ажиглалтыг өдөр бүр тасралтгүй 24 цагийн турш ажиглана. Байнгын ажиглалтыг нэг цагийн зайтай, эсхүл 30 минутын зайтай хийж болно. Нисэхийн цаг уурын бусад өртөөнүүдэд HXY-ний нэгж, агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны шаардлагыг харгалзан нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас тогтоосон ажиглалтуудыг хийнэ. Олон улсын нисэх буудалд 24 цагаар, орон нутгийн нисэх буудлуудад нислэг эхлэхээс дуусах хугацаанд цаг агаарын байнгын ажиглалтыг хийнэ.

4.3.2 Байнгын бодит ажиглалтын мэдээг дараах байдлаар гаргана. Үүнд:
a) зөвхөн аэродромын орчимд дамжуулахад зориулсан тухайн газрын байнгын мэдээ - (агаарын хөлгийн нисэн ирэх болон нисэн гарахад зориулсан);

Тайлбар. Орон нутгийн байнгын ажиглалтын техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 2, 2.1.1.1-д тусгасан.

b) аэродромоос гадагш дамжуулахад зориулсан METAR (нислэгийн төлөвлөлт болон VOLMET радио нэвтрүүлэгт зориулсан);

Тайлбар 1. METAR-н түгээлт, дамжуулалтын техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 2, 2.1.1.2, 2.1.1.3-д тусгасан.

Тайлбар 2. ATIS-д ашигласан цаг уурын мэдээллийг (voice ATIS) Конвенцын Хавсралт 11-ийн 4.3.6.1 g) заалтын дагуу тухайн газрын мэдээнээс гаргана.

4.3.3 4.3.1-д заасны дагуу 24 цагийн ажиллаагүй аэродромд METAR мэдээг аэродромын үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө гаргана.

4.4 Тусгай ажиглалт болон мэдээ (Special observations and reports)

Тайлбар. Энэ хэсэгтээ холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.1.1, 2.1.2-т тусгасан болно.

4.4.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.1.1, 2.1.2-ын дагуу НХҮБ, агаарын тээвэрлэгчид , нисэх буудал болон бусад хэрэглэгчидтэй зөвшилцсөний үндсэн дээр тусгай ажиглалтын мэдээний шалгуур үзүүлэлтүүдийн жагсаалтыг гаргана.

4.4.2 Тусгай ажиглалтын мэдээг дараах байдлаар гаргана. Үүнд:

ТАЛГАЛЬ ОРЧИН УХАА АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
бүртгэлийн дугаар 607
ХҮЛЭЭЛГЭЭ ТЭНЭН
Архивч
түшаалын нэр)
Ганзаг
гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛС
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
даргын 26 А/17

a) зөвхөн аэродром орчимд дамжуулахад зориулсан тухайн газрын тусгай ажиглалтын мэдээ (агаарын хөлгийн нисэн ирэх, нисэн гарахад зориулсан);

Тайлбар. Орон нутгийн тусгай ажиглалтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 2, 2.1.1.1-д тусгасны дагуу хийнэ.

b) METAR мэдээг 30 минутын зайтай гаргадаггүй бол аэродромоос гадагш дамжуулахад зориулсан SPECI мэдээ (нислэгийн төлөвлөлт, VOLMET радио нэвтрүүлэгт зориулсан).

Тайлбар 1. SPECI-ийг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 2, 2.1.1.2, 2.1.1.3-д тусгасны дагуу түгээж, дамжуулна.

Тайлбар 2. ATIS-д ашигласан цаг уурын мэдээллийг (voice ATIS) Конвенцын Хавсралт 11-ийн 4.3.6.1 g) заалтын дагуу тухайн газрын мэдээнээс гаргана.

4.4.3 Энэ зүйлийн 4.3.1-д заасны дагуу 24 цагийн ажиллаагүй аэродромд METAR гаргасны дараа нөхцөл бүрдсэн үед SPECI-г гаргана.

4.5 Цаг уурын мэдээний үзүүлэлт (Characteristics of meteorological reports)

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.1.1-т тусгасан болно.

4.5.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI мэдээг дараах дарааллын дагуу гаргана.

a) газар орчмын салхины чиглэл, хурд;
b) АБХ;
c) ХБЗ-ын дагуух АБХ (нөхцөл бүрдсэн үед)
d) цаг агаарын үзэгдэл;
e) үүлний хэмжээ, хэлбэр (зөвхөн борооны бөөн болон, цамхаг хэлбэрийн бөөн үүл), үүлний суурийн өндөр, эсхүл хэмжсэн бол босоо чиглэлийн АБХ;
f) агаарын болон шүүдэр цэгийн температур;
g) QNH, шаардлагатай бол QFE (QFE-ийг зөвхөн тухайн газрын байнгын болон тусгай ажиглалтын мэдээнд оруулна).

4.5.2 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI мэдээний 4.5.1-ийн a)-ээс g) хүртэлх элементүүд дээр нэмэлт мэдээлэл оруулж мэдээлнэ.*

4.5.3 Агаарын тээвэрлэгчидтэй зөвшилцсөний дагуу METAR, SPECI-ийн нэмэлт мэдээллийг оруулна.

4.5.4 Цаг уурын байгууламж, тоног төхөөрөмж (Meteorological Facilities and Equipment)

4.5.4.1 Энэ бүлэг нь цаг уурын байгууламж, тоног төхөөрөмжтэй холбоотой стандартыг тогтооно.

4.5.4.2 Цаг уурын байгууламж, тоног төхөөрөмж нь:

a) хэвийн ажиллагааг баталгаажуулахын тулд тогтмол шалгагдсан байх

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
607
Архивч
Чанцэ
26 01
МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дарын 26 А/17

b) тогтмол үзлэг шалгалт, хэмжилт тохируулга (routine calibration), тогтсон хугацаат эд ангийн солилт (regular parts replacement) болон системийн гэмтлийг цаг тухайд нь засварлах (timely resolution of system failures) нарийвчлал, найдвартай ажиллагаа, ажиллах чадварыг хангаж байх;
c) систем, дэд систем, тоног төхөөрөмжийн гэмтэл, доголдлын үр дагаврын талаарх баримт бичигтэй байх.

4.5.4.3 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь тоног төхөөрөмж бүрийн засвар үйлчилгээг дараах байдлаар зохион байгуулах ёстой:

a) тоног төхөөрөмж бүрийн засвар үйлчилгээний журам
b) байгууламж бүрийн сэлбэг хангалтын төлөвлөгөө

4.5.4.4 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь цаг уурын алба, байгууламж бүрийг тохиромжтой цахилгаан хангамж болон үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангах шаардлагатай хэрэгслээр хангагдсан байхыг баталгаажуулна.

4.5.4.5 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь цаг уурын хэмжилт хийх байгууламж бүрийг орон нутгийн цаг агаарын нөхцөл байдлыг үнэн зөв тусган харуулахуйц техникийн хувьд засвар үйлчилгээ хийх тохиромжтой байршилд суурилуулна.

4.5.4.6 Цаг уурын эрх бүхий байгууллага нь ажиглалтын өндөр чанар, багаж хэрэгсэл, тэдгээрийн үзүүлэлтүүдийн үнэн зөв ажиллагаа болон багажийн суурилуулалтад мэдэгдэхүйц өөрчлөлт гарсан эсэхийг шалгахын тулд байнгын давтамжтайгаар нисэхийн цаг уурын өртөөнүүдэд шалгалт хийх ажлыг зохион байгуулна.

Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын өртөөг шалгах заавар, баталгаажуулалтын давтамжийг Manual on Automatic Meteorological Observing Systems at Aerodromes (Doc 9837)-д тусгасны дагуу хийнэ.

4.5.4.7 ХБЗ-тай аэродром дээрх CAT I ангиллаар тоноглогдсон ойртолт болон суултын үйл ажиллагаанд газар орчмын салхи, АБХ, ХБЗ-ын дагуух АБХ, үүлний суурийн өндөр, агаарын температур, шүүдэр цэгийн температур болон агаарын даралтыг шаардлагатай бол хэмжих, үнэлэх, эсхүл хянах зориулалттай автомат багажийг ойртолт болон суулт, хөөрөлтийн үйл ажиллагааг хангах зорилгоор суурилуулна. Эдгээр төхөөрөмжүүд нь хадгалах, боловсруулах болон түгээхээс гадна суулт, хөөрөлтийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх цаг уурын параметрүүдийг дэлгэцээр үзүүлэх зориулалттай байна.

4.5.5 Цаг уурын ажиглалтын автомат систем (Automated Weather Observing System (AWOS))

Тайлбар 1. Цаг уурын ажиглалтын автомат системийг (Automated Weather Observing System) Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 3, ICAO-ын баримт бичиг Doc 8896, 9328, 9837 болон 9157-ын Part 6-р хэсгийн дагуу суурилуулна.

Тайлбар 2. Энэ хэсэгтээ холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.2-т тусгасан болно.

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН ТҮҮНИЙ ЯАМЫН
ЗАМ, ТЭЭВЭР
Архив 2
(гарын үсгийн тайлал)
21 дүгээр сарын 29
ЭХ ХЯ
Саид Тариф
Дарын 26 А/17

4.5.5.1 Цаг уурын мэдээллийг түгээх/дэлгэцээр үзүүлэхэд ашиглаж байгаа хагас автомат системтэй байгаа тохиолдолд автоматаар ажиглах боломжгүй цаг уурын элементүүдийг гараар оруулах боломжтой байна.

4.5.5.2 Аэродромын цаг уурын тоног төхөөрөмжүүд нь хэмжилт хийх шаардлагатай бүсийг төлөөлөхүйц байршилд байрлана.

Тайлбар. Аэродромын үйл ажиллагааны талбайд тоног төхөөрөмжийг байрлуулах, агаарын хөлөгт учрах гэмтлийн эрсдэлийг хамгийн бага болгох зорилготой техникийн шаардлагуудыг Конвенцын Хавсралт 14, Боть I, Бүлэг 9 (Конвенцын Хавсралт 14, Volume I, Chapter 9)-д тусгасан.

4.5.5.3 Нисэхийн цаг уурын станц дахь цаг уурын багаж хэрэгслүүдийг Дэлхийн цаг уурын байгууллага (WMO)-оос баталсан практик, журам, техникийн шаардлагын дагуу ажиллуулж, засвар үйлчилгээ хийнэ.

Тайлбар. ДЦУБ-ын журам, техникийн шаардлагуудыг Ажиглалтын багаж хэрэгсэл ба аргуудын гарын авлага (ДЦУБ-8), Боть I - Цаг уурын хувьсагчдын хэмжилт, Боть II - Ажиглалтын системүүд; болон Боть III - Ажиглалтын системийн чанарын баталгаа ба менежмент (Guide to Instruments and Methods of Observation (WMO-No. 8), Volume I— Measurement of Meteorological Variables, Volume II— Observing Systems; and Volume III— Quality Assurance and Management of Observing Systems)-д тусгасан.

4.5.5.4 Хагас автомат ажиглалтын системийн нэг хэсэг болсон автомат тоног төхөөрөмжийн өгөгдлийн дэлгэц нь тухайн орон нутгийн нислэг хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгж, цаг уурын үйлчилгээний нэгжид үзүүлж буй мэдээллийн хэсэг байх бөгөөд нэг эх үүсвэртэй байна. Эдгээр дэлгэцүүд дээр цаг уурын элемент бүрийн хамаарах байршлыг тохиромжтойгоор тэмдэглэнэ.

4.6 Цаг уурын элементийг ажиглах болон мэдээлэх (Observing and reporting meteorological elements)

Тайлбар. Цаг уурын элементийг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.2-т тусгасны дагуу ажиглаж мэдээлнэ.

4.6.1 Газар орчмын салхи (Surface wind)

4.6.1.1 Газар орчмын салхины дундаж чиглэл, хурд мөн түүний эрс өөрчлөлтүүдийг хэмжиж, градус, м/с-ээр мэдээлнэ.

4.6.1.2 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд өгсөн газар орчмын салхины ажиглалт нь нисэн гарах гэж буй агаарын хөлөгт зурвасын дагуух, харин нисэн ирж буй агаарын хөлөгт газардах бүс (touchdown zone)-ийг заана.*

4.6.1.3 **Зөвлөмж** – *METAR, SPECI-д өгсөн газар орчмын салхины ажиглалтын мэдээ нь нэг зурвастай бол зурвасын бүхий л хэсэг дэх нөхцөл байдлыг, нэгээс олон зурвастай тохиолдолд тэдгээр зурвасыг бүхэлд нь илэрхийлсэн байна.*

4.6.1.4 Дэлгэц

а) Газар орчмын салхины мэдрүүр бүртэй холбоотой дэлгэцүүдийг цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжид суурилуулна.

ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ...
...ртэгийн дугаар 607
...УЛГАР ҮНЭН
Архив2
...алын нэр)
Чанар
...н үсгийн тайлал)
26 01 ...газар сарын 29

Монгол...
ЭХ ХУВЬ
Саид Терин ...
Дагын ...
2026 А/17

Цаг уурын өртөө болон НХҮ-ний нэгжид суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нэг эх үүсвэртэй байх бөгөөд нэмэлт мэдрүүрүүдийг байрлуулсан тохиолдолд дэлгэцэд мэдрүүр бүрийн ХБЗ-ын аль хэсгүүдийг хянаж буйг нарийн ялган зааж өгсөн байх шаардлагатай.

b) Автомат төхөөрөмжийн тусламжтайгаар газар орчмын салхины мэдрүүр бүр дээрх чиглэл, хурдны утгыг дундажлах болон эрс өөрчлөлтийг тодорхойлон дэлгэцээр үзүүлнэ

4.6.1.5 Хэмжилтийн нарийвчлал

a) Газар орчмын салхины чиглэл, хурд мөн салхины дундаж хурдны хазайлтын нарийвчлалыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Attachment А-д заасны дагуу Нэмэлт А-д тусгасан.

4.6.2 Алсын барааны харагдац (Visibility)

4.6.2.1 Бүлэг 1-д тодорхойлсон АБХ-ыг хэмжиж, эсхүл ажиглаж, метрээр, эсхүл километрээр мэдээлнэ.

Тайлбар. Багажийн заалтыг АБХ болгон хувиргах зааврыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Attachment D-д заасны дагуу Нэмэлт D-д тусгасан.

4.6.2.2 **Зөвлөмж** – *Орон нутгийн байгуулалтын болон тусгай ажиглалтын мэдээнд өгсөн АБХ-ын ажиглалт нь нисэн гарах гэж буй агаарын хөлөгт зурвасын дагуух, харин нисэн ирж буй агаарын хөлөгт газардах бүсийг заана.*

4.6.2.3 **Зөвлөмж** – *METAR, SPECI-д өгсөн АБХ-ын ажиглалт нь аэродромын нөхцөл байдлыг илэрхийлнэ.*

4.6.2.4 Дэлгэц

a) АБХ-ыг хэмжихдээ автомат ажиглалтын систем ашигладаг бол мэдрүүр бүрд холбоотой АБХ-ын өгөгдлийг гаргах дэлгэцүүдийг цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нь нэг эх үүсвэртэй байна.

4.6.3 ХБЗ-ын дагуух АБХ (Runway Visual Range)

Тайлбар. ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын зааврыг Manual of Runway Visual Range Observing and Reporting Practices (Doc 9328)-д тусгасан болно.

4.6.3.1 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

4.6.3.2 Бүлэг 1-д тодорхойлсон ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг АБХ муудах үед тодорхойлно. Үүнд:

a) CAT I ангиллаар тоноглогдсон ойртолт болон суултын үйл ажиллагаанд зориулсан ойртолтын нарийвчлалтай зурвасууд;

b) хөөрөлтөд ашиглагддаг, өндөр чадалтай ХБЗ-ын дагуух болон тэнхлэгийн гол шугамын гэрэлтэй зурвасууд

Тайлбар. Нарийвчлалтай ойртолтын зурвасуудыг Конвенцын Хавсралт 14, Volume I, Chapter 1, "Instrument runway"-д тодорхойлсон болно.

ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ГАР ҮНЭН
Архив
Хянасан
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛС
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН
ЭХ ХУВ
Сайд
26 А/17

4.6.3.3 4.6.3.1 болон 4.6.3.2-д тодорхойлсон ХБЗ-ын дагуух АБХ-ийг АБХ, эсхүл ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хэмжээний аль нэг нь 1500 метрээс бага болсон үед метрээр илэрхийлж мэдээлнэ.

4.6.3.4 ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын үнэлгээ нь дараах байдлыг илэрхийлнэ.

a) нарийвчлалгүй, эсхүл ойртолт болон суултын CAT I ангиллаар тоноглогдсон үйл ажиллагаанд зориулагдсан зурвасын газардах бүс;

4.6.3.5 ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг үнэлэхэд ашигладаг автомат төхөөрөмжийн ашиглалтын байдалд гарсан өөрчлөлтийг аэродромын НХҮ болон НМҮ-ний нэгжүүдэд цаг алдалгүй мэдээлнэ.

4.6.3.6 Дэлгэц

a) ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хэмжилтийг автоматжуулсан төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хийдэг бол нэг дэлгэцийг (эсхүл зайлшгүй шаардлагатай бол хэд хэдийг) цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нь нэг эх үүсвэртэй байна.

4.6.4 Цаг агаарын үзэгдэл (Present weather)

4.6.4.1 Аэродром дээрх цаг агаарын үзэгдлийг ажиглаж, мэдээлнэ. Цаг агаарын дараах үзэгдлүүдийг-заавал тодорхойлно. Үүнд:

a) Хур тунадас: бороо, шиврээ бороо, цас, зайрмагтсан хур тунадас (тэдгээрийн эрчмийг оруулаад)
b) Алсын барааны харагдац муутгагч: униар, будан, манан, хэт хөрсөн манан
c) дуу цахилгаан (ойролцоо дуу цахилгаан ороод)

4.6.4.2 **Зөвлөмж** – *Орон нутгийн байнгын болон тусгай мэдээнд цаг агаарын үзэгдлийн мэдээлэл нь тухайн аэродром дээрх цаг агаарын нөхцөл байдлыг илэрхийлсэн байна.*

4.6.4.3 **Зөвлөмж** – *METAR, SPECI-д цаг агаарын үзэгдлийн мэдээлэл нь аэродром дээрх болон зарим цаг агаарын онцгой үзэгдлийн хувьд аэродромын ойролцоох нөхцөл байдлыг илэрхийлсэн байна.*

4.6.4.4 Байршил

a) Цаг агаарын үзэгдлүүдийг автомат төхөөрөмжийн системээр ажигладаг бол мэдрүүрийг орчноо хамгийн сайн төлөөлөхүйц газар байрлуулна.

4.6.5 Үүлшил (Clouds)

4.6.5.1 Үүлний хэмжээ, төрөл болон суурийн өндрийг ажиглаж, мэдээлэх бөгөөд шаардлагатай бол үйл ажиллагаанд нөлөөлөх үүлийг тодорхойлно. Тэнгэр бүрхэг үед үүлний хэмжээ, үүлний төрөл, үүлний суурийн өндрийн оронд босоо чиглэлийн АБХ-ыг ажиглаж, хэмжсэн тохиолдолд мэдээлнэ. Үүлний суурийн өндөр болон босоо чиглэлийн АБХ-ыг метрээр (ft) мэдээлнэ.

ЭРЧИЛЛЭЛ ОРЧИН, УУРЫН ЯАМ
ЭРЧИЛЛЭЛТИЙН ЯАМ
ийн дугаар 283
Р ҮНЭН
Архив2
ын нэр)
стийн тайлал)
26 01 ар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дайчин 26 А/17

4.6.5.2 **Зөвлөмж** - *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд үүлний ажиглалтыг ашиглахдаа зурвасын босго дээр гэж ойлгоно.*

4.6.5.3 **Зөвлөмж** – *METAR, SPECI-д үүлний ажиглалт нь аэродром болон түүний орчмын нөхцөл байдлыг илэрхийлнэ.*

4.6.5.4 Дэлгэц

a) Үүлний хэмжээ болон үүлний суурийн өндрийг хэмжихдээ автоматжуулсан системийг ашигладаг бол үүлний суурийн өндрийн дэлгэцүүдийг цаг уурын өртөө болон HXY-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Эдгээр суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нэг эх үүсвэртэй байна.

4.6.6 Агаарын болон шүүдэр цэгийн температур (Air tempetarure and dew point temperature)

4.6.6.1 Агаарын болон шүүдэр цэгийн температурыг Цельсийн градусаар хэмжиж, мэдээлнэ.

4.6.6.2 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын, тусгай болон METAR, SPECI-д агаарын болон шүүдэр цэгийн температурын ажиглалт нь бүх зурвасын нөхцөл байдлыг илэрхийлнэ.*

4.6.6.3 Дэлгэц

a) Агаарын температур болон шүүдэр цэгийн температурыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол дэлгэцийг цаг уурын өртөө, HXY-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон HXY-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүр нь нэг эх үүсвэртэй байна.

4.6.7 Агаарын даралт (Atmospheric pressure)

4.6.7.1 Агаарын даралтыг хэмжиж, QNH-ын утгыг гектопаскал (гПа)-аар, QFE-ын утгыг миллиметр мөнгөн усны багана(мм муб)-аар тооцоолж мэдээлнэ.

4.6.7.2 Дэлгэц

a) Агаарын даралтыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол QNH дэлгэц болон хэрэв зайлшгүй шаардлагатай бол 4.7.3.2 b)-ийн дагуу QFE дэлгэцийг цаг уурын өртөө, бүсийн HXY-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө, бүсийн HXY-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нь нэг эх үүсвэртэй байна.

4.6.8 Нэмэлт мэдээлэл (Supplementary information)

4.6.8.1 **Зөвлөмж** – *Ойртолт болон өндөр авалтын бүс дэх цаг агаарын онцгой нөхцөл байдлын талаарх боломжит нэмэлт мэдээллийг аэродромын ажиглалтын мэдээнд оруулна. Боломжтой бол тухайн цаг агаарын нөхцөлийн байршлыг тодорхойлсон байна.*

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ ӨВЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛЬДАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 (үгаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нарийн
Дарын 26 А/17

4.7 Автомат ажиглалтын системээс гаргаж буй цаг уурын мэдээлэл (Reporting meteorological information from automatic observing systems)

4.7.1 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь автомат ажиглалтын системээс гарч буй METAR, SPECI-ийг ажлын болон ажлын бус цагаар ашиглахдаа Нисэхийн мэдээллийн эмхэтгэл (AIP)-д мэдээлсэн нисэх буудлын үйл ажиллагааны цагийн хуваарийг мөрдөнө.*

Тайлбар. Цаг уурын автомат ажиглалтын системийг ашиглах зааврыг ICAO-ын баримт бичиг Doc 9837-д тусгасан болно.

4.7.2 **Зөвлөмж** – *Автомат ажиглалтын системээс гарсан орон нутгийн газрын байнгын болон тусгай ажиглалтын мэдээг Нисэхийн мэдээллийн эмхэтгэл (AIP)-д мэдээлсэн нисэх буудлын үйл ажиллагааны цагийн хуваарийг мөрдөнө.*

4.7.3 Автомат цаг уурын ажиглалтын системээс гаргаж буй тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-ийг "AUTO" таних үгээр ялгана.

4.7.4 *Нислэгийн цаг уурын бодит мэдээний үйлчилгээнд ашигладаг цаг уурын автомат станцын ажиглалтын аль нэг мэдрүүрт гэмтэл доголдол гарч тухайн элементийн бодит ажиглалтын хангалтыг хийх боломжгүй тохиолдолд цаг уурын бодит ажиглалтын мэдээг бүрэн бус мэдээ гэж үзнэ.

4.8 Галт уулын идэвхжилийг ажиглах болон мэдээлэх (Observing and reporting volcanic activity)

4.8.1 Монгол улсын хувьд идэвхтэй галт уул байхгүйгээс ажиглалт болон мэдээг гаргахгүй ба галт уулын сэрэмжлүүлгийн төвөөс ирүүлсэн галт уулын үнсний тухай мэдээлэл, галт уулын дэлбэрэлтийн мэдээллийг хүлээн авч нисэх баг, агаарын тээвэрлэгчдэд дамжуулна.

4.9 Цаг уурын мэдээллийн түгээлт (Dissemination of meteorological reports)

4.9.1 METAR ба SPECI (METAR and SPECI)

4.9.1.1 METAR ба SPECI мэдээг олон улсын OPMET өгөгдлийн санд түгээнэ.

4.9.1.2 METAR ба SPECI мэдээг нисэх буудлуудад түгээнэ.

4.9.1.3 Цаг агаарын нөхцөл байдал муудсаныг илэрхийлсэн SPECI-г ажиглалтын дараа нэн даруй түгээнэ. Цаг уурын нэг элемент муудаж, нөгөө элемент сайжирсан байдлыг илэрхийлсэн SPECI-г мөн ажиглалтын дараа нэн даруй түгээх шаардлагатай.

4.9.1.4 **Зөвлөмж** – *Цаг агаарын нөхцөл байдал сайжирсныг илэрхийлсэн SPECI-г 10 минутын турш тогтвортой хадгалагдсаны дараа түгээнэ. Хэрэв шаардлагатай бол уг мэдээг түгээхийн өмнө 10 минутын хугацааны төгсгөлд ажиглагдсан нөхцөл байдлыг тусгасан байдлаар засварлана.*

БАЙГАЛЬ ОРЧИНГ ХАМГААЛАХ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар . 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
Чимуун
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 он ны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн
дугаар 26 он А/17

4.9.2 Орон нутгийн байнгын болон тусгай мэдээ (Local routine report and local special report)

4.9.2.1 Орон нутгийн байнгын мэдээг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 2.1.1, 2.1.2-ын дагуу нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжүүдэд, нисэх буудалд үйл ажиллагаа явуулж буй операторууд болон бусад хэрэглэгчдэд дамжуулна.

4.9.2.2 Орон нутгийн тусгай мэдээг тогтоосон нөхцөл байдал үүссэн даруйд орон нутгийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжүүдэд дамжуулна. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон нислэг хөдөлгөөний байгууллагын хооронд тохиролцсоны дагуу дараах тохиолдолд уг мэдээг гаргах шаардлагагүй болно. Үүнд:

a) Орон нутгийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгж дэх дэлгэц нь цаг уурын станцын дэлгэцтэй ижил мэдээллийг бодитоор харуулж, уг дэлгэцийн мэдээллийг ашиглан орон нутгийн байнгын болон тусгай мэдээнд багтсан аливаа элементийн утга шинэчлэгдэж байвал;

b) Аэродром дээрх ажиглагч нь орон нутгийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжид хөөрч буух зурвасын алсын барааны харагдац (RVR) нь нэг, эсхүл хэд хэдэн босго утгыг давж өөрчлөгдөж байгааг шууд мэдээлж байвал

Орон нутгийн тусгай мэдээг нисэх буудалд үйл ажиллагаа явуулж буй операторууд болон бусад хэрэглэгчдэд мэдээлнэ.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХҮЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Тоонын
Дэлгэрэнгүй 26 А/17

Бүлэг 5. Агаарын хөлгөөс хийсэн цаг уурын ажиглалтын мэдээ

Тайлбар. Энэ бүлэгт холбоотой журам стандартыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 3-д хамтад нь тусгасан.

5.1 Улсын үүрэг (Obligations of States)

Тухайн улсад бүртгэлтэй, агаарын замд нислэг үйлдэж буй агаарын хөлгөөс ажиглалт хийх, эдгээр ажиглалтыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хүлээн авч, бүртгэх, дамжуулах ажлыг зохион байгуулна.

5.2 Агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтын төрөл (Types of aircraft observations)

Агаарын хөлгөөс дараах ажиглалтуудыг хийнэ. Үүнд:

a) нислэгийн замд болон өндөр авалтын үед агаарын хөлгөөс хийх байнгын ажиглалт;
b) нислэгийн үед агаарын хөлгөөс хийх тусгай болон байнгын бус ажиглалтууд.

5.3 Агаарын хөлгөөс хийсэн байнгын ажиглалт (Routine aircraft observations)

Агаарын хөлгөөс хийсэн байнгын ажиглалтын мэдээг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын хүсэлтээр НХҮ-ний албатай харилцан тохиролцсоны дагуу хүлээн авна.

5.3.1-5.3.4 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

5.4 Агаарын хөлгөөс хийх байнгын ажиглалтаас чөлөөлөх (Routine aircraft observations - exemptions)

Агаар газрын өгөгдлийн холбоогоор тоноглогдоогүй агаарын хөлөг нь агаарын хөлгөөс хийсэн байнгын ажиглалтаас чөлөөлөгдөнө.

5.5 Агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалт (Special aircraft observations)

Агаарын хөлөгт дараах нөхцөл байдал тохиолдох, эсхүл ажиглагдсан үед тусгай ажиглалтуудыг хийнэ. Үүнд:

a) дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй сэгсрэлт;
b) дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй мөстөлт;
c) уулын хүчтэй долгион;
d) мөндрийн голомтгүй халхлагдсан, далдлагдсан, эсхүл нөөлөг салхины шугам дах дуу цахилгаан;
e) мөндрийн голомттой халхлагдсан, далдлагдсан, эсхүл нөөлөг салхины шугам дах дуу цахилгаан;
f) хүчтэй шороон, эсхүл элсэн шуурга;
g) галт уулын үнсэн үүл;
h) галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил, эсхүл галт уулын дэлбэрэлт;

Тайлбар. Галт уулын идэвхжилийн үе гэдэг нь хэвийн бус байдал илрэх болон, эсхүл нэмэгдэж буй галт уул идэвхжилийг хэлнэ.

i) Хөөрч буух зурвасын үрэлтийн байдлыг мэдээлэхгүй.

ОЛЬ ОРШИЛТЫН ЯАМ
ОФИЦИАЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(гүшаалын нэр)
Чанцал
(арын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

5.6 Агаарын хөлгөөс хийсэн бусад байнгын бус ажиглалт (Other non-routine aircraft observations and reports)

Тайлбар. Энэ хэсэгт хамаарах журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 3.2-т тусгасан.

Энэ зүйлийн 5.5-д тусгагдаагүй бусад цаг агаарын нөхцөл байдал (тухайлбал: салхины шилжлэг) тохиолдох мөн агаарын хөлгийн даргын үзэж байгаагаар бусад агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй ажиллагаанд, эсхүл үр ашигт байдалд нөлөөлнө гэж үзсэн тохиолдолд нэн даруй холбогдох НХҮ-ний нэгжид мэдээлнэ.

5.7 Нислэгийн үед агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтыг мэдээлэх (Reporting of aircraft observations)

Тайлбар. Энэ хэсэгт хамаарах журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 3.2-т тусгасан.

5.7.1 Нислэгийн үед агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтуудыг агаар-газрын өгөгдлийн холбоогоор мэдээлнэ. Агаар-газрын өгөгдлийн холбоо боломжгүй тохиолдолд агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай болон бусад байнгын бус ажиглалтуудыг дуут холбоогоор мэдээлнэ.

5.7.2 Нислэгийн үед агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтыг даруй мэдээлнэ.

5.7.3 Агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтыг тус тусад нь байнгын болон тусгай ажиглалтын мэдээ хэлбэрээр мэдээлнэ. Агаар газар хоорондын өгөгдлийн холбоогоор дамжуулах байнгын болон тусгай мэдээнд, хамгийн багадаа дараах цаг уурын мэдээлэл багтсан байна. Үүнд:

a) салхины чиглэл;
b) салхины хурд;
c) агаарын температур;
d) мэдээ гаргах нөхцөл (зөвхөн агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалтын мэдээнд хамаарна).

5.8 Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжээс агаарын хөлгийн мэдээг дамжуулах (Relay of air-reports by air traffic services units)

5.8.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага, НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу дараах байдлаар дамжуулна. Үүнд:

a) дуут холбоогоор мэдээлсэн агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай мэдээг НХҮ-ний нэгжүүд нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад даруй мэдээлнэ;
b) НХҮ-ний нэгжүүд байнгын болон тусгай мэдээг өгөгдлийн холбоогоор дамжуулан нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага, WAFC's болон нисэхийн суурин үйлчилгээний интернэтэд суурилсан үйлчилгээ эрхлэх бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр томилогдсон төвүүдэд даруй мэдээлнэ.

5.8.2 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон нислэг хөдлөөний байгууллагатай дараах зохицуулалтыг хийнэ. Үүнд:*

a) *тусгай ажиглалтын мэдээг 60 минутын турш мэдээлнэ.*

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨВЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Архив
(Өөрчлөлтийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

b) *бусад агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалтын мэдээг автоматаар дамжуулахдаа салхи болон агаарын температурын мэдээг дамжуулахгүй.*

5.9 Агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтын мэдээг түгээх (Dissemination of air-reports)

5.9.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага дуут холбоогоор хүлээн авсан тусгай ажиглалтын мэдээг нэн даруй Дэлхийн Цаг Агаарын Урьдчилсан Мэдээний Төв (WAFCs) болон томилогдсон төвүүдэд интернэтэд суурилсан нисэхийн суурин үйлчилгээгээр гэрээний дагуу дамжуулна.

5.9.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх галт уулын идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлт, галт уулын үнсэн үүлний тухай хүлээж авсан агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалтын мэдээг галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх төвүүдэд нэн даруй дамжуулна.

5.9.3 Агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалтын мэдээг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хүлээн авсан боловч урьдчилан мэдээлэхийн инженер тухайн үзэгдлийг үргэлжлэхгүй гэж тооцвол SIGMET мэдээ гаргах шаардлагагүй боловч агаарын хөлгөөс хийсэн тусгай ажиглалтын мэдээг SIGMET мэдээний нэгэн адил бусад цаг уурын байгууллага, WAFS төвүүдэд гэрээний дагуу дамжуулна.

Тайлбар. Нисэж буй агаарын хөлөгт дамжуулах тусгай ажиглалтын мэдээний загварыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Appendix 3, Table A3-2-д тусгасан.

5.9.4 WAFC-д хүлээн авсан агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтын мэдээг цаг уурын үндсэн мэдээлэл болгон цааш түгээнэ.

Тайлбар. Цаг уурын үндсэн мэдээллийг түгээх үйл ажиллагаа нь Дэлхийн Цаг Уурын Байгууллага (WMO)-ын Дэлхийн Харилцаа Холбооны Систем (GTS)-ээр дамжин явагддаг.

5.9.5 **Зөвлөмж** – *Агаарын навигаци болон цаг уурын тусгай шаардлагын хүрээнд цаг уурын байгууллагын хоорондын гэрээгээр харилцан тохиролцсоны дагуу нэмэлтээр түгээнэ.*

5.9.6 Агаарын хөлгөөс хийсэн ажиглалтын мэдээг хүлээн авсан форматын дагуу солилцоно.

ОНЦГОЙ ОНЦ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 23

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нарийн бичгийн
Дагалын 26 А/17

Бүлэг 6. Аэродромын болон чиглэлийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ

Тайлбар. Энэ бүлэгт холбоотой журам стандартыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 4, 5-д тусгасан.

6.1 Урьдчилсан мэдээний ашиглалт (Use of forecasts)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас шинэчлэн гаргасан урьдчилсан мэдээ (тухайлбал: аэродромын байнгын урьдчилсан мэдээ) нь өмнө гаргасан ижил байршил, ижил хугацааны ижил төрлийн урьдчилсан мэдээг автоматаар хүчингүй болгоно.

6.2 Аэродромын цаг агаарын урьдчилсан мэдээ (Aerodrome meteorological forecast information)

6.2.1 Аэродромын урьдчилсан мэдээ (TAF)

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 4.1-д тусгасан.

6.2.1.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 4, 5, Appendix 4, 7-ын дагуу урьдчилсан мэдээ боловсруулж, нийлүүлнэ.

Тайлбар. Аэродромын урьдчилсан мэдээг гаргах аэродромуудын талаарх мэдээлэл болон эдгээр урьдчилсан мэдээний хүчинтэй байх хугацааг Бүс нутгийн цахим агаарын навигацийн төлөвлөгөө (eANP), Volume II)-д тусгасан болно.

6.2.1.2 Аэродромын урьдчилсан мэдээг үйлчлэх хугацаанаас 1 цагаас ихгүй хугацааны өмнө зохиох ба аэродром дээр тодорхой хугацаанд үүсэж бий болох цаг агаарын нөхцөлүүдийн тухай товч бөгөөд тодорхой мэдээллийг агуулна.

6.2.1.3 Аэродромын урьдчилсан мэдээ, түүнд оруулсан залруулгыг TAF хэлбэртэй бичих бөгөөд дараах цаг агаарын элементүүдийг тусгана. Үүнд:

a) газар орчмын салхи;
b) АБХ;
c) цаг агаарын үзэгдэл;
d) үүлшил;
e) урьдчилсан мэдээний үйлчлэх хугацаанд нэг, эсхүл хэд хэдэн элементүүдийн онцгой өөрчлөлтүүд.

Гэрээний дагуу TAF-д оруулах нэмэлт элементүүдийг тусгаж болно.

Тайлбар 1. Аэродромын урьдчилсан мэдээний техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 4, 4.1.1.1 and 4.1.1.2-д тусгасан.

Тайлбар 2. TAF-д мэдээлсэн АБХ-ыг урьдчилан мэдээлж байгаа давамгайлсан АБХ гэж үзнэ.

6.2.1.4 TAF бэлтгэдэг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь урьдчилсан мэдээгээ тасралтгүй шинэчлэн, шаардлагатай үед нэн даруй нарийвчилна. Урьдчилсан мэдээний урт болон доторх өөрчлөлтийн тоог аль болох бага байлгах хэрэгтэй.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЯАМНЫ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛ
Сайд
26 А/17

Тайлбар. TAF-ыг нарийвчлах арга зүй, зааврыг Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-ийн Chapter 3-д тусгасан.

6.2.1.5 Цаашид үргэлжлүүлэх боломжгүй TAF-ийг цуцална.

6.2.1.6 *Олон улсын нислэгт үйлчлэх урт хугацааны TAF (30 цаг), орон нутгийн нислэгт үйлчлэх богино хугацааны TAF (9 цаг) мэдээг зохиохдоо тухайн хугацаанд, тухайн аэродромд зориулж нэг л TAF мэдээгээр үйлчлэх зарчмыг баримтална.

6.2.1.7 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь тухайн аэродромд нэгээс илүүгүй хүчинтэй TAF гаргана.

6.2.1.8 TAF болон нарийвчилсан мэдээг Олон улсын OPMET өгөгдлийн сан болон бүсийн төвүүдэд интернэтэд суурилсан нисэхийн суурин үйлчилгээний системээр дамжуулна.

6.2.1.9 *Өөрчлөлтийн бүлэг, эсхүл TAF мэдээнд залруулга хийх шалгуур (Criteria for the indication of changes and/or preparation of amendments to TAF)

Цаг уурын элемент	Өөрчлөлтийн бүлэг, эсхүл TAF мэдээнд залруулга хийх шалгуур	Тайлбар
Газар орчмын салхи	салхины дундаж хурд 5м/с (10кт) ба түүнээс дээш үед урьдчилсан мэдээлсэн газар орчмын салхины дундаж чиглэл 60° ба түүнээс ихээр өөрчлөгдөх; газар орчмын салхины дундаж хурд 5м/с (10кт) ба түүнээс ихээр өөрчлөгдөх; газар орчмын салхины дундаж хурд 7.5м/с (15кт) ба түүнээс дээш байх үед урьдчилан мэдээлсэн газар орчмын салхины дундаж хурдны хазайлт (өөвхийлөлт) 5м/с (10кт) ба түүнээс ихээр өөрчлөгдөх; газар орчмын салхины урьдчилан мэдээлсэн өөрчлөлт нь үйл ажиллагааны ашиглалтын босго утгад өөрчлөлт орсон: • ХБЗ-т өөрчлөлт орсон бол; • ашиглагдаж байгаа аэродром дээр тухайн агаарын хөлгийн ашигладаг хязгаараас ХБЗ-ын арын салхи/ хөндлөнгийн салхи давсан бол.	Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь агаарын тээврийн байгууллагууд нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ (ATS)-ний байгууллага харилцан зөвшилцөж тогтоосон босго утгыг үндэслэнэ.
АБХ	АБХ дараах утгуудын нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрч өөрчлөгдөх, эсхүл давж сайжрах; АБХ дараах утгуудын нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрч өөрчлөгдөх, эсхүл давж муудах: • 150, 350, 600, 800, 1500, эсхүл 3000м.	VFR ил харааны нислэгтэй аэродромуудад АБХ 5000м-т шалгуурт орно.
Цаг агаарын үзэгдэл	дараах цаг агаарын үзэгдэл, эсхүл эдгээр хавсарсан үзэгдлүүдийн аль нэг нь эхлэх, дуусах, эсхүл эрчимжил нь өөрчлөгдөх: • хэт хөрсөн манан • зайрмагтсан хур тунадас • дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй хур тунадас (аадрыг оруулаад) • шөрөөн шуурга • элсэн шуурга	

ҮНДЭСНИЙ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Суртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг
(гарын үсгийн тайлбар)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн албаны
Дугаар 26 А/17

	• дуу цахилгаан дараах цаг агаарын үзэгдлүүд эхлэх, эсхүл зогсох: • шороон, элсэн, эсхүл цасан явган шуурга; • намын элсэн, шороон болон цасан шуурга; • нөөлөг салхи; юүлүүр хэлбэрийн үүл (Торнадо, эсхүл усан догшин хүй)	
Үүлшил	BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүлний масс, эсхүл хамгийн доод давхаргын үүлний суурийн өндөр нь дараах утгуудын нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрч дээшлэх, давах, эсхүл; BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүлний масс, эсхүл хамгийн доод давхаргын үүлний суурийн өндөр нь дараах утгуудын нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрч доошлох, давах: • 30, 60, 150, эсхүл 300м (100, 200, 500, эсхүл 1000 ft) 450м (1500 фт)-ээс нам өндөртэй үүлний масс, эсхүл давхаргын хэмжээ дараах байдлаар өөрчлөгдөх: • NSC, FEW, эсхүл SCT -ээс BKN, эсхүл OVC болох; • BKN, эсхүл OVC -ээс NSC, FEW, эсхүл SCT болох.	
Босоо чиглэлийн АБХ	босоо чиглэлийн АБХ дараах утгуудын нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрч сайжрах, давах, эсхүл; босоо чиглэлийн АБХ дараах утгуудын нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрч муудах, эсхүл давах: • 30, 60, 150 эсхүл 300м (100, 200, 500, эсхүл 1000 ft)	
Температур	Байхгүй	
Бусад	бусад шалгуурууд тухайн аэродромын үйл ажиллагааны минимумд тулгуурлана.	Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох агаарын тээвэрлэгчид тохиролцсоны дагуу SPECI гаргах шалгууртай ижил төстэй байхаар авч үзнэ.

Тайлбар. ICAO-ын баримт бичиг Doc 8896-ын дагуу өөрчлөлтийн бүлэг, эсхүл TAF мэдээнд залруулга хийх шалгуурт нийцүүлэн мэдээлнэ.

6.2.2 Суултын (хандлагын) урьдчилсан мэдээ (Landing forecasts (trend forecasts))

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 4-д тусгасан.

6.2.2.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь суултын урьдчилсан мэдээг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 4-ийн дагуу боловсруулах бөгөөд энэ мэдээг тухайн газрын хэрэглэгчид болон тухайн аэродромоос ойролцоогоор 1 цагийн зайд нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт зориулан гаргана.

6.2.2.2 Суултын урьдчилсан мэдээг хандлагын урьдчилсан мэдээний хэлбэрээр бэлтгэнэ.

...ЬЖ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
...ЛТГЭЛИЙН ДЭВ...
...ГЭЭР ТЭМДЭГЛЭВ
Архив2
...ШАВЛЫН НЭР)
Чанцал
...ЫН ҮСГИЙН ТАЙЛАЛ)
...ЛГААР САРЫН 29
26 01

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид ...
26 А/17

6.2.2.3 Хандлагын урьдчилсан мэдээ нь тухайн аэродром дээрх цаг уурын эрс өөрчлөлтийн тухай товч мэдээллийг агуулах ба тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д орно. Хандлагын урьдчилсан мэдээний үйлчлэх хугацаа нь мэдээ гаргасан хугацаанаас хойш 2 цаг байх ба энэ нь суултын урьдчилсан мэдээ болно.

Тайлбар. хандлагын урьдчилсан мэдээтэй холбоотой техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 4, 4.2.1.1, 4.2.1.2-т тусгасан.

6.2.2.4 Хандлагын урьдчилсан мэдээнд ашигласан хэмжих нэгж нь үндсэн мэдээнд хэрэглэсэн нэгжтэй ижил байна.

6.2.3 Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ (Forecasts for take-off)

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 4.3-т тусгасан.

6.2.3.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 4.3-ын дагуу хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээг боловсруулж, нийлүүлнэ.

6.2.3.2 **Зөвлөмж** – *Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ нь хөөрөх, буух зурвас дээр тодорхой хугацааны турш бий болох мэдээллийг агуулах ба газар орчмын салхины чиглэл, хурд, түүний өөрчлөлт, температур, даралт (QNH) болон бусад элементүүдийг өгнө.*

6.2.3.3 **Зөвлөмж** – *Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээг TAF мэдээг гаргах хугацаатай давхцуулж, 3 цагийн үйлчлэх хугацаатайгаар боловсруулж агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүдэд дамжуулна.*

6.2.3.4 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээнд байнга хяналт тавих бөгөөд шаардлагатай үед даруй залруулга хийнэ.*

6.3 Чиглэлийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ (En-route meteorological forecast information)

6.3.1 Дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төвүүдийн урьдчилсан мэдээ (Forecasts by world area forecast centres)

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 5.1-д тусгасан.

6.3.1.1 Өндрийн агаарын торлосон цэгэн болон цаг агаарын аюултай үзэгдлийн урьдчилсан мэдээг Дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төвүүд (WAFCs) нь нэгдсэн формат, кодоор гаргана.

6.3.2 Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээ (GAMET area forecasts for low level)

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 5.2-т тусгасан.

6.3.2.1 Нислэгийн хөдөлгөөний үйл ажиллагаа нислэгийн түвшин FL100-аас доош түвшинд нислэгийн нягтаршилтай үед (эсхүл уулархаг

бүсэд нислэгийн түвшин FL150 хүртэл, эсхүл зайлшгүй тохиолдолд түүнээс өндөр үед) тухайн районы урьдчилсан мэдээ (GAMET)-ний давтамж, урьдчилсан мэдээний хүчинтэй хугацааг 6.3.2.3-т заасны дагуу бэлтгэж, түгээнэ.

6.3.2.2 Нислэгийн түвшин FL100-аас доош түвшний хөдөлгөөний нягтрал нь 7.5.1.1-д заасны дагуу AIRMET-ийн мэдээлэл шаардагдах тохиолдолд Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагатай харилцан тохиролцож районы урьдчилсан мэдээг бэлтгэнэ. Товчилсон энгийн хэллэг ашиглах үед урьдчилсан мэдээг районы урьдчилсан мэдээ (GAMET) болгон бэлтгэнэ.

6.3.2.3 Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээг (AIRMET мэдээ гаргахад дэмжлэг болгох зорилгоор) 3 цаг тутамд 3 цагийн хүчинтэй хугацаатай гаргаж, хүчинтэй хугацаа эхлэхээс дор хаяж 1 цагийн өмнө нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага гаргана.

6.3.2.4 Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээг холбогдох нислэгийн мэдээллийн бүсэд цаг уурын байгууллагууд хоорондоо харилцан солилцоно.

6.3.2.5 **Зөвлөмж** – *Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээг хэрэглэгчдэд түгээнэ.*

6.3.2.6 *ICAO-ын баримт бичиг Doc 9377-ын 3.5.9-д заасны дагуу нам өндрийн нислэгт зориулсан чиглэлийн дагуух цаг агаарын онцгой нөхцөл байдал, аюултай үзэгдлийн талаар товчилсон энгийн хэллэг хэлбэрээр районы урьдчилсан мэдээг гаргана.

6.3.2.7 *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь хариуцаж буй аэродромоос 50 км-ийн радиус доторх нам өндрийн нислэгт зориулж районы урьдчилсан мэдээг гаргах бөгөөд байнгын хяналт тавьж, шаардлагатай үед цаг алдалгүйгээр залруулга хийнэ.

6.3.2.8 *Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээг 3 цагийн үйлчлэх хугацаатайгаар, нислэг эхлэхээс дуусах хугацаанд 3 цаг тутамд TAF мэдээг гаргах хугацаатай давхцуулж гаргаж, үйлчилж эхлэх хугацаанаас 1 цагаас багагүй хугацааны өмнө хэрэглэгчдэд дамжуулна. Районы урьдчилсан мэдээг дэлгэрэнгүй бичвэр хэлбэрээр бэлтгэнэ.

6.3.2.9 Районы урьдчилсан мэдээ нь тодорхой хугацааны турш бий болох мэдээллийг агуулах ба үүнд өндрийн болон газар орчмын салхины чиглэл, хурд түүний өөрчлөлт, АБХ, үзэгдэл, үүлшил, уулсын харагдцын мэдээг өгнө.

6.3.3 Галт уулын үнсний зөвлөмжийн төвүүдийн урьдчилсан мэдээ (Forecasts by volcanic ash advisory centres)

Тайлбар. Энэ хэсэгтэй холбоотой журам, техникийн шаардлагыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 5.3-т тусгасан болно.

ГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
(хуудасны дугаар 683)
ГУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(эзэн тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Тариан
26 А/17

Бүлэг 7. Зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг, мэдэгдэл агуулсан цаг уурын мэдээлэл

Тайлбар. Энэ бүлэгт холбоотой журам стандартыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 6-д тусгасан.

7.1 Галт уулын үнсний зөвлөмжийн мэдээлэл болон улсын галт уулын ажиглалтын төвүүдээс ирүүлсэн мэдээлэл (Volcanic ash advisory information and information from State volcano observatories)

Тайлбар. Энэ хэсэгт холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 6.1-д тусгасан.

7.1.1 Галт уулын үнсний зөвлөмжийн мэдээллийг галт уулын үнсний зөвлөмжийн төв гаргана.

7.1.2 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

7.2 Тропикийн циклоны зөвлөмжийн мэдээлэл (Tropical cyclone advisory information)

Тайлбар. Энэ хэсэгт холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 6.2-д тусгасан.

7.2.1 Тропикийн циклоны зөвлөмжийн мэдээллийг тропикийн циклоны зөвлөмжийн төвөөс албан ёсоор гаргана.

7.3 Сансрын цаг агаарын зөвлөмжийн мэдээлэл (Space weather advisory information)

Тайлбар. Энэ хэсэгт холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET(Doc 10157)-ийн Section 6.3-д тусгасан.

7.3.1 Сансрын цаг агаарын зөвлөмжийн мэдээллийг дэлхийн сансрын цаг агаарын төв (SWXC) албан ёсоор гаргана.

7.4 SIGMET мэдээлэл (SIGMET information)

Тайлбар. Энэ хэсэгт холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET(Doc 10157)-ийн Section 6.4-д тусгасан.

7.4.1 Ерөнхий заалтууд (General provisions)

7.4.1.1 SIGMET мэдээллийг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 6.4-ийн дагуу боловсруулах бөгөөд уг мэдээлэлд агаарын хөлгийн аюулгүй ажиллагаанд нөлөөлөх тодорхой нислэгийн замын дагуу агаар мандал дахь цаг агаарын болон бусад үзэгдлийн бодит, эсхүл ирээдүйн төлөв байдлын тухай болон уг үзэгдлийн цаг хугацаа, орон зайн өөрчлөлтийн тухай бичсэн товч мэдээллийг өгнө. SIGMET мэдээлэлд дараах үзэгдлүүдийн аль нэгийг заавал тусгана.

1) Дуу цахилгаан
2) Тропикийн циклон
3) Турбулент

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ...
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
...баан тушаалын нэр)
...
...эг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУЛЬ
26 А/17

4) Мөстөлт
5) Уулын долгион
6) Шороон шуурга
7) Элсэн шуурга
8) Галт уулын үнс
9) Цацраг идэвхт үүл

7.4.1.2 Тухайн бүсэд үзэгдэл ажиглагдахгүй болох, эсхүл цаашид ажиглагдахгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд SIGMET мэдээллийг цуцална.

7.4.1.3 SIGMET мэдээний үйлчлэх хугацаа 4 цагаас ихгүй байна.

7.4.1.4 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

7.4.1.5 Галт уулын үнсний мэдээлэл агуулсан SIGMET болон NOTAM мэдээнд Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох ACC, FIC хоорондоо уялдаатай ажиллана.

7.4.1.6 SIGMET мэдээг үйлчилж эхлэх хугацаанаас 4-с илүүгүй цагийн өмнө гаргана.

7.4.1.7 **Зөвлөмж** – *Агаарын зайг нислэгийн мэдээллийн бүс (FIR) болон дээд агаарын зайн нислэгийн мэдээллийн бүс (UIR) гэж хуваагдсан тохиолдолд SIGMET нь FIR-ын байршил заагчаар тодорхойлогдоно.*

Тайлбар. SIGMET мэдээлэл нь Нислэгийн Мэдээллийн Бүсийн (FIR) хажуугийн хязгаарт багтах бүх агаарын зайд хамаарна. Өөрөөр хэлбэл, энэ нь FIR болон UIR (дээд нислэгийн мэдээллийн бүс)-д мөн хүчинтэй. Цаг агаарын үзэгдлээс шалтгаалан SIGMET гаргахад нөлөөлсөн бүс нутаг болон/эсвэл нислэгийн түвшнийг SIGMET мэдээлэлд тусгасан байдаг.

7.4.2 SIGMET мэдээллийн түгээлт (Dissemination of SIGMET information)

7.4.2.1 SIGMET мэдээллийг Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага, Дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төв (WAFC) болон хэрэглэгч, бусад цаг уурын албадад дамжуулна.

7.4.2.2 SIGMET мэдээг нисэхийн суурин холбооны интернэтэд суурилсан үйлчилгээний үйл ажиллагааны хүрээнд Олон улсын OPMET өгөгдлийн сангууд болон бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр томилогдсон төвүүдэд дамжуулна.

7.5 AIRMET мэдээлэл (AIRMET information)

Тайлбар. Энэ хэсэгт холбоотой журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET(Doc 10157)-ийн Section 6.5-д тусгасан.

7.5.1 Ерөнхий заалтууд (General provisions)

7.5.1.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 6.5-ын дагуу боловсруулах бөгөөд тухайн бүсийн нислэгийн түвшин FL100 (шаардлагатай бол түүнээс дээш эсвэл уулархаг

бүсэд FL150-аас доош)-с доош нам өндрийн нислэгт зориулсан AIRMET мэдээллийг гаргана. AIRMET мэдээлэлд Бүлэг 6-ийн 6.3.2-д заасан нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээнд тусгагдаагүй, нам өндрийн нислэгийн аюулгүй ажиллагаанд нөлөөлөх тодорхой нислэгийн чиглэл дэх цаг агаарын үзэгдлийн бодит, эсхүл ирээдүйн төлөв байдал, үзэгдлийн цаг хугацаа, орон зайн өөрчлөлтийн мэдээллийг өгнө. AIRMET мэдээлэлд дараах үзэгдлүүдийн аль нэгийг заавал оруулна

1) Газар орчмын салхины хурд
2) Газрын гадаргын алсын бараа
3) Дуу цахилгаан
4) Уулсын халхлагдалт
5) Үүл
6) Мөстөлт
7) Сэгсрэлт
8) Уулын долгион

Тайлбар. AIRMET мэдээний техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 6, 6.5.1-д тусгасан.

7.5.1.2 Тухайн бүсэд үзэгдэл ажиглагдахгүй болох, эсхүл цаашид ажиглагдахгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд AIRMET мэдээллийг цуцална.

7.5.1.3 AIRMET мэдээний үйлчлэх хугацаа 4 цагаас хэтрэхгүй байна.

7.5.2 AIRMET мэдээллийн түгээлт (Dissemination of AIRMET information)

7.5.2.1 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага AIRMET мэдээллийг бусад цаг уурын байгууллага болон хэрэглэгчдэд дамжуулна.*

7.5.2.2 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

7.6 Аэродромын сэрэмжлүүлэг (Aerodrome warnings)

7.6.1 Ерөнхий заалтууд (General provisions)

7.6.1.1 Аэродромын сэрэмжлүүлгийг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Appendix 7-ын дагуу боловсруулах бөгөөд уг мэдээнд зогсоолд байгаа агаарын хөлөг болон аэродромын байгууламж, тоног төхөөрөмж болон түүний үйлчилгээнд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй цаг агаарын нөхцөлүүдийн талаарх товч мэдээллийг өгнө.

Тайлбар. Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээний загварыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Appendix 7-ынTable A7-6-д тусгасан.

7.6.1.2 **Зөвлөмж** – *Аэродромын сэрэмжлүүлгийг дараах нэг, эсхүл хэд хэдэн цаг агаарын үзэгдлүүд ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдах нөхцөл бүрдсэн үед мэдээлнэ.*

- салхины хурд 17м/с (34kt) хүрэхээр бол, эсхүл түүнээс их үед);
- дуу цахилгаан
- мөндөр;

ӨЗРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
УУЛЗАР ҮНЭН
Архивч
Чанцан
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ

- цас (цас нэмэгдэж орсон, эсхүл орох нөхцөл бүрдсэн бол үүнийг оруулаад)
- зайрмагтсан хур тунадас
- хяруу
- хяруу, эсхүл цан
- элсэн шуурга
- шороон шуурга
- ихсэж буй элс болон шороо
- газар орчмын хүчтэй салхи болон өрөвхийлөлт
- нөөлөг салхи
- химийн хорт бодис
- тухайн газрын гэрээний дагуу бусад үзэгдлүүд.

7.6.1.3 **Зөвлөмж** – *Аэродромын сэрэмжлүүлгийг аэродром дээр үзэгдэл ажиглагдахгүй болох, эсхүл цаашид ажиглагдахгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд цуцална.*

7.6.2 Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээний түгээлт (Dissemination of aerodrome warnings)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь Аэродромын сэрэмжлүүлгийг бусад цаг уурын байгууллага болон хэрэглэгчдэд түгээнэ.

7.7 Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг (Wind shear warnings)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 6.7-д тусгасны дагуу салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг гаргана.

7.7.1 Ерөнхий заалтууд (General provisions)

Тайлбар. Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг нь салхины шилжлэгийн нөхцөл байдлыг тодорхой болгох зорилготой юм.

7.7.1.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь НХҮ-ний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчтэй хамтран салхины шилжлэг (wind shear)-ийг аюулгүй байдлын хүчин зүйл гэж үзэх эсэхийг тодорхойлох үнэлгээг хийж, нөхцөл бүрдсэн үед салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 6.7-ын дагуу гаргах бөгөөд агаарын тээвэрлэгч болгон НХҮ-ний байгууллагын ажилтнуудад зориулсан гарын авлага, заавартай байна.

Тайлбар. Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг мэдээний загварыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Appendix 7-ын Table A7-7-д тусгасан

7.7.1.2 **Зөвлөмж** – *Нисэн гарч буй болон нисэн ирж буй агаарын хөлөгт зориулсан салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг тухайн мэдээний өгөгдсөн хугацаанд салхины шилжлэг илрээгүй гэсэн мэдээлэл агаарын хөлгөөс ирсэн тохиолдолд цуцална.*

7.7.1.3 Салхины шилжлэг илрүүлэх тоног төхөөрөмжгүй аэродромд цаг агаарын нөхцөл, физик газарзүйн онцлог, уул зүйн нөлөөлөл, фронтын шилжилт, хувьсал зэрэгт дүн шинжилгээ хийж нисэх баг, агаарын тээврийн байгууллагууд, НХҮ-ний нэгжүүдэд сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж, зөвлөгөө өгнө. Цаг уурын радарт борооны бөөн (СВ) үүлтэй холбоотойгоор илэрсэн тохиолдолд, мөн нисэх баг, НХҮ-ний нэгжээс

ОРЧИН ҮЕИЙН ХЯНАЛТ ЗӨВЧЛӨЛТИЙН ЗАМ 607 ЗАРТНЭН Архивлалын нэр) Чанар (үсгийн тайлал) 26 01 хуудасны тоо 29
МОНГОЛ УЛСЫН ЭХ ХУВЬ 26 А/17

ирүүлсэн салхины шилжлэгийн мэдээллийг хүлээн авч, нэн даруй дараагийн нислэгт сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж, зөвлөгөө өгнө.

7.7.2 Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг мэдээний түгээлт (Dissemination of wind shear warnings)

7.7.2.1 Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг Annex-3, PANS-MET (Doc 10157), болон Manual on Low-level Wind Shear (Doc 9817)-ийн дагуу түгээнэ.

7.7.2.2. Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ЗЫРЧЛОЛТИЙН ЯАМ
...ийн дугаар 607
...Р ҮНЭН
Архивч
...лын нэр)
Чанцал
...үсгийн тайлал)
26 01 ...эр сарын 09

МОНГОЛ УЛСЫ
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН Я
ЭХ ХУВ
Сайд Тэрбиш ...
...дэлбэ ...нэ 26 ...нэ А/17

Бүлэг 8. Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэл

Тайлбар. Энэ бүлэгт холбоотой журам стандартыг PANS-MET(Doc 10157)-ийн Chapter 7-д тусгасан.

8.1 Ерөнхий зүйл (General provisions)

Тайлбар 1. Журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 7.1-д тусгасан.

Тайлбар 2. Цаг уурын байгууллагуудын хооронд байгуулсан гэрээний дагуу нисэхийн уур амьсгалын мэдээллийн шаардлагыг үндэсний хэмжээнд хангах боломжгүй тохиолдолд ажиглалтын тоон өгөгдлийн цуглуулалт, боловсруулалт болон хадгалалтыг олон улсад ашиглах боломжтой компьютерын хэрэгслээр дамжуулж болох ба нисэхийн уур амьсгалын шаардлагатай мэдээллийг бэлтгэх үүргийг хүлээнэ.

8.1.1 Нислэгийн үйл ажиллагааны төлөвлөлтөд ашиглагдах нисэхийн уур амьсгалын мэдээллийг аэродромын уур амьсгалын хураангуй болон хүснэгт хэлбэрээр бэлтгэж гаргасан байна. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон хэрэглэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу нисэхийн хэрэглэгчдийг тус мэдээллээр хангана.

8.1.2 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн уур амьсгалын мэдээллийг хамгийн багадаа 5 жилийн ажиглалтын мэдээг үндэслэн боловсруулах ба хэрэглэгчдийг мэдээллээр хангахдаа ажиглалтын хугацааг дурдсан байна.*

8.1.3 **Зөвлөмж** – *Шинээр ашиглалтад оруулж буй зурвас болон шинээр барьж буй аэродромуудын бэлтгэл ажил хангагдахаас өмнө уур амьсгалын тоон өгөгдлийг цуглуулсан байна.*

8.2 Аэродромын уур амьсгалын хүснэгт (Aerodrome climatological tables)

Тайлбар. Журам болон техникийн PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 7.2-д тусгасан.

Зөвлөмж - *Шаардлагатай ажиглалтын мэдээллийг цуглуулах, хадгалах ажлыг зохион байгуулж, дараах зүйлийг хийх чадвартай байх ёстой. Үүнд:*

a) үндсэн болон бэлтгэл аэродромд зориулсан аэродромын уур амьсгалын хүснэгт бэлтгэх;
b) агаарын тээвэрлэгчдийг уур амьсгалын хүснэгтэн мэдээллээр хангах

8.3 Аэродромын уур амьсгалын хураангуй (Aerodrome climatological summaries)

Тайлбар. Журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 7.3-д тусгасан.

Зөвлөмж – *Аэродромын уур амьсгалын хураангуйг WMO-аас тогтоосон журмын дагуу мөрдөж ажиллана. Мэдээллийг хадгалах, боловсруулах, олж авах боломжтой тооцоолох төхөөрөмж байгаа тохиолдолд хураангуйг нийтлэх, эсхүл нисэхийн хэрэглэгчдийн хүсэлтээр өөр хэлбэрээр гаргаж өгнө. Иймэрхүү тооцоолох хэрэгсэл байхгүй тохиолдолд хураангуйг WMO-аас тогтоосон загварыг ашиглан бэлтгэж, шаардлагатай бол нийтэлж, шинэчилнэ.*

8.4 Цаг уурын ажиглалтын мэдээний хуулбар (Copies of meteorological observational data)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага бүр судалгаа шинжилгээ, шинжлэн шалгах ажиллагаа, үйл ажиллагаанд үнэлгээ дүгнэлт өгөхөд шаардлагатай цаг уурын ажиглалтын мэдээг харилцагч байгууллагууд болон агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээний ашиглалттай холбоотойгоор бусад хэрэглэгчдийн хүсэлтээр гаргаж өгөх боломжийг бүрдүүлсэн байна.

8.5 Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэл солилцох (Exchange of aeronautical climatological information)

Зөвлөмж - *Нисэхийн уур амьсгалын мэдээллийг солилцохдоо цаг уурын байгууллагууд хоорондоо хүсэлт явуулна. Энэхүү мэдээллийг авахыг хүссэн агаарын тээвэрлэгч болон нисэхийн бусад хэрэглэгчид уг мэдээллийг бэлтгэдэг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагатай холбогдоно.*

АЛЬ СРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Баг түшаалын нэр)
Цанцаа
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дугаар 26 А/17

Бүлэг 9. Агаарын тээвэрлэгч болон нисэх багийн гишүүдэд үзүүлэх цаг уурын үйлчилгээ

Тайлбар. Агаарын тээвэрлэгч болон нисэх багийн гишүүдэд үзүүлэх цаг уурын үйлчилгээг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 8-д тусгасан.

9.1 Ерөнхий зүйл (General provisions)

9.1.1 Агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүдийг дараах цаг уурын мэдээллээр хангана. Үүнд:

a) агаарын тээвэрлэгчдийн нислэгийн өмнөх төлөвлөлт;
b) нислэгийн үйл ажиллагааны удирдлагын төвлөрсөн системийг ашигласан агаарын тээвэрлэгчдийн нислэгийн үеийн шинэчилсэн төлөвлөлт;
c) нислэгийн өмнөх нисэх багийн гишүүдийн ашиглалт;
d) нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөг.

9.1.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь агаарын тээвэрлэгчтэй хамтран зөвшилцөж дараах зүйлийг тогтооно:

а) цаг уурын мэдээний төрөл болон хэлбэр;
б) тухайн мэдээллээр хангах арга болон хэрэгсэл;

9.1.3 Агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүдэд өгөх цаг уурын мэдээлэл нь нислэгийн чиглэл, хугацаа, өндөр болон газар зүйн хамрах хүрээний хувьд нийцсэн байна. Уг мэдээлэл нь тогтсон цаг хугацаанд хамаарах ба буухаар төлөвлөсөн аэродром хүртэлх болон буухаар төлөвлөсөн аэродромоос агаарын тээвэрлэгчдийн тодорхойлсон бэлтгэл аэродром хүртэлх цаг уурын ирээдүйн төлөв байдлын тухай мэдээллийг багтаасан байна.

9.1.4 Агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүдийг дараах мэдээллээр хангана. Үүнд:

а) Аэродромын болон чиглэлийн ажиглалтын мэдээ
б) Аэродромын болон чиглэлийн урьдчилсан мэдээ

Тайлбар. Үйл ажиллагаа явуулагчид болон нислэгийн багийн гишүүдэд нийлүүлэх цаг уурын мэдээллийн жагсаалт нь PANS-MET (Doc 10157)-ийн 8.1.1.2-д тусгасан.

9.1.5 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгч хооронд байгуулсан гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол урьдчилсан мэдээг цаг хугацаа, өндөр, газарзүйн хамрах хүрээний хувьд төлөвлөсөн нислэгийн замыг хамарсан тохиолдолд WAFC's-аас өгсөн тоон урьдчилсан мэдээнээс гарна.

9.1.6 Хэрэв урьдчилсан мэдээг WAFCs-аас гаргасан гэж үзвэл түүнд агуулагдах цаг уурын мэдээлэл өөрчлөгдөхгүй.

9.1.7 Агаарын тээвэрлэгчдийн нислэгийн өмнөх төлөвлөлт, нислэгийн үеийн шинэчилсэн төлөвлөлт хийхэд шаардлагатай нислэгийн түвшин FL100-өөс дээш өндрийн салхи, өндрийн агаарын температур болон онцгой үзэгдлийн SIGWX урьдчилсан мэдээг хүлээн авсан даруйд нислэг эхлэхээс 3 цагийн өмнө гаргаж өгнө. Агаарын тээвэрлэгчдийн нислэгийн өмнөх төлөвлөлт, нислэгийн

үеийн шинэчилсэн төлөвлөлт хийхэд шаардлагатай цаг уурын бусад мэдээллүүдийг даруй гаргаж өгнө.

9.1.8 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

9.1.9 Агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүд, нислэгийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь бусад улсын цаг уурын байгууллагуудаас шаардлагатай мэдээ, мэдээллийг солилцож хамтран ажиллана.

9.1.10 Агаарын тээвэрлэгч, нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хоорондын тохиролцсоны дагуу тогтоосон байрлал, цаг хугацаанд агаарын тээвэрлэгч болон нисэх багийн гишүүдэд цаг уурын мэдээллүүдийг гаргаж өгнө. Нислэгийн өмнөх төлөвлөлтөд үзүүлж буй үйлчилгээ нь тухайн улсын нутаг дэвсгэрт үйлдэгдэж буй нислэгээр хязгаарлагдана. Аэродром дээр нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагагүй тохиолдолд цаг уурын мэдээлэл өгөх зохицуулалтыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу зохицуулна.

9.2 Зөвлөмж, зөвлөгөө болон дэлгэцийн мэдээллийн үйлчилгээ (Briefing, consultation and display)

Тайлбар. Зөвлөмж, зөвлөгөө, дэлгэцийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэхэд нислэгийн өмнөх автоматжуулсан мэдээллийн системийг ашиглах шаардлагуудыг 9.4-т үзүүлсэн болно.

9.2.1 Нисэх багийн гишүүд болон бусад нислэгийн үйл ажиллагаанд холбогдолтой бие бүрэлдэхүүний хүсэлтийн дагуу зөвлөмж болон, эсхүл зөвлөгөөг өгнө. Энэ зөвлөмж, зөвлөгөө өгөх гол зорилго нь нислэгийн чиглэл дэх, буухаар төлөвлөсөн, бэлтгэл болон бусад холбогдох аэродром дээрх цаг уурын бодит, ирээдүйн төлөв байдлын тухай хамгийн сүүлийн шинэчлэгдсэн мэдээллийг өгөхөд оршино. Мөн түүнчлэн нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгч нар харилцан тохиролцсон бол нислэгийн баримт бичигт тусгагдсан мэдээллүүдэд холбогдох тайлбар болон нэмэлт хийж болно.

9.2.2 Зөвлөмж, зөвлөгөө болон дэлгэцийн мэдээллийн үйлчилгээнд ашиглах цаг уурын мэдээлэлд 9.1.4-д заасан зарим, эсхүл бүх мэдээллийг багтаасан байна.

9.2.3 Хэрэв нислэгийн баримт бичигт тусгагдсан аэродромын урьдчилсан мэдээ нь тухайн аэродром дээрх цаг уурын төлөв байдалтай мэдэгдэхүйц зөрсөн тохиолдолд нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас нисэх багийн гишүүдэд зөрүүтэй холбоотой цаг агаарын талаар зөвлөмж, зөвлөгөө өгнө.

9.2.4 Нисэн гарах аэродромд үйлчилгээ үзүүлж буй нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь шаардлагатай зөвлөмж, зөвлөгөө, дэлгэцийн мэдээллийн үйлчилгээ болон нислэгийн баримт бичгээр тухайн нислэгийг хангана. Дээрх үйлчилгээг үзүүлэх боломжгүй аэродром дээрх нисэх багийн гишүүдэд үзүүлэх үйлчилгээний асуудлыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох агаарын тээвэрлэгчдийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу зохицуулна. Онцгой нөхцөл байдалд, тухайлбал нислэг удаан

хугацаагаар саатах тохиолдолд тухайн аэродромд үйлчилгээ үзүүлж буй нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь шаардлагатай гэж үзвэл шинэчилсэн давтан зөвлөмж, зөвлөгөө болон нислэгийн баримт бичгээр хангах, эсхүл үүнийг хэрэгжүүлэх боломжгүй бол уг хангалтын ажлыг дахин зохион байгуулна.

9.2.5 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчдийн хооронд байгуулсан гэрээнд заасан хугацаанд нисэх багийн гишүүд болон бусад нисэхийн үйл ажиллагаанд холбогдолтой бие бүрэлдэхүүнүүд нь тухайн цаг уурын албан дээр очиж шаардлагатай зөвлөмж, зөвлөгөө болон нислэгийн баримт бичгийг авна. Аэродромын тухайн нөхцөл байдалд зөвлөмж болон зөвлөгөөг биечлэн өгөх боломжгүй бол нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага утсаар, эсхүл бусад тохиромжтой холбооны төхөөрөмжөөр дамжуулан уг үйлчилгээг үзүүлнэ.*

9.2.6 **Зөвлөмж -** *Дэлгэцийн мэдээлэл нь нисэх багийн гишүүд эсвэл холбогдох бусад нислэгийн ажилтнуудад хялбар хүртээмжтэй байна.*

9.3 Нислэгийн баримт бичиг (Flight documentation)

Тайлбар 1. Нислэгийн баримт бичигтэй холбоотой шаардлагыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 8.2-д тусгасан.

Тайлбар 2. Нислэгийн баримт бичгийг бүрдүүлэхийн тулд нислэгийн өмнөх автоматжуулсан мэдээллийн системийг ашиглахад тавигдах шаардлагыг 9.4-т тусгасан болно.

9.3.1 Нислэгийн баримт бичигт 9.1.4-д заасан мэдээллийг агуулсан байна.

9.3.2 Нислэгийн баримт бичигт багтсан цаг уурын мэдээлэл нь нислэгийн өмнөх төлөвлөлт, нислэгийн үеийн шинэчилсэн төлөвлөлтөд бэлтгэж өгсөн мэдээллээс мэдэгдэхүйц зөрүүтэй болсон тохиолдолд агаарын тээвэрлэгч нь энэ тухай шуурхай мэдээлэх ба холбогдох нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу боломжийн хирээр залруулсан мэдээллээр үйлчилнэ.

9.3.3 **Зөвлөмж** - *Нислэгийн баримт бичгийг гардуулсны дараа агаарын хөлөг хөөрөхөөс өмнө нислэгийн баримт бичигт өөрчлөлт хийх шаардлага гарсан тохиолдолд зайлшгүй өөрчлөлт болон шинэчилсэн мэдээллийг агаарын тээвэрлэгчдэд, эсхүл НХҮ-ний нэгжээр дамжуулан агаарын хөлөгт дамжуулна.*

9.3.4 **Зөвлөмж -** *Тусгай маршрутын өндрийн салхи болон өндрийн агаарын температурын урьдчилсан мэдээ бүхий нислэгийн баримт бичгийг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгч хооронд хэлэлцэж тохирно.*

Тайлбар. Зургийн хэлбэр загварыг Manual of Aeronautical Meteorological Practice" (Doc 8896)-д тусгасан.

9.3.5 Бусад цаг уурын байгууллагаас хүлээж авсан цаг уурын мэдээллүүдэд өөрчлөлт оруулахгүйгээр нислэгийн баримт бичгийг оруулна.

БАР ҮНЭН
Архив
гүшаалын нэр)
Ханын
(гарын үсгийн тайлал)
01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЭЖ ХУВЬ
Сайд
26 А/17

9.3.6 **Зөвлөмж** - *Нислэгийн баримт бичигт багтсан зургууд нь тодорхой, ойлгомжтой, уншихад хялбар өндөр стандартад нийцсэн байна.*

Тайлбар. Нислэгийн баримт бичигт оруулсан зургийн үзүүлэлт болон нарийвчлалыг PANS-MET(Doc 10157)-ийн Section 8.2.3.1-д тусгасан.

9.3.7 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь нисэх багийн гишүүдэд өгсөн мэдээллийн хэвлэмэл хувь болон цахим файлуудыг гаргасан өдрөөс хойш хамгийн багадаа 30 хоногийн хугацаанд хадгална. Уг мэдээллийг байцаалт, эсхүл шинжлэн шалгах ажиллагаанд бэлтгэж өгөх бөгөөд уг зорилгоор тухайн байцаалт, эсхүл шинжлэн шалгах ажиллагааг дуустал хадгална.

9.4 Зөвлөмж, зөвлөгөө, нислэгийн төлөвлөлт, нислэгийн баримт бичигт зориулсан нислэгийн өмнөх автомат мэдээллийн систем (Automated pre-flight information systems for briefing, consultation, flight planning and flight documentation)

Тайлбар. Журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 8.3-д тусгасан.

9.4.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүдэд зөвлөмж зөвлөгөө өгөх, нислэгийн төлөвлөлт, нислэгийн баримт бичигт оруулах зорилгоор цаг уурын дэлгэцэн мэдээллээр хангахдаа нислэгийн өмнөх автомат мэдээллийн системийг ашигладаг бол 9.1-ээс 9.3-р заалтуудын дагуу мэдээлнэ.

9.4.2 **Зөвлөмж** - *Агаарын тээвэрлэгчид, нисэх багийн гишүүд болон нисэхийн бусад ажилчдыг цаг уурын мэдээллээр хангах, НМҮ-д нэвтрэх нөхцөлийг бүрдүүлдэг нислэгийн өмнөх автоматжуулсан мэдээллийн систем нь нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон иргэний нисэхийн байгууллага, эсхүл эрх олгосон холбогдох агентлаг хоорондын байгуулсан гэрээний дагуу, Конвенцын Хавсралт 15-ын 2.1.1 с)-ийн заалтын дагуу үйлчилгээ үзүүлнэ.*

Тайлбар. Цаг уурын болон НМҮ-ний холбогдох мэдээллийн 9.1-ээс 9.3, болон Procedures for Air Navigation Services - Aeronautical Information Management (PANS-AIM (Doc 10066))-ийн 5.5-д тус тус тусгасан болно.

9.4.3 Нислэгийн өмнөх автоматжуулсан мэдээллийн системийг агаарын тээвэрлэгчид, нисэх багийн гишүүд болон бусад нисэхийн ажилчдыг цаг уурын мэдээлэл, НМҮ-ний нэгдсэн цэгээр хангах зорилгоор ашиглаж байгаа тохиолдолд холбогдох нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь Бүлэг 2-ын 2.2.2-д заасны дагуу чанарын хяналт тавих, чанарын менежментээр хангах үүргийг хүлээнэ.

Тайлбар. НМҮ-ний мэдээлэл ба мэдээллийн чанарын баталгаажуулалттай холбогдолтой үүргүүдийг Конвенцын Хавсралт 15, Chapter 1,2 болон 3 дахь заалтуудад тусгасан болно.

9.4.4 Нислэгийн өмнөх мэдээллийг автоматжуулсан системээр өөрөө танилцах боломжтой болгохдоо эдгээр систем нь агаарын тээвэрлэгч болон нисэх багийн гишүүдэд шаардлагатай тохиолдолд цаг уурын байгууллагатай утсаар эсвэл бусад холбооны хэрэгслээр зөвлөлдөх боломжтой байна.

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

9.5 Нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт зориулсан цаг уурын мэдээлэл (Meteorological information for aircraft in flight)

Тайлбар. Журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 8.4-д тусгасан.

9.5.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт зориулсан цаг уурын мэдээллийг холбогдох НХҮ-ний нэгжид өгөх ба тэдгээрийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу VOLMET радио нэвтрүүлгээр дамжуулна.

9.5.2 Бүлэг 10-т заасны дагуу нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт зориулсан цаг уурын мэдээллийг НХҮ-ний нэгжүүдэд дамжуулна.

9.5.3 Хэрэв нислэг үйлдэж буй агаарын хөлгөөс цаг уурын мэдээлэл хүсвэл, хүсэлтийг хүлээн авсан нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага шаардлагатай бол бусад холбогдох цаг уурын байгууллагын тусламжтайгаар мэдээллийг хүргэхээр зохион байгуулна.

9.5.4 Бүлэг 11-т заасны дагуу VOLMET радио нэвтрүүлэгчээр цаг уурын мэдээллийг дамжуулна.

ЦАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛ
Сайд
дарын 26 А/17

Бүлэг 10. Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ, эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээ болон нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээнд зориулсан цаг уурын мэдээлэл

Тайлбар. Энэ бүлэгт холбоотой журам стандартыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Chapter 9-д тусгасан.

10.1 Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний нэгжид зориулсан мэдээлэл (Information for air traffic services units)

Тайлбар. Журам болон техникийн PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 9.1-д тусгасан.

10.1.1 Ерөнхий зүйл (General)

10.1.1.1 Цаг уурын эрх бүхий байгууллага нь ИНҮТ ТӨХХК-тай хамтран ажиллах гэрээг байгуулна. Нислэгийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь НХҮ-ний нэгж бүртэй холбогдон ажиллах ба уг нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэлд шаардлагатай хамгийн сүүлийн хугацааны цаг уурын мэдээллээр хангах, эсхүл хангалтын ажлыг зохион байгуулна.

10.1.1.2 **Зөвлөмж** - *Нислэгийг цаг уурын мэдээгээр хангахдаа нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь аэродромын хөдөлгөөний удирдлагын цамхаг, эсхүл ойртолтын удирдлагын нэгжтэй харилцан ажиллана.*

10.1.1.3 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь нислэгийг цаг уурын мэдээгээр хангахдаа FIC, эсхүл ACC-тэй харилцан ажиллана.

10.1.1.4 **Зөвлөмж** - *Тухайн газрын нөхцөл байдлын улмаас холбогдох цаг уурын байгууллагын үүргийг хэд хэдэн цаг уурын байгууллага хамтран гүйцэтгэнэ.*

10.1.1.5 Агаарын хөлгийн онцгой байдлын үед НХҮ-ний нэгжээс шаардсан цаг уурын мэдээллийг аль болох богино хугацаанд гаргаж өгнө.

10.1.2 Мэдээллээр хангах, түгээх, дамжуулах зохицуулалт (Supply, dissemination and transmission arrangements)

10.1.2.1 Шаардлагатай тохиолдолд бодит цаг агаарын мэдээ, урьдчилсан мэдээг нисэхийн холбооны станцуудаар Нислэгийн Мэдээллийн Төв (FIC), эсхүл Бүсийн удирдлагын төв (ACC)-д илгээнэ.

10.1.2.2 **Зөвлөмж** - *Хэрэв тооцоолон боловсруулсан өндрийн агаарын торлосон цэгийн тоон өгөгдлийг нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний (ATS) нэгжүүдэд ATS компьютерт ашиглах зорилгоор хүргэж байгаа бол, дамжуулалтын зохион байгуулалтыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох ATS эрх бүхий байгууллагын хооронд тохиролцсоны дагуу гүйцэтгэнэ. Урьдчилсан мэдээ боловсруулагдсан даруй аль болох хурдан энэ өгөгдлийг хүргэнэ.*

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

10.2 Эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээний нэгжид зориулсан мэдээлэл (Information for search and rescue services units)

Тайлбар. Журам болон техникийн PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 9.2-д тусгасан.

10.2.1 Ерөнхий зүйл (General)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь НХҮ-ний байгууллагатай байгуулсан гэрээний дагуу цаг уурын үйлчилгээг ямар хэлбэрээр хангахыг шийдвэрлэх ба эрэн хайх авран туслах үйл ажиллагааны туршид тухайн ЭХАТ үйлчилгээний нэгжтэй холбоотой ажиллана.

10.2.2 Мэдээллийн жагсаалт (List of information)

Эрэн хайх, аврах туслах үйлчилгээний нэгжид өгөгдөх мэдээлэлд, алга болсон агаарын хөлгийн хамгийн сүүлд мэдэгдсэн байршил болон түүний төлөвлөсөн маршрутын дагуу тухайн үеийн цаг агаарын нөхцөл байдлыг тусгасан байна. Үүнд:

a) нислэгийн замын дагуух цаг агаарын онцгой үзэгдэл;
b) үүлний төрөл болон тоо хэмжээ, борооны бөөн үүл, доод суурийн өндөр болон дээд хилийн өндөр;
c) алсын барааны харагдац болон алсын барааны харагдцыг муутгагч үзэгдэл;
d) газар орчмын болон өндрийн салхи;
e) газрын гадаргын байдал, тухайлбал: цасан бүрхэц, эсхүл үер;
g) MSL дэх даралт;

10.3 Нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээний нэгжид зориулсан мэдээлэл (Information for aeronautical information services units)

10.3.1 Ерөнхий (General)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээний холбогдох нэгжүүдийг цаг уурын шинэчилсэн мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулна.

10.3.2 Мэдээллийн жагсаалт (List of information)

Дараах мэдээллийг нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээний нэгжид нийлүүлнэ.

a) Агаарын навигацийн нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний мэдээллийг Нисэхийн мэдээллийн эмхэтгэлд (AIP)-д оруулна.

Тайлбар. Энэхүү мэдээллийн нарийвчлал Procedures for Air Navigation Services Aeronautical Information Management (PANS-AIM (Doc 10066)-ийн Appendix 3-ын Part 1-ийн GEN 3.5 болон Part 3-ын AD 2.2, 2.11, 3.2 болон 3.11-д тусгасан болно.

b) NOTAM бэлтгэхэд шаардлагатай дараах мэдээлэлд:
   1) Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний үйл ажиллагааны онцгой өөрчлөлтийн тухай мэдээлэл. Энэ мэдээллийг Конвенцын Хавсралт 15-ын 6.3.2.2 ба 6.3.2.3-т заасан хугацаанаас өмнө нийлүүлнэ.
   2) Галт уулын зөвлөмжийн төвөөс хүлээн авсан галт уулын идэвхжилийн мэдээлэл.

Тайлбар. Тусгай мэдээнд шаардагдах тусгай мэдээллийг Конвенцын Хавсралт 3-ын Chapter 3, 3.3.2 h) болон Chapter 4, 4.8-д тусгана.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 A/17

3) Галт уулын зөвлөмжийн төвөөс хүлээн авсан цацраг идэвхт бодис агаарт тархсан тухай мэдээлэл

Тайлбар. Тусгай мэдээнд шаардагдах тусгай мэдээллийг Конвенцын Хавсралт 3-ын Chapter 3, 3.4.2 g)-д тусгана.

c) Нисэхийн мэдээллийн цуврал (AIC) бэлтгэхэд шаардлагатай дараах мэдээлэлд:

1) Нисэхийн цаг уурын үйл ажиллагаа, үйлчилгээ, байгууламжид орох чухал өөрчлөлтийн урьдчилсан тооцоолол
2) Тодорхой цаг агаарын үзэгдэл нислэгийн үйл ажиллагаанд үзүүлэх нөлөө

ИРГЭЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн ... албан ...
Дарын 26 ... А/17 ...

Бүлэг 11. Цаг уурын мэдээллийг солилцох харилцаа холбооны ашиглалт

Тайлбар 1. Энэ бүлэгт холбоотой журам стандартыг PANS-MET(Doc 10157)-ийн Chapter 10-д тусгасан.

Тайлбар 2. Улс бүр энэ бүлэгт дурдсан холбооны тоног төхөөрөмжүүдийг хэрэглэх өөрийн дотоод зохион байгуулалт, хариуцлагыг шийдвэрлэх үүрэгтэй гэдгийг хүлээн зөвшөөрнө.

11.1 Харилцаа холбоонд тавигдах шаардлага (Requirements for communications)

11.1.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага, НХҮ-ний нэгжүүдэд (аэродромын хөдөлгөөний удирдлагын цамхаг, ойртолтын удирдлагын нэгж) шаардагдах цаг уурын мэдээллээр хангах боломжтой холбооны төхөөрөмжүүдтэй байна.

11.1.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь ЭХАТ бүс, СТА болон FIR's-үүдэд үйлчилгээ үзүүлж буй НХҮ-ний болон ЭХАТ үйлчилгээний нэгжүүдийг шаардлагатай цаг уурын мэдээллээр хангах тохиромжтой нисэхийн цахилгаан холбооны төхөөрөмжүүдтэй байна.

11.1.3 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь бусад хэрэглэгчдэд дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээг тохиромжтой байдлаар түгээхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан байна.

11.1.4 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон нисэхийн цаг уурын өртөө, нислэгийн хөдөлгөөний удирдлагын цамхаг, ойртолтын удирдлагын нэгжүүд хоорондын цахилгаан холбооны төхөөрөмж нь шууд ярих боломжийг хангасан бөгөөд тэдгээрийн хурд нь цэгүүд хооронд ойролцоогоор 15 секундийн хугацаанд холбоо тогтооход хангалттай байх ёстой.

11.1.5 **Зөвлөмж** - *FIC, бүсийн нислэгийн хөдөлгөөний удирдлагын төв, авран туслах ажиллагааг зохицуулах төв, нисэхийн холбооны станцууд болон нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хооронд байгуулсан гэрээний дагуу цахилгаан холбооны төхөөрөмж нь дараах боломжуудыг хангасан байна. Үүнд:*

a) шууд ярих холбоо, тэдгээрийн хурд нь цэгүүд хооронд ойролцоогоор 15 секундийн хугацаанд холбоо тогтооход хангалттай байна.

b) өгөгдөл дамжуулах холбоо, хүлээн авагч нь өгөгдлийг бичгийн хэлбэрээр шаардсан тохиолдолд түүнийг дамжуулах хугацаа нь 5 минутаас хэтрэхгүй байна.

Тайлбар. 11.1.4 ба 11.1.5-д дурдсан "ойролцоогоор 15 секунд" гэж шилжүүлэгч самбартай "5 минут" гэдэг нь дахин дамжуулах хэвлэмэл холбоог хэлнэ.

11.1.6 **Зөвлөмж** - *11.1.4 ба 11.1.5-д заасан холбооны төхөөрөмжүүдэд шаардлагатай бол нэмэлтээр бусад дүрс болон дуут холбоог суурилуулж болно. Тухайбал: хаалттай хэлхээний телевиз, эсхүл тусдаа мэдээлэл боловсруулах систем.*

11.1.7 **Зөвлөмж** - *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд зөвшилцсөний дагуу агаарын*

ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУДАС ХУЛЭЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлбар)
20 оны дугаар сарын
МОНГОЛ УЛС
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ДА
ЭХ ХУУД
Дагалдах 26 А/17

тээвэрлэгчдийг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон бусад холбогдох эх үүсвэрүүдээс цаг уурын мэдээллийг хүлээн авахад шаардлагатай цахилгаан холбооны төхөөрөмжүүдийг суурилуулах боломжоор хангана.

11.1.8 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь бусад цаг уурын байгууллагуудтай шуурхай үйл ажиллагааны мэдээллийг солилцоход шаардлагатай холбооны төхөөрөмжүүдээр хангагдсан байна.

11.1.9 **Зөвлөмж** - *Цаг уурын шуурхай үйл ажиллагааны мэдээллийг солилцоход ашиглагдаж буй цахилгаан холбооны тоног төхөөрөмжүүд нь нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээ байх, эсхүл цаг хугацааны хувьд эрсдэлтэй бус цаг уурын шуурхай үйл ажиллагааны мэдээллийг солилцоход хоёр талын, (олон талт болон) эсхүл бүсийн хэмжээний агаарын навигацийн гэрээ байгуулсан тохиолдолд үйл ажиллагааны шаардлагыг хангасан нийтийн интернэт ашиглаж болно.*

Тайлбар 1. Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх төвүүдийн ашигладаг нисэхийн суурин холбооны интернэтэд суурилсан үйлчилгээ нь дэлхийн цаг уурын мэдээллийн солилцоог хангахад ашиглагддаг.

Тайлбар 2. Цаг хугацааны хувьд эрсдэлтэй бус цаг уурын үйл ажиллагааны мэдээлэл болон интернэтийн холбогдох нөхцөлүүдийн зааварчилгааг ICAO-ын баримт бичиг Doc 9855-д тусгасан болно.

11.1.10 **Зөвлөмж** - *Хэрэв өндрийн торлосон цэгийн өгөгдөл тоон хэлбэртэй, НХҮ компьютерт ашиглах боломжтой бол, дамжуулалтын зохицуулалтыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох НХҮ эрх бүхий байгууллагын хооронд тохиролцсоны дагуу хийнэ.*

11.1.11 **Зөвлөмж** - *Хэрэв өндрийн торлосон цэгийн өгөгдөл тоон хэлбэртэй бол нислэгийн төлөвлөлтийг цахимаар боловсруулах зорилгоор агаарын тээвэрлэгч нийлүүлэхдээ, дамжуулалтын зохицуулалтыг холбогдох дэлхийн бүсийн урьдчилсан мэдээний төв (WAFC), нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох агаарын тээвэрлэгчдийн хооронд тохиролцсоны дагуу хийнэ.*

11.2 Нисэхийн суурин холбоо болон нийтийн интернэтийн ашиглалт - (Use of aeronautical fixed service communications and the public Internet)

Тайлбар. Журам болон техникийн PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 10.1-д тусгасан.

11.2.1 Цаг уурын бюллетен (Meteorological bulletins)

11.2.1.1 Нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээ, эсхүл интернэтээр дамжих цаг уурын шуурхай мэдээлэл агуулсан цаг уурын товхимлыг холбогдох нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага бэлтгэнэ.

Тайлбар. Нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээгээр дамжих цаг уурын шуурхай мэдээлэл агуулсан цаг уурын товхимлыг Конвенцын Хавсралт 10, Volume II, Chapter 4-т тусгасан болно.

11.2.1.2 Ашиглалтын зориулалттай цаг уурын мэдээлэл бүхий мэдээ нь 5 минутаас бага хугацаанд дамжигдсан байна.

ИРГЭЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
26 А/17

11.2.2 Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх систем (World area forecast system forecasts)

11.2.2.1 **Зөвлөмж** – *Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх систем (WAFS)-ийн урьдчилсан мэдээг түгээхэд ашиглагдах харилцаа холбооны хэрэгсэл нь нисэхийн суурин холбоо эсвэл интернэт байна.*

11.2.2.2 **Зөвлөмж** – *WAFS-ийн урьдчилсан мэдээг дижитал өгөгдлийн холбооны тоног төхөөрөмж ашиглан тоон хэлбэрээр дамжуулна. Урьдчилсан мэдээг түгээхэд ашиглагдах аргачлал, сувгийг тодорхойлно.*

11.3 Нисэхийн хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээний төхөөрөмжийн ашиглалт (Use of aeronautical mobile service communications)

Тайлбар. Журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 10.2-д тусгасан.

Агаарын хөлгөөс болон агаарын хөлөгт дамжуулж буй цаг уурын мэдээллийн агуулга ба формат нь энэхүү баримт бичгийн зүйл, заалтуудад нийцсэн байна.

11.4 D-VOLMET радио нэвтрүүлгийн холболтын үйлчилгээг ашиглах – (Use of aeronautical data link service D - VOLMET)

Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

11.5 Нисэхийн радио нэвтрүүлгийн үйлчилгээний ашиглалт – VOLMET радио нэвтрүүлэг (Use of aeronautical broadcasting service - VOLMET broadcasts)

Тайлбар. Журам болон техникийн тодорхойлолтыг PANS-MET (Doc 10157)-ийн Section 10.4-д тусгасан.

11.5.1 Хэт өндөр давтамж (VHF)-тай сувгаар үргэлжлэн хийж буй VOLMET радио нэвтрүүлгээр METAR, SPECI (боломжтой бол хандлагын урьдчилсан мэдээний хамт)-ийг дамжуулна.

11.5.2 Өндөр давтамж (HF)-тай сувгаар хуваарийн дагуу хийж буй VOLMET радио нэвтрүүлгээр METAR, SPECI (боломжтой бол хандлагын урьдчилсан мэдээний хамт)-ийг, TAF болон SIGMET мэдээллийг дамжуулж болно.

ТӨРИЙН ӨМЧИЙН ОНЦГОЙ АЛБАТ ЗҮЙЛИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Шуурхайн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанчин
(Нэр үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУЛБ
Саид Тушаал
Дугаар 26 А/17

Хавсралт 1. Нислэгийн баримт бичиг - загвар зураг болон маягт (Flight documentation - model charts and forms)

(Бүлэг 9-ийг үзнэ үү)

MODEL A OPMET мэдээлэл (OPMET information)

MODEL IS Стандарт даралтын гадаргын өндрийн салхи, өндрийн агаарын температурын зураг (Upper wind and upper-air temperature chart for standard isobaric surface)

Жишээ 1 - сум, өд, дарцаг (тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection))

Жишээ 2 - сум, өд, дарцаг (туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection))

MODEL SWH Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн зураг (өндрийн) (Significant weather chart (high level))

Жишээ. Туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection) (олгойдох урсгалын босоо хэмжээг харуулсан)

MODEL SWM Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн зураг (дунд өндрийн) (Significant weather chart (medium level))

MODEL SWL Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн зураг (нам өндрийн) (Significant weather chart (low level))

Жишээ 1

Жишээ 2

MODEL TCG Тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх мэдээлэл- График форматын (Tropical cyclone advisory information in graphical format)

MODEL VAG Галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх мэдээлэл- График форматын (Volcanic ash advisory information in graphical format)

Жишээ 1. Тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection)

Жишээ 2. Туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection)

MODEL STC Тропикийн циклоны SIGMET- График форматын (SIGMET for tropical cyclone in graphical format)

MODEL SVA Галт уулын үнсний SIGMET- График форматын (SIGMET for volcanic ash in graphical format)

Жишээ 1. Тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection)

Жишээ 2. Туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection)

MODEL SGE Тропикийн циклон, галт уулын үнснээс бусад цаг агаарын онцгой үзэгдлийн SIGMET- График форматын (SIGMET for phenomena other than tropical cyclone and volcanic ash in graphical format)

MODEL SN Нислэгийн баримт бичигт ашигласан тэмдэглэлийн тайлбар хуудас (Sheet of notations used in flight documentation)

***НИ-5 ХУУДАС** Нүүр

5,000 м, эсхүл түүнээс дээш өндрийн (дунд өндөр) нислэгт зориулсан НИ-5 хуудас

5,000 м-ээс доош өндрийн (нам өндөр) нислэгт зориулсан НИ-5 хуудас

НИСЭХИЙН ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив2
(Албан тушаалын нэр)
Хонгор
(нэр үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Тоонин
Дамдин 26-А/17

ОРМЕТ МЭДЭЭЛЭЛ **MODEL A**

Гаргасан: Цаг уурын алба (өдөр, цаг UTC)

ЭРЧИМШИЛ

"-" (сул хүчтэй) заагчгүй (дунд хүчтэй); "+" (хүчтэй, эсхүл юүлүүр хэлбэрийн үүлэнд тохиолдох) Торнадо/усан догшин хуйн онцгой үзэгдлийн эрчимшлийг заахад ашиглагддаг.

ШИНЖ БАЙДАЛ

MI - нимгэн	PR - хэсэг	BL - намын шуурга	TS - дуу цахилгаан
BC - хэсэг бусаг	DR - явган шуурга	SH - аадар	FZ - хөрсөн тунадас

ЦАГ АГААРЫН ҮЗЭГДЛҮҮД

DZ - шиврээ бороо	BR - будан	PO - шороо (элсэн хуй)
RA - бороо	FG - манан	SQ - нөөлөг салхи
SN - цас	FU - утаа	FC - догшин хуй (Торнадо)
SG - цасан туйлаадас	VA - галт уулын үнс	SS - элсэн шуурга
PL - мөсөн туйлаадас	DU - хөшиглөсөн тоос (шороо)	DS - шороон шуурга
GS - цасан үрэл	SA - элс	
GR - мөндөр	HZ - униар	

ЖИШЭЭНҮҮД

+SHRA – хүчтэй аадар бороо

TSSN – дунд зэргийн хүчтэй дуу цахилгаан бүхий цас

FZDZ - дунд зэргийн хүчтэй зайрмагтсан шиврээ бороо

SNRA – дунд зэргийн хүчтэй цас, бороо (нойтон цас)

+TSSNGR – хүчтэй дуу цахилгаантай цас болон мөндөр

ICAO БАЙРШЛЫН ТЭМДЭГЛЭГЭЭНҮҮД

CYUL	Montreal Pierre Elliot Trudeau/Intl	HECA	Cairo/Intl	OBBI	Bahrain Intl
EDDF	Frankfurt/Main	HKJK	Nairobi/Jomo Kenyatta	RJTT	Tokyo Intl
EGLL	London/Heathrow	KJFK	New York/John F. Kennedy Intl	SBGL	Rio de Janeiro/Galeão Intl
GMMC	Casablanca/Anfa	LFPG	Paris/Charles de Gaulle	YSSY	Sydney/Kingsford Smith Intl
		NZAA	Auckland Intl	ZBAA	Beijing/Capital

METAR CYUL 240700Z 27018G30KT 5000 SN FEW020 BKN045 M02/M07 Q0995=

METAR EDDF 240950Z 05015KT 9999 FEW025 04/M05 Q1018 NOSIG=

METAR LFPG 241000Z 07010KT 5000 SCT010 BKN040 02/M01 Q1014 NOSIG=

SPECI GMMC 220530Z 24006KT 5000 -TSGR BKN016TCU FEW020CB SCT026 08/07 Q1013=

TAF AMD NZAA 240855Z 2409/2506 24010KT 9999 FEW030 BECMG 2411/2413 VRB02KT 2000 HZ FM 242200 24010KT CAVOK=

TAF ZBAA 240440Z 2406/2506 13004MPS 6000 NSC BECMG 2415/2416 2000 SN OVC040 TEMPO 2418/24211000 SN BECMG 2500/2501 32004MPS 3500 BR NSC BECMG 2503/2504 32010G20MPS CAVOK=

TAF YSSY 240443Z 2406/2506 05015KT 3000 BR SCT030 BECMG 2414/2416 33008KT FM 2422 04020KT CAVOK=

HECC SIGMET 2 VALID 240900/241200 HECA-

HECC CAIRO FIR SEV TURB OBS N OF N27 FL 390/440 MOV E 25KMH NC.

ГАЗАЛ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Ганчуяа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Тариин
дарын 26 А/17

СТАНДАРТ ДАРАЛТЫН ГАДАРГЫН ӨНДРИЙН САЛХИ,
ӨНДРИЙН АГААРЫН ТЕМПЕРАТУРЫН ЗУРАГ

MODEL IS

Жишээ 1 - Сум, өд, дарцаг (Тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection))

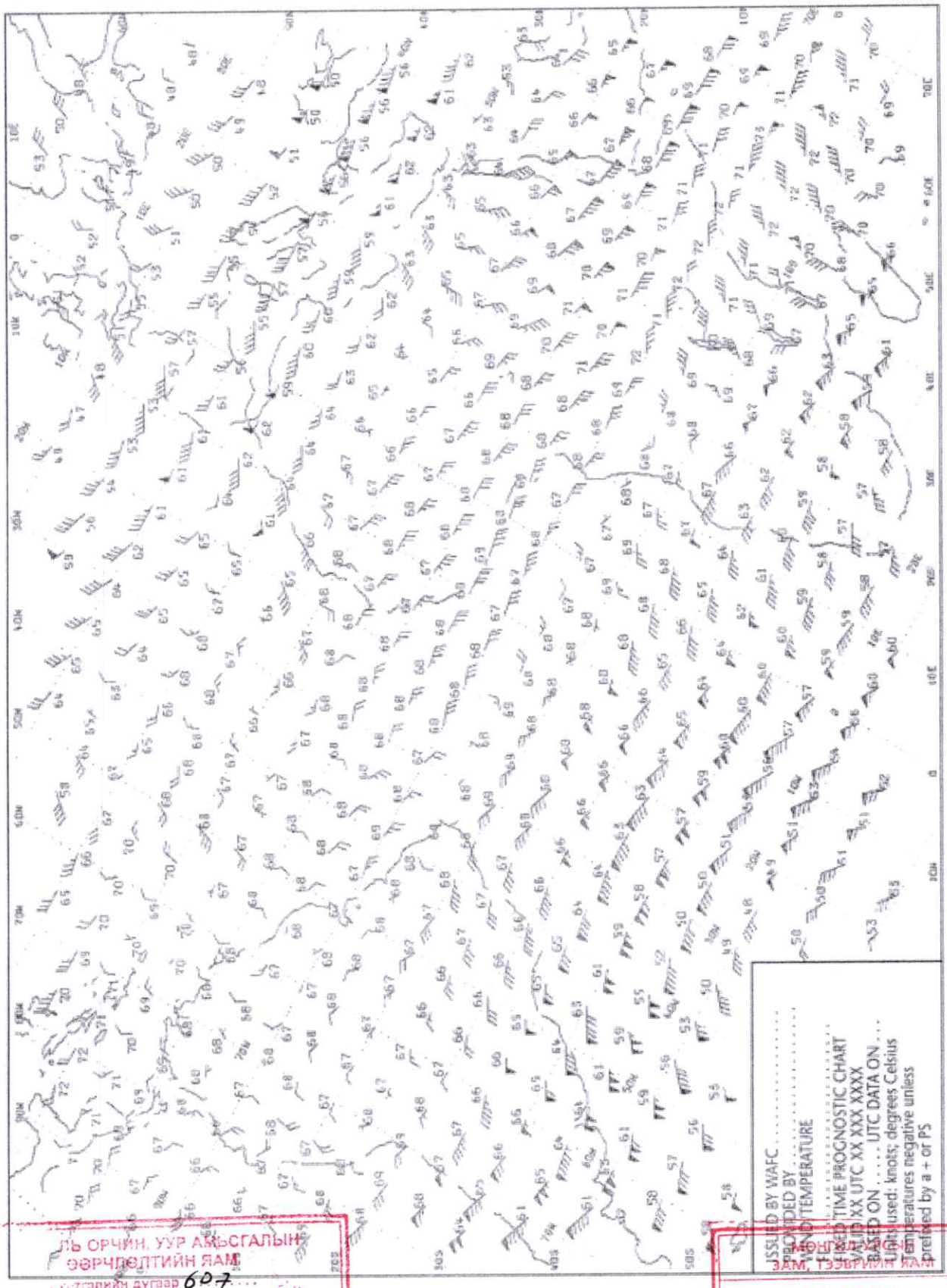

ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
Дарын 26 А/17

ЛЬ ОРЧИН, УУР АХЫСГАЛЫН
ЭВРЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
дугаар 607
УЛБАР ҮНЭН
Архивч
эн тушаалын нэр)
Гарын
эг)(гарын үсгийн тайлал)
26.ны .01.дугаар сарын .29

СТАНДАРТ ДАРАЛТЫН ГАДАРГЫН ӨНДРИЙН САЛХИ, ӨНДРИЙН АГААРЫН ТЕМПЕРАТУРЫН ЗУРАГ

MODEL IS

Жишээ 2 - Сум, өд, дарцаг (Туйлын хэлбэрийн) (Polar stereographic projection)

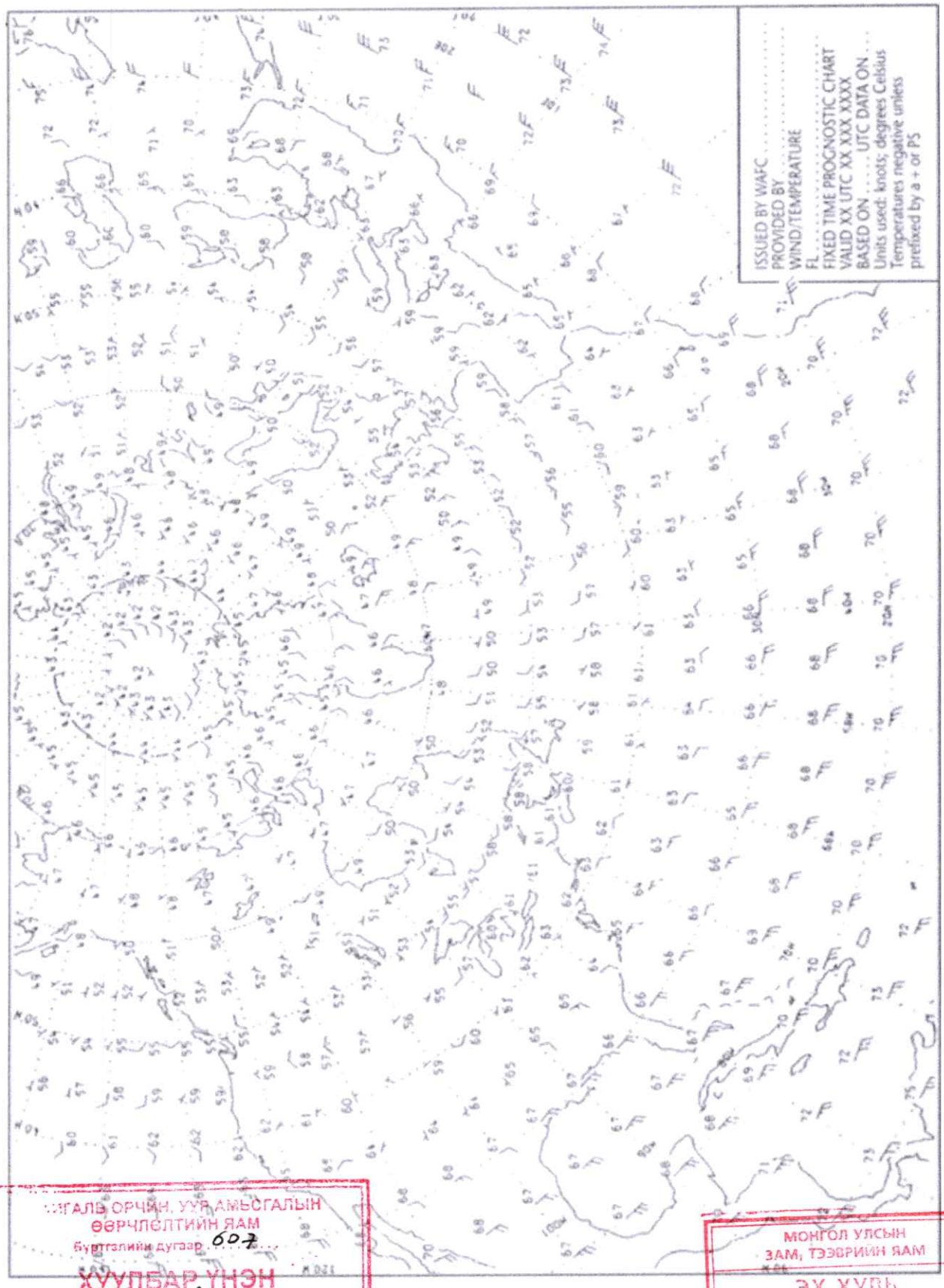

ОРЧИН, УУРАМЗГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Гончаг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Тэрбиш
Дэлгэцийн 26 А/17

ЦАГ АГААРЫН ОНЦГОЙ ҮЗЭГДЛИЙН ЗУРАГ (ӨНДРИЙН) MODEL SWH

Жишээ - Туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection) (олгойдох урсгалын босоо тархцыг харуулсан)

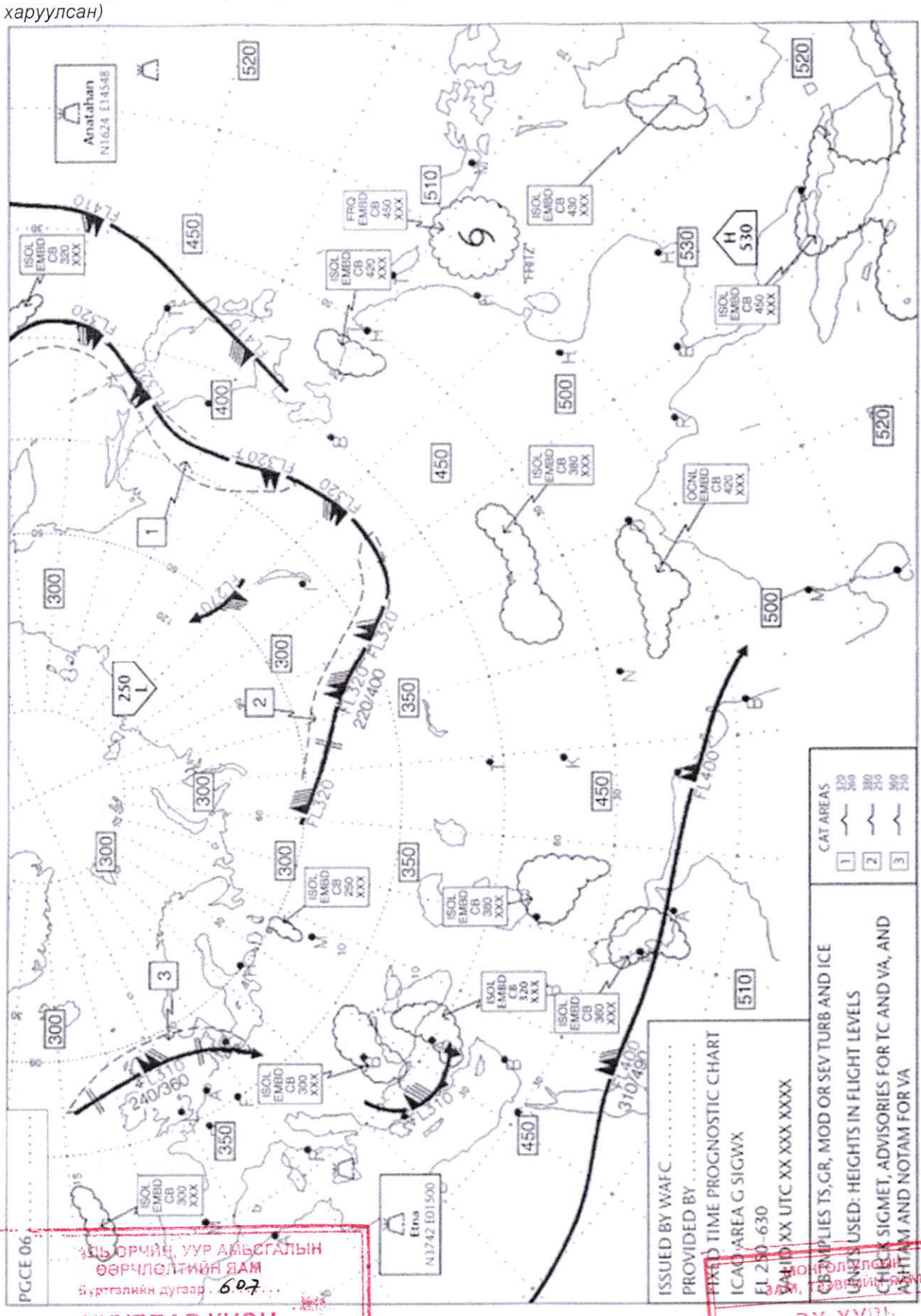

АЛБ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР УНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чинзаяа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

ЭХ ХУВЬ
Саид
26 А/17

ЦАГ АГААРЫН ОНЦГОЙ ҮЗЭГДЛИЙН ЗУРАГ (ДУНД ӨНДРИЙН) **MODEL SWM**

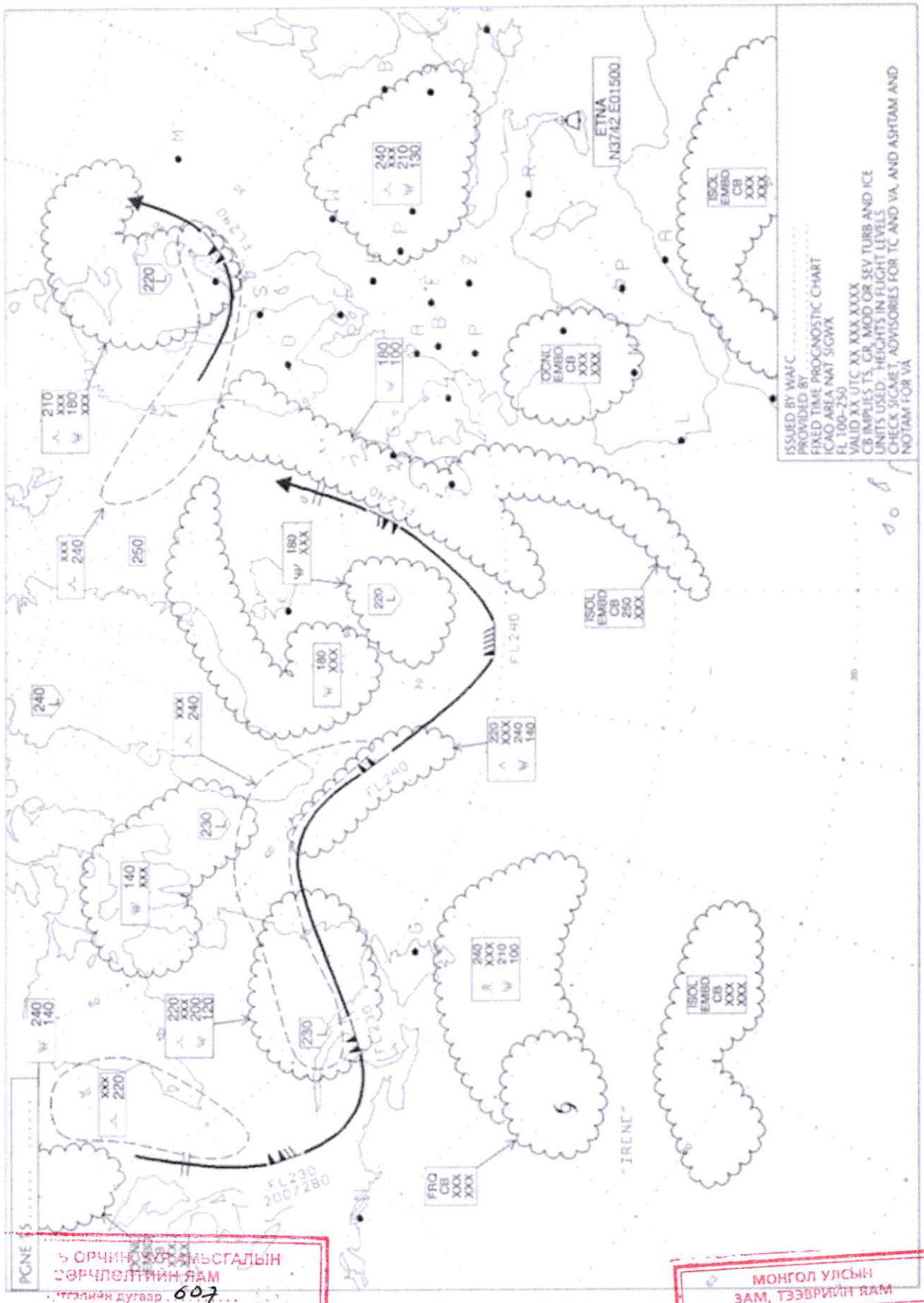

ЗӨВ ОРЧИН ҮЙЛДВЭРЖҮҮЛЭЛТИЙН ЯАМ
Тушаалын дугаар 607
ЛБАР ҮНЭН
Архивч
(тушаалын нэр)
Чимэд
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид
Дугаар 26 А/17

ЦАГ АГААРЫН ОНЦГОЙ ҮЗЭГДЛИЙН ЗУРАГ (НАМ ӨНДРИЙН) **MODEL SWL**

Жишээ 1

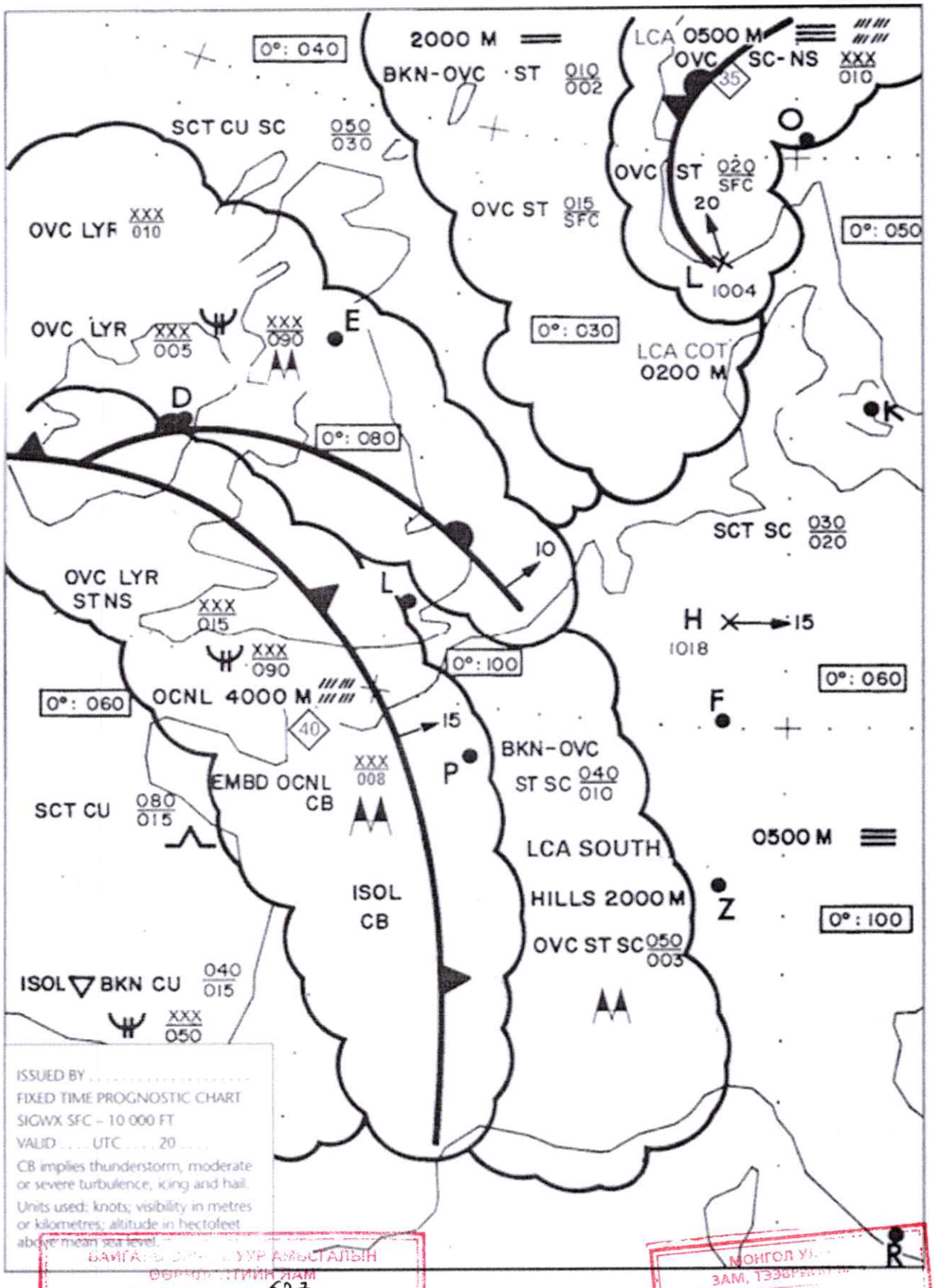

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГУРАВ АЛЬСТАЛЫН
ӨВЧИН ГЭГЭЭНИЙ ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛГАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН
ЭХ ХУУЛ
Санк
Дугаар 26 А/17

ЦАГ АГААРЫН ОНЦГОЙ ҮЗЭГДЛИЙН ЗУРАГ (НАМ ӨНДРИЙН)

MODEL SWL

Жишээ 2.

FIXED TIME PROGNOSTIC CHART VALID ..... UTC ..... 20 ..... BASED ON ..... UTC DATA ON .....

VARIANT	VIS	SIGNIFICANT WEATHER	CLOUD, TURBULENCE, ICING	0°C
AREA A			SCT CU 025/080	50
ISOL			BKN CU 015/XXX 050/XXX	
AREA B			OVC LYR ST NS 015/XXX 050/XXX	50
OCNL	4000	HEAVY RAIN	EMBD CB 008/XXX	
ISOL	1000	THUNDERSTORM		
AREA C			BKN to OVC ST SC 010/040	100
LCA SOUTH COT HILLS	2000	DRIZZLE	OVC ST SC 003/050	
AREA D			OVC LYR SC NS 010/XXX	90
LCA NORTH	4500	RAIN	OVC LYR ST NS 005/XXX 090/XXX	
AREA E			SCT SC 020/030	40
LCA LAND	0500	FOG		
AREA F	2000	MIST	BKN to OVC ST 002/010	30
LCA COT HILLS	0200	FOG	OVC ST SFC/015	
AREA G	4500	RAIN	OVC CU SC NS 010/XXX 030/XXX	30
LCA NORTH	0500	FOG	OVC ST SFC/010	
AREA J			SCT CU SC 030/050	40
LCA HILLS NORTH			BLW 070	

REMARKS:
EAST TO NE GALES SHETLAND TO HEBRIDES - SEVERE MOUNTAIN WAVES NW SCOTLAND –
FOG PATCHES EAST ANGLIA – WDSPR FOG OVER NORTH FRANCE, BELGIUM AND THE NETHERLANDS

SIGWX SFC – 10 000 FT ..... AT ..... UTC
ISSUED BY .....

ЭЗЭМШИХ ОРЧИН, ХУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
бүртгэлийн дугаар 697
ГУЛБАР ҮНЭН
Архив2
(бан тушаалын нэр)
Хянуе
(эсэг(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛ
ЗАМ ТЭЭВРИЙН
ЭХ ХУ
26 А/17

ТРОПИКИЙН ЦИКЛОНООС СЭРЭМЖЛҮҮЛЭХ МЭДЭЭЛЭЛ ГРАФИК ФОРМАТЫН MODEL TCG

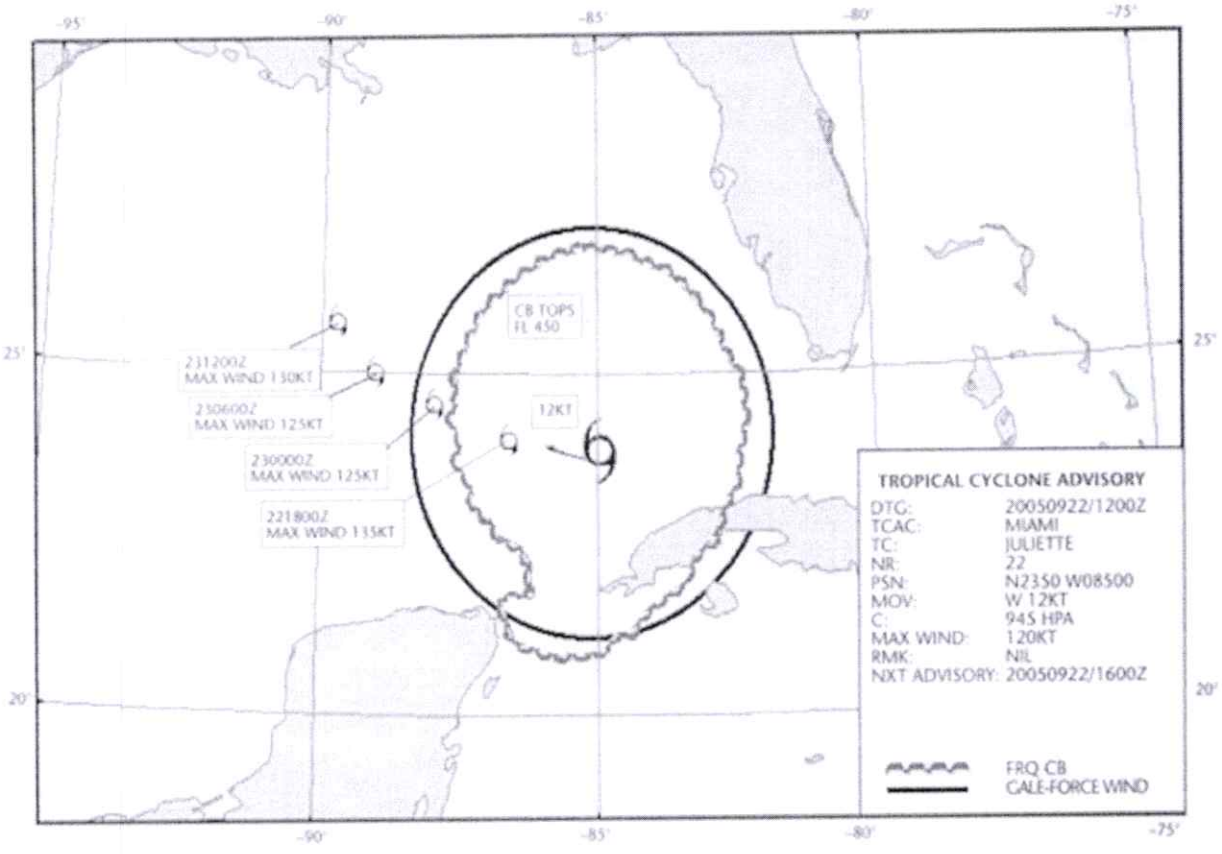

ГАЛТ УУЛЫН ҮНСНЭЭС СЭРЭМЖЛҮҮЛЭХ МЭДЭЭЛЭЛ ГРАФИК ФОРМАТЫН MODEL VAG

Жишээ 1. Тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection)

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Хянуул
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нарийн бичгийн дарга 26-А/17

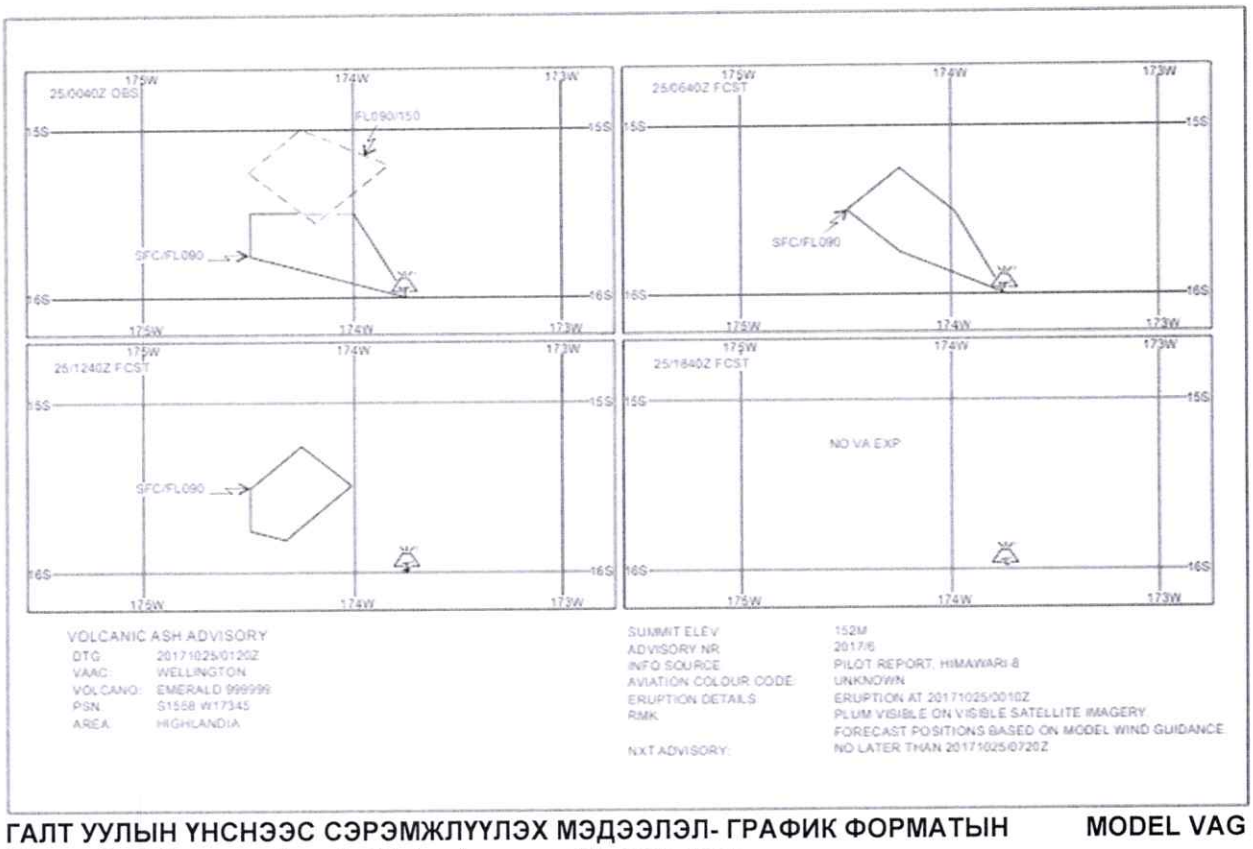

ГАЛТ УУЛЫН ҮНСНЭЭС СЭРЭМЖЛҮҮЛЭХ МЭДЭЭЛЭЛ- ГРАФИК ФОРМАТЫН **MODEL VAG**

Жишээ 2. Туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection)

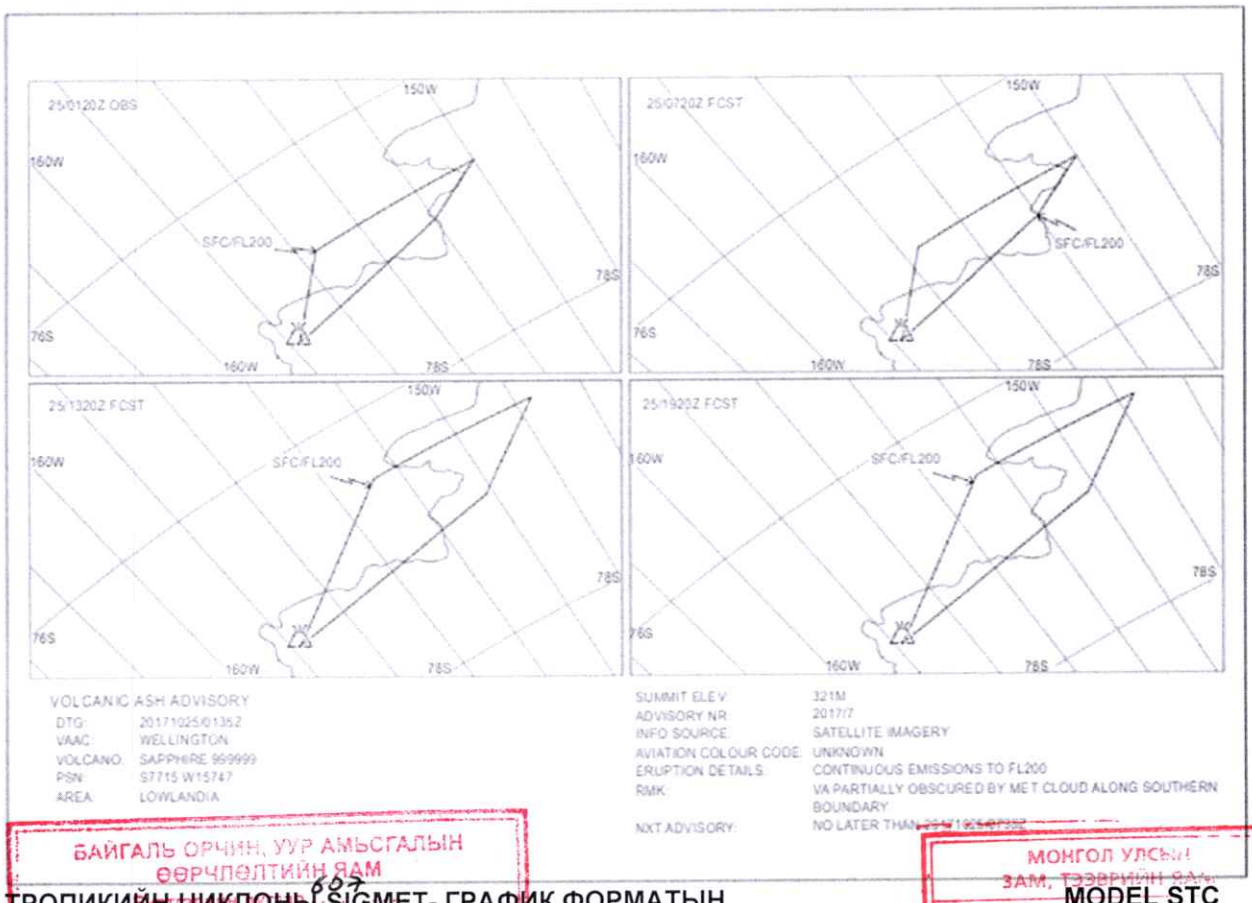

ТРОПИКИЙН ЦИКЛОНЫ SIGMET- ГРАФИК ФОРМАТЫН **MODEL STC**

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭХ ХУЛЬ
Сайд
Дэлгэрэнгүй 26 А/17

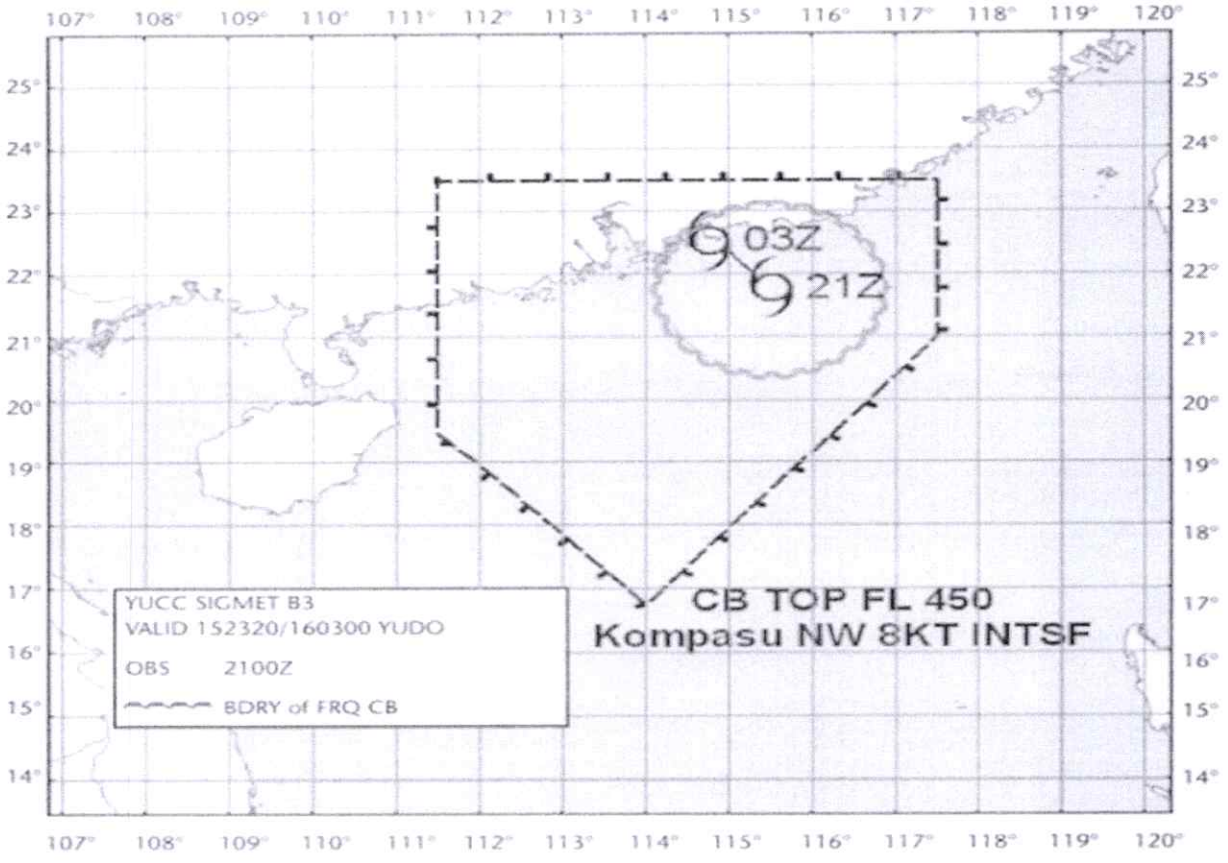

ГАЛТ УУЛЫН ҮНСНИЙ SIGMET - ГРАФИК ФОРМАТЫН **MODEL SVA**

Жишээ 1. Тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection)

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2016 оны 21 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯА...
ЭХ ХУВИЛ
Сайд Тэмүү...
Дагалын 26 А/17

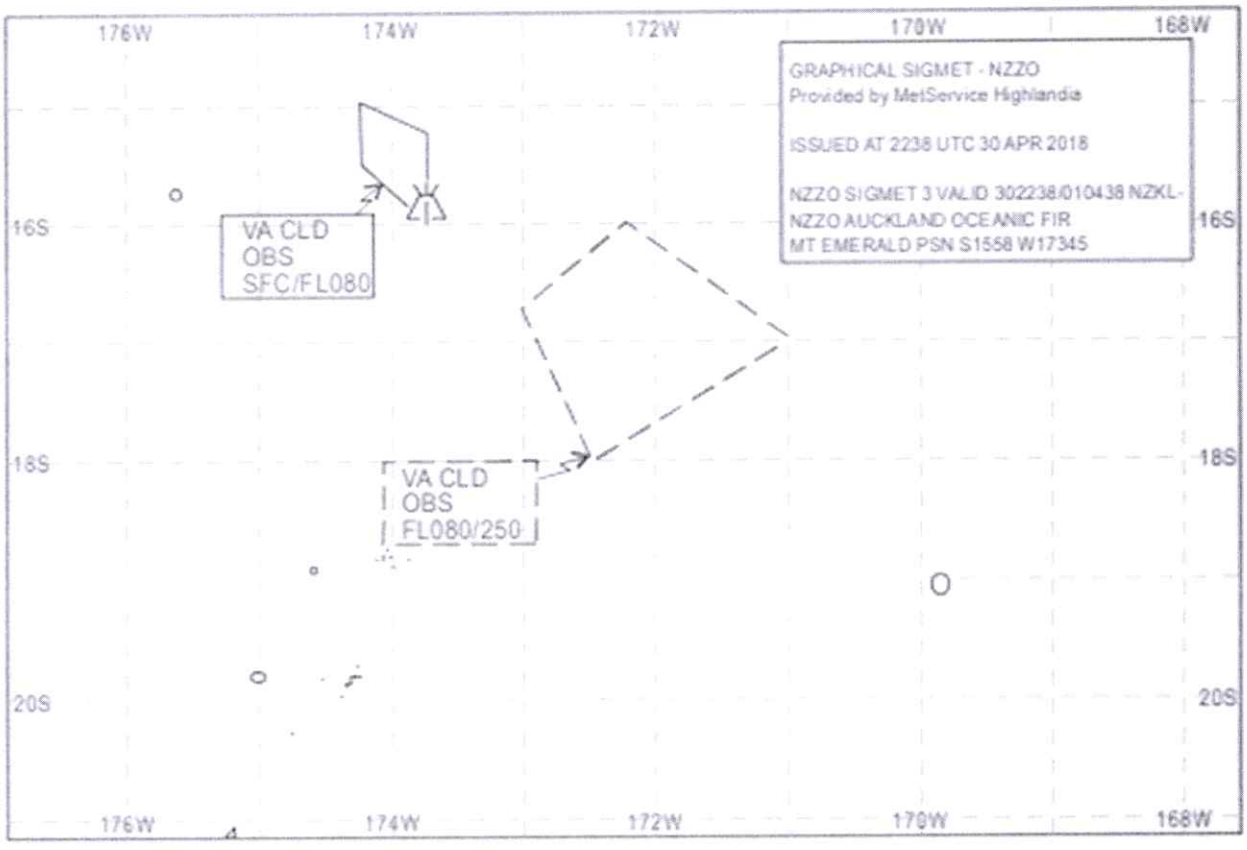

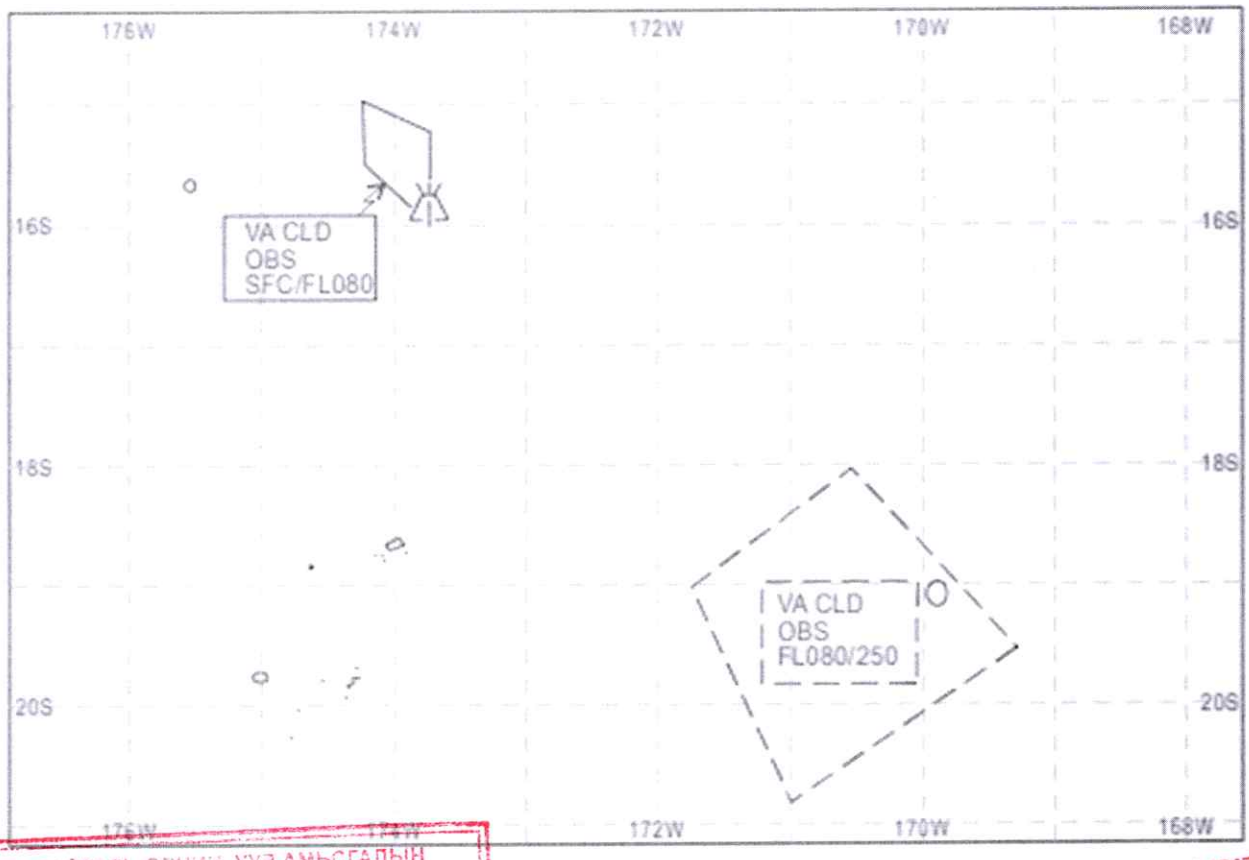

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Ганчи
(гарын үсэг)/(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ
ЗАМ, ТЭЭВРИЙ
ЭХ ХУ
Сайд Тэмүү
26 А/17

ГАЛТ УУЛЫН ҮНСНИЙ SIGMET- ГРАФИК ФОРМАТЫН **MODEL SVA**

Жишээ 1. Туйлын хэлбэрийн (Polar stereographic projection)

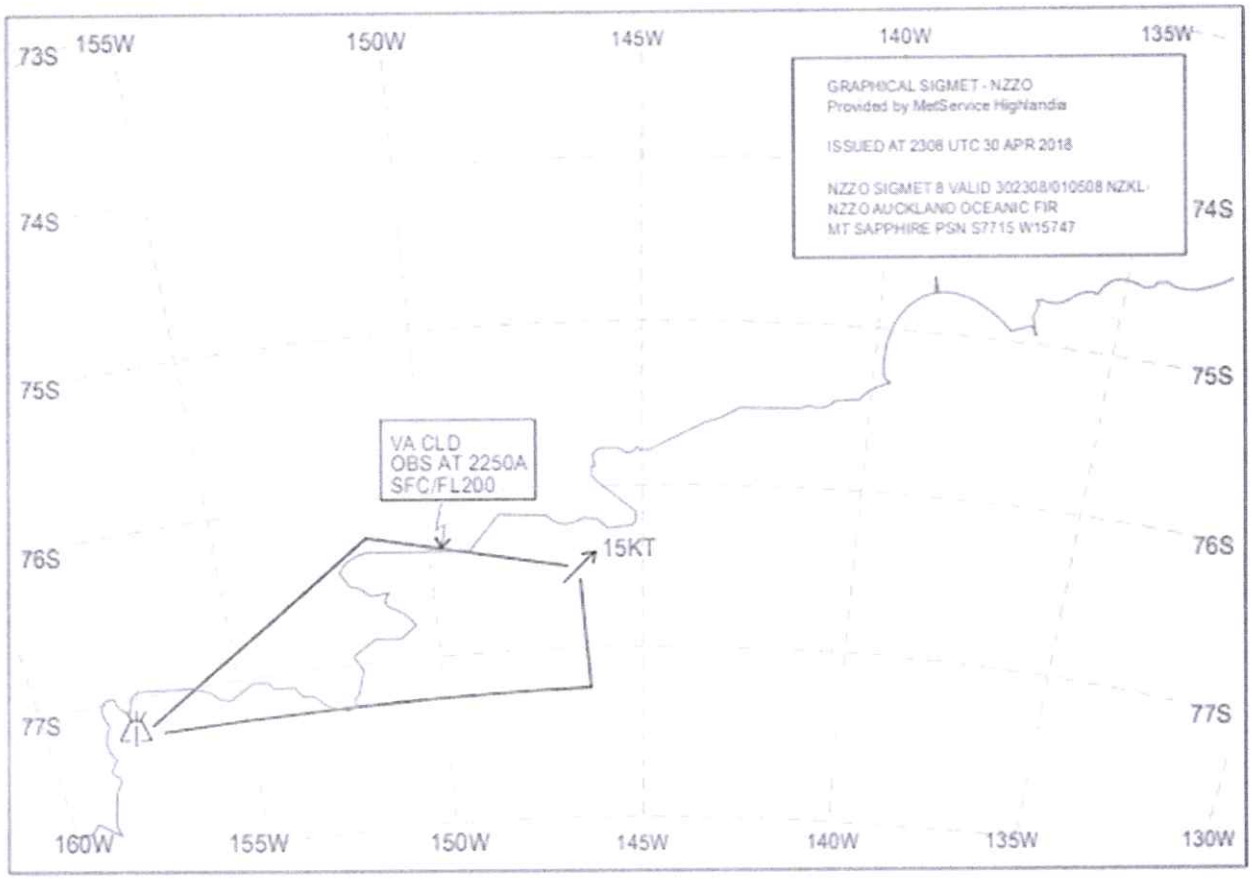

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар ...607...
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Ганчас
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн ... дарын 26 ... А/17

ТРОПИКИЙН ЦИКЛОН, ГАЛТ УУЛЫН ҮНСНЭЭС БУСАД ЦАГ АГААРЫН ОНЦГОЙ ҮЗЭГДЛИЙН SIGMET - ГРАФИК ФОРМАТЫН

MODEL SGE

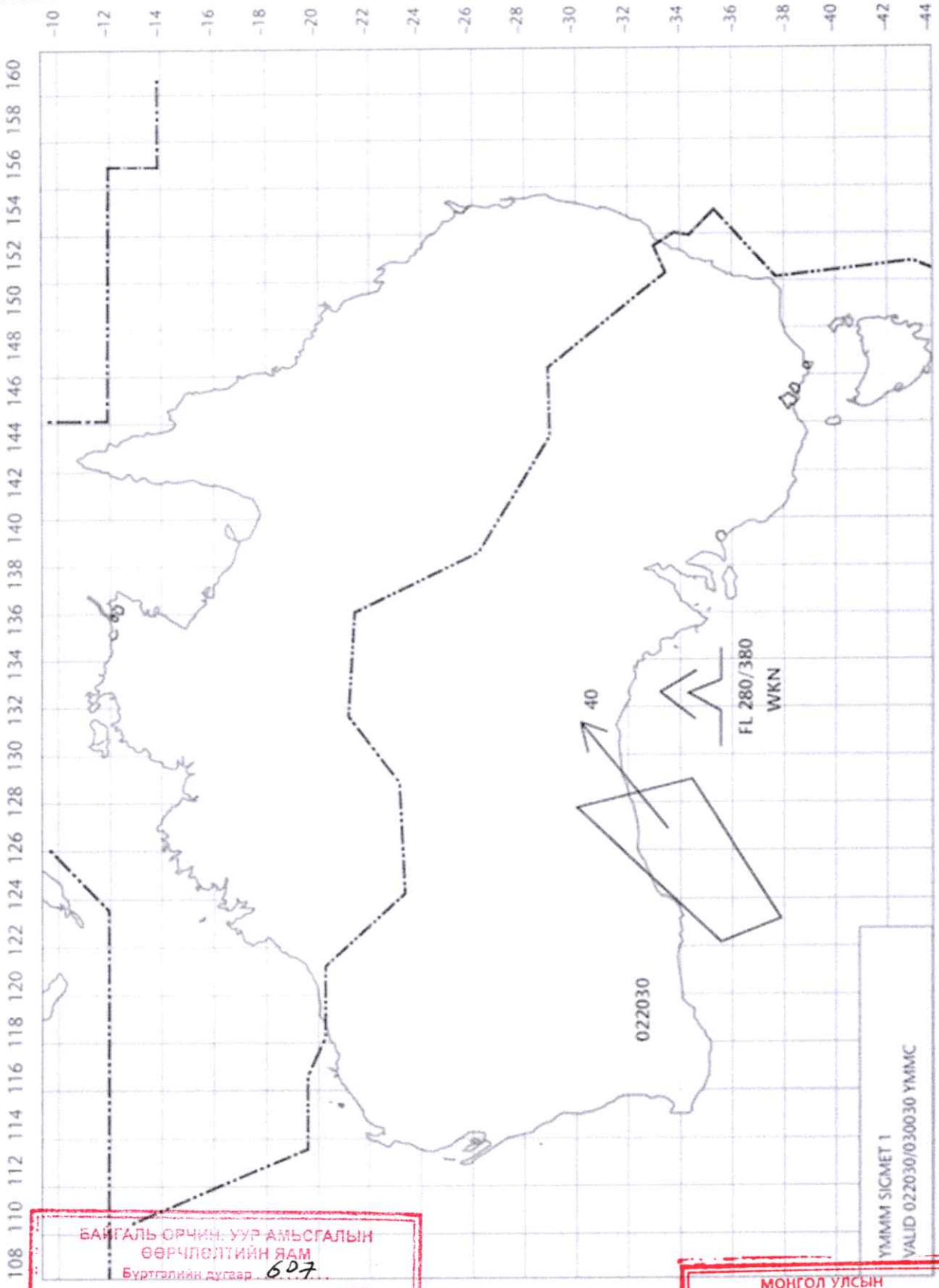

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2021 оны 26 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нарийн бичгийн даргын 26 А/17

НИСЛЭГИЙН БАРИМТ БИЧИГТ АШИГЛАСАН ТЭМДЭГЛЭЛИЙН ТАЙЛБАР ХУУДАС
MODEL SN

1. Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн тэмдэглэгээ

	Тропикийн циклон	,	Шивэрэ бороо
	Хүчтэй нөөлөг салхины шугам	/// ///	Бороо
	Дунд хүчтэй сэгсрэлт	★	Цас
	Хүчтэй сэсрэлт	▽	Аадар, △ Мөндөр
	Уулын долгион	+	Өрөн тархсан намын цасан шуурга
	Агаарын хөлийн дунд хүчтэй мөстөлт	S	Хүчтэй элсэн болон шороон үнаар
	Агаарын хөлийн хүчтэй мөстөлт	S	Өрөн тархсан элсэн болон шороон шуурга
	Өрөн тархсан манан	∞	Өрөн тархсан үнаар
	Агаар мандал дахь цацраг идэвхт бодис	=	Өрөн тархсан будан
	Галт уулын дэлбэрэлт	~	Өрөн тархсан утаа
	Уул халхлагдсан байдал	~	Займгатсан хур тунадас

*- Нислэгийн үйл ажиллагааны FL100 хүртэл нислэгийн баримт бичигт. Энэ тэмдэглэгээ нь "нөөлөг салхины бүс"-ийг заана.

**- Доорх мэдээлэл нь зураг тусдаа хайрцагт агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисын тэмдэглэгээ, уртраг/өргөрөг, мөн (хэрэв мэдэгдэж байгаа бол) цацраг идэвхт бодисын эх үүсвэрийн нэр багтана. Мөн "CHECK SIGMET AND NOTAM FOR RDOACT CLD" нь SIGWX зургийн толгойг зааж өгнө. Агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисын тэмдэглэгээний суурин дээрх цэгийг галт уулын дэлбэрэлт болсон өргөрөг/уртрагын хамт цаг уурын онцгой үзэгдлийн зураг дээр байрлуулах ёстой.

***- Доорх мэдээлэл нь зураг дээрх тусдаа хайрцагт галт уулын дэлбэрэлтийн тэмдэглэгээ, (хэрэв мэдэгдэж байгаа бол) гал уулын нэр, дэлбэрэлтийн өргөрөг, уртрагийг тусгаж өгсөн байна. Мөн "CHECK SIGMET, ADVISORIES FOR TC AND VA, AND ASHTAM AND NOTAM FOR VA" нь SIGWX зургийн толгойг зааж өгнө. Галт уулын дэлбэрэлтийн тэмдэглэгээний суурин дээрх цэгийг галт уулын дэлбэрэлт болсон өргөрөг/уртрагийг цаг уурын онцгой үзэгдлийн зураг дээр байрлуулах ёстой.

****- Энэ тэмдэглэгээ нь хур тунадастай үед маш бага температурт нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт мөстөлт үүсэхийг хэлээгүй болно.

Тайлбар Таамаглагдаж буй үзэгдлүүдийн хоорондох өндөр заагчууд нь графикийн тайлбарын дагуу сууриас дээш байна.

2. Фронт, конвергенцийн бүс болон бусад тэмдэглэгээг ашигласан

	Газрын гадаргын хүйтэн фронт	FL 270	Хамгийн их салхитай түвшний байрлал, хурд
	Газрын гадаргын дулаан фронт		Конвергенцийн шугам
	Газрын гадаргын нийлмэл фронт	0°:100	0° изотермийн түвшин
	Газрын гадаргын тогтонги фронт		Тропикийн конвергенцийн бүс
H 460	Тропопаузын дээд хилийн өндөр	10	Далайн төлөв байдал
270 L	Тропопаузын доод хилийн өндөр	18	Далайн гадаргын температур
380	Тропопаузын түвшний өндөр	40	Өрөн тархсан газрын гадаргын хүчтэй салхи

FL 320 220/400 FL 310

Олгойдох урсгал дахь салхины хамгийн их хурд болон түвшнийг заана. Хэрэв салхины хамгийн их хурд нь 60м/с (120kt) эсвэл түүнээс их бол хамгийн их салхины түвшний доор нь салхины хурд нь 40м/с (80kt)-аас их байх давхаргыг тэмдэглэнэ. Жишээ нь: Салхины хурд нь 40м/с (80kt)-аас их байх давхарга нь FL220 ба FL400-ийн хооронд байна.

– тэмдэглэгээгээр салхины хурд нь +/-15м/с-аас их байх олгойдох урсгалын бүсийн эхлэл/төгсгөлийг заана.

3. Үүлийг тодорхойлоход хэрэглэгддэг товчлолууд

3.1 Төрөл

CI - Cirrus
CC - Cirrocumulus
CS - Cirrostratus
AC – Altocumulus
AS - Altosrtatus
NS - Nimbostratus
SC - Stratocumulus
ST - Stratus
CU - Cumulus
CB - Cumulonimbus

3.2 Хэмжээ

FEW - few (1/8-аас 2/8)
SCT - scattered (3/8-аас 4/8)
BKN - broken (5/8-аас 7/8)
OVC - overcast (8/8)

Зөвхөн CB

ISOL -бие даасан CB (тусгаарлагдсан)
OCNL -сайн тусгаарлагдсан CB (хэсэг хэсэг)
FRQ -бага зэрэг эсвэл огт салаагүй CB (үргэлжилсэн)
EMBD -бусад үүлний давхаргад шингэсэн эсвэл униараар далдлагдсан (далдлагдсан)

3.3 Өндөр

Онцгой үзэгдлийн зурагт өндрийг нислэгийн өндрийн цуваа (FL)-аар илэрхийлсэн байна. Өндрийг "XXX" тэмдэглэгээгээр тэмдэглэсэн тохиолдолд үүлний дээд эсвэл суурийн өндөр нь зурагт тусгасан агаар мандлын үе давхаргаас давж гарсан байгааг илэрхийлнэ.

4. Зураг дээр шугам болон бүтцийг дүрслэх

4.1 SWH болон SWM model – Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн зураг (өндрийн болон дунд өндрийн)

Долгиолог шугам - Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн бүсийг зааглана.
Тасархай шугам - Цэлмэг тэнгэр дэх сэгсрэлтийн бүсийг зааглана.

Салхины сум болон нислэгийн түвшинд тасалдсан өргөн шугам - Салхины чиглэл болон kt эсвэл м/с-ээр илэрхийлсэн хурд болон нислэгийн түвшний өндөр. Олгойдох урсгалын босоо тархцыг (нислэгийн түвшинд) заана.Тухайлбал: FL240-өөс FL290 хүртэлх олгойдох урсгалын тархцыг 240/290-ийн дунджаар FL270 гэж заана.

Жижиг тэгш өнцөгт доторх нислэгийн түвшин - Тухайн нислэгийн түвшин дэх тропопаузын өндөр, тухайлбал: . Тропопаузын нам ба өндөр цэгүүдийг нислэгийн түвшний өндөртэй 5 өнцөгт дүрс дотор L эсвэл H үсгээр тэмдэглэнэ. Урьдчилан таамагласан хилээс гадуур байсан ч олгойдох урсгалын зузаан болон тропопаузын өндрийг тодорхой FL-ээр илэрхийлнэ.

4.2 SWL model - Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн зураг (нам өндрийн)

X -гПа -аар өгөгдсөн даралтын орны төвийн байрлал
L -Бага даралтын орны төв
H -Их даралтын орны төв
Долгиолог шугам -Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн бүсийг зааглана
Тасархай шугам -Ft (hectofeet) эсвэл метрээр 0 градусын изотермийн өндөр

Тайлбар – 0 градусын өндрийг 0"-оор заана. Тухайлбал 6000ft өндөр дэх 0 градусын өндрийг 060 гэж заана.

Сум дээрх зураг -Фронтын систем, хотос болон эсрэг циклоны шилжилтийн хурд kt эсвэл км/ц-аар
Далайн төлөвийн тэмдэглэгээний доторх зураг -долгионы нийт өндөр ft эсвэл метрээр
Далайн гадаргуугийн температурын доторх зураг -далайн гадаргын температур 0 градус байна
Газрын гадаргын хүчтэй салхины тэмдэг доторх зураг -салхи kt эсвэл м/с-ээр

4.3 Сум, өд болон дарцаг

Сум нь салхины чиглэлийг илэрхийлнэ. Дарцаг болон өдний тоогоор салхины хурдыг тодорхойлно. Тухайлбал:270°/115kt (57.5м/с-тэй тэнцэнэ). 1 дарцаг нь 50kt эсвэл 25м/с-тэй тэнцэнэ. 1 өд нь 10kt эсвэл 5м/с-тэй тэнцэнэ. Хагас өд нь 5kt 2.5м/с-тэй тэнцэнэ.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн хэлтэс хэрэг эрхлэх дарга 26 - А/17

НИ-5 ХУУДАС **НҮҮР**

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
НИСЛЭГИЙН ЦАГ УУРЫН ТӨВ

НИ-5

НИСЛЭГИЙН ЦАГ АГААРЫН МЭДЭЭ
(ROUTE FORECAST)

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив2
(Албан тушаалын нэр)
Чанцаа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн
Дансын 26 А/17

5000 М, ЭСХҮЛ ТҮНЭЭС ДЭЭШ ӨНДРИЙН (ДУНД ӨНДӨР) НИСЛЭГТ ЗОРИУЛСАН НИ-5 ХУУДАС

2023 оны 06 сарын 27 өдөр Цаг: 08:54

Аялалын дугаар: MNG9999 Дугаар: 8888

Нисэх хугацаа: 10:00-11:30 Онгоцны маяг: E145 JU1802

Нислэгийн чиглэл: Чингис Хаан - Даланзадгад

Хөөрөлтийн мэдээ:

Чингис Хаан ОУНБ - Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ
2023 оны 06 сарын 27 өдөр 08:53

Цаг		Салхи	Даралт	Темп	ҮБХ	Үзэгдэл	Үүлшил	Өөрчлөлт
Олонтаг	ОУДЦ	град / м/с	гПа	Цельс	метр			
09:00	270900Z	VRB02	1007	11	9999		FEW030CB SCT033	TEMPO VRB03MPS TSRA SCT027CB SCT030
09:00	270100Z	VRB02	1008	13	9999		FEW030CB SCT033	TEMPO VRB03MPS TSRA SCT027CB SCT030
10:00	270200Z	32008	1008	15	9999		FEW030CB SCT033	TEMPO VRB03MPS TSRA SCT027CB SCT030

АЭРОСИНОПТИК НӨХЦӨЛ Өндрийн бүслэг урсгалд ниснэ.

		Даланзадгад			
Өндрийн салхи (км/цаг) температур (*С)	8000 7000 6000	270/130 270/100 260/080	М24		
Үүлшил		FEW xxx/300 Cb SCT xxx/xxx Cu, Sc SCT xxx/180 Ac			
Тропопаузын өндөр (м)		10500-11500			
Хамгийн бага даралт - P_{min}		1015.0 гПа			
0*С-ийн изотермийн өндөр (м)		3000-3500			
Цаг агаарын аюултай үзэгдэл		MOD TURB			

Синоптик инженер ..... Б.Сүхбаатар

Хүлээн авсан .....

SIGMET мэдээлэл:

WSMO31 ZMUB 262100
ZMUB SIGMET 02 VALID 262100/270100 ZMUB-
ZMUB ULAANBAATAR FIR ISOL AND EMBD TS FCST N OF LINE
N5011 E10330 - N4715 E10515 - N4631 E10626 - N4900 E11130
TOP FL250 MOV E 20KMH NC=

TAF мэдээ:

TAF ZMCK 262301Z 2700/2709 VRB02MPS 9999 FEW030CB SCT033
TEMPO 2700/2704 VRB09G14MPS TSRA SCT027CB SCT030 BECMG
2702/2704 32008MPS=
TAF ZMDZ 262302Z 2700/2709 32006MPS 9999 FEW030CB FEW035
SCT090 TEMPO 2702/2705 VRB08G13MPS TSRA SCT030CB SCT033=
TAF ZMUB 262302Z 2700/2709 VRB02MPS 9999 FEW030CB SCT033
TEMPO 2700/2704 VRB08G13MPS 6000 TSRA SCT027CB SCT030
BECMG 2702/2704 33007MPS=

METAR мэдээ:

METAR ZMCK 270100Z 28003MPS 240V310 9999 FEW030CB SCT033
13/10 Q1007 NOSIG RMK QFE641.2 85 MOP=

METAR ZMDZ 270000Z 31010MPS 9999 FEW033CB SCT090 15/04
Q1009 NOSIG RMK QFE635.5 45 MOP=

METAR ZMUB 270000Z 32005MPS 9999 SCT030CB SCT033 11/09
Q1007 NOSIG RMK QFE648.9 84 MOP=

5000 М-ЭЭС ДООШ ӨНДРИЙН (НАМ ӨНДӨР) НИСЛЭГТ ЗОРИУЛСАН НИ-5 ХУУДАС

2023 оны 06 сарын 27 өдөр Цаг: 09:20

Аялалын дугаар: 9999 Дугаар: 8888

Нисэх хугацаа: 08:00-11:30 Онгоцны маяг: C208.JU9991

Нислэгийн чиглэл: Буянт Ухаа - Ханбогд

Хөөрөлтийн мэдээ:

Буянт Ухаа ОУНБ - Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ
2023 оны 06 сарын 27 өдөр 08:53

Цаг		Салхи	Даралт	Темп	ДБХ	Үзэгдэл	Үүлшил	Өөрчлөлт
Олнуут	ОУДЦ	град / м/с	гПа	Цельс	метр			
08:00	270800Z	VRB02	1007	12	9999		FEW029CB SCT033	TEMPO VRB08MPS TSRA SCT027CB SCT033
09:00	270900Z	VRB02	1008	13	9999		FEW030CB SCT033	TEMPO VRB08MPS TSRA SCT027CB SCT033
12:00	271200Z	22007	1008	16	9999		FEW030CB SCT033	TEMPO VRB08MPS TSRA SCT027CB SCT033

АЭРОСИНОПТИК НӨХЦӨЛ: Хүйтэн фронтын бүсд ниснэ.

		Замын 1-р хагас		Замын 2-р хагас	
Өндрийн салхи (км/цаг) температур (*С)	4000 3000 2000	280/060 290/050 340/040	M01	250/080 250/050 300/050	04
Үүлшил		FEW 027/xxx Cb SCT 030/xxx Sc SCT xxx/xxx Ac		FEW 030/xxx Cb SCT 033/xxx Sc,Cu BKN xxx/xxx Ac	
Цаг агаарын аюултай үзэгдэл		MOD TURB		MOD TURB	
Хамгийн бага даралт - P_{min}		1005.0 гПа		1002.0 гПа	
Газрын гадаргуугийн алсын барааны харагдац (км)		9999		9999	
Уулсын харагдац		УУЛ ИЛ		УУЛ ИЛ	

Синоптик инженер ..... Б.Сүхбаатар

Хүлээн авсан .....

БАЙГАЛЬ СУРВИЙН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨВЧНЛЛТИЙН ЯАМ
Буртгэлийн дугаар: 607
ХУЛБАР УНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ

TAF мэдээ:

TAF ZMUB 262302Z 2700/2709 VRB02MPS 9999 FEW030CB SCT033
TEMPO 2700/2704 VRB08G13MPS 6000 TSRA SCT027CB SCT030
BECMG 2702/2704 33007MPS=
TAF TOIM ZMKHAN-BOGD 270000Z 2700/2709 32012MPS 9999
FEW030CB SCT033=
TAF ZMDZ 262302Z 2700/2709 32006MPS 9999 FEW030CB FEW035
SCT090 TEMPO 2702/2705 VRB08G13MPS TSRA SCT030CB SCT033=
TAF ZMCK 262301Z 2700/2709 VRB02MPS 9999 FEW030CB SCT033
TEMPO 2700/2704 VRB09G14MPS TSRA SCT027CB SCT030 BECMG
2702/2704 32008MPS=
TAF ZMKB 262310Z 2700/2709 31011MPS 9999 FEW030CB SCT033=

METAR мэдээ:

METAR ZMUB 270100Z 32005MPS 280V350 9999 FEW030CB SCT033
13/08 Q1007 NOSIG RMK QFE649.1 74 MOP=

METAR ZMDZ 270100Z 33007MPS 9999 FEW033CB SCT033 SCT090
16/04 Q1010 NOSIG RMK QFE635.3 44 MOP=

METAR ZMCK 270100Z 28003MPS 240V310 9999 FEW030CB SCT033
13/10 Q1007 NOSIG RMK QFE641.2 85 MOP=

METAR ZMKB 270100Z 31010MPS 9999 FEW030CB FEW033 BKN100
23/04 Q1005 NOSIG RMK QFE653.0 29 MOP=

Хавсралт 2. Цаг уурын алба болон төвүүдэд дэмжлэг үзүүлэх дэлхийн системийн техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to global systems, supporting centers and meteorological offices)

(Бүлэг 3-ыг үзнэ үү)

ДЭЛХИЙН БҮСИЙН УРЬДЧИЛАН МЭДЭЭЛЭХ СИСТЕМ (WORLD AREA FORECAST SYSTEM)

1.1 Формат болон код (Formats and codes)

WAFCs нь урьдчилсан мэдээгээр хангахын тулд нэгдсэн формат, кодыг баримтална.

1.2 Өндрийн агаарын торлосон цэгэн урьдчилсан мэдээ (Upper-air gridded forecasts)

1.2.1 WAFC нь өндрийн салхи, өндрийн агаарын температур, чийгшил, хамгийн их салхитай нислэгийн түвшний чиглэл хурд, нислэгийн түвшин, тропопаузын температур, борооны бөөн үүлний бүс, мөстөлт, сэгсрэлт мөн нислэгийн түвшний геопотенциал өндрийн мэдээллүүдийг өдөрт 4 удаа бэлтгэх ба тухайн мэдээ нь гарсан цагаасаа хойш 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30, 33, 36 цагийн дараах (0000, 0600, 1200, 1800UTC) урьдчилсан таамаглалд үндэслэсэн синоптик өгөгдөл байна. Урьдчилсан мэдээ бүрийг техникийн хувьд боломжтой болмогц гэхдээ стандарт ажиглалтын хугацаанаас хойш 5 цагаас илүүгүй хугацаанд түгээнэ.

1.2.2 WAFC-аас бэлтгэсэн торлосон цэгэн (grid point) урьдчилсан мэдээг дараах байдлаар гаргана. Үүнд:

a) нислэгийн түвшин FL50 (850гПа), FL80 (750гПа), FL100 (700гПа), FL140 (600гПа), FL180 (500гПа), FL210 (450гПа), FL240 (400гПа), FL270 (350гПа), FL300 (300гПа), FL320 (275гПа), FL340 (250гПа), FL360 (225гПа), FL390 (200гПа), FL410 (175гПа), FL450 (150гПа), FL480 (125гПа) болон FL530 (100гПа)-ийн салхи, температурын тоон өгөгдөл;
b) нислэгийн түвшин, тропопаузын температур;
c) хамгийн их салхитай нислэгийн түвшний салхины хурд, чиглэл;
d) нислэгийн түвшин FL50 (850гПа), FL80 (750гПа), FL100 (700гПа), FL140 (600гПа) болон FL180 (500гПа)-ийн чийгшлийн тоон өгөгдөл;
e) борооны бөөн үүлний дээд хил ба доод суурийн өндөр;
f) нислэгийн түвшин FL60 (800гПа), FL100 (700гПа), FL140 (600гПа), FL180 (500гПа), FL240 (400гПа) болон FL300 (300гПа)-ийн мөстөлт;

Тайлбар. f)-д дурдсан нислэгийн түвшин 100 гПа-ийн зузаантай байна.

g) нислэгийн түвшин FL100 (700гПа), FL140 (600гПа), FL180 (500гПа), FL240 (400гПа), FL270 (350гПа), FL300 (300гПа), FL340 (250гПа), FL390 (200гПа) болон FL450 (150гПа)-ийн сэгсрэлт;

Тайлбар 1. g)-д дурдсан нислэгийн түвшинд FL240-өөс доош нислэгийн түвшний хувьд 100гПа зузаантай, дараа нь FL240 ба түүнээс дээш түвшний нислэгийн хувьд 50гПа ба түүнээс дээш байна.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
ХУУЛБАР ҮНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлбар)
2026 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
26 А/17

Тайлбар 2. Дээрх g)-д дурдсан сэгсрэлт нь цэлмэг тэнгэрт, үүлэн дэх сэгсрэлт зэрэг бүх төрлийн сэгсрэлтүүд хамаарна.

h) нислэгийн түвшин FL50 (850гПа), FL80 (750гПа), FL100 (700гПа), FL140 (600гПа), FL180 (500гПа), FL210 (450гПа), FL240 (400гПа), FL270 (350гПа), FL300 (300гПа), FL320 (275гПа), FL340 (250гПа), FL360 (225гПа), FL390 (200гПа), FL410 (175гПа), FL450 (150гПа), FL480 (125гПа) болон FL530 (100гПа)-ийн геопотенциал өндрийн тоон өгөгдөл;

Тайлбар. a), d), f), g) болон h)-ийн даралтын тодорхой түвшин (гПа)-ийг Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-д тусгасан болно.

1.2.3 Дээр дурдсан торлосон цэгэн (grid point) урьдчилсан мэдээг WMO-аас тогтоосон GRIB кодыг ашиглан хоёртын код хэлбэрээр WAFC-аас гаргана.

Тайлбар. GRIB кодыг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.2, Part B-Binary Code-д тусгасан болно.

1.2.4 Дээрх a), b), c), d) болон h)-ийн торлосон цэгэн (grid point) урьдчилсан мэдээг өргөрөг, уртрагийн 1.25°-ын хэвтээ нарийвчлалтайгаар WAFC-аас бэлтгэн гаргана.

1.2.5 Дээрх e), f) болон g)-ийн торлосон цэгэн (grid point) урьдчилсан мэдээг өргөрөг, уртрагийн 0.25°-ийн хэвтээ нарийвчлалтайгаар WAFC-аас бэлтгэн гаргана.

1.3 Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн (SIGWX) урьдчилсан мэдээ (Significant weather (SIGWX) forecasts)

1.3.1 Ерөнхий зүйл (General provisions)

1.3.1.1 WAFC нь хоногт 4 удаа нислэгийн чиглэлийн цаг агаарын онцгой үзэгдлийн урьдчилсан мэдээ SIGWX-ийг гаргах ба синоптик өгөгдөлд үндэслэн урьдчилсан мэдээ 24 цагийн хугацаанд (0000, 0600, 1200 болон 1800UTC) хүчинтэй байна. Урьдчилсан мэдээ бүр техникийн боломжоос хамаарч үйл ажиллагаа хэвийн үед ажиглалтын стандарт хугацаанаас хойш 7 цагаас хэтрэхгүй мөн нөөц үйл ажиллагааны үед ажиглалтын стандарт хугацаанаас хойш 9 цагаас хэтрэхгүй түгээнэ.

1.3.1.2 SIGWX урьдчилсан мэдээг WMO-аас тогтоосон BURF кодыг ашиглан хоёртын код хэлбэрээр гаргана.

Тайлбар. BUFR кодыг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.2, Part B-Binary Code-д тусгасан болно.

1.3.1.3 ***Зөвлөмж*** *- SIGWX урьдчилсан мэдээг 1.3.1.2-ийн дагуу түгээхээс гадна 2028 оноос IWXXM GML хэлбэрээр түгээнэ.*

Тайлбар 1. IWXXM-ийн хэрэгжилтийн зааврыг ДЦУБ-ын Manual on the Meteorological Information Exchange Model (IWXXM) (Doc 10003)-д үзүүлсэн болно.

Тайлбар 2. Газарзүйн тэмдэглэгээний хэл (GML) (Geography markup language (GML)) нь Нээлттэй газарзүйн консерциум (OGC) (Open Geospatial Consortium (OGC))-ийн кодлох стандарт юм.

БАЙГАЛЬ ЗҮЙН ЯАМ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ Бүртгэлийн дугаар 607 (Албан тушаалын нэр) (гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлбар) 2026 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН ЭХ ХУВЬ Хуудас 26 А/17

1.3.2 SIGWX урьдчилсан мэдээний төрөл (Types of SIGWX forecasts)

Нислэгийн түвшин FL250 ба FL630-ийн хоорондох SIGWX-ийн урьдчилсан мэдээг өндрийн SIGWX урьдчилсан мэдээ гэж үзнэ.

Тайлбар. Газар зүйн хязгаарлагдмал бүс нутагт нислэгийн түвшин FL100 болон FL250-ийн хооронд гаргаж байгаа дунд түвшний SIGWX урьдчилсан мэдээг бороо, мөстөлт болон сэгсрэлтийн торлосон цэгэн (grid point) урьдчилсан мэдээнээс гаргаж авах бөгөөд нислэгийн баримт бичгийг хэрэглэгчийн шаардлагад бүрэн нийцүүлэх хүртэл үргэлжлүүлэн гаргана.

1.3.3 SIGWX урьдчилсан мэдээнд багтах мэдээлэл (Items included in SIGWX forecasts)

SIGWX урьдчилсан мэдээнд доорх мэдээлэл багтана. Үүнд:

a) газар орчмын 10 минутын дундаж салхины хурд 17м/с (34kt) хүрэх, эсхүл түүнээс давах нөхцөлийг хангасан тропикийн циклон;
b) хүчтэй нөөлөг салхины бүсүүд;
c) дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй сэгсрэлт (үүлэнд, эсхүл цэлмэг тэнгэрт);
d) дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй мөстөлт;
e) өргөн тархсан элсэн шуурга/шороон шуурга;
f) дуу цахилгаантай, a) -аас e) хүртэлх заалтын дагуу бороо, бөөн үүл;

Тайлбар. SIGWX урьдчилсан мэдээнд үүлэн дэх дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй сэгсрэлт, эсхүл дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй мөстөлт бүхий конвекцын бус үүлний бүсийг оруулна.

g) тропопаузын нислэгийн түвшин;
h) олгойдох урсгал;
i) агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх галт уулын үнсэн үүлийг үүсгэж буй галт уулын дэлбэрэлтийн байршлын талаарх мэдээллийг агуулна. Галт уулын байршил дээрх галт уулын дэлбэрэлтийн тэмдэглэгээ, мөн зурган мэдээнд тусад нь хайрцагласан галт уулын тэмдэглэгээ, галт уулын нэр (хэрэв мэдэгдэж байгаа бол), болон дэлбэрэлтийн өргөрөг, уртрагийг заана. Мөн SIGWX зургийн ялгах тэмдэглэгээнд "CHECK SIGMET, ADVISORIES FOR TC AND VA, AND ASHTAM AND NOTAM FOR VA"-ийг заасан мэдээлэл;
j) агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисын байршлын талаарх мэдээллийг агуулна. Агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисын байршлын тэмдэглэгээ, зурган мэдээнд тусад нь хайрцагласан цацраг идэвхт бодисын тэмдэглэгээ, цацраг идэвхт бодисын эх үүсвэрийн нэр (хэрэв мэдэгдэж байгаа бол), болон өргөрөг, уртрагийг заана. SIGWX зургийн ялгах тэмдэглэгээнд "CHECK SIGMET AND NOTAM FOR RDOACT CLD"-ийг заасан мэдээлэл.

Тайлбар 1. Дунд түвшний SIGWX урьдчилсан мэдээнд дээрх бүх мэдээллийг багтаана.

Тайлбар 2. Нам өндрийн SIGWX урьдчилсан мэдээнд багтах мэдээллийг (тухайлбал FL100-аас доош) Хавсралт 5-д үзүүлэв.

1.3.4 SIGWX урьдчилсан мэдээнд багтах мэдээллийн шалгуур (Criteria for including items in SIGWX forecasts)

SIGWX урьдчилсан мэдээнд доорх шалгууруудыг хэрэглэнэ. Үүнд:

a) 1.3.3-ийн a)-аас f) хүртэлх заалтуудыг зөвхөн SIGWX урьдчилсан мэдээний нам өндрөөс өндрийн түвшин хооронд тохиолдохоор байгаа үед оруулна;

ХУУЛБАР ҮНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
МОНГОЛ УЛС
ЭХ ХУУЛЬ

b) “CB” товчлолыг зөвхөн борооны бөөн үүл байгаа, эсхүл урьдчилан таамагласан үед өгнө.
   1) тухайн нутаг дэвсгэрийн 50 хувь ба түүнээс их талбайг хамарсан нутаг дэвсгэрт нөлөөлөх;
   2) бие даасан үүлс хооронд зайгүй, эсхүл үүл хоорондын зай бага;
   3) үүлний давхаргад далдлагдсан, эсхүл униараар халхлагдсан;
c) “CB” нь борооны бөөн үүлтэй холбоотой цаг агаарын бүх төрлийн үзэгдлүүд өөрөөр хэлбэл дуу цахилгаан, дунд хүчтэй болон хүчтэй мөстөлт, дунд хүчтэй болон хүчтэй сэгсрэлт, мөндөр гэж ойлгоно;
d) галт уулын дэлбэрэлт, эсхүл агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисыг SIGWX урьдчилсан мэдээнд галт уулын дэлбэрэлтийн тэмдэглэгээ, агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисын тэмдэглэгээг оруулах шаардлагатай бол үнсний баганын өндрөөс үл хамаарч SIGWX урьдчилсан мэдээнд өгөх;
e) 1.3.3-ын a), i), j) хэсгүүд давхацсан, эсхүл хэсэгчлэн давхацсан тохиолдолд i), дараа нь j), a) гэсэн дарааллаар орно. Хамгийн чухал хэсгийг тухайн үйл явдлын байршилд байрлуулж, бусад хэсгийн (хэсгүүдийн) байршлыг холбогдох тэмдэг, эсхүл текст хайрцагтай холбох сумыг ашиглана.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар ... 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанцаа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дарын 26 А/17

Хавсралт 3. Цаг уурын ажиглалт болон мэдээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to meteorological observations and reports)

(Бүлэг 4-ийг үзнэ үү)

1. ЦАГ УУРЫН АЖИГЛАЛТАД ТАВИГДАХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА (GENERAL PROVISIONS RELATED TO REQUIRMENTS FOR METEOROLOGICAL OBSERVATIONS)

1.1 **Зөвлөмж** - *Аэродром дээр ашиглагдаж буй цаг уурын багажуудыг хэмжилт хийх шаардлагатай орон зайг илэрхийлж чадахуйц газар байрлуулна.*

Тайлбар. Агаарын хөлөгт нөлөөлөх аюулыг багасгах зорилгоор үйл ажиллагааны бүсэд байрлуулсан багаж, тоног төхөөрөмжүүдийн суурилуулалтад тавигдах шаардлагыг Конвенцын Хавсралт 14, Volume I, Chapter 9-д үзүүлсэн болно.

1.2 **Зөвлөмж** - *Нисэхийн цаг уурын өртөөн дээр байрлах цаг уурын багажуудыг WMO-аас гаргасан журмын дагуу байрлуулж, техникийн нөхцөлийн дагуу ажиллуулж, засвар үйлчилгээг хийнэ.*

1.3 **Зөвлөмж** - *Аэродром дээр ажиглагч нь орчноо төлөөлж чадахуйц цэгт байрлана.*

1.4 **Зөвлөмж** - *Автомат болон хагас автомат багаж ажиглалтын системийн бүрдэлд орсон тохиолдолд тухайн газрын НХҮ-ний нэгжид дамжуулж байгаа ажиглалтын мэдээллийг тухайн цаг уурын үйлчилгээний нэгжээс гаргасан мэдээний нэмэлт хэсэг болгон давхар оруулах бөгөөд аль элемент нь илэрхийлэгч элемент болох талаар цаг уурын элемент болгонд ялгах тэмдэглэгээ хийж өгнө.*

2. ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭНД ТАВИГДАХ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА (GENERAL REQUIRMENTS FOR CRITERIA RELATED TO METEOROLOGICAL REPORTS)

2.1 Цаг уурын мэдээний формат (Format of meteorological reports)

2.1.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 3-т заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х3-1-д үзүүлсэн загвар, товчилсон энгийн хэллэгээр гаргана.

2.1.2 METAR, SPECI мэдээг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 3-т заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х3-2-д үзүүлсэн загвар, WMO-аас тогтоосон METAR, SPECI кодын хэлбэрээр дамжуулна.

Тайлбар. METAR, SPECI-ийн кодыг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.1, Part A – Alphanumeric-г үзүүлсэн болно.

2.1.3 METAR, SPECI-ийг 2.1.2-т заасны дагуу түгээхээс гадна 2028 оноос IWXXM GML хэлбэрээр түгээнэ.

Тайлбар. IWXXM-ийн техникийн үзүүлэлтүүдийг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.3, Part D - Representation Derived from Data Models-д, IWXXM-ийн хэрэгжүүлэх заавырыг

Manual on the ICAO Meteorological Information Exchange Model (IWXXM) ICAO-ын баримт бичиг (Doc 10003)-д тус тусгасан болно.
Тайлбар 2. Газар зүйн тэмдэглэгээний хэл (GML) (Geography markup language (GML)) нь Нээлттэй газарзүйн консерциум (OGC) (Open Geospatial Consortium (OGC))-ийн кодлох стандарт юм.

2.2 CAVOK-ийн ашиглалт (Use of CAVOK)

2.2.1 Ажиглалтын хугацаанд дараах нөхцөлүүд нэгэн зэрэг тохиолдох үед:

a) АБХ 10 км, эсхүл түүнээс их, мөн хамгийн бага АБХ мэдээлээгүй үед;

Тайлбар 1. Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээний АБХ-ыг 4.2.4.2, 4.2.4.3-ын дагуу; METAR, SPECI мэдээний АБХ-ыг 4.2.4.4-ийн дагуу мэдээлнэ.

Тайлбар 2. Хамгийн бага АБХ-ыг 4.2.4.4 a)-ын дагуу мэдээлнэ.

b) үйл ажиллагаанд нөлөөлөхүйц үүлгүй;
c) 4.4.2.3, 4.4.2.5 болон 4.4.2.6-д өгсөн нислэгт нөлөөлөх цаг агаарын үзэгдэлгүй,

2.2.2 ХБЗ-ын дагуух АБХ, бодит цаг агаарын үзэгдэл, үүлний хэмжээ, үүлний төрөл болон үүлний суурийн өндөр зэрэг цаг уурын мэдээллүүдийн оронд "CAVOK" тэмдэглэгээг хэрэглэнэ.

2.3 Тухайн газрын тусгай мэдээ болон SPECI гаргах шалгуур (Criteria for issuance of local special reports and SPECI)

2.3.1 Дараах нөхцөлүүдийг үндэслэж тухайн газрын тусгай мэдээг гаргана. Үүнд:

a) аэродромын мэдээг ашиглаж буй агаарын тээвэрлэгчийн үйл ажиллагааны минимумд хамгийн их дөхсөн харгалзах утга;
b) тухайн газрын бусад НХҮ-ний нэгжүүд, агаарын тээвэрлэгчдийн шаардлагуудыг хангасан утга;
c) агаарын температур сүүлийн өгсөн мэдээтэй харьцуулахад 2°-аар өссөн, эсхүл нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага, НХҮБ болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний үндсэн дээр тогтоосон босго утгын хязгаарт хүрсэн;
d) өндөр авалтын болон ойртолтын бүсэд Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 3-т заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х3-1-д заасан цаг уурын онцгой нөхцөл үүссэн тухай нэмэлт мэдээлэл авсан;
e) газар орчмын салхины дундаж хурднаас хазайх хэмжээ (өрөвхийлөлт) ба шуугианыг багасгах, сүүлийн мэдээнд зааснаас 2.5м/с, эсхүл (5kt)-р өөрчилсөн , тэгэхдээ өмнө ба хойно нь салхины дундаж хурд 7.5м/с (15kt) ба түүнээс их байх арга хэмжээг Агаарын навигацийн үйлчилгээний Нисэхийн хөдөлгөөний менежментийн журам PANS-ATM (Doc 4444)-д заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.
f) SPECI зохиох шалгуур бүрдсэн.

2.3.2 Дараах нөхцөлүүдийг үндэслэн Бүлэг 4.4.4.2 b)-д заасны дагуу SPECI-ийг зохионо. Үүнд:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив Чанар
(Албан тушаалын нэр)
(Гарын үсэг)(Гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ
ЭЖ ХУУЛ
Саид
дарын 26 А/17

a) газар орчмын салхины дундаж чиглэл сүүлийн өгсөн мэдээнээс 60°, эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөхөд түүний дундаж хурд өөрчлөлтийн өмнө, эсхүл
b) дараа нь 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдсөн үед;газар орчмын салхины дундаж хурд сүүлийн өгсөн мэдээтэй харьцуулахад 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдсөн үед;
c) салхины хурд нь өөрчлөлт болохын өмнө, эсхүл дараа нь 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөх үед газар орчмын салхины дундаж хурдны хазайлтын утга (өрөвхийлөлт) сүүлийн өгсөн мэдээтэй харьцуулахад 7.5м/с (15kt) хүртэл өөрчлөгдсөн үед;
d) дараах цаг агаарын үзэгдлийн аль нэг нь эхлэх, зогсох, эсхүл эрчимшил өөрчлөгдөх тохиолдолд:
e) зайрмагтсан хур тунадас;
f) дунд зэргийн хүчтэй, эсхүл хүчтэй хур тунадас (аадар тунадсыг оруулаад);
g) дуу цахилгаан (хур тунадастай);
h) дараах цаг агаарын үзэгдлийн аль нэг нь эхлэх, зогсох тохиолдолд:
i) хэт хөрсөн манан;
j) дуу цахилгаан (хур тунадасгүй);
k) 450м-ээс (1500ft) нам өндөртэй үүлний хэмжээ өөрчлөгдөх:
    1) SCT, эсхүл BKN-ээс бага, эсхүл OVC болох;
    2) BKN, эсхүл OVC-ээс SCT болох, эсхүл түүнээс багасах.

2.3.3 **Зөвлөмж** – *Бүлэг 4, 4.4.2 b)-д заасны дагуу шаардлагатай үед, SPECI-ийг дараах шалгууруудаар өгнө. Үүнд:*

a) салхины чиглэл, хурдны өөрчлөлтийн утга нь үйл ажиллагаанд нөлөөлөх утгыг давсан тохиолдолд цаг уурын болон НХҮБ, холбогдох агаарын тээвэрлэгчид хоорондоо харилцан зөвшилцсөний үндсэн дээр салхины өөрчлөлтийн хязгаарын босго утгыг тогтоох бөгөөд түүний салхины өөрчлөлтийн үед авах арга хэмжээний талаар тусгана. Үүнд:
    1) ашиглаж буй ХБЗ-т өөрчлөлт оруулах шаардлагатай;
    2) ХБЗ дээрх арын болон хөндлөнгийн салхины өөрчлөлт нь тухайн аэродром дээр нислэг үйлдэж буй энгийн агаарын хөлгийн ашиглалтын хязгаарыг илэрхийлсэн утгуудаар өөрчлөгдсөн эсэхийг заана;
b) АБХ сайжирч, эсхүл муудаж улмаар дараах утгуудын аль нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрэх, эсхүл давах:
    1) 800м, 1500м, эсхүл 3000м;
    2) 5000м, ил харааны нислэгийн журмын дагуу нислэг гүйцэтгэж байгаа тохиолдолд;

Тайлбар 1. Тухайн газрын тусгай мэдээнд 4.2.4.2 болон 4.2.4.3-д заасны дагуу АБХ мэдээлэгдсэн; SPECI-д АБХ 4.2.4.4-д заасны дагуу мэдээлэгдэх;

Тайлбар 2. Хамгийн бага АБХ-ыг 4.2.4.4 b)-ийн дагуу тодорхойлсноос бусад тохиолдолд АБХ-ыг "Давамгайлах АБХ" гэж авна.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ЗӨВ ЭСЭХ
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чаагуй
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн
дарын 26 А/17

c) *ХБЗ-ын дагуух АБХ сайжирч, эсхүл муудаж улмаар дараах утгуудын аль нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрэх, эсхүл давах. Үүнд: 50м, 175м, 300м, 550м, эсхүл 800м;*

d) *дараах цаг агаарын үзэгдлийн эхлэх, зогсох, эрчимшил өөрчлөгдөх тохиолдолд:*
   - *шороон шуурга;*
   - *элсэн шуурга;*
   - *юүлүүр хэлбэрийн үүл (Торнадо, эсхүл усан догшин хуй);*

e) *дараах цаг агаарын үзэгдлийн эхлэх, зогсох тохиолдолд:*
   - *шороон, элсэн, эсхүл цасан явган шуурга;*
   - *намын элсэн, шороон болон цасан шуурга;*
   - *нөөлөг салхи;*

f) *BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй доод давхаргын үүлний суурийн өндөр намсаж, эсхүл дээшилж доорх нэг, эсхүл хэд хэдэн утгуудад хүрэх, эсхүл давах:*
   - *30м, 60м, 150м, эсхүл 300м (100ft, 200ft, 500ft, эсхүл 1000ft);*
   - *450м (1500ft) - ил харагны нислэгийн журмын дагуу нислэг гүйцэтгэж байгаа тохиолдолд;*

g) *тэнгэр хаалттай, босоо чиглэлийн АБХ сайжирч улмаар дараах утгуудын аль нэг, эсхүл хэд хэдэн утгад хүрэх, эсхүл давах, босоо чиглэлийн АБХ муудаж улмаар дараах утгуудын аль нэг, эсхүл хэд хэдэн утгуудаас доош орох: 30м, 60м, 150м, эсхүл 300м (100ft, 200ft, 500ft, 1000ft);*

h) *нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу тухайн газрын аэродромын үйл ажиллагааны минимумд суурилсан бусад шалгуурууд.*

Тайлбар. Тухайн газрын аэродромын үйл ажиллагааны минимумд үндэслэсэн бусад шалгуурыг Хавсралт 5, 1.3.2 j)-ийн дагуу өөрчлөлтийн бүлгүүдийг оруулах, TAF-д залруулга хийх шалгууруудтай зэрэгцүүлэн авч үзнэ.

2.3.4 Цаг агаарын нэг элементийн хэмжээ буурч (муудаж) байхад харин нөгөө элемент өсөж (сайжирч) байгаа нь ажиглагдсан тохиолдолд цаг агаарыг муудаж байна гэж үзэж нэг SPECI-ийг өгнө.

3. ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭГ ТҮГЭЭХ (DISSEMINATION OF METEOROLOGICAL REPORTS)

3.1 METAR, SPECI (METAR and SPECI)

3.1.1 METAR, SPECI-ийг түгээхдээ Олон улсын ОРМЕТ өгөгдлийн сан болон бүсийн төвүүдэд интернэтэд суурилсан нисэхийн суурин үйлчилгээний системээр дамжуулна.

3.1.2 METAR, SPECI-ийг бусад аэродромд интернэтэд суурилсан нисэхийн суурин үйлчилгээний системээр дамжуулна.

3.1.3 Цаг агаарын муудалтын тухай SPECI-ийг ажиглалт хийсний дараа нэн даруй дамжуулах шаардлагатай. Нэгэн зэрэг цаг агаарын нэг элементийн утга буурч (муудаж) байхад харин нөгөө элементийн утга

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЗӨВЧӨӨЛӨЛ ЗАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
УУЛЗААР УНЭН
Архивт
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВ
Сайд Төрийн
Дэлгэ 26 А/17

өсөж (сайжирч) байгаа тухай SPECI-ийг ажиглагдсаны дараа даруй дамжуулна.

3.1.4 **Зөвлөмж** - *Цаг агаарын нөхцөл сайжирсан тухай SPECI-ийн сайжралт 10 минутын турш хадгалагдсаны дараа дамжуулна. Шаардлагатай бол тухайн 10 минутын хугацаа дуусахад үүсэж буй нөхцөлийг зааж өгөхийн тулд SPECI-ийг түгээхээс өмнө өөрчилж болно.*

3.2 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ (Local routine and special reports)

3.2.1 Тухайн газрын байнгын мэдээг НХҮ-ний нэгжид дамжуулж, агаарын тээвэрлэгчид болон аэродромын бусад хэрэглэгчдэд ашиглах бололцоогоор хангана.

3.2.2 Тухайн газрын тусгай мэдээг НХҮ-ний нэгжид тодорхой нөхцөл үүссэн даруйд дамжуулна. Хэдийгээр цаг уурын болон НХҮБ-ууд хооронд байгуулсан гэрээний дагуу дамжуулах боловч тэдгээрийг дараах тохиолдолд дамжуулахгүй байж болно. Үүнд:

a) тухайн газрын НХҮ-ний нэгжид цаг уурын өртөөнөөс гаргасан цаг уурын элемент бүрийн мэдээг дэлгэцэн дээр шууд харах боломжтой, түүнчлэн тухайн дэлгэц нь тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээг байнга шинэчлэн гаргадаг бол;
b) аэродром дээр байрласан ажиглагчаас ХБЗ-ын дагуух АБХ нь хэмжилтийн хуваариас нэг, эсхүл хэд хэдэн алхмаар өөрчлөгдөж байгаа үед бүх өөрчлөлтүүдийг тухайн газрын НХҮ-ний нэгжид дамжуулдаг бол.

3.2.3 Тухайн газрын тусгай мэдээг агаарын тээвэрлэгчид болон аэродромын хэрэглэгчдэд дамжуулах боломжоор хангана.

4. ЦАГ УУРЫН ЭЛЕМЕНТИЙГ АЖИГЛАХ БОЛОН МЭДЭЭЛЭХ (OBSERVING AND REPORTING OF METEOROLOGICAL ELEMENTS)

Тайлбар. Аэродромын мэдээнд өгөх 4.1-ээс 4.8-д заасан цаг уурын мэдээлэлд хамаарах сонгосон шалгууруудыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Attachment C-д заасны дагуу Нэмэлт С-д тусгасан хүснэгт хэлбэрээр өгсөн болно.

4.1 Газар орчмын салхи (Surface wind)

4.1.1 Байршил (Siting)

4.1.1.1 **Зөвлөмж** - *Газар орчмын салхины ажиглалтыг газраас дээш ойролцоогоор 10м±1м (30±3ft) өндөрт ажиглана.*

4.1.1.2 **Зөвлөмж** - *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд зориулсан газар орчмын салхины хэмжилтийг хийх мэдрүүрийг төлөөлж чадахуйц ХБЗ-ын орчинд болон газардах бүс (touchdown zone)-д байрлуулна. ХБЗ-ын өөр өөр хэсэгт газар орчмын салхи нь газарзүй, цаг агаарын нөхцөлөөс шалтгаалан мэдэгдэхүйц зөрүү гардаг бол нэмэлт мэдрүүрийг байрлуулна.*

Тайлбар. Хэдийгээр бодит байдалд ХБЗ-ын газар орчмын салхийг шууд хэмжиж болдоггүй ч хөөрөх, буух цэг дээрх хэмжилт нь агаарын хөлгийн хөөрөлт, буултад нөлөөлж болохоор хамгийн харьцангуй бодит мэдээ байна.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЯАМ
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХҮЛЭЭН АВСАН ХУУДАС
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВЭР, ГАЗАР ЗҮЙН
ЭХ ХУВЬ
Саид Тэрийн
дарын 26 А/17

4.1.2 Дэлгэц (Displays)

4.1.2.1 Газар орчмын салхины мэдрүүр бүртэй холбоотой дэлгэцүүдийг цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжид суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон НХҮ-ний нэгжид суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нэг эх үүсвэртэй байх бөгөөд 4.1.1.2-д заасны дагуу нэмэлт мэдрүүрүүдийг байрлуулсан тохиолдолд дэлгэцэд мэдрүүр бүрийн ХБЗ-ын аль хэсгүүдийг хянаж буйг нарийн ялган зааж өгсөн байх шаардлагатай.

4.1.2.2 **Зөвлөмж** -*Автомат төхөөрөмжийн тусламжтайгаар газар орчмын салхины мэдрүүр бүр дээрх чиглэл, хурдны утгыг дундажлах болон эрс өөрчлөлтийг тодорхойлон дэлгэцээр үзүүлнэ.*

4.1.3 Дундажлах (Averaging)

4.1.3.1 Газар орчмын салхины ажиглалтын хугацааг дараах байдлаар дундажлана. Үүнд:

a) тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд мөн НХҮ-ний нэгжид суурилуулсан дэлгэцүүдэд 2 минутаар;
b) METAR, SPECI-д 10 минутаар, гэхдээ 10 минутын хугацаанд салхины чиглэл, хурдны эрс өөрчлөлт орсон бол дунджийг тогтоохдоо зөвхөн эрс өөрчлөлт ажиглагдсан мэдээг ашиглах бөгөөд энэ тохиолдолд хугацааны зайг хураангуйлах шаардлагатай.

Тайлбар. Эрс өөрчлөлт гэж салхины хурд 2 минутаас дээш хугацаагаар 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөх, эсхүл өөрчлөлтийн өмнө, эсхүл дараа нь салхины хурд 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс их байх үед салхины чиглэл гэнэт тогтвортойгоор 30°-аас ихээр өөрчлөгдөх тохиолдлыг хэлнэ.

4.1.3.2 **Зөвлөмж** - *4.1.5.2. c)-ийн дагуу салхины дундаж хурдны хазайлт (өрөвхийлөлт)-ыг дундажлахдаа тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд, METAR, SPECI-д болон НХҮ-ний нэгжид үзүүлж байгаа дэлгэцүүдэд салхины дундаж хурдны хазайлт (өрөвхийлөлт)-ыг 3 секундийн хугацаагаар дундажлана.*

4.1.4 Хэмжилтийн нарийвчлал (Accuracy of measurement)

Зөвлөмж - *Газар орчмын салхины чиглэл, хурд мөн салхины дундаж хурдны хазайлтын нарийвчлалыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Attachment А-д заасны дагуу Нэмэлт А-д тусгасан.*

4.1.5 Мэдээлэх (Reporting)

4.1.5.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д газар орчмын салхины чиглэл, хурдыг мэдээлэхдээ 10° болон 1м/с (1kt) гэсэн зайцтайгаар тус тус мэдээлнэ. Энэ алхмыг ашиглахад тохирохгүй хэмжилтийг ойролцоо утгад шилжүүлж авна.

4.1.5.2 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д:

a) салхины хурдыг хэмжихэд хэрэглэж байгаа нэгжийг тэмдэглэнэ;
b) хэрэв хазайлт нь 60°, эсхүл түүнээс их үед сүүлийн 10 минутын салхины дундаж чиглэлийн хазайлтыг дараах байдлаар мэдээлнэ. Үүнд:

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЫРГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 027
ХУУЛБАРЫН ГЭЭН
Архивд
(Албан тушаалын нэр)
Ганцэц
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нууцын
Дарын 26 А/17

1) чиглэлийн хазайлт нь 60°, эсхүл түүнээс их гэхдээ 180°-аас бага мөн салхины хурд нь 1.5м/с (3kt), эсхүл түүнээс их үед салхины чиглэлийн хоёр хязгаарын утгыг мэдээлнэ;
2) чиглэлийн хазайлт нь 60°, эсхүл түүнээс их гэхдээ 180°-аас бага мөн салхины хурд нь 1.5м/с (3kt)-ээс бага үед салхины чиглэлийг тогтворгүй гэж мэдээлнэ;
3) чиглэлийн хазайлт нь 180°, эсхүл түүнээс их болсон үед хурдыг харгалзахгүйгээр салхины чиглэлийг тогтворгүй гэж мэдээлнэ;

c) Өнгөрсөн 10 минутын турш салхины хамгийн их хурд нь дундаж хурднаасаа давсан тохиолдолд салхины дундаж хурдны хазайлт (өрөвхийлөлт)-ыг мэдээлнэ. Үүнд:
1) тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд 2.5м/с (5kt), эсхүл түүнээс ихээр давсан үед Агаарын навигацийн үйлчилгээний Нисэхийн хөдөлгөөний менежментийн журам PANS-ATM (Doc 4444)-д заасны дагуу мэдээлнэ;
2) 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс дээш үед мэдээлнэ;

d) салхины дундаж хурд нь 0.5м/с (1kt) бол үүнийг "намуун" гэж мэдээлнэ;

e) салхины дундаж хурд 50м/с (100kt), эсхүл түүнээс их ажиглагдсан тохиолдолд 49м/с (99kt) гэж тэмдэглэнэ.

f) тухайн 10 минутын хугацаанд салхины чиглэл, хурдны эрс өөрчлөлтийг агуулсан бол зөвхөн тухайн салхины чиглэлийн дундаж өөрчлөлт болон салхины хурдны дундаж өөрчлөлтийн хазайлтыг эрс өөрчлөлт болж өнгөрсөн хугацаатай нь мэдээлнэ.

Тайлбар. 4.1.3.1-ийн тайлбарыг үзнэ үү.

4.1.5.3 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд:

a) газар орчмын салхины хэмжилтийг ХБЗ-ын дагуу хэд хэдэн газар хийж байгаа бол эдгээр утгуудыг төлөөлөх ажиглалтын газарзүйн байршлыг зааж өгнө;

b) хэд хэдэн ХБЗ-ыг ашиглаж байгаа тохиолдолд газар орчмын салхины хэмжилтийг ХБЗ болгон дээр хийж, ХБЗ-уудын салхины мэдээ бүрийг авч улмаар аль хэрэгцээтэй байгаа ХБЗ-ын салхины мэдээг сонгож мэдээлнэ;

c) хэрэв 4.1.5.2, b), 2)-ын дагуу газар орчмын салхины чиглэлийн дундаж өөрчлөлтийг мэдээлэх бол чиглэлийн хязгаарын хоёр утгад хүрсэн тухайн газар орчмын салхины өөрчлөлтийг мэдээлнэ;

d) хэрэв 4.1.5.2, c)-ийн дагуу газар орчмын салхины хурдны дундаж өөрчлөлтийг (өрөвхийлөлт) мэдээлэх бол салхины хурдны хүрсэн хамгийн их болон хамгийн бага утгуудыг мэдээлнэ.

4.1.5.4 Хэрэв 4.1.5.2 c)-д заасны дагуу METAR, SPECI-д газар орчмын салхины хурдны дундаж хазайлт (өрөвхийлөлт)-ыг мэдээлэх бол салхины хурдны хамгийн их утгыг мэдээлнэ.

4.2 Алсын барааны харагдац (Visibility)

БАЙГАЛИЙН ОРЧНЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР УИЛЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Ганчи
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ У
ЗАМ, ТЭЭВРИ
ЭХ ХУ
Сэнд
дэлгэ 26 А/17

4.2.1 Байршил (Siting)

4.2.1.1 **Зөвлөмж** - *АБХ-ыг хэмжих төхөөрөмжөөр тоноглогдсон бол АБХ-ыг ХБЗ дээр ойролцоогоор 2.5 м (7.5 ft) өндөрт хэмжинэ.*

4.2.1.2 **Зөвлөмж** - *АБХ-ыг хэмжих төхөөрөмжөөр тоноглогдсон тохиолдолд АБХ-ын мэдрүүрийг дараах зөвлөмжийн дагуу ашиглана. АБХ-ын ажиглалтын мэдрүүрээс авсан мэдээг тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд ашиглах тохиолдолд мэдрүүрүүдийг байрлуулахдаа ХБЗ-ын дагуу болон агаарын хөлөг газардах бүсийн АБХ-ын найдвартай мэдээ авах боломж бүхий газар байрлуулна.*

4.2.1.3 *АБХ-ыг тодорхойлох тэмдэгтүүдийг дор дурдсан зайд өгөгдсөн хэмжээгээр бэлтгэж байрлуулна. Цаад дэвсгэр нь уул, ой мод, бусад биет зүйл байвал тэмдэгтийг шатрын хөлөг маягаар хар цагаанаар, харин тэнгэрийн дэвсгэр дээр байх бол дан хар өнгөөр будна. Мөн тухайлсан мэдэгдэхүйц байгалийн болон барилга байшинг тусгайлан тэмдэг болгон ашиглаж болно.

Зай (м)	Хэмжээ (м)
200м хүртэл	1.0 x 1.0
400м – 500м	1.5 x 1.5
600м – 700м	2.0 x 2.0
800м – 1000м	2.5 x 2.5
1500м – 2000м	3.0 x 2.0
2500м – 3000м	3.5 x 3.5
3500м – 4000м	4.0 x 4.0
4500м – 5000м	4.5 x 4.5
5000м-ээс дээш	5.0 x 5.0

Тайлбар. АБХ-ыг тодорхойлох тэмдэгтүүдийг Конвенцын Хавсралт 14, Chapter 5.5, Manual of Runway Visual Range Observing and Reporting Practices (Doc 9328)-ийн Chapter 10.4-ийг үзнэ үү.

4.2.1.4 *Харанхуйд алсын барааг тодорхойлохын тулд алсын барааны гэрлэн тэмдэгтийг байрлуулж ашиглана.

4.2.1.5 *Хэрэв ажиглалтын бүх цэгт алсын барааг багажаар хэмжих бүрэн боломжтой бол алсын бараа тодорхойлох тэмдэгтийг ашиглахгүй, (эсхүл босгохгүй) байж болно.

4.2.1.6 *АБХ-ыг хэмжих төхөөрөмжөөр тоноглогдсон тохиолдолд 1500м юм уу түүнээс бага зайд алсын барааг багажаар хэмжинэ. Харин түүнээс их зайд бол тэмдэгт босгох юм уу байгалийн тэмдэгтийг ашиглана.

Тайлбар. АБХ-ыг нүдэн баримжаагаар тодорхойлох зааврыг Manual of Runway Visual Range Observing and Reporting Practices (DOC 9328)-ийн Chapter 10-т тусгасан болно.

4.2.2 Дэлгэц (Displays)

Зөвлөмж - *АБХ-ыг хэмжихдээ автомат ажиглалтын систем ашигладаг бол мэдрүүр бүрд холбоотой АБХ-ын өгөгдлийг гаргах дэлгэцүүдийг цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон НХҮ-*

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ХУУЛЬДАР ЯМАН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Гончуг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дугаар сарын 29

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУПГ
Санд Терийн
дарсын 26 А/17

ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нь нэг эх үүсвэрээс холбогдсон байх бөгөөд 4.2.1-д заасны дагуу нэмэлт төхөөрөмж байрлуулсан тохиолдолд дэлгэцэд мэдрүүр бүрийн аль ХБЗ болон ХБЗ-ын аль хэсгүүдийг хянаж байгааг нарийн ялгаж зааж өгсөн байх шаардлагатай.

4.2.3 Дундажлах (Averaging)

Зөвлөмж - *АБХ-ыг хэмжихдээ автомат ажиглалтын систем ашигладаг бол бодит тодорхойлогч утгыг тодорхойлохын тулд тэдгээрийн мэдээллийн гаралтын хугацаа нь хамгийн багадаа 60 секунд тутамд шинэчлэгдэх ёстой бөгөөд тухайн хугацааг дараах байдлаар тодорхойлно. Үүнд:*

a) тухайн газрын байгын болон тусгай мэдээнд, НХУ-ний нэгжүүдэд АБХ-ыг үзүүлж байгаа дэлгэцүүдэд 1 минутаар;

b) хэрэв 10 минутын хугацаанд өмнөх ажиглалттай харьцуулахад АБХ илт тогтворгүй болсон тохиолдолд, дундаж утгыг авахдаа тогтворгүй болсон хугацааны дараах тохиолдлыг л ашиглах бөгөөд дээрх тохиолдол ажиглагдаагүй үед METAR, SPECI-д 10 минутаар тус тус дундажлана.

Тайлбар. 2.3-т заасан SPECI гаргах шалгуурт хүрэх, эсхүл давсан үзэгдэх орчин дор хаяж сүүлийн 2 минут үргэлжилсэн, огцом, тогтвортой өөрчлөлт гарсан тохиолдолд мэдэгдэхүйц тасалдал үүсдэг.

4.2.4 Мэдээлэх (Reporting)

4.2.4.1 Тухайн газрын байгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-ийн АБХ-ыг мэдээлэхдээ 800 метрээс доош бол 50м, 800 метрээс 5км хүртэл 100м, 5-10км бол 1км-ийн зайцтайгаар, харин 10км, эсхүл түүнээс их боловч CAVOK-ийн нөхцөлөөс бусад тохиолдолд 10км гэж тус тус мэдээлнэ. Энэ хэмжлийн хуваарийг ашиглан мэдээлэхэд тохирохгүй байгаа дурын ажиглалтын хэмжлийг ойролцоо, эсхүл бага утгад шилжүүлж авна.

Тайлбар. CAVOK-ийг ашиглах тодорхойлолтуудыг 2.3-д тусгасан болно.

4.2.4.2 Тухайн газрын байгын болон тусгай мэдээнд ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын тодорхойлсон нэгжийг түүний утгатай нь хамт мэдээлнэ.

4.2.4.3 **Зөвлөмж** - *Тухайн газрын байгын болон тусгай мэдээнд АБХ-ыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол дараах байдлаар өгнө. Үүнд:*

a) хэрэв АБХ-ын хэмжилтийг Бүлэг 4-ийн 4.6.2.2-д заасны дагуу ХБЗ-ын дагуух хэд хэдэн цэгээс хийдэг бол эхлээд газардах бүсийн мэдээг, дараа нь зайлшгүй тохиолдолд ХБЗ-ын дундаж цэгийн болон төгсгөл цэгийн мэдээг зааж өгнө;

b) хэд хэдэн ХБЗ-ыг ашиглаж байгаа тохиолдолд АБХ-ын хэмжилтийг ХБЗ болгон дээр хийж, ХБЗ-уудын АБХ-ын мэдээ бүрийг авч улмаар аль хэрэгцээтэй байгаа ХБЗ-ын АБХ-ын хэмжилтийг мэдээлнэ.

4.2.4.4 **Зөвлөмж** – *Бүлэг 1-д тодорхойлсны дагуу METAR, SPECI-д давамгайлах АБХ-ыг мэдээлэх бөгөөд хэрэв зүг бүрд адилгүй байвал дараах байдлаар өгнө. Үүнд:*

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ...
ХУУДАС ...
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чагуул
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Терийн ...
дарын 26 01/17

a) *хэрэв хамгийн бага АБХ нь давамгайлах АБХ-аас ялгаатай, эсхүл 1500 метрээс бага, эсхүл давамгайлах АБХ-аас 50%-р бага мөн 5000м-ээс бага бол ажиглагдсан хамгийн бага АБХ-ын аэродромтой харьцуулсан ерөнхий чиглэлийг найман зовхисоор илэрхийлж мэдээлнэ. Хэрэв алсын барааны хамгийн бага харагдац нэгээс олон зүгт ажиглагдаж байвал тэдгээрээс шуурхай үйл ажиллагаанд ач холбогдолтойг нь авч мэдээлнэ.*
b) *АБХ огцом өөрчлөгдөж АБХ-ыг тодорхойлох боломжгүй болсон тохиолдолд АБХ-ын зөвхөн хамгийн бага утгыг чиглэл заахгүйгээр мэдээлнэ.*

4.3 ХБЗ-ын дагуух АБХ (Runway visual range)

4.3.1 Байршил (Siting)

4.3.1.1 **Зөвлөмж** - *ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын мэдрүүрийг ХБЗ-аас ойролцоогоор 2.5м (7.5ft) өндөрт, эсхүл ажиглагч ажиглаж байгаа тохиолдолд 5м (15ft) өндөрт байрлуулна.*

4.3.1.2 **Зөвлөмж** - *ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын тэнхлэгийн шугамаас 120м-ээс илүүгүй зайд хэмжинэ. Ажиглалт хийж буй цэг нь газардах бүсийг илэрхийлдэг байх үүднээс түүнийг ХБЗ-ын босго цэгээс ойролцоогоор 300м зайд байрлуулна. Ажиглалт хийж буй цэг нь ХБЗ-ын дунд цэг болон төгсгөл цэгийн илэрхийлэгч байх үүднээс тэдгээрийг босгоноос 1000м-ээс 1500м, харин ХБЗ-ын төгсгөлөөс 300 метрийн зайд байрлуулна. Тухайн цэгийн нарийвчилсан байршил болон хэрэв шаардлагатай бол нэмэлт ажиглалтын цэгийг ХБЗ-ын урт, намаг, манан үүсэж болзошгүй газар зэрэг нисэхийн, цаг уурын болон уур амьсгалын нөхцөлийг тооцсоны үндсэн дээр байгуулна.*

4.3.2 Хэрэглэлийн систем (Instrumented systems)

Тайлбар. Хэрэглэлийн загвараас хамаарч нарийвчлал нь өөр өөр байж болох тул ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг үнэлэх хэрэглэлийг сонгохын өмнө гүйцэтгэлийн шинж чанарыг шалгана. Урагш цацах хэмжигч (forward-scatter meter)-ийн шалгалт тохируулга нь трансмиссометр хэмжигдэхүүний стандартын дагуу мөрдөж, баталгаажсан байх ёстой бөгөөд тэдгээрийн нарийвчлалыг баталгаажуулсан байна. ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хэрэглэлийн трансмиссометр болон урагш цацах хэмжигч (forward-scatter meter)-ийн зааврыг Manual of Runway Visual Range Observing болон Reporting Practices (Doc 9328)-т үзүүлсэн болно.

4.3.2.1 **Зөвлөмж** - *CAT I хэрэглэл ашиглан ойртолт болон буулт хийхэд зориулсан ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг үнэлэхдээ трансмиссометр болон урагш цацах хэмжигч (forward-scatter meter) системийг ашиглана.*

4.3.3 Дэлгэц (Display)

4.3.3.1 ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хэмжилтийг автоматжуулсан төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хийдэг бол нэг дэлгэцийг (эсхүл, зайлшгүй шаардлагатай бол хэд хэдийг) цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нь нэг эх үүсвэрээс байх бөгөөд 4.3.1.2-д заасны дагуу нэмэлт төхөөрөмж суурилуулсан тохиолдолд дэлгэцэд мэдрүүр бүрийн аль ХБЗ болон ХБЗ-ын аль хэсгүүдийг хянаж байгааг нарийн ялгаж зааж өгсөн байх шаардлагатай.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН ЯАМ
ХУУЛБАРТНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛ
ЭХ ХУУ
Сайд
дарын 26

4.3.3.2 **Зөвлөмж** - *ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг хүн тодорхойлдог бол мэдээлэх утгад өөрчлөлт гарсан тохиолдолд (3.2.2 a), эсхүл b)-д зааснаас бусад тохиолдолд) ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг (RVR) тухайн газрын НХҮ-ний нэгжид мэдээлнэ. Ажиглалтыг хийснээс хойш 15 секундийн дотор дамжуулна.*

4.3.4 Дундажлах (Averaging)

ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол бодит тодорхойлогч утгыг авахын тулд тэдгээрийн мэдээллийн гаралтын хугацаа нь хамгийн багадаа 60 секунд тутамд шинэчлэгдэх ёстой. ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хугацааг дараах байдлаар дундажлана. Үүнд:

a) тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд болон НХҮ-ний нэгжид АБХ-ыг үзүүлж байгаа дэлгэцүүдэд 1 минутаар;

b) хэрэв 10 минутын хугацаанд өмнөх ажиглалттай харьцуулахад ХБЗ-ын дагуух АБХ илт тогтворгүй болсон тохиолдолд, дундаж утгыг авахдаа тогтворгүй болсон хугацааны дараах тохиолдлыг л ашиглах бөгөөд дээрх тохиолдол ажиглагдаагүй үед METAR, SPECI-д 10 минутаар.

Тайлбар. ХБЗ-ын дагуух АБХ гэнэт тогтвортой өөрчлөгдөж хамгийн багадаа 2 минутын хугацаанд 800м, 550м, 300м, болон 175м-ийн утгуудад хүрч муудахад мэдэгдэхүйц тасалдал үүсдэг.

4.3.5 ХБЗ-ын гэрлийн хүч (Runway light intensity)

Зөвлөмж - *ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг үнэлэхдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол ХБЗ болгон дээр тусад нь тооцоог хийнэ. Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд тооцоог дараах гэрлийн хүчийг ашиглан ойролцоогоор дараах байдлаар бодно. Үүнд:*

a) ХБЗ-д ашиглаж буй гэрлийн хүч нь гэрэл асаалттай болон боломжит хамгийн их хүчнээс 3%-иас их байна;

b) ХБЗ-д зонхилох үйл ажиллагааны нөхцөлд ашиглахад зориулсан гэрэл нь асаалттай болон хамгийн их гэрлийн хүч нь 3%-аас бага байхаар бол тохиромжтой гэрлийн хүчийг ашиглана;

c) гэрэл нь унтраалттай ХБЗ-д: гэрлийн хүч (агаарын хөлгийг хүлээн авахад зориулсан сулавтар түвшинд тохируулсан гэрлийн хүч)-ийг зонхилох нөхцөлд ашиглахад зориулсан тохиромжтой гэрлийн хүчээр METAR, SPECI-д ХБЗ дээр байрласан гэрлийн хүчний байж болох хамгийн дээд чадал дээр үндэслэн ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын зайг мэдээлнэ.

Тайлбар. Багажийн заалтыг ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын зай руу хөрвүүлэх зааврыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Attachment D-д заасны дагуу Нэмэлт D-д тусгасан болно.

4.3.6 Мэдээлэх (Reporting)

4.3.6.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг мэдээлэхдээ ХБЗ-ын дагуух АБХ 400м-ээс доош бол 25м-ийн зайцтайгаар, 400м-ээс 800м хүртэл бол 50м-ийн зайцтайгаар, 800м-ээс дээш бол 100м-ийн зайцтайгаар тус тус мэдээлнэ. Уг өгөгдлийн хуваарийг ашиглан мэдээлэхэд тохиромжгүй бол ажиглалтын хэмжилтийг ойролцоо бага утгад шилжүүлж авна.

4.3.6.2 **Зөвлөмж** - *ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хамгийн бага хэмжээг 50м, харин хамгийн их хязгаарыг 2000м-р тооцно. Тухайн газрын байнгын*

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
Бүртгэлийн дугаар 607
ХҮЛЭЭН АВСАН ТӨЛӨВ
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дугаар сарын 27
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР
ЭХ ХУВИЛ
Саид Төрийн албаны дарын 26 А/14

болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д АБХ энэ хязгаарыг давсан, эсхүл доош орсон тохиолдолд ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын зайг 50м-ээс бага, эсхүл 2000м-ээс дээш гэж мэдээлнэ.

4.3.6.3 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д дараах байдлаар өгнө. Үүнд:

a) ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг үнэлэхэд ашиглаж байгаа системийн дээд хязгаарыг давсан үед тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд "ABV" гэсэн товчлолоор, METAR, SPECI-д "P" товчлолоор дээд хязгаарыг давсныг тодорхойлж мэдээлнэ;

b) ХБЗ-ын дагуух АБХ ашиглаж байгаа системийн доод хязгаараас доош орсон үед тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд "BLW" гэсэн товчлолоор, METAR, SPECI-д "M" товчлолоор доод хязгаараас доош орсныг тодорхойлж мэдээлнэ.

4.3.6.4 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд дараах байдлаар өгнө. Үүнд:

a) хэмжилт хийсэн нэгжийг зааж өгөх;

b) ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг ХБЗ-ын нэг цэгээс хийж байвал өөрөөр хэлбэл буулт хийх бүсэд хийж байвал ажиглалтын мэдээг тодорхой байршил заахгүйгээр;

c) ХБЗ-ын хэд хэдэн цэг дээр ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хэмжилтийг хийж байгаа бол эхлээд буулт хийх бүсийн илэрхийлэгч утгыг, дараа нь ХБЗ-ын дунд цэгийн болон төгсгөл цэгийн илэрхийлэгч утгыг зааж өгөх бөгөөд тэгэхдээ эдгээр утгуудын аль нь илэрхийлэгч утгыг агуулсан цэг болохыг тодорхойлж өгнө;

d) хэд хэдэн ХБЗ-ыг ашиглаж байгаа тохиолдолд ХБЗ тус бүрийн АБХ-ын утга бүрийг авч эдгээр утгатай харгалзах зурвасыг мэдээлнэ.

4.3.6.5 **Зөвлөмж** – *METAR, SPECI-д дараах зүйлсийг тодорхойлж өгнө. Үүнд:*

a) ХБЗ дээр ажиглалт хийсэн цэгийг мэдээлэх шаардлагагүй зөвхөн газардах бүсийг илэрхийлэгч утгыг мэдээлнэ;

b) хэд хэдэн ХБЗ дээр агаарын хөлгийн буулт үйлддэг бол газардах бүсийн ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг ХБЗ тус бүр дээр гэхдээ дөрвөөс илүүгүй АБХ-ын утга бүрийн харгалзах зурвасыг хамт мэдээлнэ.

4.3.6.5 **Зөвлөмж** – *ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол METAR, SPECI-д ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын өөрчлөлтийг мэдээлэхдээ: Хэрэв ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын 10 минутын хугацааны хандлага нь эхний 5 минутын хугацааны дундаж утга хоёр дахь 5 минутын хугацааны дунджаас 100м, эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөж байвал 10 минутын хугацааны давтамжтайгаар өгнө. ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хандлага нь дээшилсэн, эсхүл буурсан хандлагыг үзүүлж байгааг харгалзан "U", эсхүл "D" товчлолыг, 10 минутын хугацааны хандлага нь илт хазайлт байхгүйг илэрхийлж байвал "N" товчлолыг тус тус хэрэглэх ба хандлагын тухай мэдээлэл байхгүй бол мэдээнд товчлол оруулах шаардлагагүй.*

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГЕРЭЭНИЙ ХЭЛТЭС
637
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 оны дугаар сарын

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭЗЭМШЛИЙН ЭРХ ХУВЬ
Хуудас 26 А/14

4.4 Цаг агаарын үзэгдэл (Present weather)

4.4.1 Байршил (Siting)

Зөвлөмж - *Дараах 4.4.2.3 болон 4.4.2.4-д заасан цаг агаарын үзэгдлүүдийг автомат төхөөрөмжийн системээр ажигладаг бол мэдрүүрийг орчноо хамгийн сайн төлөөлөхүйц газар байрлуулна.*

4.4.2 Мэдээлэх (Reporting)

4.4.2.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд цаг агаарын үзэгдлүүдийг мэдээлэхдээ тухайн үзэгдлийн төрөл болон шинж чанарыг өгөх бөгөөд тэдгээрийг эрчимшлээс нь хамааруулан ангилна.

4.4.2.2 METAR, SPECI-д цаг агаарын үзэгдлүүдийг мэдээлэхдээ тухайн үзэгдлийн төрөл болон шинж чанарыг өгөх бөгөөд тэдгээрийг аэродромтой ойролцоо байдал болон эрчимшлээс нь хамааруулан ангилна.

4.4.2.3 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д дараах цаг агаарын ажиглагдаж буй үзэгдлүүдийг тус тусын товчлол болон харгалзах шалгуурын хамт мэдээлнэ. Үүнд:*

a) хур тунадас:

жижиг мөндөр, эсхүл цасан туйлаадас GS

- *Хамгийн том мөндрийн диаметр 5мм, эсхүл түүнээс доош байвал мэдээлнэ.*

b) АБХ-ыг бууруулдаг үзэгдлүүд (усны уурын):

манан FG

4.4.2.4 **Зөвлөмж** – *Автоматаар өгөгдөх тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-ийн 4.4.2.3 а)-д орсон хур тунадасны төрлүүдийг автомат ажиглалтын систем нь тухайн хур тунадсыг тодорхойлох боломжгүй тохиолдолд UP товчлолыг хэрэглэнэ.*

4.4.2.5 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д дараах цаг агаарын ажиглагдаж буй үзэгдлүүдийн шинж чанарыг мэдээлэх шаардлагатай тохиолдолд тэдгээрийн тус тусын товчлол болон харгалзах шалгуурыг хамтад нь мэдээлнэ. Үүнд:

дуу цахилгаан TS

- *Хур тунадастай дуу цахилгааны тухай мэдээг мэдээлэхдээ Хүснэгт Х3-1 болон А3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу хэрэглэнэ. Өмнөх ажиглалтын 10 минутын хугацаанд аэродром дээр дуу цахилгаан, эсхүл гялбаа ажиглагдсан гэхдээ ажиглалтын хугацаанд хур тунадас ажиглагдаагүй бол "TS" товчлолыг нэмэлт тэмдэглэлгүйгээр хэрэглэнэ.*

зайрмагтсан FZ

- *Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу тухайн цаг агаарын үзэгдлийн төрлийн хамт зайрмагтсан усан дусал, хур тунадсыг мэдээлнэ.*
- *Тайлбар - Ажиглагч ажиглаж байгаа аэродром дээр цахилгааанжилт илрүүлэх төхөөрөмжийг нэмэлтээр*

ОЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 807
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чагуу
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛЬ
Сайд Төрийн
даргын 26 оны А/14

хэрэглэж болно. Автомат ажиглалтын систем бүхий аэродромд дуу цахилгаан илрүүлэх зорилгоор цахилгаанжилт илрүүлэх төхөөрөмжийн зааврыг Аэродром дээрх цаг уурын автомат ажиглалтын системийн гарын авлага (Баримт бичиг 9837) (Manual on Automatic Meteorological Observing Systems at Aerodromes (Doc 9837))-д тусгасан болно

4.4.2.6 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д дараах цаг агаарын ажиглагдаж буй үзэгдлийн шинж чанарыг мэдээлэх шаардлагатай тохиолдолд тэдгээрийн товчлол болон харгалзах шалгуурыг хамтад нь мэдээлнэ. Үүнд*:

аадар тунадас SH
- *Хүснэгт Х3-1, Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу тухайн цаг агаарын үзэгдлийн төрлийн хамт мэдээлнэ. Аэродромын ойр орчимд ажиглагдсан аадар хур тунадсыг мэдээлэхдээ (4.4.2.8-ыг үзнэ үү) VCSH товчлолыг хур тунадасны төрөл болон эрчимшлийг заахгүйгээр хэрэглэнэ.*

намын шуурга BL
- *Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу цаг агаарын үзэгдлийн төрлүүдээс тохирох газрын гадаргаас 2м (6ft), эсхүл түүнээс дээш өндөрт үүссэн цаг агаарын үзэгдлийг төрлийн хамт хэрэглэнэ.*

явган шуурга DR
- *Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу цаг агаарын үзэгдлийн төрлүүдээс газрын гадаргаас 2м (6ft) хүртэл, эсхүл түүнээс доош үүссэн цаг агаарын үзэгдлийг төрөлтэй хамт хэрэглэнэ.*

нимгэн MI
- *Газрын гадаргаас дээш 2м (6ft)-ээс нам өндөртэй.*

хэсэг бусаг BC
- *Аэродром орчмыг бүрхсэн хэсэг бусаг манан.*

Хэсэгчилсэн PR
- *Аэродромын ихэнх хэсэг мананд бүрхэгдсэн.*

4.4.2.7 **Зөвлөмж** - *Автоматаар өгөгдөх тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д 4.4.2.6-д дурдсан аадар тунадас (SH) нь конвекцын үүл байгаа эсэхийг харгалзан үзэх аргад үндэслэн тодорхойлох боломжгүй үед хур тунадасны хэмжээг SH-р тодорхойлохгүй болно.*

4.4.2.8 **Зөвлөмж** - *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д зайлшгүй тохиолдолд аэродром орчимд ажиглагдаж буй цаг агаарын үзэгдлүүдийн эрчимшлийг дараах байдлаар мэдээлнэ. Үүнд:*

	Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ	METAR, SPECI
Сул хүчтэй	FBL	-
Дунд хүчтэй	MOD	заагчгүйгээр
Хүчтэй	HVY	+

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХУР АМЬСГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
Бүртгэлийн дугаар 607
ХАВСАРЫН ҮНЭН
..... Архивч
(Албан тушаалын нэр)
.....
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛС
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн ... дарын 26 ... А/17

Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу цаг агаарын үзэгдлүүдийн төрлүүдийг ашиглана. Сул хүчтэй эрчимшлийг зөвхөн хур тунадсанд зааж өгнө.

Орчим	VC
- *Аэродромын ажиглалтын цэгээс ойролцоогоор 8 болон 16км-ийн хооронд 4.4.2.5 болон 4.4.2.6-ийн дагуу мэдээлэгдээгүй тохиолдолд Хүснэгт Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу бодит цаг агаарын үзэгдлүүдийн хамт зөвхөн METAR, SPECI-д ашиглана.*	

4.4.2.9 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д:

a) аэродром дээр болон түүний ойр орчимд нислэг үйлдэхэд нөлөөлөх бодит цаг агаарын бүрэн тодорхойлолтыг өгөх үүднээс зайлшгүй тохиолдолд 4.4.2.3 болон 4.4.2.4-д орсон бодит цаг агаарын үзэгдлүүдийн нэг, эсхүл хэд хэдэн гэхдээ хамгийн ихдээ гурван товчлолыг аэродром орчмын үзэгдэл, 4.4.2.8-д орсон эрчимшил, эсхүл 4.4.2.5 болон 4.4.2.6-д орсон шинж байдлуудын харгалзах нөхцөлүүдийн тодорхойлогчийг ашиглана.

b) аэродром орчимд ажиглагдах цаг агаарын үзэгдлүүдийг эрчимшил, шинж байдал болон үзэгдлийн төрөл гэсэн дарааллаар мэдээлнэ.

c) цаг агаарын хоёр өөр төрлийн үзэгдэл ажиглагдвал тус тусад нь эрчимшлийн хамт мэдээлнэ. Ажиглалтын хугацаанд өөр өөр төрлийн хур тунадас ажиглагдвал бүх хур тунадасны шинжийг төлөөлүүлж давамгайлах хур тунадасны эрчимшлээр эхэнд нь мэдээлнэ.

4.4.2.10 **Зөвлөмж** – *Автоматаар өгөгдөх тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д систем/ мэдрүүрт түр зуурын саатал гарсны улмаас автомат ажиглалтын систем цаг агаарын байдлыг ажиглаж чадахгүй үед цаг агаарын байдал "/ /"-тэмдэглэгээгээр бичигдэнэ.*

4.5 Үүлшил (Clouds)

4.5.1 Байршил (Siting)

Зөвлөмж – *Үүлний хэмжээ болон үүлний суурийн өндрийг хэмжихдээ автоматжуулсан системийг ашигладаг бол орчноо төлөөлж чадахуйц газарт мэдрүүрүүдийг байрлуулна. Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээг мэдээлэхэд зориулж суултын нарийвчилсан оролтын төхөөрөмжтэй ХБЗ бүхий аэродромуудад эдгээр мэдрүүрүүдийг байрлуулахдаа найдвартай мэдээ авах боломжтой ХБЗ-ын суултын босго цэг дээр байрлуулна. Энэ зорилгоор мэдрүүр нь буулт хийх босго цэгээс 1200м-ээс (4000ft) багагүй зайд байрлуулна.*

4.5.2 Дэлгэц (Display)

Зөвлөмж – *Үүлний хэмжээ болон үүлний суурийн өндрийг хэмжихдээ автоматжуулсан системийг ашигладаг бол үүлний суурийн өндрийн дэлгэцүүдийг цаг уурын өртөө болон НХУ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Эдгээр суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нэг эх үүсвэрээс байх бөгөөд 4.5.1-д 607 заасны дагуу нэмэлт мэдрүүрийг байрлуулсан тохиолдолд дэлгэцэд мэдрүүр бүрийн аль бүсийг хянаж байгааг нарийн ялгаж зааж өгсөн байна.*

4.5.3 Хянах түвшин (Reference level)

Үүлний суурийн өндрийг аэродромын өндрөөс дээш авна. Нарийвчилсан оролтын төхөөрөмжийг ашигладаг ХБЗ-ын босго цэг нь аэродромын өндрөөс 15м (50ft), эсхүл түүнээс нам бол, тухайн газрын шийдвэрийн дагуу үүлний суурийн өндрийг ХБЗ-ын босго цэгтэй харьцуулж мэдээлнэ.

4.5.4 Мэдээлэх (Reporting)

4.5.4.1 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д үүлний суурийн өндрийг мэдээлэхдээ 3000 м (10000 ft) хүртэлх өндөрт 30м (100ft) гэсэн зайцтайгаар мэдээлнэ.*

4.5.4.2 **Зөвлөмж** – *Цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу агаарын хөлгийн ойртолт, суултын үед аэродром дээр АБХ багассан тохиолдолд тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд үүлний суурийн өндрийг 90м (300ft) хүртэлх өндөрт 15м (50ft)-ийн зайцтайгаар, 90м (300ft)-ээс 3000м (10000ft)-ийн өндөрт 30м (100ft)-ийн зайцтайгаар, босоо чиглэлийн АБХ-ыг 90м (300ft) хүртэлх өндөрт 15м (50ft)-ийн зайцтайгаар, 90м (300ft)-ээс 600м (2000ft)-ийн хооронд 30м (100ft)-ийн зайцтайгаар мэдээлнэ.*

4.5.4.3 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д дараах байдлаар мэдээлнэ. Үүнд:*

a) үүлний хэмжээг мэдээлэхдээ "FEW" (1-ээс 2 октант), "SCT" (3-аас 4 октант), "BKN" (5-аас 7 октант), эсхүл "OVC" (8 октант) гэсэн товчлолыг ашиглана;

b) бороо, бөөн үүл болон цамхаг хэлбэрийн үүлийг CB, TCU гэсэн товчлолыг ашиглан мэдээлнэ;

c) босоо чиглэлийн АБХ-ыг мэдээлэхдээ 600м (2000ft) хүртэлх өндөрт 30м (100ft) зайцтайгаар мэдээлнэ;

d) нислэгт нөлөөлөх үүл ажиглагдаагүй, босоо чиглэлийн АБХ хязгаарлагдаагүй боловч CAVOK товчлолыг хэрэглэхэд тохиромжгүй нөхцөлд NSC товчлолыг ашиглана;

e) хэд хэдэн давхаргын үүл ажиглагдсан, эсхүл үүлшил нь нислэгт нөлөөлөхөөр салангид хэлбэртэй үед үүлний хэмжээ болон үүлний суурийн өндрийг нам өндөртэй үүлнээс эхэлж өсөх дарааллаар, дараах шалгууртай тохируулж авна. Үүнд:

1) хамгийн нам давхаргын үүлийг хэмжээнээс хамаарахгүйгээр FEW, SCT, BKN, эсхүл OVC гэж мэдээлнэ;

2) дараагийн давхаргын үүл 2/8 хэмжээнээс их бүрхсэн бол SCT, BKN, эсхүл OVC гэж мэдээлнэ;

3) түүний дээд давхаргын үүл 4/8 хэмжээнээс их бүрхсэн бол BKN, эсхүл OVC гэж мэдээлнэ;

4) 1)-ээс 3)-т ажиглагдсан болон мэдээлэгдээгүй бороо, бөөн үүл болон цамхаг хэлбэрийн бөөн үүл ажиглагдсан бол;

f) үүлний суурийн өндөр сарнисан, сийрэгжсэн, эсхүл түргэн өөрчлөгдөж байгаа үед үүлний суурийн өндөр, түүний хэсгүүдийг мэдээлнэ;

g) үүлний салангид давхарга (масс) нь бороо, бөөн үүл болон цамхаг хэлбэрийн бороо, бөөн үүлнээс бүрдсэн үед нийт

ХЯНАЛЬ ОРЧИН, УУР
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив г
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
Дугтын 26 А/17

үүлний суурийн өндөр, үүлний төрлийг зөвхөн борооны бөөн үүл гэж мэдээлнэ.

Тайлбар. Цамхаг хэлбэрийн бөөн үүл нь босоо чиглэлд өргөн тархсан хөгжингүй бөөн үүл юм.

4.5.4.4 энэ зүйлийн 4.5.4.1, 4.5.4.2 болон 4.5.4.3 с)-д ажигласан утгууд нь ашиглахад тохиромжгүй тохиолдолд хэмжилтийг дараагийн ойролцоо хэмжилтийн хуваарийн бага хэмжигдэхүүнд шилжүүлж авна.

4.5.4.5 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд дараах зүйлсийг мэдээлнэ. Үүнд:

a) үүлний суурийн өндөр болон босоо чиглэлийн АБХ-ыг хэмжсэн нэгжийг тэмдэглэнэ;
b) хэд хэдэн ХБЗ-ыг ашиглаж байгаа тохиолдолд эдгээр ХБЗ дээрх үүлний суурийн хэмжилтийг багажийн тусламжтайгаар гүйцэтгэж байгаа бол үүлний суурийн өндрийг мэдээлэхдээ ХБЗ тус бүрийн үүлний суурийн өндрийн утга бүрийг авч эдгээр утгатай харгалзах ХБЗ зурвасыг мэдээлнэ.

4.5.4.6 **Зөвлөмж** – *Автоматчилагдсан тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д дараах байдлаар мэдээлнэ. Үүнд:*

a) автомат ажиглалтын системийн тусламжтайгаар үүлний төрлийг ажиглах боломжгүй бол үүлний бүлэг болгоны үүлний төрлийг заагч дээр "///" тэмдэглэгээг орлуулж мэдээлнэ;
b) автомат ажиглалтын систем нь үүл илрүүлээгүй тохиолдолд "NCD" товчлолыг хэрэглэнэ;
c) автомат ажиглалтын систем нь борооны бөөн үүл болон цамхаг хэлбэрийн борооны бөөн үүлийг илрүүлсэн гэхдээ үүлний суурийн өндрийг тодорхойлж чадахгүй байгаа тохиолдолд үүлний хэмжээ болон суурийн өндрийг тус бүр "///" тэмдэглэгээгээр орлуулж мэдээлнэ;
d) тэнгэр битүү, автомат систем, эсхүл мэдрүүр түр хугацаагаар ажилгүй болсон тохиолдолд босоо чиглэлийн АБХ-ыг автомат системээр тодорхойлох боломжгүй бол түүнийг "///" тэмдэглэгээгээр орлуулж мэдээлнэ.

4.6 Агаарын температур болон шүүдэр цэгийн температур (Air temperature and dew-point temperature)

4.6.1 Дэлгэц (Display)

Зөвлөмж – *Агаарын температур болон шүүдэр цэгийн температурыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол дэлгэцийг цаг уурын өртөө, НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө болон НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүр нь нэг эх үүсвэртэй байна.*

4.6.2 Мэдээлэх (Reporting)

4.6.2.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д агаарын температур болон шүүдэр цэгийн температурыг Цельсийн градусын бүхэл оронгоор мэдээлнэ. 0.5°-ыг Цельсийн градусын ойролцоох дээд градуст шилжүүлж авна.

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХАТАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
дарын 26 он А/17

4.6.2.2 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д 0°-аас дооших температуруудад ялгагч тэмдэглэгээ тавина.

4.7 Агаарын даралт (Atmospheric pressure)

4.7.1 Дэлгэц (Display)

Агаарын даралтыг хэмжихдээ автомат төхөөрөмжийн систем ашигладаг бол QNH дэлгэц болон хэрэв зайлшгүй шаардлагатай бол 4.7.3.2 b)-ийн дагуу QFE дэлгэцийг цаг уурын өртөө, бүсийн НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулна. Цаг уурын өртөө, бүсийн НХҮ-ний нэгжүүдэд суурилуулсан дэлгэцүүдийн мэдрүүрүүд нь нэг эх үүсвэртэй байна. 4.7.3.2 d)-д заасны дагуу QFE-ийн утгыг нэгээс олон ХБЗ-ын дэлгэцээр харуулах тохиолдолд QFE-ийн утгыг харуулсан ХБЗ-ыг тодорхойлохын тулд дэлгэцийг тодорхой тэмдэглэнэ.

4.7.2 Хянах түвшин (Reference level)

Зөвлөмж – *QFE-ийг тооцоолох хянах түвшин нь аэродромын өндөр байна. Босго цэг нь тухайн аэродромын өндрөөс 2м (7ft), эсхүл түүнээс доош нарийвчилсан оролтын төхөөрөмжгүй ХБЗ болон нарийвчилсан оролтын төхөөрөмж суурилуулсан ХБЗ-уудад хэрэв QFE-ийг мэдээлэх шаардлагатай бол тооцоолох түвшинг тухайн аэродромын босго цэгийн өндөртэй харьцуулна.*

4.7.3 Мэдээлэх (Reporting)

4.7.3.1 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д QNH болон QFE-ийн өгөгдлийг гектопаскалийн аравны хувиар тооцох ба дөрвөн цифр ашиглаж бүхэл гектопаскалиар мэдээлнэ. Энэ хэмжилтийн хуваарийг ашиглан мэдээллийг дамжуулахад тохиромжгүй тохиолдолд хэмжилтийн утгыг ойролцоох доод бүхэл гектопаскалд шилжүүлж авна.

4.7.3.2 Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд дараах байдлаар авна. Үүнд:

a) QNH-ийг багтаана;
b) цаг уурын болон холбогдох НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу, эсхүл шаардлагатай тохиолдолд хэрэглэгчдийн хүсэлтээр QFE-ийг багтаана;
c) QNH, QFE-ийн утгыг хэмжихэд хэрэглэдэг нэгжийг хамт мэдээлнэ;
d) хэрэв нэгээс дээш ХБЗ-тай үед QFE-ийн утга шаардлагатай бол ХБЗ бүрд QFE утгыг мэдээлэх бөгөөд мөн тухайн ХБЗ-ыг зааж өгнө.

4.7.3.3 METAR, SPECI-д зөвхөн QNH-ийн утгыг мэдээлнэ.

4.8 Нэмэлт мэдээлэл (Supplementary information)

4.8.1 Мэдээлэх (Reporting)

4.8.1.1 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI-д доорх саяхан болж өнгөрсөн цаг агаарын үзэгдлүүд (тухайлбал: тогтмол мэдээ гаргасны дараа, эсхүл сүүлийн нэг цагт*

ХУЛГАЙЛАХ ЭРХИЙН ӨӨРТӨӨ ... Архивч ... Хянуулсан ... 26 ... 21 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН ... ЭХ ХУВЬ ... Сайд ... 26 ... А/17

аэродром дээр ажиглалтын хугацаанд бус хугацаанд богино хугацаатайгаар ажиглагдсан цаг агаарын үзэгдлүүд)-ийг Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д үзүүлсний дагуу хамгийн ихдээ гурав хүртэл бүлгээр нэмэлт мэдээлэлд багтаан мэдээлнэ. Үүнд:

- зайрмагтсан хур тунадас
- дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй хур тунадас (аадар тунадсыг оруулаад)
- намын цасан шуурга
- шороон шуурга, элсэн шуурга
- дуу цахилгаан
- юүлүүр хэлбэрийн үүл (Торнадо, эсхүл усан догшин хуй)
- галт уулын үнс

Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хэрэглэгчид хоорондзөвшилцөөний үндсэн дээр SPECI-ийг гаргахад саяхан болж өнгөрсөн цаг агаарын үзэгдлийн тухай мэдээлэхгүй байж болно.

4.8.1.2 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд цаг агаарын дараах нөхцөл байдал, эсхүл тэдгээрийн хослолыг нэмэлт мэдээлэлд багтаан мэдээлнэ. Үүнд:*

- борооны бөөн үүл	CB
- дуу цахилгаан	TS
- дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй сэгсрэлт	MOD TURB, SEV TURB
- салхины шилжлэг	WS
- мөндөр	GR
- хүчтэй нөөлөг салхи	SEV SQL
- дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй мөстөлт	MOD ICE, SEV ICE
- зайрмагтсан хур тунадас	FZDZ, FZRA
- уулын хүчтэй долгион	SEV MTW
- шороон болон элсэн шуурга	DS, SS
- намын цасан шуурга	BLSN
- юүлүүр хэлбэрийн үүл	FC

Үзэгдлийн байршлыг зааж өгнө. Шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт мэдээлэлд товчилсон энгийн хэллэгээр бичнэ.

4.8.1.3 **Зөвлөмж** – *Автомат ажиглалтын системээр хур тунадасны төрлийг ялгах боломжгүй тохиолдолд 4.8.1.1-д тусгагдсан саяхан болж өнгөрсөн цаг агаарын үзэгдлүүдийг автоматчилагдсан METAR, SPECI-д нэмэлтээр өгөхдөө Хүснэгт Х3-2-д заасны дагуу мэдээлнэ.*

Тайлбар. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хэрэглэгчид хоорондзөвшилцөөний үндсэн дээр SPECI-ийг гаргахад саяхан болж өнгөрсөн цаг агаарын үзэгдлийн тухай мэдээлэхгүй байж болно.

ЗӨВЧИЛСӨН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив2
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2025 оны 21 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид
дагын 26 А/17

Хүснэгт Х3-1. Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээний загвар

Түлхүүр: М - Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
О - Сонголттой оруулах;
С – шаардлагатай үед оруулах;

Тайлбар 1. Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг Хүснэгт Х3-4-т тусгасан болно.

Тайлбар 2. Товчлолын тайлбарыг Procedures for Air Navigation Services – ICAO Abbreviations and Codes (PANS-ABC (Doc 8400))-т үзүүлсэн болно.

Бүлэг 4 -т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар			Жишээ
Мэдээний төрлийг тодорхойлогч (М)	Мэдээний төрөл (М)	MET REPORT, эсхүл SPECIAL			MET REPORT SPECIAL
Байршил заагч (М)	ICAO-ийн байршил заагч (М)	nnnn			YUDO[1]
Ажиглалтын хугацаа (М)	Ажиглалт хийж буй өдөр болон цаг UTC-аар	nnnnnnZ			221630Z
Автомат мэдээг тодорхойлогч (С)	Автомат мэдээг тодорхойлогч	AUTO			AUTO
Газар орчмын салхи (М)	Элементийн нэр (М)	WIND			WIND 240/4MPS (WIND 240/8KT) WIND RWY 18 TDZ 190/6MPS (WIND RWY 18 TDZ 190/12KT) WIND VRB1MPS (WIND VRB01MPS) WIND CALM WIND VRB BTN 350/AND 050/1MPS (WIND VRB BTN 350/ AND 050/2KT) WIND 270/ABV49MPS (WIND 270/ABV99KT) WIND 120/3MPS MAX 9 MNM 2 (WIND 120/6KT MAX 18 MNM 4) WIND 020/5MPS VRB BTN 350/ AND 070/ (WIND 020/10KT VRB BTN 350/ AND 070/) WIND RWY 14R MID 140/6MPS (WIND RWY 14R MID 140/12KT) WIND RWY 27 TDZ 240/8MPS MAX 14 MNM 5 END 250/7MPS (WIND RWY 27 TDZ 240/16KT MAX 28 MNM 10 END 250/14KT)
	ХБЗ (О)[2]	RWY nn[L], эсхүл RWY nn[C], эсхүл RWY nn[R]			
	ХБЗ-ын хэсэг (О)[3]	TDZ			
	Салхины чиглэл (М)	nnn/	VRB BTN nnn/ AND nnn/ эсхүл VRB	CALM	
	Салхины хурд (М)	[ABV] n[n][n]MPS, (эсхүл [ABV] n[n]KT)			
	Хурдны хазайлт (С)[4]	MAX [ABV] nn[n] MNM n [n]			
	Чиглэлийн хазайлт (С)[5]	VRB BTN nnn/ AND nnn/	-		
	ХБЗ-ын хэсэг (О)[3]	MID			
	Салхины чиглэл (О)[3]	nnn/	VRB BTN nnn/ AND nnn/, эсхүл VRB	CALM	
	Салхины хурд (О)[3]	[ABV] n[n][n]MPS, (эсхүл [ABV] n[n]KT)			
	Хурдны хазайлт (С)[4]	MAX [ABV] nn[n] MNM n [n]			
	Чиглэлийн хазайлт (С)[5]	VRB BTN nnn/ AND nnn/	-		
	ХБЗ-ын хэсэг (О)[3]	END			
	Салхины чиглэл (О)[3]	nnn/	VRB BTN nnn/ AND nnn/, эсхүл VRB	CALM	
	Салхины хурд (О)[3]	[ABV] n[n][n]MPS, (эсхүл [ABV] n[n]KT)			
	Хурдны хазайлт (С)[4]	MAX [ABV] nn[n] MNMn[n]			
	Чиглэлийн хазайлт (С)[5]	VRB BTN nnn/ AND nnn/			

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн дарын 26 А/17

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар			Жишээ
АБХ (М)	Элементийн нэр (М)	VIS		C A V O K	VIS 350M CAVOK VIS 7KM VIS 10KM VIS RWY 09 TDZ 800M END 1200M VIS RWY 18C TDZ 6KM RWY 27 TDZ 4000M
	ХБЗ (О)[2]	RWY nn[L], эсхүл RWY nn[C], эсхүл RWY nn[R]			
	ХБЗ-ын хэсэг (О)[3]	TDZ			
	АБХ (М)	n[n] [n] [n]M, эсхүл n[n]KM			
	ХБЗ-ын хэсэг (О)[3]	MID			
	АБХ (0)[3]	n[n] [n] [n]M, эсхүл n[n]KM			
	ХБЗ-ын хэсэг (О)[3]	END			
	АБХ (О)[3]	n[n] [n] [n]M, эсхүл n[n]KM			
ХБЗ-ын дагуух АБХ (С)[6]	Элементийн нэр (М)	RVR			RVR RWY 32 400M RVR RWY 20 1600M RVR RWY 10L BLW 50M RVR RWY 14 ABV 2000M RVR RWY 10 BLW 150M RVR RWY 12 ABV 1200M RVR RWY12 TDZ 1100M MID ABV 1400M RVR RWY 16 TDZ 600M MID 500M END 400M RVR RWY 26 500M RWY 20 800M
	ХБЗ (С)[7]	RWY nn[L], эсхүл RWY nn[C], эсхүл RWY nn[R]			
	ХБЗ-ын хэсэг (С)[8]	TDZ			
	ХБЗ-ын дагуух АБХ (М)	[ABV ,эсхүл BLW] nn[n][n]M			
	ХБЗ-ын хэсэг (С)[8]	MID			
	ХБЗ-ын дагуух АБХ (С)[8]	[ABV, эсхүл BLW] nn[n][n]M			
	ХБЗ-ын хэсэг (С)[8]	END			
	RVR (С)[8]	[ABV, эсхүл BLW] nn[n][n]M			
Цаг агаарын үзэгдэл (С)[9, 10]	Цаг агаарын үзэгдлийн эрчимшил (С)[9]	FBL, эсхүл MOD, эсхүл HVY	-		MOD RA HWY TSRA HWY DZ FBL SN HZ FG VA MIFG HWY TSRASN FBL SNRA FBL DZ FG HWY SHSN BLSN HYY TSUP //
	Цаг агаарын үзэгдлийн төрөл болон шинж байдал (С)[9, 11]	DZ, эсхүл RA SN, эсхүл SG PL, эсхүл DS SS, эсхүл FZDZ, эсхүл FZUP[12] FC[13], эсхүл FZRA, эсхүл SHGR, эсхүл SHGS, эсхүл SHRA, эсхүл SHSN, эсхүл SHUP[12] , эсхүл TSGR, эсхүл TSGS, эсхүл TSRA, эсхүл TSSN, эсхүл TSUP[12] , эсхүл UP[12]	FG, эсхүл BR, эсхүл SA DU, эсхүл HZ FU, эсхүл VA SQ, эсхүл PO, эсхүл TS BCFG, эсхүл BLDU, эсхүл BLSA, эсхүл BLSN, эсхүл DRDU, эсхүл DRSA, эсхүл DRSN, эсхүл FZFG, эсхүл MIFG, эсхүл PRFG, эсхүл //[12]		

ГАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
дарын 26 А/12

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар			Жишээ
Үүлшил (М)[14]	Элементийн нэр (М)	CLD			CLD NSC CLD SCT 300M OVC 600M (CLD SCT 1000FT OVC 2000FT) CLD OBSC VER VIS 150M (CLD OBSC VER VIS 500FT) CLD BKN TCU 270M (CLD BKN TCU 900FT) CLD RWY 08R BKN 60M RWY 26 BKN 90M (CLD RWY 08R BKN 200FT RWY 26 BKN 300FT) CLD /// CB ///M (CLD /// CB ///FT) CLD /// CB 400M (CLD /// CB 1200FT) CLD NCD
	ХБЗ (О)[2]	RWY nn[L], эсхүл RWY nn[C], эсхүл RWY nn[R]			
	Үүлний хэмжээ (М), эсхүл босоо АБХ (О)[9]	FEW, эсхүл SCT, эсхүл BKN, эсхүл OVC, эсхүл ///[12]	OBSC	NSC, эсхүл NCD[12]	
	Үүлний төрөл (С)[9]	CB, эсхүл TCU ///[12]	-		
	Үүлний суурийн өндөр эсхүл босоо АБХ-ын хэмжээ (О)[9]	n[n][n][n]M, (эсхүл n[n][n][n]FT), эсхүл ///M, (эсхүл ///FT)[12]	[VER VIS n[n][n]M, (эсхүл VER VIS n[n][n][n]FT), Эсхүл VER VIS ///M, (эсхүл VER VIS ///FT)[12]		
Агаарын температур (М)	Элементийн нэр (М)	T			T17 TMS08
	Агаарын температур (М)	[MS]nn			
Шүүдэр цэгийн температур (М)	Элементийн нэр (М)	DP			DP15 DPMS18
	Шүүдэр цэгийн температур (М)	[MS]nn			
Даралтын утга (М)	Элементийн нэр (М)	QNH			QNH 0995HPA QNH 1005HPA QNH 1022HPA QFE 1001HPA QNH 0987HPA QFE RWY 18 0956HPA RWY 24 0955HPA
	QNH (М)	nnnnHPA			
	Элементийн нэр (О)	QFE			
	QFE (О)	[RWY nn[L], эсхүл RWY nn[C], эсхүл RWY nn[R]] nnnnHPA [RWY nn[L], эсхүл RWY nn[C], эсхүл RWY nn[R]] nnnnHPA			
Нэмэлт мэдээлэл	Цаг агаарын онцгой үзэгдэл (С)[9]	CB, эсхүл TS, эсхүл MOD TURB, эсхүл SEV TURB, эсхүл WS, эсхүл GR, эсхүл SEV SQL, эсхүл MOD ICE, эсхүл SEV ICE, эсхүл FZDZ, эсхүл FZRA, эсхүл SEV MTW, эсхүл SS, эсхүл DS, эсхүл BLSN, эсхүл FC[15]			FC IN APCH WS IN APCH 60M-WIND 360/13MPS WS RWY 12 REFZRA CB IN CLIMB-OUT RETSRA
	Үзэгдлийн байршил (С)[9]	IN APCH [n[n][n][n]M-WIND nnn/n[n]MPS], *эсхүл* IN CLIMB-OUT [n[n][n][n]M-WIND nnn/n[n]MPS] (IN APCH [n[n][n][n]FT-WIND nnn/n[n]KT], *эсхүл* IN CLIMB-OUT [n[n][n][n]FT-WIND nnn/n[n]KT]), *эсхүл* RWY nn[L], *эсхүл* RWY nn[C], *эсхүл* RWY nn[R]			
	Өнгөрсөн хугацааны үзэгдэл (С)[9, 10]	RERASN, эсхүл REFZDZ, эсхүл REFZRA, эсхүл REDZ, эсхүл RE[SH]RA, эсхүл RE[SH]SN, эсхүл RESG, эсхүл RESHGR, эсхүл RESHGS, эсхүл REBLSN, эсхүл RESS, эсхүл REDS, эсхүл RETSRA, эсхүл RETSSN, эсхүл			

ЦАГ АГААР ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР УНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг(гарын үсгийн тайлал)
01 дугаар сарын 27

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Тэрбийн
дарын 26 А/17

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар			Жишээ
		RETSGR, эсхүл RETSGS, эсхүл REFC, эсхүл REPL, эсхүл REUP[12] , эсхүл REFZUP[12] , эсхүл RETSUP[12] , эсхүл RESHUP[12] , эсхүл REVA, эсхүл RETS			
Хандлагын урьдчилсан мэдээ (О)[16]	Элементийн нэр (М)	TREND			TREND NOSIG
	Өөрчлөлтийн бүлэг (М) [17]	NOSIG	BECMG, эсхүл TEMPO		TREND BECMG FEW 600M (TREND BECMG FEW 2000FT)
	Өөрчлөлтийн хугацаа (С)[9]		FMnnnn, эсхүл TLnnnn эсхүл ATnnnn		TREND TEMPO 250/18MPS MAX 25 (TREND TEMPO 250/36KT MAX 50)
	Салхи (С)[9]		nnn/ [ABV] [n][n]MPS [MAX [ABV]nn[n]], (эсхүл nnn/ [ABV] n[n][n]KT [MAX [ABV]nn])		TREND BECMG AT1800 VIS 10KM NSW
	АБХ (С)[9]		VIS n[n][n][n]M эсхүл VIS n[n]KM	CAVOK	TREND BECMG TL1700 VIS 800M FG TREN BECMG FM1030 TL1130
	Цаг агаарын үзэгдлийн эрчимшил (С)[9]		FBL, эсхүл MOD, эсхүл HVY	-	NSW
	Цаг агаарын үзэгдлийн шинж байдал болон төрөл (С) [9, 10, 11]		DZ, эсхүл RA SN, эсхүл SG, PL, эсхүл DS SS, эсхүл FZDZ, эсхүл FZRA, эсхүл SHGR, эсхүл SHGS, эсхүл SHRA, эсхүл SHSN, эсхүл TSGR, эсхүл TSGS, эсхүл TSRA, эсхүл TSSN	FG, эсхүл BR, эсхүл SA, эсхүл DU, эсхүл HZ, эсхүл FU, эсхүл VA, эсхүл SQ, эсхүл PO, эсхүл FC, эсхүл TS, эсхүл BCFG, эсхүл BLDU, эсхүл BLSA, эсхүл BLSN, эсхүл DRDU, эсхүл DRSA, эсхүл DRSN, эсхүл FZFG, эсхүл MIFG, эсхүл PRFG	
	Элементийн нэр(С)[9]		CLD		
	Үүлний хэмжээ болон босоо АБХ (С)[9,14]		FEW, эсхүл SCT, эсхүл BKN, эсхүл OVC	OBSC	NSC
	Үүлний төрөл (С)[9,14]		CB, эсхүл TCU	-	
	Үүлний суурийн өндөр, эсхүл босоо АБХ-ын хэмжээ (С)[9,14] 657		n[n][n][n]M (эсхүл	VER VIS n[n][n]M,	

БАЙГАЛЬ ОРЧИН ТУР АЖЛЫГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
Бүртгэлийн №
ХУУЛБАР УНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
дарын 26 А/14

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар				Жишээ
			n[n][n][n]FT)	(эсхүл VER VIS [n][n][n]FT)]		

Тайлбар.

1. *Зохиомол байршил.*
2. *Нэг, эсхүл хэд хэдэн ХБЗ-д зориулсан нэмэлт утга.*
3. *ХБЗ-ын 1, эсхүл хэд хэдэн хэсэгт зориулсан нэмэлт утга.*
4. *4.1.5.2 c)-д заасны дагуу оруулна.*
5. *4.1.5.2 b) 1)-т заасны дагуу оруулна.*
6. *Хэрэв АБХ, эсхүл ХБЗ-ын дагуух АБХ 1500м-ээс бага бол оруулна.*
7. *4.3.6.4 d)-д заасны дагуу оруулна.*
8. *4.3.6.4 c)-д заасны дагуу оруулна.*
9. *Тохиромжтой үед оруулна.*
10. *Нэг, эсхүл хэд хэдэн бүлэг гэхдээ 4.4.2.9 a), 4.8.1.1 болон Хавсралт 5-ын 2.2.4.3-т заасны дагуу хамгийн ихдээ 3 хүртэл бүлэг.*
11. *4.4.2.3 a)-д дурдсан хур тунадасны төрлүүдийг 4.4.2. c) болон Хавсралт 5-ын 2.2.4.1-т заасны дагуу хамтад нь оруулж болно. Хавсралт 5-ын 2.2.4.1-т заасны дагуу зөвхөн дунд хүчтэй болон хүчтэй хур тунадсыг хандлагын бүлэгт өгнө.*
12. *Хүчтэй гэдгийг Торнадо, эсхүл усан догшин хуйд ашиглана. дунд хүчтэйг газарт хүрээгүй юүлүүр хэлбэрийн үүлэнд ашиглана.*
13. *4.5.4.3 e)-д заасны дагуу хамгийн ихдээ 4 хүртэл үүлний бүлгийг оруулна.*
14. *4.8.1.2-т заасны дагуу товчилсон бичвэрийг ашиглаж болно.*
15. *Бүлэг 6-ын 6.3.2-т заасны дагуу оруулна.*
16. *Хавсралт 5-ын 2.2.1-т заасны дагуу өөрчлөлтийн бүлгийг хамгийн бага (3 бүлгээс хэтрэхгүй) байх зарчмыг баримантална.*

Хүснэгт Х3-2 METAR, SPECI-ийн загвар

Түлхүүр: М - Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
О - Сонголттой оруулах;
С – шаардлагатай үед оруулах;

Тайлбар 1. METAR , SPECI-д орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг Хүснэгт Х3-5-т тусгасан болно.

Тайлбар 2. Товчлолын тайлбарыг Агаарын навигацийн үйлчилгээний Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations and Code (PANS-ABC (Doc 8400))-д үзүүлсэн болно.

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар		Жишээ
Мэдээний төрлийг тодорхойлогч (М)	Мэдээний төрөл (М)	METAR, METAR COR, SPECI, эсхүл SPECI COR		METAR METAR COR SPECI
Байршил заагч (М)	ICAO-ийн байршил заагч (М)	Nnnn		YUDO[1]
Ажиглалтын хугацаа (М)	Ажиглалт хийж буй өдөр болон цаг UTC-аар (М)	nnnnnnZ		221630Z
Байхгүй, эсхүл автомат мэдээг мэдээг тодорхойлогч(С)[2]	Байхгүй, эсхүл автомат мэдээг тодорхойлогч (С)	AUTO, эсхүл NIL		AUTO NIL
ХЭРЭВ МЭДЭЭ БАЙХГҮЙ БОЛ METAR-ИЙН ТӨГСГӨЛ.				
Газар орчмын салхи (М)	Салхины чиглэл (М)	Nnn	VRB	24004MPS VRB01MPS ///10MPS (24008KT) (VRB02KT)
	Салхины хурд (М)	[P]nn[n]		240//KT

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар		Жишээ
	Хурдны хазайлт (С)[3]	G[P]nn[n]		19006MPS /////KT (19012KT) 00000MPS (00000KT) 140P49MPS (140P99KT) 12003G09MPS (12006G18KT) 24008G14MPS (24016G28KT) 02005MPS 350V070 (02010KT 350V070)
	Хэмжилтийн нэгж (М)	MPS (эсхүл KT)		
	Чиглэлийн хазайлт (С)[4]	nnnVnnn	-	
АБХ (М)	Давамгайлах, эсхүл хамгийн бага АБХ (М)[5]	Nnnn, эсхүл ////[12]	C A V O K	0350 ///// CAVOK 7000 9999 0800 2000 1200NW 6000 2800E 6000 2800
	Хамгийн бага АБХ болон түүний чиглэл (С)[6]	nnnn[N], эсхүл nnnn[NE], эсхүл nnnn[E], эсхүл nnnn[SE], эсхүл nnnn[S], эсхүл nnnn[SW], эсхүл nnnn[W], эсхүл nnnn[NW]		
ХБЗ-ын дагуух АБХ (С)[7]	Элементийн нэр (М)	R		R30/0400 R12R/1700 R10/M0050 R14L/P2000
	ХБЗ (М)	nn[L]/, эсхүл nn[C]/, эсхүл nn[R]/		R16L/0650 RC16C/0500 R16L///// R10//// R16R/0450 R17L/0450
	ХБЗ-ын дагуух АБХ (М)	[P, эсхүл M]nnnn		
	ХБЗ-ын дагуух АБХ -ын хандлага (С)[8]	U, D, эсхүл N		R12/1100U R26/0550N R20/0800D R12/0700

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР УНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Санд Тэмдэг
26 А/17

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар			Жишээ
Цаг агаарын үзэгдэл (C) [2, 9]	Цаг агаарын үзэгдлийн эрчимшил, эсхүл эргэн тойрныг илтгэгч (C)[10]	-, эсхүл +	-	VC	
	Цаг агаарын үзэгдлийн төрөл болон шинж байдал (M)[11]	DZ, эсхүл RA, эсхүл SN, эсхүл SG, эсхүл PL, эсхүл DS, эсхүл SS, эсхүл FZDZ, эсхүл FZRA, эсхүл FZUP[12], эсхүл FC[13], эсхүл SHGR, эсхүл SHGS, эсхүл SHRA, эсхүл SHSN, эсхүл SHUP[12], эсхүл TSGR, эсхүл TSGS, эсхүл TSRA, эсхүл TSSN, эсхүл TSUP[12], эсхүл UP[12]	FG, эсхүл BR, эсхүл SA, эсхүл DU, эсхүл HZ, эсхүл FU, эсхүл VA, эсхүл SQ, эсхүл PO, эсхүл TS, эсхүл BCFG, эсхүл BLDU, эсхүл BLSA, эсхүл BLSN, эсхүл DRDU, эсхүл DRSA, эсхүл DRSN, эсхүл FZFG, эсхүл MIFG, эсхүл PRFG, эсхүл //[12]	FG, эсхүл PO, эсхүл FC, эсхүл DS, эсхүл SS, эсхүл TS, эсхүл SH, эсхүл BLSN, эсхүл BLSA, эсхүл BLDU, эсхүл VA	RA HZ VCFG +TSRA FG VCSH +DZ VA VCTS -SN MIFG VCBLSA +TSRASN -SNRA DZ FG +SHSN BLSN UP FZUP TSUP FZUP //
Үүлшил (M)[14]	Үүлний хэмжээ болон суурийн өндөр, эсхүл босоо АБХ (M)	FEWnnn, эсхүл SCTnnn, эсхүл BKNnnn, эсхүл OVCnnn, эсхүл FEW///[12], *эсхүл* SCT///[12], *эсхүл* BKN///[12], *эсхүл* OVC///[12], *эсхүл* ///nnn[12], *эсхүл* //////[12]	VVnnn, эсхүл VV///[12]	NSC, эсхүл NCD[12]	FEW015 VV005 NSC OVC030 VV/// NSC SCT010 OVC020 BKN/// ///015 BKN009TCU NCD SCT008 BKN025CB BKN025/// ///CB
	Үүлний төрөл (C)[2]	CB эсхүл TCU эсхүл ///[12]	-		
Агаарын болон шүүдэр цэгийн температур (M)	Агаарын болон шүүдэр цэгийн температур (M)	[M]nn/[M]nn эсхүл ///[M]nn[12] эсхүл [M]nn///[12] эсхүл /////[12]			17/10 ///10 17/// ///// 02/M08 M01/M10
Даралтын утга (M)	Элементийн нэр (M)	Q			Q0995 Q1009 Q1022 Q0987
	QNH (M)	Nnnn			

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн
Даргын 06 А/17

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар				Жишээ
Нэмэлт мэдээлэл (C)	Өнгөрсөн хугацааны үзэгдэл (C) [2, 9]	RERASN, эсхүл REFZDZ, эсхүл REFZRA, эсхүл REDZ, эсхүл RE[SH]RA, эсхүл RE[SH]SN, эсхүл RESG, эсхүл RESHGR, эсхүл RESHGS, эсхүл REBLSN, эсхүл RESS, эсхүл REDS, эсхүл RETSRA, эсхүл RETSSN, эсхүл RETSGR, эсхүл RETSGS, эсхүл RETS, эсхүл REFC, эсхүл REVA, эсхүл REPL, эсхүл REUP[12], эсхүл REFZUP[12], эсхүл RETSUP[12], эсхүл RESHUP[12]				REFZRA RETSRA
	Салхины шилжлэг (C) [2]	WS Rnn[L], эсхүл WS Rnn[C], эсхүл WS Rnn[R], эсхүл WS ALL RWY				WS R03 WS ALL RWY WS R18C
	Далайн гадаргын температур болон түүний төлөв байдал, эсхүл долгионы өндөр (C)[15]	W[M]nn/Sn, эсхүл W///Sn ,эсхүл W[M]nn/S/, эсхүл W[M]nn/Hn[n][n], эсхүл W///Hn[n][n], эсхүл W[M]nn/H///				W15/S2 W12/H75 W///S3 WM01/S/ W///H104 W17/H/// W///H/// W///S/
Хандлагын урьдчилсан мэдээ (O)[17]	Өөрчлөлтийн заагч (M) [17]	N O S I G	BECMG, эсхүл TEMPO			NOSIG BECMG FEW020 TEMPO 25018G25MPS (TEMPO 25036G50KT)
	Өөрчлөлтийн хугацаа (C) [2]		FMnnnn, эсхүл TLnnnn, эсхүл ATnnnn			
	Салхи (C)[2]		nnn[P]nn[n][G[P]nn[n]]MPS, (эсхүл nnn[P]nn[n][G[P]nn[n]]KT)			
	Давамгайлах АБХ (C)[2]		nnnn		C A V O K	BECMG FM1030 TL1130 CAVOK
	Цаг агаарын үзэгдлийн эрчимшил (C)[10]		- эсхүл +	-	NSW	BECMG TL1700 0800 FG
	Цаг агаарын үзэгдлийн шинж байдал болон төрөл (C) [2, 9, 11]		DZ, эсхүл RA SN, эсхүл SG PL, эсхүл DS SS, эсхүл FZDZ, эсхүл FZRA, эсхүл SHGR, эсхүл SHGS, эсхүл SHRA, эсхүл SHSN, эсхүл TSGR, эсхүл TSGS, эсхүл TSRA, эсхүл TSSN	FG BR, эсхүл SA DU, эсхүл HZ FU, эсхүл VA SQ, эсхүл PO FC, эсхүл TS BCFG, эсхүл BLDU, эсхүл BLSA, эсхүл BLSN, эсхүл DRDU, эсхүл DRSA, эсхүл DRSN, эсхүл FZFG,эсхүл MIFG, эсхүл PRFG		BECMG FM1800 9000 NSW BECMG FM1900 0500 +SNRA BECMG FM1100 SN TEMPO FM1130 BLSN TEMPO FM0330 TL0430 FZRA TEMPO TL1200 0600 BECMG AT1200 8000 NSW NSC BECMG AT1130 OVC010 TEMPO TL1530 +SHRA BKN012CB
	Үүлний хэмжээ, суурийн өндөр, эсхүл босоо АБХ (C) [2, 14]		FEWnnn, эсхүл SCTnnn, эсхүл BKNnnn, эсхүл OVCnnn	VVnnn, эсхүл VV///	NSC	
	Үүлний төрөл (C) [2,14]		CB, эсхүл TCU	-		

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР УНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Гарын 26 А/14

Тайлбар.

1. *Зохиомол байршил.*
2. *Тохиромжтой үед оруулна.*
3. *4.1.5.2 c)-д заасны дагуу оруулна.*
4. *4.1.5.2 b) 1)-т заасны дагуу оруулна.*
5. *4.2.4.4. b)-д заасны дагуу оруулна.*
6. *4.2.4.4. a)-д заасны дагуу оруулна.*
7. *АБХ, эсхүл ХБЗ-ын дагуух АБХ 1500 м-ээс бага бол дээд тал нь дөрөв хүртэлх ХБЗ-ын хувьд 4.3.6.5. b)-д заасны дагуу оруулна.*
8. *4.3.6.6-д заасны дагуу оруулна.*
9. *Нэг, эсхүл хэд хэдэн бүлэг гэхдээ 4.4.2.9 a), 4.8.1.1 болон Хавсралт 5-ын 2.2.4.1-т заасны дагуу хамгийн ихдээ 3 хүртэл бүлэг.*
10. *Тохиромжтой үед оруулна. 4.4.2.8-д заасны дагуу дунд зэргийн хүчтэйг тэмдэггүй оруулна.*
11. *4.4.2.3 a)-д дурдсан хур тунадасны төрлүүдийг 4.4.2.9 c) болон Хавсралт 5-ын 2.2.4.1-т заасны дагуу хамтад нь оруулж болно.*
12. *Зөвхөн автомат мэдээнд.*
13. *Хүчтэй гэдгийг Торнадо, эсхүл усан догшин хүйд ашиглана. Дунд хүчтэйг газарт хүрээгүй юүлүүр хэлбэрийн үүлэнд ашиглана.*
14. *4.5.4.3 e)-д заасны дагуу хамгийн ихдээ 4 хүртэл үүлний бүлгийг оруулна.*
15. *4.8.1.5 a)-д заасны дагуу оруулна.*
16. *4.8.1.5 b)-д заасны дагуу оруулна.*
17. *Бүлэг 6-ын 6.3.2-т заасны дагуу оруулна.*
18. *Хавсралт 5-ын 2.2.1-т заасны дагуу өөрчлөлтийн бүлгийг хамгийн бага (3 бүлгээс хэтрэхгүй) байх зарчмыг баримантална.*

Хүснэгт Х3-3. Хандлагын урьдчилсан мэдээнд өөрчлөлт заагчийг ашиглах

Өөрчлөлт заагч	Хугацаа заагч	Утга	
NOSIG	-	Урьдчилсан мэдээнд өөрчлөлт байхгүй	
BECMG	FM $n_1n_1n_1n_1$TL$n_2n_2n_2n_2$	Урьдчилан мэдээлж буй өөрчлөлт нь	$n_1n_1n_1n_1$ (UTC) хугацаанд эхэлж, $n_2n_2n_2n_2$ (UTC) хугацаанд дуусна.
	TLnnnn		Хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд эхэлж, nnnn (UTC) хугацаанд дуусна
	FMnnnn		nnnn хугацаанд эхэлж, хандлагын урьдчилсан мэдээний төгсөх хугацаанд дуусна.
	ATnnnn		Nnnn (UTC) хугацаанд ажиглагдана. (тусгай цаг)
	-		а) Хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд эхэлж, төгсөх хугацаанд дуусна. б) Өөрчлөлт ажиглагдах хугацаа нь тодорхойгүй.
TEMPO	FM $n_1n_1n_1n_1$ TL$n_2n_2n_2n_2$	Урьдчилан мэдээлж буй өөрчлөлт нь хэлбэлзэлтэй өөрчлөлт нь	$n_1n_1n_1n_1$ (UTC) хугацаанд эхэлж, $n_2n_2n_2n_2$ (UTC) хугацаанд дуусна.
	TLnnnn		Хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд эхэлж, nnnn (UTC) хугацаанд зогсоно.
	FMnnnn		Nnnn (UTC) хугацаанд эхэлж, хандлагын урьдчилсан мэдээний төгсөх хугацаанд зогсоно.
	-		Хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд эхэлж, төгсөх хугацаанд зогсоно.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХҮЛЭЭЖ АВСАН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
Канцер
(гарын үсэг/цахим үсгийн тайлбар)
2026 оны 01 дүгээр сарын 27

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн ... албан ...
Дарын 26

Хүснэгт Х3-4. Тухайн газрын мэдээний тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент		Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
ХБЗ:		01-36	1
Салхины чиглэл:	°градус	010-360	10
Салхины хурд:	MPS KT	00-99* 00-199*	1 1
АБХ:	 M M M M	0000-0750 0800-4900 5000- 9000 10000-	50 100 1000 0(9999)
ХБЗ-ын дагуух АБХ:	M M M	0000-0375 0400-0750 0800-2000	25 50 100
Босоо чиглэлийн АБХ:	30's M (100's FT)	000-020	1
Үүлний суурийн өндөр:	30's M (100's FT)	000-100	1
Агаарын болон шүүдэр цэгийн температур:	°C	-80-+60	1
QNH:	hPa	0850-1100	1

Хүснэгт Х3-5. METAR, SPECI мэдээний тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент		Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
ХБЗ:		01-36	1
Салхины чиглэл:	°градус	010-360	10
Салхины хурд:	MPS KT	00-99* 00-199*	1 1
АБХ:	 M M M M	0000-0750 0800-4900 5000- 9000 10000-	50 100 1000 0(9999)
ХБЗ-ын дагуух АБХ:	M M M	0000-0375 0400-0750 0800-2000	25 50 100
Босоо чиглэлийн АБХ:	30's M (100's FT)	000-020	1
Үүлний суурийн өндөр:	30's M (100's FT)	000-100	1
Агаарын болон шүүдэр цэгийн температур:	°C	-80-+60	1
QNH:	hPa	0850-1100	1
Далайн гадаргын температур:	°C	-10-+40	
Далайн төлөв байдал:		0-9	
Далайн давлагааны өндөр:	M		

* 50 м/с (100kt), эсхүл түүнээс дээш газар орчмын салхины хурдыг мэдээлэх агаарын навигацийн шаардлага байхгүй, гэхдээ шаардлагатай бол агаарын навигацийн бүс зорилгоор 99 м/с (199 kt) хүртэлх салхины хурдыг мэдээлэх зохицуулалтыг хийсэн болно.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
Цагаан
(гарын үсэг)(гэрэн үсгийн тайлал)
26 01 оны 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн
даргын 26 А/17

Жишээ Х3-1. Байнгын мэдээ

a) Тухайн газрын байнгын мэдээ (ижил байршил болон цаг агаарын нөхцөл METAR-тай адил):
MET REPORT YUDO 221630Z WIND 240/4MPS VIS 600M RVR RWY 12 TDZ 1000M MOD DZ FG CLD SCT 300M OVC 600M T17 DP16 QNH 1018HPA TREND BECMG TL1700 VIS 800M FG BECMG AT1800 VIS 10KM NSW

b) YUDO-ийн METAR (Donlon/International)*:
METAR YUDO 221630Z 24004MPS 0600 R12/1000U DZ FG SCT010 OVC020 17/16 Q1018 BECMG TL1700 0800 FG BECMG AT1800 9999 NSW

Дээрх хоёр мэдээний утга:
Donlon*/Олон улсын нисэх буудлын байнгын мэдээ тухайн сарын 22-ны өдөр 1630 (UTC-цагаар) цагт гаргасан. Газар орчмын салхины чиглэл 240°, салхины хурд 4м/с, АБХ (ХБЗ-ын дагуу тухайн газрын байнгын METAR мэдээнд давамгайлах АБХ) 600м, ХБЗ-ын дагуух АБХ-зурвас 12 талын газардах бүсэд 1000м, ХБЗ-ын дагуух АБХ өмнөх 10 минутын хугацаанд өсөх хандлагатай байна,(ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын хандлага зөвхөн METAR-д), дунд хүчтэй болон шиврээ бороо болон манан, 300м-ийн өндөртэй SCT, 600м-ийн өндөртэй OVC хэмжээний үүл, агаарын температур 17°C, шүүдэр цэгийн температур 16°C, QNH 1018гПа. Дараагийн 2 цагийн хандлага: АБХ 1700 (UTC) цагт манангаас шалтгаалж 800м, 1800 (UTC) цагт 10км, эсхүл түүнээс их болох бөгөөд цаг агаарын үзэгдэлгүй болно.

*- Зохиомол байршил

Тайлбар. Энэ жишээнд хэмжих нэгж "м/с" болон "метр"-ийг салхины хурд болон үүлний суурийн өндрийг хэмжихэд ашигласан болно. Конвенцын Хавсралт 5-д заасны дагуу оронд нь "kt" болон "ft" гэсэн өөр нэгжүүдийг ашиглаж болно.

Жишээ Х3-2. Тусгай мэдээ

a) Тухайн газрын тусгай мэдээ (ижил байршил болон цаг агаарын нөхцөл SPECI-тай адил):
SPECIAL YUDO 151115Z WIND 050/25KT MAX37 MNM10 VIS 1200M RVR RWY 05 ABV 1800M HVY TSRA CLD BKN CB 500FT T25 DP22 QNH 1008HPA TREND TEMPO TL1200 VIS 600M BECMG AT1200 VIS 8KM NSW NSC

b) SPECI for YUDO (Donlon/ International)*:
SPECI YUDO 151115Z 05025G37KT 3000 1200NE+TSRA BKN005CB 25/22 Q1008 TEMPO TL1200 0600 BECMG AT1200 8000 NSW NSC

Дээрх хоёр мэдээний утга:
Donlon/Олон улсын нисэх буудлын* тусгай мэдээ тухайн сарын 15-ны өдрийн 1115 (UTC) цагт гаргасан. Газар орчмын салхины чиглэл 050°, салхины хурд 25kt, өрөвхийлөлт 10-аас 37kt-ийн хооронд, (SPECI-д хамгийн бага салхины хурд багтаагүй), АБХ 1200м (тухайн газрын тусгай мэдээнд зурвасын дагуу), хамгийн бага АБХ 1200м баруун хойноос (SPECI-д зөвхөн чиглэлийн хазайцыг өгнө) бүхий давамгайлах АБХ 3000м (SPECI-д), ХБЗ-ын дагуух АБХ 1800м-ээс дээш, зурвас 05-д (давамгайлах АБХ 3000м бүхий SPECI-д ХБЗ-ын АБХ шаардлагагүй), аадар борооТой дуу цахилгаан, 500ft өндөртэй BKN хэмжээтэй бороОны бөөн үүл, агаарын температур 25°C, шүүдэр цэгийн температур 22°C, QNH 1008гПа. Дараагийн хоёр цагийн хандлага: АБХ (SPECI-д давамгайлах АБХ, тухайн газрын тусгай мэдээнд зурвасын дагуу)1115-1200 (UTC) цагт түр зуур 600м, 1200 (UTC) цагт АБХ 8км, дуу цахилгаан, цаг агаарын үзэгдэл болон нөлөөлөхүйц үүлгүй болно.

*-Зохиомол байршил

Тайлбар. Энэ жишээнд хэмжих нэгж "kt" болон "ft"-ийг салхины хурд болон үүлний суурийн өндрийг хэмжихэд ашигласан болно. Конвенцын Хавсралт 5-д заасны дагуу оронд нь "м/с" болон "метр" гэсэн нэгжүүдийн ашиглаж болно.

Жишээ Х3-3. Галт уулын идэвхжилийн мэдээ

VOLCANIC ACTIVITY REPORT YUSB* 231500 MT TROJEEN* VOLCANO N5605 W12652 ERUPTED 231445 LARGE ASH CLOUD EXTENDING TO APPROX 30000 FEET MOVING SW

Утга - Галт уулын идэвхжилийн мэдээ Siby/Bistock цаг уурын өртөөн дээр тухайн сарын 23-нд 1500 (UTC) цагт гаргасан. Mt. Trojeen галт уул 56°5′N зүгт 126°52′W зүгт ойролцоогоор 30000ft хүртэл үргэлжилсэн үнсэн үүл баруун өмнө зүгт хөдөлж байгааг ажиглав.

*- Зохиомол байршил.

ЦЕРЧИЛ, УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дарын 26 А/17

Хавсралт 4. Агаарын хөлгийн ажиглалт болон мэдээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to aircraft observations and reports)

(Бүлэг 5-ыг үзнэ үү)

1. АГААРЫН ХӨЛГИЙН МЭДЭЭНИЙ АГУУЛГА (CONTENTS OF AIR-REPORTS)

1.1 Агаар-газрын өгөгдлийн холбоогоор дамжуулах агаарын хөлгийн байнгын мэдээ (Routine air-reports by air-ground data link)

1.1.1 Автомат хамааралтай ажиглалт-гэрээгээр (ADS-C), эсхүл SSR Mode S ашиглан агаар-газрын өгөгдлийн холбоогоор дамжуулах агаарын хөлгийн байнгын мэдээ нь дараах агуулгатай байна. Үүнд:

Мэдээний төрлийг заагч
Агаарын хөлгийн ялгах тэмдэг

Data block 1
- өргөрөг
- уртраг
- түвшин
- хугацаа

Data block 2
- салхины чиглэл
- салхины хурд
- салхины дарцаг
- агаарын температур
- сэгсрэлт (хэрэв боломжтой бол)
- чийгшил (хэрэв боломжтой бол)

Тайлбар. ADS-C, эсхүл SSR Mode S-ийг ашиглах үед агаарын хөлгийн байнгын мэдээний шаардлагыг үндсэн ADS-C/SSR Mode S data block (data block 1) болон цаг уурын data block (data block 2) хослуулан хангаж болно. ADS-C мэдээний форматыг PANS-ATM (Doc 4444)-ийн 4.11.4, Chapter 13 болоне SSR Mode S message format is specified in Конвенцын Хавсралт 10-ын Volume III-ын Part I-ийн Chapter 5-д тус тус заасан болно.

1.1.2 ADS-C болон SSR Mode S-ийг ашиглаагүй үед агаар-газрын өгөгдлийн холбоог ашиглаж байнгын мэдээнд дараах элементүүд агуулагдана. Үүнд:

Мэдээний төрлийг заагч

1-р хэсэг (байршлын мэдээлэл)
- агаарын хөлгийн ялгах тэмдэг
- байршил, эсхүл өргөрөг, уртраг, хугацаа
- нислэгийн түвшин, эсхүл өндөр
- дараагийн байршил болон хугацаа дуусах
- дараагийн нөлөөлөх цэг

2-р хэсэг (үйл ажиллагааны мэдээлэл)
- нисэн ирэх тооцоот цаг

ЗӨВЛӨВ ҮНЭН
607
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сэнд Төрийн ... сийлгийн
дарын 26 оны А/17 ...

нислэгийн хугацаа

3-р хэсэг (цаг уурын мэдээлэл)
агаарын температур
салхины чиглэл
салхины хурд
сэгсрэлт
агаарын хөлгийн мөстөлт
чийгшил (хэрэв боломжтой бол)

Тайлбар. ADS-C болон SSR Mode S-ийг ашиглаагүй үед агаар-газрын data link-ийг ашиглаж байгаа бол агаарын хөлгийн байнгын мэдээний шаардлагыг "Байршлын мэдээ" нэртэй controller-pilot өгөгдлийн холболтын хэрэглүүр (CPDLC) хангаж болно. Энэхүү өгөгдлийн холбооны хэрэглээний дэлгэрэнгүй мэдээллийг Manual of Air Traffic Services Data Link Applications (Doc 9694) болон Конвенцын Хавсралт 10-ын Volume III-ын Part I-д заасан болно.

1.2 Агаар-газрын өгөгдлийн холбоогоор дамжуулах агаарын хөлгийн тусгай мэдээ (Special air-reports by air-ground data link)

Агаар-газрын холбоогоор дамжуулах тусгай мэдээ дараах агуулгатай байна. Үүнд:

Мэдээний төрлийг заагч
Агаарын хөлгийн ялгах тэмдэг

Data block 1
өргөрөг
уртраг
түвшин
хугацаа

Data block 2
салхины чиглэл
салхины хурд
салхины дарцаг
агаарын температур
сэгсрэлт (хэрэв боломжтой бол)
чийгшил (хэрэв боломжтой бол)

Data block 3
нөхцөл бүрдсэн үед агаарын хөлгийн тусгай мэдээ (Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 4-т заасны дагуу Хүснэгт Х4-1-т үзүүлснээс нэг нөхцөл сонгогдсон).

Тайлбар 1. Агаарын хөлгийн тусгай мэдээний шаардлагуудын "Агаарын хөлгийн тусгай мэдээний үйлчилгээ"-г data link flight information service (D-FIS) программ хангаж болно. Энэхүү data link application-г (Doc 9694)-д заасан болно.

Тайлбар 2. Галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлт, эсхүл галт уулын үнсэн үүлний тухай агаарын хөлгийн тусгай мэдээний нэмэлт шаардлагуудыг 4.2-т тусгасан болно.

1.3 Дуут холбоогоор дамжуулах агаарын хөлгийн тусгай мэдээ (Special air-reports by voice communications)

Дуут холбоог ашиглаж байгаа үед агаарын хөлгийн тусгай мэдээ дараах элементүүдийг агуулна. Үүнд:

Мэдээний төрлийг заагч
1-р хэсэг (байршлын мэдээлэл)
агаарын хөлгийн ялгах тэмдэг
байршил, эсхүл өргөрөг, уртраг
хугацаа
нислэгийн түвшин, эсхүл өндөр

3-р хэсэг (цаг уурын мэдээлэл)
нөхцөл бүрдсэн үед агаарын хөлгийн тусгай мэдээг Хүснэгт X4-1-ийн дагуу мэдээлнэ.

Тайлбар 1. Агаарын хөлгийн байнгын мэдээг тогтмол гэж үзнэ. Тусгай мэдээний төрлийг тодорхойлогчийг PANS-ATM (Doc 4444)-ийн Appendix 1-д тусгасан болно.

Тайлбар 2. Галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлт, эсхүл галт уулын үнсэн үүлний тухай тусгай мэдээний нэмэлт шаардлагуудыг 4.2-т тусгасан болно.

2. МЭДЭЭЛЭХ ШАЛГУУР (CRITERIA FOR REPORTING)

2.1 Нийтлэг үндэслэл (General)

Агаар-газрын өгөгдлийн холбоог ашиглаж байгаа тохиолдолд салхины чиглэл, хурд, салхины дарцаг, агаарын температур, сэгсрэлт болон чийгшлийн тухай мэдээллүүдийг багтаасан агаарын хөлгийн мэдээг дараах шалгуурын дагуу дамжуулна.

2.2 Салхины чиглэл (Wind direction)

Салхины чиглэлийг ойролцоох бүхэл аравтын оронд шилжүүлж, градусаар илэрхийлнэ.

2.3 Салхины хурд (Wind speed)

Салхины хурдыг секундэд метрээр, эсхүл knots (kt)-р илэрхийлнэ. Ашигласан хэмжилтийн нэгжийг мэдээнд зааж өгнө.

2.4 Салхины дарцаг (Wind quality flag)

Салхины дарцгийн өнцөг 5°-аас бага бол 0, эсхүл 5° ба түүнээс их бол 1 гэж мэдээлнэ.

2.5 Агаарын температур (Air temperature)

Температурыг Цельсийн градусаар, аравны нарийвчлалтай өгнө.

2.6 Сэгсрэлт (Turbulence)

Сэгсрэлтийн тухай мэдээллийг сэгсрэлт замхрах үеийн хурд (EDR)-ээс куб язгуур гаргасан нэгжээр мэдээлнэ.

Тайлбар. EDR нь агаарын хөлгийн бие даасан сэгсрэлтийн хэмжилт юм. Гэсэн хэдий ч EDR утга ба сэгсрэлт хоорондын хамаарал нь агаарын хөлгийн төрөл, масс, өндөр, агаарын урсгалын хурд, тохиргоо зэргээс хамаарна. EDR утга нь байнгын нислэгийн чиглэлийн нөхцөлд (өвөрөөр хэлбэл: өндөр, агаарын хурд, жин) дунд оврын агаарын хөлгийн хүндийн түвшнийг тодорхойлсон болно.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив2
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Хуудас 110
26 А/17

2.6.1 Агаарын хөлгийн байнгын мэдээ (Routine air-reports)

Агаарын сэгсрэлтийн тухай мэдээллийг нислэгийн явцад өгөх ба ажиглалтын өмнөх 15 минутад хамаарна. Сэгсрэлтийн дундаж ба их утгыг хянаж, хамгийн их утгадаа хүрсэн хугацааг минутын нарийвчлалтай тодорхойлно. Дундаж болон их утгыг EDR-ээс куб язгуур гаргасан нэгжээр мэдээлнэ. Өндөр авах үед сэгсрэлтийн тухай мэдээллийг нислэгийн эхний 10 минутад өгөх ба ажиглалтын өмнөх 30 секундийн хугацаанд хамаарна. Сэгсрэлтийн хамгийн их утгыг тасралтгүй хянана.

2.6.2 Сэгсрэлтийн мэдээний тайлбар (Interpretation of the turbulence report)

Сэгсрэлтийг дараах байдлаар тооцно. Үүнд:

a) хүчтэй гэж EDR-ээс куб язгуур гаргасан хамгийн их утга нь 0.45-тай тэнцүү, эсхүл давж байвал;
b) дунд хүчтэй гэж EDR-ээс куб язгуур гаргасан хамгийн их утга нь 0.20-оос их, 0.45-аас бага, эсхүл тэнцүү бол;
c) сул хүчтэй гэж EDR-ээс куб язгуур гаргасан хамгийн их утга нь 0.10-аас их, 0.20-оос бага, эсхүл тэнцүү бол;
d) тэг утгатай гэж EDR-ээс куб язгуур гаргасан хамгийн их утга нь 0.10-ээс бага, эсхүл тэнцүү байвал.

2.6.3 Агаарын хөлгийн тусгай мэдээ (Special air-reports)

Сэгсрэлтийн тухай агаарын хөлгийн тусгай мэдээг нислэгийн аль ч үед EDR-ээс куб язгуур гаргасан хамгийн их утга нь 0.20-той тэнцүү, эсхүл давахад дамжуулна. Сэгсрэлтийн тухай агаарын хөлгийн тусгай мэдээ нь өмнөх ажиглалтын 1 минутад шууд хамаарна. Сэгсрэлтийн дундаж, хамгийн их утгыг тасралтгүй хянана. Дундаж, хамгийн их утгуудыг EDR-ээс куб язгуур гаргасан нэгжээр илэрхийлж, дамжуулна.Агаарын хөлгийн тусгай мэдээг EDR-ээс куб язгуур гаргасан хамгийн их утга 0.20-ээс доош орох хүртэл минут тутамд өгнө.

2.7 Чийгшил (Humidity)

Чийгшлийг харьцангуй чийгшил гэж мэдээлэх ба бүхэл хувиар өгнө.

Тайлбар. Цаг уурын элементүүдийн хамрах хүрээ, нарийвчлалыг Конвенцын Хавсралт 3-ын, Appendix 4-д заасны дагуу Хүснэгт Х4-3-д үзүүлсэн болно.

3. АГААРЫН ХӨЛГИЙН МЭДЭЭГ СОЛИЛЦОХ (EXCHANGE OF AIR-REPORTS)

3.1 Цаг уурын байгууллагын үүрэг (Responsibilities of the meteorological watch offices)

3.1.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь дуут холбоогоор хүлээн авсан агаарын хөлгийн тусгай мэдээг цаг алдалгүй нисэхийн суурин холбооны интернэтэд суурилсан үйлчилгээгээр WAFCs-д болон бусад томилогдсон төвүүдэд дамжуулна.

3.1.2 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн

3.1.3 Агаарын хөлгийн тусгай мэдээ нь нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад ирэхэд урьдчилан мэдээлж буй инженер тухайн үзэгдлийг ажиглагдахгүй гэж үзвэл SIGMET-д

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Хаяа уе
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВИЛ
Сайд
дарын 26 А/17

оруулахгүй байж болох ба агаарын хөлгийн тусгай мэдээг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 6-ын 1.2.1-ийн дагуу дамжуулдгийн адилаар цаг уурын ажиглалтын алба, WAFCs-д болон бусад цаг уурын холбогдох албадад түгээнэ.

Тайлбар. Нислэгийн явцад агаарын хөлгөөс өгөх агаарын хөлгийн тусгай мэдээнд ашиглагдах загваруудыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 6-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х6-1В-д үзүүлсэн болно.

3.2 Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх төвийн (WAFCs) үүрэг (Responsibilities of world area forecast centers)

Тайлбар. Цаг уурын үндсэн тоон өгөгдлийн дамжуулалтыг Дэлхийн Цаг Уурын Байгууллагын (WMO) Дэлхийн харилцаа холбооны систем (Global Telecommunication system)-ээр гүйцэтгэнэ.

3.3 Агаарын хөлгийн мэдээний нэмэлт түгээлт (Supplementary dissemination of air-reports)

Зөвлөмж - *Нисэхийн болон цаг уурын тусгай шаардлагуудыг хангахын тулд агаарын хөлгийн мэдээг нэмэлт байдлаар дамжуулахдаа холбогдох цаг уурын байгууллагуудын хооронд зохион байгуулж харилцан тохиролцсон байна.*

3.4 Агаарын хөлгийн мэдээний формат (Format of air-reports)

Агаарын хөлгийн мэдээг хүлээн авсан хэлбэрээр нь солилцоно.

4. САЛХИНЫ ШИЛЖЛЭГ БОЛОН ГАЛТ УУЛЫН ҮНСИЙГ МЭДЭЭЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТУСГАЙ ЗОХИЦУУЛАЛТ (SPECIFIC PROVISIONS RELATED TO REPORTING WIND SHEAR AND VOLCANIC ASH)

4.1 Салхины шилжлэгийг мэдээлэх (Reporting of wind shear)

4.1.1 **Зөвлөмж** – *Агаарын хөлөг өндөр авах, аэродром руу ойртолт хийх үед салхины шилжлэг ажиглагдаж, агаарын хөлгийн мэдээгээр мэдээлж буй тохиолдолд уг агаарын хөлгийн төрлийг заах шаардлагатай.*

4.1.2 **Зөвлөмж** – *Агаарын хөлгийн мэдээнд, эсхүл урьдчилсан мэдээнд агаарын хөлөг өндөр авах, ойртолтын үед салхины шилжлэгийн нөхцөлийн тухай мэдээлэгдсэн бол агаарын хөлгийн дарга НХУ-ний нэгжид даруй мэдээлнэ.*

4.2 Галт уулын идэвхжилийн мэдээллийг нислэгийн дараа мэдээлэх (Post-flight reporting of volcanic activity)

Тайлбар. Галт уулын идэвхжилийн мэдээний нарийвчилсан зааврыг PANS-ATM (Doc 4444)-ийн Appendix 1-д үзүүлсэн болно.

4.2.1 Агаарын хөлөг аэродромд нисэн ирэхэд агаарын хөлгийн багийн гишүүд, эсхүл агаарын тээвэрлэгчид галт уулын идэвхжилийн тухай мэдээллийг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад шууд дамжуулна. Хэрэв нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад нисэх багийн гишүүд хүрч очих боломжгүй бол бөглөсөн маягтыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчдийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу мэдээлнэ.

ХУУЛБАР ЗӨВ
Архивч
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Хуудас 112
Даргын 26 А/17

4.2.2 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хүлээн авсан галт уулын идэвхжилийн тухай бөглөсөн маягтыг цаг алдалгүй галт уулын идэвхжил ажиглагдсан FIR хариуцсан цаг уурын албанд дамжуулна.

...ЦАГ УЗЛЭГ, УУР АЛЬСГАЛЫН
ДҮЙЦЛЭЛТИЙН ЯАМ
бүртгэлийн дугаар 607
ХҮЛЭГЭР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чагуул
(гарын үсэг)(сарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Төрийн ...
дарын 26 ... А/17

Хүснэгт Х4-1. Агаарын хөлгийн тусгай мэдээний загвар (downlink)

Түлхүүр: М - Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
С – шаардлагатай үед оруулах;

Тайлбар. Нисэх багийн ахлагчаас асуух мэдээ. Одоогоор зөвхөн "SEV TURB" нөхцөлийг автоматжуулсан. (2.6.3-ыг үзнэ үү).

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар	Жишээ
Мэдээний төрлийг тодорхойлогч (М)	Агаарын хөлгийн мэдээний төрөл	ARS	ARS
Агаарын хөлгийг тодорхойлогч (М)	Агаарын хөлгийн радио холбооны утасны дуудлагын тэмдэглэгээ (М)	nnnnnn	VA812
DATA BLOCK 1			
Өргөрөг (М)	Өргөрөг - градус, минутаар (М)	Nnnnn, эсхүл Snnnn	S4506
Уртраг (М)	Уртраг - градус, минутаар (М)	Wnnnnn, эсхүл Ennnnn	E01056
Түвшин (М)	Нислэгийн түвшин (М)	FLnnn эсхүл FLnnn-ээс FLnnn	FL330 FL280-аас FL310
Хугацаа (М)	Ажиглагдсан хугацаа - цаг, минутаар (М)	OBS AT nnnnZ	OBS AT 1216Z
DATA BLOCK 2			
Салхины чиглэл (М)	Салхины чиглэл - градусаар (М)	nnn/	262/
Салхины хурд (М)	Салхины хурд - м/с, (эсхүл kt) (М)	nnnMPS, (эсхүл nnnKT)	040MPS (080KT)
Салхины дарцаг (М)	Салхины дарцаг (М)	n	1
Агаарын температур (М)	Агаарын температур - аравны градусаар (М)	T[M]nnn	T127 TM455
Сэгсрэлт (С)	Сэгсрэлт зууны $м^{2/3}$ $с^{-1}$ болон хамгийн их утгад хүрсэн хугацаа (С)[1]	EDRnnn/nn	EDR064/08
Чийгшил (С)	Харьцангуй чийгшил - хувиар (С)	RHnnn	RH054
DATA BLOCK 3			
Агаарын хөлгийн тусгай мэдээ гаргахад хүргэж буй нөхцөл (М)		SEV TURB [EDRnnn]2, эсхүл SEV ICE, эсхүл SEV MTW, эсхүл TS GR3, эсхүл TS3, эсхүл HVY DS4, эсхүл HVY SS4, эсхүл VA CLD [FLnnn/nnn] ,эсхүл VA5 [MT nnnnnnnnnnnnnnnnnnn], эсхүл MOD TURB [EDRnnn]2, эсхүл MOD ICE	SEV TURB EDR076 VA CLD FL050/100

Тайлбар.

1. *Тохиолдсон цагийг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 4-т заасны дагуу Хүснэгт Х4-2-т тусгасны дагуу мэдээлнэ.*
2. *Сэгсрэлтийг 2.6.3-т заасны дагуу мэдээлнэ.*
3. *Халхлагдсан, далдлагдсан, эсхүл өргөн тархсан дуу цахилгаан, эсхүл нөөлөг салхины бүс дэх дуу цахилгаан.*
4. *Шороон шуурга, эсхүл элсэн шуурга.*
5. *Галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх үе, эсхүл галт уулын дэлбэрэлт.*

Хүснэгт Х4-2. Хамгийн их утгад хүрсэн тохиолдлын хугацааг мэдээлэх

Нэг минутын хугацаанд үүссэн сэгсрэлтийн хамгийн их утга ажиглалт хийхээс ..... минутын өмнө	Мэдээлэгдсэн утга
0-1	0
1-2	1
2-3	2
...	...
13-14	13
14-15	14
Цагийн мэдээлэл байхгүй	15

Хүснэгт Х4-3. Агаарын хөлгийн мэдээнд агуулагдах цаг уурын элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Бүлэг 5-д тусгагдсан элементүүд		Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
Салхины чиглэл:	^{0}градус	000 - 360	1
Салхины хурд:	MPS KT	00 - 125 00 - 250	1 1
Салхины дарцаг:	(индекс)	0-1	1
Агаарын температур:	^{0}C	-80-+60	0.1
Сэгсрэлт: агаарын хөлгийн байнгын мэдээ:	$m^{2/3}\ s^{-1}$ (ажиглагдсан хугацаа)*	0 - 2 0 - 15	0.01 1
Сэгсрэлт: агаарын хөлгийн тусгай мэдээ:	$m^{2/3}$ 7/50+ s^{-1}	0 - 2	0.01
Чийгшил:	%	0 – 100	1
* Нэгжгүй хэмжигдэхүүн			

ЦАГ УУРЫН ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Хүртээлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Санцаг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Санд Төрийн нарийн бичгийн дарга 26 А/17

Хавсралт 5. Урьдчилсан мэдээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to forecasts)

(Бүлэг 6-г үзнэ үү)

1. TAF-ТАЙ ХОЛБООТОЙ ШАЛГУУР (CRITERIA RELATED TO TAF)

1.1 TAF-ийн формат (Format of TAF)

1.1.1 TAF мэдээг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 5-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х5-1-д үзүүлсэн загварт тусгасны дагуу зохиох ба WMO-аас гаргасан кодын хэлбэрээр дамжуулна.

Тайлбар. TAF кодын хэлбэрийг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.1, Part A - Alphanumeric Codes-д өгсөн болно.

1.1.2 TAF мэдээг 1.1.1-ийн дагуу түгээхээс гадна 2028 оноос IWXXM GML хэлбэрээр түгээнэ.

Тайлбар 1. IWXXM-ийн техникийн үзүүлэлтүүдийг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.3, Part D - Representation Derived from Data Models, IWXXM-ийн хэрэгжүүлэх зааврыг Manual on the ICAO Meteorological Information Exchange Model (IWXXM) ICAO-ын баримт бичиг (Doc 10003)-д тус тус тусгасан болно.

Тайлбар 2. Geography markup language (GML) нь Open Geospatial Consortium (OGC)-ийн кодлох стандарт юм.

1.2 TAF-д өгөх цаг уурын элемент (Inclusion of meteorological elements in TAF)

Тайлбар. Урьдчилсан мэдээний үнэн зөв байх талаарх зааврыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Attachment B-д заасны дагуу Нэмэлт B-д үзүүлсэн болно.

1.2.1 Газар орчмын салхи (Surface wind)

Салхины урьдчилсан мэдээнд салхины зонхилох чиглэлийг өгнө. Салхины чиглэл нь тогтворгүй, эсхүл зонхилох чиглэлийг урьдчилан мэдээлэх боломжгүй үед тухайлбал: зөөлөн салхитай (1.5м/с-ээс бага (3kt)), эсхүл дуу цахилгаантай үед урьдчилан мэдээлж буй салхины чиглэлийг тогтворгүй гэж "VRB"-р тэмдэглэнэ. Салхи хурд 0.5м/с (1kt) -ээс бага байхаар бол урьдчилан мэдээлж буй салхины хурдыг намуун гэж тэмдэглэнэ. Урьдчилан мэдээлж буй салхины хамгийн их хурд (өрөвхийлөлт) нь урьдчилан мэдээлж буй салхины дундаж утгаас 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс их байхаар бол хамгийн их хурдыг урьдчилсан мэдээнд өгнө. Салхины хурд 50м/с (100kt), эсхүл түүнээс их байхаар урьдчилан мэдээлэх бол 49м/с (99kt) гэж зааж өгнө.

1.2.2 Алсын барааны харагдац (Visibility)

Зөвлөмж – *Урьдчилан мэдээлж буй АБХ нь 800м-ээс бага байхаар бол 50м, 800м, эсхүл түүнээс их гэхдээ 5км-ээс бага байхаар бол 100м, 5км, эсхүл түүнээс их гэхдээ 10км-ээс бага байхаар бол 1км-ийн зайцтайгаар тус тус мэдээлэх бөгөөд 10км, эсхүл түүнээс их байхаар бол кодын CAVOK нөхцөлийг хангах урьдчилсан мэдээнээс бусад мэдээнд 10км гэж тус тус тэмдэглэнэ. Урьдчилсан мэдээнд давамгайлах АБХ-ыг мэдээлнэ. АБХ чиглэл бүрд өөр байх, эсхүл зонхилох АБХ-ын хэмжээг мэдээлэх боломжгүй тохиолдолд урьдчилсан мэдээнд хамгийн бага АБХ-ыг мэдээлнэ.*

1.2.3 Цаг агаарын үзэгдэл (Weather phenomena)

Дараах цаг агаарын үзэгдлүүдээс нэг, эсхүл түүнээс их, хамгийн ихдээ гурван үзэгдэл, эсхүл тэдгээрийн хослол аэродром дээр ажиглагдахаар байвал тэдгээрийн шинж байдал болон эрч хүч (боломжтой тохиолдолд)-ний байдалтай хамт урьдчилсан мэдээнд өгнө. Үүнд:

- зайрмагтсан хур тунадас
- хэт хөрсөн манан
- дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй хур тунадас (аадар ороод)
- намын шороон, элсэн, эсхүл цасан шуурга
- явган шороон, элсэн, эсхүл цасан шуурга
- шороон шуурга
- элсэн шуурга
- дуу цахилгаан (хур тунадастай, эсхүл хур тунадасгүй)
- нөөлөг салхи
- цаг уурын болон НХҮБ-ууд болон хэрэглэгчид хоорондбайгуулсан гэрээний дагуу Хавсралт 3-ын 4.4.2.3-д заасан бусад цаг агаарын үзэгдлүүд.

Цаг агаарын үзэгдэл зогсоно гэж үзвэл "NSW" товчлолоор тэмдэглэнэ.

1.2.4 Үүлшил (Cloud)

Зөвлөмж – *Үүлний тоо хэмжээ, үүлний хэлбэрийг "FEW" "SCT" "BKN", эсхүл "OVC" товчлолоор мэдээлнэ. Тэнгэр халхлагдах, эсхүл харанхуйлах мөн үүлшлийг урьдчилан мэдээлэх боломжгүй үед аэродром дээрх босоо чиглэлийн АБХ-ыг мэдээлэх боломжтой бол "VV" бүлгээр мэдээлнэ. Хэд хэдэн үүлний давхарга болон массыг урьдчилан мэдээлэх бол тэдгээрийн хэмжээ болон суурийн өндрийг дараах дарааллын дагуу мэдээлнэ. Үүнд:*

a) хэмжээг нь харгалзан үүлний хамгийн доод давхарга, эсхүл массыг "FEW", "SCT", "BKN", эсхүл "OVC" гэсэн товчлолуудын аль тохирохыг ашиглан мэдээлнэ.

b) 2/8 октантаас их хэмжээтэй үүлний дараагийн дээд давхарга, эсхүл массыг "SCT", "BKN", эсхүл "OVC" гэсэн товчлолуудын аль тохирохыг ашиглан мэдээлнэ.

c) 4/8 октантаас их хэмжээтэй үүлний дараагийн дээд давхарга, эсхүл массыг "BKN", эсхүл "OVC" гэсэн товчлолуудын аль тохирохыг ашиглан мэдээлнэ.

d) бороонь бөөн үүл, эсхүл цамхаг хэлбэрийн үүлийг a,b болон c-ийн дагуу тус тусад нь ямар ч тохиолдолд мэдээлнэ.

Үүлний мэдээлэл нь үйл ажиллагаанд нөлөөлөх үүлээр хязгаарлагдана; Үйл ажиллагаанд нөлөөлөх үүлгүй гэж урьдчилан мэдээлэгдэхээр боловч "CAVOK" тэмдэглэгээг хэрэглэхэд тохиромжгүй бол "NSC" товчлолыг хэрэглэнэ.

1.2.5 Температур (Temperature)

Зөвлөмж - *Хэрэв температурыг урьдчилсан мэдээнд тусгах бол TAF-ийн үйлчлэх хүчинтэй хугацаанд хамаарах агаарын хамгийн их, эсхүл бага температурыг тэдгээрийн ажиглагдах хугацаатай хамт мэдээлнэ.*

УЛСЫН АРХИВЫН
дугаар 607
УНШИВ УНЭН
Архивч
(албаны нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 25

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид
дар 26 А/17

1.3 Өөрчлөлтийн бүлгийн ашиглалт (Use of change groups)

Тайлбар. TAF-д өөрчлөлтийн болон хугацааны бүлгийг ашиглах зааврыг Конвенцын Хавсралт 3-ийн Appendix 5-т заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х5-2-д үзүүлэв.

1.3.1 TAF-д өөрчлөлтийн бүлгүүдийг өгөх, эсхүл TAF-д залруулга оруулахдаа дараах үзүүлэлтүүдийг баримтална. Дараах цаг агаарын үзэгдэл эхлэх, дуусах, эрч хүч нь өөрчлөгдөх, дангаараа, эсхүл хамт ажиглагдана. Үүнд:

- хэт хөрсөн манан
- зайрмагтсан хур тунадас
- дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй хур тунадас (аадар ороод)
- дуу цахилгаан
- шороон шуурга
- элсэн шуурга.

1.3.2 **Зөвлөмж** – *TAF-д өөрчлөлтийн бүлгүүдийг өгөх, эсхүл TAF-д залруулга оруулахдаа дараах үзүүлэлтүүдийг баримтална. Үүнд:*

a) газар орчмын салхины чиглэлийн дундаж утга нь 60,° эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөхөөр урьдчилан мэдээлэх үед уг өөрчлөлтөөс өмнө, эсхүл хойно нь салхины дундаж хурд 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс их болох;
b) газар орчмын салхины хурдны дундаж утга нь 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөхөөр бол;
c) газар орчмын салхины хурдны дундаж утгаас хазайх хазайлт (өрөвхийлөлт) нь 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөх уг өөрчлөлтийн өмнө, эсхүл хойно салхины дундаж хурд нь 7.5м/с (15kt), эсхүл түүнээс их болох;
d) газар орчмын салхи үйл ажиллагаанд нөлөөлөх утгад хүрч өөрчлөгдөхөөр бол, уг босго утгыг цаг уурын, НХҮБ болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу дараах салхины нөлөөллийг тооцож үзсэний үндсэн дээр тодорхойлно. Үүнд:
    1) ашиглаж буй ХБЗ-ын шаардлага;
    2) аэродром дээрх агаарын хөлгийн хэвийн үйл ажиллагааны голлох хязгаарлалтуудыг илэрхийлэх утгад нөлөөлөх ХБЗ-ын арын болон хөндлөнгийн салхи;
e) АБХ-ын хэмжээ дараах утгуудын аль нэгэнд хүрч өөрчлөгдөх, сайжрах, эсхүл муудахад өгнө. Үүнд:
    1) 150м, 350м, 600м, 800м, 1500м, эсхүл 3000м;
    2) 5000м - ил харагны нислэгийн дүрмийн дагуу явагдах нислэгтэй тохиолдолд
f) дараах цаг агаарын үзэгдлүүдийн аль нэг, эсхүл тэдгээрийн хослол ажиглагдаж эхлэх, эсхүл дуусах төлөвтэй үед:
    - *явган шороон, элсэн, эсхүл цасан шуурга- намын шороон, элсэн, эсхүл цасан шуурга*
    - *нөөлөг салхи*
    - *юүлүүр хэлбэрийн үүл (Торнадо, эсхүл усан догшин хуй)*
g) "BKN", эсхүл "OVC" хэмжээтэй хамгийн доод үүлний суурийн өндөр дараах утгуудыг дайран өнгөрөх бол; Үүнд:
"BKN", эсхүл "OVC" хэмжээтэй хамгийн доод үүлний суурийн өндөр нэмэгдэж, дараах аль нэг, эсхүл хэд хэдэн өндөрт хүрэх, эсвэл даван гарах төлөвтэй үед, эсхүл "BKN", эсхүл OVC хэмжээтэй хамгийн доод

ХУЛГАЛАН УНШИХ
Архив г
Хонгор
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29
ЭХ ХУУЛЬ
Саид
26 А/17

үүлний өндөр багасаж, дараах аль нэг эсвэл хэд хэдэн өндөр даван буурахаар төлөвтэй бол
1) 30м, 60м, 150м, эсхүл 300м (100ft, 200ft, 500ft, эсхүл 1000ft);
2) 450м (1500ft) - ил харагны нислэгтэй тохиолдолд;

h) 450м (1500ft)-ээс нам өндөртэй үүлний хэмжээг дараах байдлаар өгнө. Үүнд:
1) NSC, FEW, эсхүл SCT хэмжээнээс BKN, эсхүл OVC болох;
2) BKN, эсхүл OVC хэмжээнээс NSC, FEW, эсхүл SCT болох;

i) босоо чиглэлийн АБХ-ын хэмжээ сайжрах болон дараах утгуудыг дайран өнгөрөх бол: 30м, 60м, 150м, эсхүл 300м (100ft, 200ft, 500ft, эсхүл 1000ft);

j) нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу тухайн газрын аэродромын хязгаарлалтад үндэслэн тогтоосон бусад шалгуур.

Тайлбар. Тухайн газрын аэродромын үйл ажиллагааны минимумд үндэслэсэн бусад шалгууруудыг Хавсралт 3-ын 2.3.3 h)-ийн дагуу SPECI гаргах шалгууруудтай адилаар авч үзнэ.

1.3.3 **Зөвлөмж** – *Бүлэг 6-ийн 6.2.3-д заасан аль нэг элементийн өөрчлөлтийг дээрх 1.3.2-д заасан шалгуурын дагуу мэдээлэх шаардлагатай тохиолдолд "BECMG", эсхүл "TEMPO" өөрчлөлт заагчийг ашиглан өөрчлөлт болох цаг хугацааны хамт мэдээлнэ. Өөрчлөлтийн эхлэх болон дуусах хугацааг бүхэл UTC-р мэдээлнэ. Өөрчлөлт заагчийн ард зөвхөн өөрчлөлт болно гэж үзэж буй тухайн элементийг л мэдээлнэ. Хэдий тийм боловч үүлний өөрчлөлтийг мэдээлэх шаардлагатай тохиолдолд үүлний бүлэгт өөрчлөлт орох, орохгүй бүх үүлийг мэдээлнэ.*

1.3.4 **Зөвлөмж** – *"BECMG" өөрчлөлт заагч болон холбогдох хугацааны бүлгийг ашиглан аажим, эсхүл аажим бус хурдацтайгаар тодорхой хугацаанд цаг агаарын нөхцөл байдал тусгай босго утгыг давах, эсхүл тусгайн босго утгад хүрч өөрчлөгдөх өөрчлөлтийг мэдээлнэ. Өөрчлөлтийн хугацаа нь 2 цагаас хэтрэхээргүй байх боловч хамгийн ихдээ 4 цагаас хэтрэхгүй.*

1.3.5 **Зөвлөмж** – *"TEMPO" өөрчлөлтийн үзүүлэлт ба холбогдох цаг хугацааны бүлэгт заасан босго утгад хүрсэн, эсхүл давсан цаг агаарын нөхцөлийн хүлээгдэж буй байнгын, эсхүл түр зуурын хэлбэлзлийг тодорхойлоход, мөн тохиолдол бүрийг нэгтгэн өөрчлөлт гарах төлөвтэй байгаа урьдчилсан хугацааны хагасаас бага хувийг хамарна. Тохиолдол бүрийн үргэлжлэх хугацаа нь нэг цагаас бага байх цаг уурын түр зуурын өөрчлөлтийг "TEMPO" бүлгээр мэдээлнэ. Мөн тохиолдол бүрийг нэгтгэхэд урьдчилсан хугацааны хагасаас бага хувийг хамарна. Хэрэв түр зуурын өөрчлөлт нь нэг цаг ба түүнээс удаан үргэлжлэх төлөвтэй бол 1.3.4-т заасны дагуу "BECMG" бүлгийг ашиглах, эсхүл хүчинтэй байх хугацааг 1.3.6-д заасны дагуу хуваана.*

1.3.6 **Зөвлөмж** – *Цаг агаарын давамгайлах нөхцөл байдлыг өөрчлөх нэг, эсхүл хэд хэдэн өөр нөхцөл байдал үүсэхээр бол урьдчилсан мэдээний хүчинтэй хугацааг "FM" товчлолын араас шууд (зай авалгүйгээр) өөрчлөлт ажиглагдах хугацааг 6 тэмдэгтээр өдөр, цаг (UTC) болон минутыг илэрхийлсэн хугацааны бүлгийг ашиглан бие даасан хэсгүүдэд хуваан мэдээлнэ. "FM" товчлолоор зааглан хуваасан хугацааг бие даасан*

Архив 2
Хамуулах
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
дарын 26 А/17

хэсэг гэж үзэх бөгөөд урьдчилсан мэдээнд өгсөн өмнөх нөхцөлийг дараагийн нөхцөлөөр солигдоно гэж үзнэ.

1.4 Магадлалын бүлгийн ашиглалт (Use of probability groups)

Зөвлөмж – *Урьдчилан мэдээлж буй элементүүдийн альтернатив утгын ажиглагдах магадлалыг мэдээлэх шаардлагатай бол "PROB" товчлолын араас бүхэл аравтын хувиар илэрхийлсэн магадлалын утгыг түүний ажиглагдах хугацааны хамт мэдээлнэ. Магадлалын мэдээллийг урьдчилан мэдээлж буй элементүүдийн ард өгөх бөгөөд түүний араас залгуулан элементүүдийн альтернатив утгыг өгнө. Цаг агаарын түр зуурын хэлбэлзэх өөрчлөлтийн урьдчилсан мэдээний магадлалыг "TEMPO" өөрчлөлт заагч болон түүнд харгалзах хугацааны бүлгийн өмнө "PROB" товчлолыг бүхэл аравтын хувиар илэрхийлсэн магадлалтай хамт мэдээлнэ. Сонгосон утга, эсхүл өөрчлөлтийн магадлал нь 30 хувиас бага бол үүнийг мэдээлэх шаардлагагүй. Сонгосон утга, эсхүл өөрчлөлтийн магадлал нь 50 хувь, эсхүл түүнээс их бол үүнийг нислэгийн мэдээнд магадлалын бүлгээр мэдээлэхгүй бөгөөд үүний оронд шаардлагатай тохиолдолд "BECMG", эсхүл "TEMPO" өөрчлөлт заагчаар, эсхүл "FM" товчлолыг ашиглан хугацаа хуваагчаар тус тус мэдээлнэ. Магадлалын бүлэгт "BECMG" өөрчлөлт заагч болон "FM" хугацаа заагчийг ашиглаж болохгүй.*

1.5 Өөрчлөлтийн болон магадлалын бүлгийн тоо (Numbers of change and probability groups)

Зөвлөмж – *Өөрчлөлтийн болон магадлалын бүлгүүдийн тоо хамгийн бага байх бөгөөд хамгийн ихдээ 5-аас хэтрүүлж болохгүй.*

1.6 TAF дамжуулалт (Dissemination of TAF)

TAF болон түүнд хийсэн залруулгыг Олон улсын ОРМЕТ өгөгдлийн сан болон интернэтэд суурилсан нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээний төвүүдэд дамжуулна.

2. ХАНДЛАГЫН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШАЛГУУР (CRITERIA RELATED TO TREND FORECASTS)

2.1 Хандлагын урьдчилсан мэдээний формат (Format of trend forecasts)

Хандлагын урьдчилсан мэдээг Хавсралт 3-ын Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д үзүүлсэн загварын дагуу гаргана. Хандлагын урьдчилсан мэдээнд ашиглах нэгж болон хэмжээ нь дээрх нэмэлтэд оруулсан мэдээтэй ижил байна.

Тайлбар. Хандлагын урьдчилсан мэдээний жишээнүүдийг Хавсралт 3-д үзүүлсэн болно.

2.2 Хандлагын урьдчилсан мэдээнд өгөх цаг уурын элемент (Inclusion of meteorological elements in trend forecasts)

2.2.1 Ерөнхий зүйл (General provisions)

Хандлагын урьдчилсан мэдээнд газар орчмын салхи, АБХ, цаг агаарын үзэгдлүүд болон үүл зэрэг нэг, эсхүл хэд хэдэн элементүүдийн нөлөөлөх өөрчлөлтийг мэдээлнэ. Зөвхөн өөрчлөлт ажиглагдах элементүүдийг урьдчилсан мэдээнд өгнө. Хэдий тийм боловч үүлний нөлөөлөхүйц өөрчлөлтийг мэдээлэх шаардлагатай тохиолдолд үүлний бүлэгт өөрчлөлт орох, орохгүй бүх үүлийг мэдээлнэ. АБХ-д өөрчлөлт орох тохиолдолд АБХ-ыг муутгаж буй цаг агаарын үзэгдлийг мөн

ЗАГАЛЬ ОРЧИН УЛС ДАМЖУУЛАЛТЫН
Архив 2
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нарийн бичгийн дарын 26 А/17

мэдээлнэ. Ямар нэг өөрчлөлт ажиглагдахгүй бол үүнийг "NOSIG" таних үгээр мэдээлнэ.

2.2.2 Газар орчмын салхи (Surface wind)

Хандлагын урьдчилсан мэдээнд дараах тохиолдлуудад салхины өөрчлөлтийг мэдээлнэ. Үүнд:

a) газар орчмын салхины чиглэлийн дундаж утга нь 60°, эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөх үед уг өөрчлөлтийн өмнө, эсхүл хойно нь салхины дундаж хурд 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс их болох;

b) салхины хурдны дундаж утга нь 5м/с (10kt), эсхүл түүнээс ихээр өөрчлөгдөхөөр бол;

c) газар орчмын салхи эрс өөрчлөгдөхөөр бол, уг босго утгыг цаг уурын, НХҮБ болон агаарын тээвэрлэгчидтэй зөвшилцсөний дагуу салхины дараах нөлөөллийг тооцож үзсэний үндсэн дээр тодорхойлно. Үүнд:

1) ашиглаж буй ХБЗ-ын шаардлага;
2) аэродром дээрх агаарын хөлгийн хэвийн үйл ажиллагааны голлох хязгаарлалтуудыг илэрхийлэх утгад нөлөөлөх ХБЗ-ын арын болон хөндлөнгийн салхи.

2.2.3 Алсын барааны харагдац (Visibility)

АБХ-ын хэмжээ дараах утгуудын аль нэгэнд хүрч өөрчлөгдөх, сайжрах, эсхүл муудах бол хандлагын урьдчилсан мэдээнд уг өөрчлөлтийг мэдээлнэ. Үүнд: 150м, 350м, 600м, 800м, 1500м болон 3000м. Урьдчилсан мэдээнд ил харааны нислэгийн дүрмийн дагуу явагдах нислэгтэй тохиолдолд АБХ 5000м-т хүрч өөрчлөгдөх өөрчлөлтийг нэмэлтээр мэдээлнэ.

Тайлбар. Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээний хандлагын урьдчилсан мэдээнд ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг мэдээлнэ. Харин METAR, SPECI-д оруулсан хандлагын урьдчилсан мэдээнд зонхилох АБХ-ын хэмжээг мэдээлнэ.

2.2.4 Цаг агаарын үзэгдэл (Weather phenomena)

2.2.4.1 Дараах цаг агаарын нэг, эсхүл хэд хэдэн үзэгдлүүд, тэдгээрийн хослол ажиглагдаж эхлэх, зогсох, эсхүл эрч хүч нь өөрчлөгдөх бол хандлагын урьдчилсан мэдээнд мэдээлнэ. Үүнд:

- зайрмагтсан хур тунадас
- дунд хүчтэй, эсхүл хүчтэй хур тунадас (аадар ороод)
- дуу цахилгаан (хур тунадастай)
- шороон шуурга
- элсэн шуурга
- цаг уур, НХҮБ болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу Нэмэлт 3-ын 4.4.2.3-д заасан бусад цаг агаарын үзэгдлүүд.

2.2.4.2 Дараах цаг агаарын нэг, эсхүл хэд хэдэн үзэгдлүүд, эсхүл хамт ажиглагдаж эхлэх, эсхүл зогсохоор бол хандлагын урьдчилсан мэдээнд мэдээлнэ. Үүнд:

- хэт хөрсөн манан
- явган шороон, элсэн, эсхүл цасан шуурга
- намын шороон, элсэн, эсхүл цасан шуурга
- дуу цахилгаан (хур тунадасгүй)
- нөөлөг салхи
- юүлүүр хэлбэрийн үүл (Торнадо, эсхүл усан доргошин хүй).

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭХ ХУУЛЬ
Саид Төрийн
дарын 26 А/17

2.2.4.3 Дээрх 2.2.4.1 болон 2.2.4.2-ын дагуу мэдээлсэн нийт үзэгдлүүдийн тоо 3-аас ихгүй байна.

2.2.4.4 Цаг агаарын үзэгдэл зогсох бол үүнийг мэдээлэхдээ "NSW" товчлолыг ашиглана.

2.2.5 Үүлшил (Clouds)

"BKN", эсхүл "OVC" хэмжээтэй хамгийн доод давхарга (масс)-ын үүлний суурийн өндөр дараах утгуудын аль нэгэнд хүрч өөрчлөгдөх, дээшлэх, эсхүл доошлох бол хандлагын урьдчилсан мэдээнд мэдээлнэ: 30м, 60м, 150м, 300м болон 450м (100ft, 200ft, 500ft, 1000ft болон 1500ft). 450м (1500ft)-ээс нам өндөртэй давхаргын эсхүл массын үүлний хэмжээ FEW, эсхүл SCT байснаа BKN, эсхүл OVC болж ихсэх, эсхүл BKN, эсхүл OVC хэмжээнээс FEW, эсхүл SCT болж буурахаар бол үүнийг хандлагын урьдчилсан мэдээнд мэдээлнэ. Нислэгт нөлөөлөх үүлгүй бөгөөд "CAVOK"-ийг хэрэглэхэд тохиромжгүй бол "NSC" товчлолыг ашиглана.

2.2.6 Босоо чиглэлийн АБХ (Vertical visibility)

Тэнгэр халхлагдах, эсхүл харанхуйлна гэж урьдчилан таамаглаж байгаа үед аэродром дээрх босоо чиглэлийн АБХ-ыг мэдээлэх боломжтой бол дараах утгуудын аль нэгэнд хүрч өөрчлөгдөх, сайжрах, эсхүл муудахаар бол өөрчлөлтийг хандлагын урьдчилсан мэдээнд мэдээлнэ: 30м, 60м, 150м болон 300м (100ft, 200ft, 500ft болон 1000ft).

2.2.7 Нэмэлт шалгуур (Additional criteria)

2.2.2-оос 2.2.6-д тусгасан шалгуурууд дээр нэмэлтээр нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчидтэй зөвшилцсөний дагуу тухайн газрын аэродромын үйл ажиллагааны минимумд үндэслэн тогтоосон өөрчлөлтийг мэдээлэх шалгуурыг ашиглаж болно.

2.3 Өөрчлөлтийн бүлгийн ашиглалт (Use of change groups)

Тайлбар. Хандлагын урьдчилсан мэдээнд өөрчлөлт заагчийг ашиглах зааврыг Хавсралт 3-ын Хүснэгт Х3-3-д үзүүлсэн болно.

2.3.1 Хэрэв өөрчлөлт ажиглагдахаар бол "BECMG", эсхүл "TEMPO" өөрчлөлт заагчийн аль нэгийг ашиглан хандлагын урьдчилсан мэдээг эхлүүлнэ.

2.3.2 "BECMG" өөрчлөлт заагчийг ашиглан аажим, эсхүл аажим бус хурдацтайгаар цаг агаарын нөхцөл байдал тусгай утгыг давах, эсхүл тусгай утгад хүрч өөрчлөгдөх өөрчлөлтийг мэдээлнэ. Цаг болон минутаар өгсөн хугацааны бүлэгтэй хамт "FM" "TL", эсхүл "AT" товчлолын аль тохирохыг ашиглан хэдэн цагт, эсхүл хэдий хугацаанд өөрчлөлт ажиглагдахыг урьдчилан мэдээлнэ. Хэрэв цаг агаарын өөрчлөлтийн эхлэл ба төгсгөл нь хандлагын урьдчилсан мэдээний хугацаанд бүрэн багтаж байвал уг өөрчлөлтийн эхлэх болон дуусах хугацааг "FM" болон "TL" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Хэрэв хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд өөрчлөлт эхлэхээр урьдчилан мэдээлсэн бөгөөд ХУМ дуусахаас өмнө өөрчлөлт дуусаж байвал "FM" товчлолыг өгөхгүйгээр зөвхөн "TL" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Харин хандлагын урьдчилсан мэдээний хугацааны дундаас өөрчлөлт эхлэхээр урьдчилан мэдээлсэн бөгөөд уг өөрчлөлт ХУМ

ХЯНАГДСАН ЗӨВШӨӨРӨВ
ХЯНАГЧ ДАРГА
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Хамуах
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

ЗӨВШӨӨРӨВ
ЭХ ХУВЬ
Саид
Дарын 26 А/17

дуусах хугацаатай давхцаж төгсөж байвал "TL" товчлолыг өгөхгүйгээр зөвхөн "FM" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Хандлагын урьдчилсан мэдээний үйлчлэх хугацаанд өөрчлөлт болох цагийг онцлон заах боломжтой бол "AT" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Хэрэв өөрчлөлт нь хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд эхэлж, дуусах хугацаанд төгсөж байвал, эсхүл хандлагын урьдчилсан мэдээний хугацаанд өөрчлөлт болно гэдгийг мэдээлэх боловч ажиглагдах хугацаа нь тодорхойгүй тохиолдолд "FM" "TL" болон "AT" товчлол, тэдгээрт харгалзах хугацааны бүлгийг өгөхгүйгээр зөвхөн "BECMG" өөрчлөлт заагчийг дангаар нь хэрэглэнэ.

2.3.3 Тохиолдол бүрийн үргэлжлэх хугацаа нь нэг цагаас бага байх цаг уурын түр зуурын өөрчлөлтийг TEMPO хэлбэрээр мэдээлнэ. Цаг, минутаар өгсөн хугацааны бүлэгтэй хамт "FM" болон "TL" товчлолын аль тохирохыг ашиглан хэдий хугацаанд хэлбэлзэлтэй өөрчлөлт ажиглагдахыг урьдчилан мэдээлнэ. Хэрэв цаг агаарын нөхцөл байдалд орох түр зуурын "хэлбэлзэл"-ийн эхлэл ба төгсгөл нь хандлагын урьдчилсан мэдээний хугацаанд бүрэн багтаж байвал уг өөрчлөлтийн эхлэх болон дуусах хугацааг "FM" болон "TL" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Хэрэв хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд цаг агаарын нөхцөл байдалд орох түр зуурын "хэлбэлзэл" эхлэхээр урьдчилан мэдээлсэн бөгөөд ХУМ дуусахаас өмнө уг "хэлбэлзэл" дуусаж байвал "FM" товчлолыг өгөхгүйгээр зөвхөн "TL" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Харин хандлагын урьдчилсан мэдээний хугацааны дундаас цаг агаарын нөхцөл байдалд орох түр зуурын "хэлбэлзэл" эхлэхээр урьдчилан мэдээлсэн бөгөөд уг "хэлбэлзэл" ХУМ дуусах хугацаатай давхцаж төгсөж байвал "TL" товчлолыг өгөхгүйгээр зөвхөн "FM" товчлолыг ашиглан харгалзах хугацааны бүлгийн хамт мэдээлнэ. Хэрэв цаг агаарын нөхцөл байдалд орох түр зуурын "хэлбэлзэл" нь хандлагын урьдчилсан мэдээний эхлэх хугацаанд эхэлж, дуусах хугацаанд төгсөж байвал "FM" болон "TL" товчлол, тэдгээрт харгалзах хугацааны бүлгийг өгөхгүйгээр зөвхөн "TEMPO" өөрчлөлт заагчийг дангаар нь хэрэглэнэ.

2.4 Магадлалын бүлгийн ашиглалт (Use of probability indicator)

"PROB" магадлал заагчийг хандлагын урьдчилсан мэдээнд ашиглахгүй.

3. ХӨӨРӨЛТИЙН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШАЛГУУР (CRITERIA RELATED TO FORECASTS FOR TAKE-OFF)

3.1 Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээний формат (Format of forecasts for take-off)

Зөвлөмж – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 3-т заасны дагуу гаргана. Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээнд өгөх цаг агаарын элементүүдийн дараалал, түүний нэр томьёо, нэгж болон хэмжээ нь тухайн аэродромын мэдээлэлд ашиглагддаг хэлбэртэй адил байна.*

3.2 Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээний залруулга (Amendments to forecasts for take-off)

Зөвлөмж – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу хөөрөлтийн урьдчилсан*

ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Архивт
Хаягдсан
26 01 29
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид
26 А/17

мэдээний газар орчмын салхины чиглэл, түүний хурд, температур, даралт болон бусад элементүүдэд залруулга хийх шалгуурыг тохиролцсон байна. Уг шалгуур нь Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 3-т заасны дагуу гаргах бөгөөд Нэмэлт 3-ын 2.3.1-ийн тусгасан аэродромын тусгай мэдээ бэлтгэх шалгуурт нийцсэн байна.

4. НАМ ӨНДРИЙН НИСЛЭГТ ЗОРИУЛСАН РАЙОНЫ УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШАЛГУУР (CRITERIA RELATED TO AREA FORECASTS FOR LOW-LEVEL FLIGHTS)

4.1 Районы урьдчилсан мэдээний агуулга болон формат (Format and content of GAMET area forecasts)

4.1.1 *Районы урьдчилсан мэдээ нь нам өндрийн нислэгийн чиглэлийн дагуух цаг агаарын аюултай үзэгдлийн тухай мэдээлэл бөгөөд бичвэр, эсхүл AIRMET мэдээ хэлбэрээр бэлтгэн гаргана.

4.1.2 *Районы урьдчилсан мэдээг бичвэр хэлбэрээр гаргах бөгөөд AIRMET мэдээ хэлбэрээр бэлтгэж байгаа тохиолдолд Хавсралт 6-д заасны дагуу тус тус бэлтгэн гаргана.

4.1.3 *Районы урьдчилсан мэдээнд багтсан нислэгт аюултай цаг агаарын үзэгдэл ажиглагдаагүй, эсхүл цаашид ажиглагдахааргүй болсон үед зөвхөн залруулж байгаа үзэгдлийн тухай мэдээг нарийвчилна.

4.1.4 *Хариуцсан FIR-д үйлдэх нам өндрийн нислэгүүдэд зориулсан нислэгийн баримт бичгийг гаргах үүрэг бүхий цаг уурын байгууллагууд хоорондоо нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээллүүдийг солилцоно.

4.1.5 *Районы урьдчилсан мэдээ нь нисэх буудал орчмын (50км) цаг агаарын тухай урьдчилсан мэдээ юм.

4.1.6 *Районы урьдчилсан мэдээг 3 цаг хүртэлх хугацаатайгаар, 1 цагийн урьдчилалтай зохиож НИ-2 хуудсанд бичнэ.

4.1.7 *Районы урьдчилсан мэдээг нам өндрийн нислэг эхлэхээс 2 цагийн өмнөөс нислэг дуусах хүртэл хугацаанд буудал орчмын урьдчилсан мэдээний хугацаатай давхцуулан бичнэ.

4.1.8 *Районы урьдчилсан мэдээг бичвэр хэлбэрээр, дараах дарааллын дагуу зохиож хэрэглэгч (нислэгийн удирдагч) нарт шуурхай дамжуулна. Үүнд:

а) үүлшил:
- доод мандлын үүлний тоо хэмжээг 3 баллын зайцтайгаар;
- доод мандлын үүлний хэлбэрийг монгол нэрээр;
- доод мандлын үүлний доод суурийн өндрийг 200 метрийн зайцтайгаар;
- дунд болон дээд мандлын үүлний тоо хэмжээг хамтатган 5 баллын зайцтайгаар.

b) цаг агаарын үзэгдэл:

c) АБХ-ын зонхилох хэмжээг 2 км-ийн зайцтайгаар;

ОРЧИН, УУР АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ХЯНАЛТЫН ГАЗАР
Архивт
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн нарийн бичгийн дарга 26 А/17

- АБХ 10 км, эсхүл түүнээс их бол шууд бичнэ;
- үе үе муудахаар бол хамгийн бага АБХ-ыг хамтад нь мэдээлнэ.

d) 1500 – 3000м-ийн өндрийн салхи:
- салхины дундаж зүгийг 20°-ын зайцтайгаар;
- дундаж хурдыг 20км/цаг-ийн зайцтайгаар.

e) газар орчмын салхи:
- салхины дундаж зүгийг 20°-ын зайцтайгаар;
- дундаж хурдыг 3м/с-ийн зайцтайгаар;
- өрөвхийлөлт салхи ажиглагдах нөхцөл бүрдсэн үед дундаж их хурдыг 2 м/с-ийн зайцтайгаар.

f) эргэн тойрон дахь уулсын байдлын нээлттэй, хаалттай эсэх (уул ил, зарим уул хаалттай, уулс хаалттай).

g) нислэгт аюултай цаг агаарын үзэгдэл ажиглагдах нөхцөл бүрдсэн үед энэ тухай мэдээллийг нэмэлтээр эрч, хүчний хамт тус тус мэдээлнэ. (мөстөлт, сэгсрэлт, СВ үүлний цахилгаанжилт, уулын долгион гэх мэт)

4.2 Нам өндрийн нислэгүүдэд зориулсан зурган хэлбэрийн районы урьдчилсан мэдээний агуулга (Content of area forecasts for low-level flights in chart form)

4.2.1 Нам өндрийн нислэгүүдэд зориулсан районы урьдчилсан мэдээнд ашиглагдах зураг хэлбэрийн мэдээн дэх өндрийн салхи, температурын урьдчилсан мэдээ 500км (300 NM) зайцаас ихгүй байх ба дор хаяж доорх өндрүүдэд зориулж гаргана. Үүнд: уулархаг бүсэд 600м, 1500м болон 3000м (2000ft, 5000ft болон 10000ft), 4500м (15000ft).

4.3 Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээг дамжуулах болон солилцох (Exchange and dissemination of area forecasts for low-level flights)

4.3.1 Хариуцсан FIR-д үйлдэх нам өндрийн нислэгүүдэд зориулсан урьдчилсан мэдээг нислэгийн баримт бичиг гаргах үүрэг бүхий цаг уурын байгууллагууд хоорондоо солилцоно.

4.3.2 **Зөвлөмж** – *AIRMET мэдээлэл бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор нам өндрийн нислэгийн урьдчилсан мэдээг нисэхийн суурин холбооны интернэтэд суурилсан үйлчилгээгээр түгээнэ.*

4.4 *Чиглэлийн урьдчилсан мэдээ – НИ-5 хуудас (En-route forecasts – NI-5 information sheet)

4.4.1 *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь хариуцаж буй аэродромоос нисэн гарах агаарын хөлөгт зориулж чиглэлийн урьдчилсан мэдээг гаргах бөгөөд байнгын хяналт тавьж, шаардлагатай үед цаг алдалгүйгээр залруулга хийнэ.

4.4.2 *Чиглэлийн урьдчилсан мэдээг нислэг эхлэхээс 1 цагаас багагүй хугацааны өмнө гаргаж (хэрэглэгч байгууллагуудтай өөрөөр тохиролцоогүй бол), нисэх чиглэл бүрд бэлтгэнэ.

4.4.3 *Чиглэлийн урьдчилсан мэдээнд тухайн нислэгт харгалзах салхи, температур, онцгой үзэгдлийн ирээдүйн зургууд болон үүлний зураг, үндсэн

ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Чанар
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУДАС
Сайд Төрийн нарийн бичгийн дарын 26 А/17

болон бэлтгэл буудлын урьдчилсан мэдээ (TAF), бодит мэдээ (METAR, SPECI)-г хамт өгнө.

4.4.4 *Нислэгийн замын дагуух, эсхүл нутаг дэвсгэрээр өгсөн урьдчилсан мэдээнд үүлний суурийн өндрийг тал ба дов толгодтой нутагт газрын гадаргаас дээш уулархаг нутагт MSL-ээс дээш замын хэсгээр нь нарийвчлан өгнө.

4.4.5 *Зөвхөн орон нутгийн нислэгт 8000м (FL270) хүртэлх өндрийн нислэгт НИ-5 хуудас бэлтгэж өгөх ба 8000м (FL270), эсхүл түүнээс дээш өндрийн орон нутгийн нислэг, олон улсын нислэгт НИ-5 хуудас бэлтгэхгүй.

4.4.6 *Чиглэлийн урьдчилсан мэдээ (НИ-5 хуудас) зохиохдоо:

a) 5000м-ээс 8000м хүртэлх өндрийн (дунд өндөр) нислэгт:
- он, сар, өдөр болон цаг минут;
- аяллын дугаар;
- онгоцны маяг;
- нислэг үргэлжлэх хугацааг цаг минутаар;
- нислэгийн чиглэл;
- хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ (боломжтой тохиолдолд);
- нислэгийн замын дагуух өндрийн даралтын орны байдал;
- нислэг үйлдэх агаарын замын өндрийг 2км-ээр зайчилж, нислэгийн замын дагуух өндрийн салхины дундаж зүгийг 10°-ын алхамтай 3 оронгоор, дундаж хурдыг 10км/цаг алхамтай 3 оронгоор;
- нислэг үйлдэх өндрийн температурыг Цельсийн градусаар илэрхийлж, бүхэл 2 оронгоор ("-" температурыг "М" үсгээр тэмдэглэнэ);
- үүлшил:
  - доод, дунд, дээд мандлын дарааллаар доод суурийн өгсөх эрэмбээр;
  - хэмжээг октантаар (FEW, SCT, BKN, OVC ба NSC);
  - доод мандлын үүлний доод суурь, дээд хилийн өндрийг мэдээлэхгүй;
  - босоо хөгжлийн, дунд, дээд мандлын үүлний дээд хилийг ft-ээр 3 оронгоор, доод суурийн өндрийг мэдээлэхгүй (XXX);
  - хэлбэрийг англи товчилсон нэрээр;
- завсар мандлын өндрийг 1000м-ийн зайцтайгаар;
- нислэгийн замын дагуух MSL-д шилжүүлсэн агаарын даралтын хамгийн бага утгыг гПа-аар илэрхийлж аравны хувиар;
- 0°С-ын изотермийн өндрийг MSL-ээс дээш зуутын оронгоор бүхэлдгэж, 500м-ын зайцтайгаар метрээр;
- нислэгт аюултай цаг агаарын үзэгдлийг эрч хүчний хамт (мөстөлт, сэгсрэлт, уулын долгион гэх мэт);
- Үндсэн болон бэлтгэл буудлын урьдчилсан болон бодит мэдээ.

b) 5000м-ээс доош өндрийн (нам өндөр) нислэгт:
- он, сар, өдөр болон цаг минут;
- аяллын дугаар;
- онгоцны маяг;
- нислэг үргэлжлэх хугацааг цаг, минутаар;
- нислэгийн чиглэл;
- хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ (боломжтой тохиолдолд);

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

ЭХ ХУВЬ
Дарын 26 А/17

- нислэгийн замын дагуух газрын гадарга орчмын даралтын орны байдал;
- нислэг үйлдэх агаарын замын өндрийг 2 км-ээр зайчилж, нислэгийн замын дагуух өндрийн салхины дундаж зүгийг 10°-ын алхамтай 3 оронгоор, дундаж хурдыг 10км/цаг алхамтай 3 оронгоор;

Тайлбар. Салхины зүг тодорхойлох боломжгүй үед "VRB" товчлолыг хэрэглэж болно. (энэ тэмдэглүүрийг хэрэглэх тохиолдолд салхины хурд 20км/цаг-аас хэтрэхгүй байна)

- нислэг үйлдэх өндрийн температурыг Цельсийн градусаар илэрхийлж, бүхэл 2 оронгоор ("-" температурыг "М" үсгээр тэмдэглэнэ);
- үүлшил:
    - доод, дунд, дээд мандлын дарааллаар доод суурийн өгсөх эрэмбээр;
    - хэмжээг октантаар (FEW, SCT, BKN, OVC ба NSC);
    - доод мандлын үүл, босоо хөгжлийн доод суурийн өндрийг ft-ээр 3 оронгоор, дээд хилийн өндрийг мэдээлэхгүй (XXX);
    - дунд, дээд мандлын үүлний доод суурь, дээд хилийн өндрийг мэдээлэхгүй;
    - хэлбэрийг англи товчилсон нэрээр;
- нислэгт аюултай цаг агаарын үзэгдлийг эрч хүчний хамт (мөстөлт, сэгсрэлт, уулын долгион гэх мэт);
- нислэгийн замын дагуух MSL-д шилжүүлсэн агаарын даралтын хамгийн бага утгыг гПа-аар илэрхийлж аравны хувиар;
- нислэгийн замын дагуух АБХ-ыг 2км-ийн зайцтайгаар (хэрэв АБХ 10 км, эсхүл түүнээс их бол 9999 гэж бичнэ);
- нислэгийн замын дагуух уулсын харагдцын нээлттэй, хаалттай эсэх (уул ил, зарим уул хаалттай, уулс хаалттай).

4.5 *Угталтын урьдчилсан мэдээ

4.5.1 *Угталтын урьдчилсан мэдээ нь нислэгийн замын дагуух цаг агаарын байдлын тухай урьдчилсан мэдээлэл бөгөөд урьдчилан мэдээлэх салбаргүй газраас ирэх нислэгт захиалгын дагуу бичвэр хэлбэрээр бэлтгэн дамжуулна.

4.5.2 *5000м-ээс доош өндрийн (нам өндөр) нислэгт:
- аяллын дугаар;
- онгоцны маяг;
- нислэгийн чиглэл;
- он, сар, өдөр болон мэдээний үйлчлэх хугацааг цаг, минутаар;
- үүлшил:
    - доод суурийн өндрийн өгсөх эрэмбээр;
    - доод мандлын үүлний тоо хэмжээг 3 баллын зайцтайгаар;
    - доод мандлын үүлний хэлбэрийг товчилсон монгол нэрээр;
    - доод мандлын үүлний доод суурийн өндрийг 200 метрийн зайцтайгаар;
    - дунд болон дээд мандлын үүлний тоо хэмжээг 5 баллын зайцтайгаар.
- цаг агаарын үзэгдэл;
- нислэгийн замын дагуух АБХ-ыг 2км-ийн зайцтайгаар (хэрэв АБХ 10 км, эсхүл түүнээс их бол шууд бичнэ);

ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХУУЛБАР ГЭЛЭН
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 25 оны 01 дугаар сарын 29
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭЖ ХУУ
Сайд
дарын 26 А/17

- 2000-4000м-ийн өндрийн салхины дундаж зүгийг 20°, дундаж хурдыг 20км/цаг-ийн зайцтайгаар;
- нислэгт аюултай цаг агаарын үзэгдэл ажиглагдах нөхцөл бүрдсэн үед энэ тухай мэдээллийг нэмэлтээр эрч, хүчний хамт тус тус мэдээлнэ. (мөстөлт, сэгсрэлт, CB үүлний цахилгаанжилт, уулын долгион гэх мэт);
- нислэгийн замын дагуух уулсын харагдцын нээлттэй, хаалттай эсэх (уул ил, зарим уул хаалттай, уулс хаалттай);
- 3000м-ийн өндрийн температурыг Цельсийн градусаар илэрхийлж бүхэл 2 оронгоор ("-" температурыг "M" үсгээр тэмдэглэнэ);
- нислэгийн замын дагуух MSL-д шилжүүлсэн агаарын даралтын хамгийн бага утгыг гПа-аар илэрхийлж аравны хувиар;
- үндсэн болон бэлтгэл буудлын урьдчилсан мэдээ.

Хүснэгт Х5-1. TAF-ийн загвар

Түлхүүр: M - Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
O - Сонголттой оруулах;
C – шаардлагатай үед оруулах;

Тайлбар 1. TAF-д орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 5-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х5-4-т тусгасан болно.

Тайлбар 2 . Товчлолын тайлбарыг Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations болон Codes (PANS-ABC(Doc 8400))-т үзүүлсэн болно.

Бүлэг 6-д тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар	Жишээ
Урьдчилсан мэдээний төрлийг тодорхойлогч (M)	Урьдчилсан мэдээний төрөл (M)	TAF, эсхүл TAF AMD, эсхүл TAF COR	TAF TAF AMD
Байршил заагч (M)	ICAO-ийн байршил заагч (M)	nnnn	YUDO[1]
Урьдчилсан мэдээг гаргаж буй цаг (M)	Урьдчилсан мэдээг гаргаж буй өдөр болон цаг UTC-аар (M)	nnnnnnZ	160000Z
Байхгүй урьдчилсан мэдээг тодорхойлогч (C)	Байхгүй урьдчилсан мэдээг тодорхойлогч (C)	NIL	NIL
ХЭРЭВ УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ БАЙХГҮЙ БОЛ TAF-ИЙН ТӨГСГӨЛ.			
Урьдчилсан мэдээний хүчинтэй өдөр, хугацаа (M)	Урьдчилсан мэдээний хүчинтэй өдөр, хугацааг UTC-аар (M)	nnnn/nnnn	0812/0918
Цуцлагдсан урьдчилсан мэдээг тодорхойлогч (C)	Цуцлагдсан урьдчилсан мэдээг тодорхойлогч (C)	CNL	CNL
ХЭРЭВ УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ ЦУЦЛАГДСАН БОЛ TAF-ИЙН ТӨГСГӨЛ.			
Газар орчмын салхи (M)	Салхины чиглэл (M)	Nnn, эсхүл VRB[2]	24004MPS; VRB01MPS (24008KT); (VRB02KT) 19005MPS (19010KT) 00000MPS (00000KT) 140P49MPS (140P99KT) 12003G09MPS (12006G18KT) 24008G14MPS (24016G28KT)
	Салхины хурд (M)	[P]nn[n]	
	Хурдны хазайлт (C)	G[P]nn[n]	
	Хэмжилтийн нэгж (M)	MPS, (эсхүл KT)	
АБХ (M)	Давамгайлах АБХ (M)	nnnn	C 0350 CAVOK A 7000 V 9000 O 9999

ИГАЛЬ ОРНИН, УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн
дарын 26 А/17

Бүлэг 6-д тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар			Жишээ
Үзэгдэл (С) [4,5]	Цаг агаарын үзэгдлийн эрчимшил (С)[6]	-, эсхүл +	-	К	
	Цаг агаарын үзэгдлийн төрөл болон шинж байдал	DZ, эсхүл RA ,эсхүл SN, эсхүл SG, эсхүл PL, эсхүл DS, эсхүл SS, эсхүл FZDZ, эсхүл FZRA, эсхүл SHGR, эсхүл SHGS, эсхүл SHRA, эсхүл SHSN, эсхүл TSGR, эсхүл TSGS, эсхүл TSRA, эсхүл TSSN	FG, эсхүл BR, эсхүл SA, эсхүл DU, эсхүл HZ, эсхүл FU, эсхүл VA, эсхүл SQ, эсхүл PO, эсхүл FC, эсхүл TS, эсхүл BCFG, эсхүл BLDU, эсхүл BLSA, эсхүл BLSN, эсхүл DRDU, эсхүл DRSA, эсхүл DRSN, эсхүл FZFG, эсхүл MIFG, эсхүл PRFG		RA HZ +TSRA FG -FZDZ PRFG +TSRASN SNRA FG
Үүлшил (М)[8]	Үүлний хэмжээ болон суурийн өндөр, эсхүл босоо АБХ (М)	FEWnnn, эсхүл SCTnnn, эсхүл BKNnnn, эсхүл OVCnnn	VVnnn , эсхүл VV///	NSC	FEW010 VV005 OVC020 VV/// NSC SCT005 BKN012 SCT008 BKN025CB
	Үүлний төрөл (С)[4]	CB, эсхүл TCU	-		
Температур(О)[9]	Элементийн нэр	TX			TX25/1013Z TN09/1005Z TX05/2112Z TNM02/2103Z
	Хамгийн их температур	[M]nn/			
	Хамгийн их температур ажиглагдах өдөр болон цаг	nnnnZ			
	Элементийн нэр	TN			
	Хамгийн бага температур	[M]nn/			
	Хамгийн бага температур ажиглагдах өдөр болон цаг	nnnnZ			
Урьдчилсан мэдээний хүчинтэй хугацаанд дээрх нэг, эсхүл хэд хэдэн элементүүдийн өөрчлөлт (С)[4, 10]	Өөрчлөлт, эсхүл магадлал заагч (М)	PROB30 [TEMPO], эсхүл PROB40 [TEMPO], эсхүл BECMG, эсхүл TEMPO, эсхүл FM			TEMPO 0815/0818 25017G25MPS (TEMPO 0815/0818 25034G50KT) TEMPO 2212/2214 17006G13MPS 1000 TSRA SCT010CB BKN020 (TEMPO 2212/2214 17012G26KT 1000 TSRA SCT010CB BKN020) BECMG 3010/3011 00000MPS 2400 OVC010 (BECMG 3010/3011 00000KT 2400 OVC010) PROB30 1412/1414 0800 FG BECMG 1412/1414 RA TEMPO 2503/2504 FZRA TEMPO 0612/0615 BLSN PROB40 TEMPO 2923/3001 0500 FG
	Ажиглагдах, эсхүл өөрчлөгдөх хугацаа (М)	nnnn/nnnn эсхүл nnnnnn[11]			
	Салхи (С)[4]	nnn[P]nn[n][G[P]nn[n]]MPS, эсхүл VRBnnMPS, (эсхүл nnn[P]nn[G[P]nn]KT, эсхүл VRBnnKT)			
	Давамгайлах АБХ (М)	nnnn		С А В О К	
	Цаг агаарын үзэгдлийн эрчимшил (С)[6]	-, эсхүл +	-	N S W	
	Цаг агаарын үзэгдлийн төрөл болон шинж байдал (С)[4,7]	DZ, эсхүл RA, эсхүл SN, эсхүл SG, эсхүл PL, эсхүл DS, эсхүл SS, эсхүл FZDZ, эсхүл FZRA, эсхүл SHGR, эсхүл SHGS, эсхүл SHRA, эсхүл SHSN, эсхүл TSGR, эсхүл TSGS, эсхүл TSRA, эсхүл TSSN	FG, эсхүл BR, эсхүл SA, эсхүл DU, эсхүл HZ, эсхүл FU, эсхүл VA, эсхүл SQ, эсхүл PO, эсхүл FC, эсхүл TS, эсхүл BCFG, эсхүл BLDU, эсхүл BLSA, эсхүл BLSN, эсхүл DRDU, эсхүл DRSA, эсхүл DRSN, эсхүл FZFG, эсхүл MIFG, эсхүл		

ОНГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсэг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛ
Саид
Дараа 26 А/17

Бүлэг 6-д тусгагдсан элемент	Агуулга	Загвар				Жишээ
			PRFG			
	Үүлний хэмжээ болон суурийн өндөр, эсхүл босоо АБХ (C)[4]	FEWnnn, эсхүл SCTnnn, эсхүл BKNnnn, эсхүл OVCnnn	VVnnn, эсхүл VV///	N S C		FM051230 15015KMH 9999 BKN020 (FM051230 15008KT 9999 BKN020) BECMG 1618/1620 8000NSW NSC BECMG 2306/2308 SCT015CB BKN020
	Үүлний төрөл (C)[4]	CB, эсхүл TCU	-			

Тайлбар.

1. *Зохиомол байршил.*
2. *1.2.1-т заасны дагуу ашиглана.*
3. *1.2.1-т заасны дагуу оруулна.*
4. *Тохирох үед оруулна.*
5. *1.2.3-т заасны дагуу нэг, эсхүл хэд хэдэн, хамгийн ихдээ 3 хүртэл бүлэг.*
6. *1.2.3-т заасны дагуу тохирох үед оруулна. Дунд хүчтэй эрчимшлийн хувьд тэмдэг ашиглахгүй.*
7. *Цаг агаарын үзэгдлийг 1.2.3-т заасны дагуу оруулна.*
8. *1.2.4-т заасны дагуу 4 хүртэлх үүлний давхарга.*
9. *1.2.5-д заасны дагуу хамгийн ихдээ дөрөв хүртэлх температураас (хамгийн их 2 температур, хамгийн бага 2 температур) бүрдэнэ.*
10. *1.3, 1.4 болон 1.5-д заасны дагуу оруулна.*
11. *Зөвхөн FM тэмдэглэгээг ашиглана.*

Хүснэгт X5-2. TAF-д өөрчлөлтийн болон хугацааны бүлгийг ашиглах

Өөрчлөлт болон хугацаа заагч		Хугацаа	Утга	
FM		$n_dn_dn_hn_hn_mn_m$	n_dn_d өдөр, n_hn_h цаг n_mn минутаас эхэлж ажиглагдах цаг уурын элементийн эрс өөрчлөлтүүдийг заахад ашиглана; “FM”-ийн өмнө байсан бүх элементүүд нь “FM”-ийн араас өгсөн элементийн утгаар солигдоно.	
BECMG		$n_{d1}n_{d1}n_{h1}n_{h1}$/ $n_{d2}n_{d2}n_{h2}n_{h2}$	Урьдчилан мэдээлж буй өөрчлөлт нь $n_{d1}n_{d1}$ өдөр $n_{h1}n_{h1}$ цагт аажмаар эхэлж, $n_{d2}n_{d2}$ өдөр $n_{h2}n_{h2}$ цагт дуусаж цаашид хадгалагдана. “BECMG”-ийн араас зөвхөн өөрчлөлт болохыг нь урьдчилан мэдээлж буй элементүүдийг л өгнө. $n_{d1}n_{d1}n_{h1}n_{h1}$/$n_{d2}n_{d2}n_{h2}n_{h2}$ –д өгсөн хугацаа нь 2 цагаас ихгүй байх бөгөөд хамгийн ихдээ 4 цагаас хэтрэхгүй байна.	
TEMPO		$n_{d1}n_{d1}n_{h1}n_{h1}$/ $n_{d2}n_{d2}n_{h2}n_{h2}$	Тохиолдол бүрийн үргэлжлэх хугацаа нь нэг цагаас бага байх цаг агаарын түр зуурын өөрчлөлтийг TEMPO хэлбэрээр мэдээлнэ.	
PROBnn	-	$n_{d1}n_{d1}n_{h1}n_{h1}$/ $n_{d2}n_{d2}n_{h2}n_{h2}$	Урьдчилан мэдээлж буй элемент(үүд)-ийн алтернатив утгын ажиглагдах магадлал (%-аар) Зөвхөн nn=30, эсхүл nn=40; ард нь орсон элементүүдэд л хамаарна.	-
	TEMPO	$n_{d1}n_{d1}n_{h1}n_{h1}$/ $n_{d2}n_{d2}n_{h2}n_{h2}$		Хэлбэлзэлтэй өөрчлөлтийн ажиглагдах магадлал

Хүснэгт X5-3. GAMET-ийн загвар

Районы урьдчилсан мэдээг (GAMET) текстэн хэлбэрээр гаргадаг тул энэ хүснэгтийг орхилт хийсэн.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
(Гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлбар)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дэлгэрэнгүй 26 А/17

Хүснэгт Х5-4. TAF-д орох тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Бүлэг 6-д тусгагдсан элемент		Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
Салхины чиглэл:	°градус	000-360	10
Салхины хурд:	MPS KT	00-99* 00-199*	1 1
АБХ:	M M M M	0000-0750 0800-4900 5000-9000 10000-	50 100 1000 0(9999)
Босоо АБХ:	30M (100ft)	000-020	1
Үүлшил: Үүлний суурийн өндөр:	30M (100ft)	000-100	1
Агаарын температур: (Хамгийн их, хамгийн бага)	°C	-80 - +60	1

50м/с (100kt), эсхүл түүнээс дээш газар орчмын салхины хурдыг мэдээлэх агаарын навигацийн шаардлага байхгүй; гэхдээ шаардлагатай бол агаарын навигацийн бус зорилгоор 99м/с (199kt) хүртэлх салхины хурдыг мэдээлэх зохицуулалтыг хийсэн.

ЭЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
607
ЭЛБЭР УНЭН
Архив2
Хамуж
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВ
26 А/17

Жишээ А5-1. TAF

YUDO (Donlon/International)*-ны TAF:
TAF YUDO 151800Z 1600/1618 13005MPS 9000 BKN020 BECMG 1606/1608 SCT015CB BKN020 TEMPO 1608/1612 17006G12MPS 1000 TSRA SCT010CB BKN020 FM161230 15004MPS 9999 BKN020

Урьдчилсан мэдээний утга:
Donlon/Олон улсын нисэх буудлын* TAF-ийг тухайн сарын 15-ны өдрийн 1800 (UTC) цагт зохиогдсон бөгөөд 16-ны өдрийн 0000 (UTC) цагаас 1800 (UTC) цаг хүртэл хүчинтэй байна. Газар орчмын салхины чиглэл 130°, салхины хурд 5м/с, АБХ 9км, 600м-тэй BKN хэмжээтэй үүлтэй, 0600 (UTC) цаг болон 0800 (UTC) цагийн хооронд450м-тэй SCT хэмжээний бороoны бөөн үүл болон 600м-тэй BKN хэмжээтэй үүлтэй болно, 0800 (UTC) болон 1200 (UTC) цагийн хооронд үе үе газар орчмын салхины чиглэл 170°, салхины хурд 6м/с, өрөвхийлөлт 12м/с хүрнэ, АБХ дунд хүчтэй бороо бүхий дуу цахилгаанаар 1000м, 300м-тэй SCT хэмжээний бороoны бөөн үүл болон 600м-тэй BKN хэмжээтэй үүлтэй болно.16-ны өдрийн 1230 (UTC) цагаас газар орчмын салхины чиглэл 150°, салхины хурд 4м/с, АБХ 10км, эсхүл түүнээс их, 600м-тэй BKN хэмжээтэй үүлтэй болно.
*-Зохиомол байршил

Тайлбар. Энэ жишээнд салхины хурд болон үүлний суурийн өндрийг "м/с" болон "метр" гэсэн үндсэн нэгжүүдийг тус тус ашигласан. Конвенцын Хавсралт 5-д заасны дагуу оронд нь "kt" болон "ft" гэсэн өөр нэгжүүдийг ашиглаж болно.

Жишээ Х5-2. TAF цуцлалт

YUDO (Donlon/International)*-ийн TAF цуцлалт:
TAF AMD YUDO 161500Z 1600/1618 CNL

Урьдчилсан мэдээний утга:
Donlon/Олон улсын нисэх буудлын* TAF -тухайн сарын 16-ны өдрийн 1500 (UTC) цагт 16-ны өдрийн 0000 (UTC)-цагаас 1800 (UTC) цаг хүртэл гаргасан TAF-ийн залруулга оруулалт цуцалсан.
*-Зохиомол байршил.

ХИЙГЭЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архавч
(Албан тушаалын нэр)
Ганцэцэг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саид Тэрийн нэрэмжит ... сан
дарын 26 оны А/17 ...

Хавсралт 6. Sigmet ба Airmet мэдээлэл, аэродромын сэрэмжлүүлэг, салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэгтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to sigmet and airmet information, aerodrome warnings and wind shear warnings)

(Бүлэг 7-г үзнэ үү)

Тайлбар. SIGMET, AIRMET болон тропикийн циклон, галт уулын үнсний сэрэмжлүүлэх мэдээллийн товчилсон гарчигт ашиглагддаг тоон өгөгдлийн төрөл заагчийг Manual on the Global Telecommunication System (WMO-No. 386)-д үзүүлсэн болно.

1. SIGMET МЭДЭЭЛЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO SIGMET INFORMATION)

1.1 SIGMET мэдээний формат (Format of SIGMET messages)

1.1.1 SIGMET мэдээний агуулга, элементүүдийн дарааллыг Конвенцын Хавсралт 3-ийн Appendix 6-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х6-1А-д заасан загварын дагуу мэдээлнэ.

1.1.2 SIGMET мэдээг "SIGMET" таних тэмдгээр ялгана.

1.1.3 Тухайн FIR-д зориулан гаргасан SIGMET мэдээний дарааллын дугаарыг тухайн өдрийн 0001UTC-аас эхлэн Хүснэгт Х6-1А-д үзүүлсэн загварын дагуу дугаарлана. Хэрэв цаг уурын ажиглалтын албадын хариуцаж буй бүс нь нэгээс илүү FIR, эсхүл CTA-ийг хамрах бол хариуцаж буй бүс доторх FIR, эсхүл CTA тус бүрд нь зориулж SIGMET мэдээг гаргана.

1.1.4 Хүснэгт Х6-1А-д үзүүлсэн загварын дагуу цаг уурын дараах үзэгдлүүдээс зөвхөн нэгийг нь доорх товчлолыг ашиглан SIGMET мэдээнд өгнө. Үүнд:

Аяллын түвшинд (MSL-ээс дээш өндрөөс шалтгаалахгүйгээр):

Дуу цахилгаан

- халхлагдсан	OBSC TS
- далдлагдсан	EMBD TS
- үргэлжилсэн	FRQ TS
- нөөлөг салхины бүсэд	SQL TS
- халхлагдсан мөндөртэй	OBSC TSGR
- далдлагдсан мөндөртэй	EMBD TSGR
- үргэлжилсэн мөндөртэй	FRQ TSGR
- нөөлөг салхи мөндөртэй	SQL TSGR

Тропикийн циклон:

- *тропикийн циклоны 10 минутын дундаж газар орчмын салхи 17м/с 34kt), эсхүл түүнээс их*	TC (+циклоны нэр)

Сэгсрэлт:

- хүчтэй сэгсрэлт	SEV TURB

Мөстөлт:

- хүчтэй мөстөлт	SEV ICE
- хүчтэй мөстөлт (зайрмагтсан бороо)	SEV ICE (FZRA)

ӨГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬ
ӨВРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 637
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
Ганцэц
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Терийн
Дарын 26 он А/17

Уулын долгион:
- хүчтэй уулын долгион — SEV MTW

Шороон шуурга:
- хүчтэй шороон шуурга — HVY DS

Элсэн шуурга:
- хүчтэй элсэн шуурга — HVY SS

Галт уулын үнс:
- галт уулын үнс — VA(+галт уулын нэр)

Цацраг идэвхт үүл:
- Цацраг идэвхт үүл — RDOACT CLD

1.1.5 Тодорхойлох шаардлагагүй зүйлсийг SIGMET мэдээлэлд оруулахгүй. SIGMET мэдээлэлд оруулж буй цаг агаарын үзэгдэлд дээрх 1.1.4-д тусгагдсанаас өөр нэмэлт тайлбар оруулах шаардлагагүй. Дуу цахилгаан, эсхүл тропикийн циклонтой холбоотой SIGMET мэдээлэлд сэгсрэлт болон мөстөлтийг оруулахгүй.

1.1.6 SIGMET мэдээллийг 1.1.1-т заасны дагуу түгээхээс гадна 2028 оноос IWXXM GML хэлбэрээр түгээнэ.

Тайлбар 1. IWXXM-ийн техникийн үзүүлэлтүүдийг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.3, Part D - Representation Derived from Data Models-д, IWXXM-ийн хэрэгжилтийн зааврыг Manual on the ICAO Meteorological Information Exchange Model (IWXXM) ICAO-ын баримт бичиг (Doc 10003)-д тус тус тусгасан болно.

Тайлбар 2. Geography markup language (GML) нь Open Geospatial Consortium (OGC)-ийн кодлох стандарт юм.

1.1.7 **Зөвлөмж** – *График хэлбэрээр гаргах тохиолдолд SIGMET-ийг холбогдох тэмдэг болон товчлолыг багтаасан Хавсралт 1-д заасны дагуу байна.*

1.2 SIGMET мэдээний дамжуулалт (Dissemination of SIGMET messages)

1.2.1 SIGMET мэдээг HXY-ний нэгж, бусад нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад дамжуулна. VAACs-ээс хүлээн авсан галт уулын үнсний SIGMET мэдээг HXY-ний нэгж, агаарын тээвэрлэгчдэд дамжуулна.

1.2.2 SIGMET мэдээг нисэхийн суурин холбооны интернэтэд суурилсан үйлчилгээний үйл ажиллагааны хүрээнд Олон улсын OPMET өгөгдлийн сангууд болон төвүүдэд дамжуулна.

2. AIRMET МЭДЭЭЛЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO AIRMET INFORMATION)

2.1 AIRMET мэдээний формат (Format of AIRMET messages)

2.1.1 AIRMET мэдээнд өгөх элементүүдийн агуулга болон дарааллуудыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 6-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х6-1А-д тусгасан загварын дагуу мэдээлнэ.

2.1.2 Тухайн FIR-д зориулж гаргасан AIRMET мэдээний дарааллын дугаарыг тухайн өдрийн 0001UTC-аас эхлэн Хүснэгт Х6-1-д үзүүлсэн загварын дагуу дугаарлана. Хэрэв цаг уурын байгууллагын хариуцаж буй

ГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХУЛЬЗАР УНЭН
ЭХ ХУУЛЬ
Сайд
дарсан 26 А/17

бүс нь нэгээс илүү FIR, эсхүл CTA-ийг хамрах бол хариуцаж буй бүс доторх FIR, эсхүл CTA тус бүрд нь зориулж AIRMET мэдээг гаргана.

2.1.3 Хэрэв шаардлагатай бол FIR-ийг дэд хэсгүүдэд хувааж болно.

2.1.4 Хүснэгт Х6-1А-д үзүүлсэн загварын дагуу дараах цаг уурын үзэгдлүүдээс зөвхөн нэгийг нь доорх товчлолыг ашиглан AIRMET мэдээнд өгнө.

Нислэгийн түвшин FL100-аас дооших аяллын түвшинд (шаардлагатай бол уулархаг бүсэд FL150-аас доош, эсхүл түүнээс дээш):

Газар орчмын салхины хурд:	
- *ихээхэн хэмжээний нутаг дэвсгэрийг хамарсан газар орчмын салхины дундаж хурд 15м/с (30kt)-ээс их болох:*	- SFC WSPD (+салхины хурд, чиглэл болон тэдгээрийн нэгж)
Алсын барааны харагдац:	
- *ихээхэн хэмжээний нутаг дэвсгэрийг хамарсан АБХ 5000м-ээс бага болж муудах, уг АБХ-ыг муутгаж буй үзэгдлийн хамт:*	- SFC VIS (+АБХ) (+Дараах цаг агаарын нэг, эсхүл хэд хэдэн хавсарсан үзэгдлүүд: BR, DS, DU, DZ, FC, FG, FU, GR, GS, HZ, PL, PO, RA, SA, SG, SN, SQ, SS, эсхүл VA)
Дуу цахилгаан:	
- тусгаарлагдсан, мөндөргүй	ISOL TS
- хэсэг хэсэг, мөндөргүй	OCNL TS
- тусгаарлагдсан, мөндөртэй	ISOL TSGR
- хэсэг хэсэг, мөндөртэй	OCNL TSGR
Уулсын харагдац:	
- уулс хаалттай	MT OBSC
Үүлшил:	
- *ихээхэн хэмжээний нутаг дэвсгэрийг хамарсан BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүлний суурийн өндөр нь газрын гадаргаас дээш 300м (1000ft), эсхүл түүнээс доош орох:*	
- үүлэрхэг	BKN CLD (+суурийн өндөр, нэгж)
- бүтүү үүлтэй	OVC CLD (+суурийн өндөр, нэгж)
Борооны бөөн үүл:	
- тусгаарлагдсан	ISOL CB
- хэсэг хэсэг	OCNL CB
- үргэлжилсэн	FRQ CB
Цамхаг хэлбэрийн бөөн үүл:	
- тусгаарлагдсан	ISOL TCU
- хэсэг хэсэг	OCNL TCU
- үргэлжилсэн	FRQ TCU
Мөстөлт:	
- дунд хүчтэй мөстөлт *(босоо хөгжлийн үүлэн дэх мөстөлтөөс бусад)*	MOD ICE

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
Канцл
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
20 26 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн ... ...
дарын 26 А/17

Сэгсрэлт:

- дунд хүчтэй сэгсрэлт *(босоо хөгжлийн үүлэн дэх сэгсрэлтээс бусад)* MOD TURB

Уулын долгион:

- дунд хүчтэй уулын долгион MOD MTW

2.1.5 Тодорхойлох шаардлагагүй зүйлсийг AIRMET мэдээлэлд оруулахгүй. AIRMET мэдээлэлд оруулж буй цаг агаарын үзэгдлүүдэд дээрх 2.1.4-д тусгагдсанаас өөр нэмэлт тайлбар оруулах шаардлагагүй. Дуу цахилгаан болон борооны бөөн үүлний тухай AIRMET мэдээнд түүнтэй холбоотой сэгсрэлт, мөстөлтийн тухай тайлбарыг оруулахгүй.

Тайлбар. Нам өндрийн нислэгүүдэд хамаарах SIGMET мэдээллийн тодорхойлолтуудыг 1.1.4-т өгсөн болно.

2.1.6 AIRMET мэдээллийг 2.1.1-ийн дагуу түгээхээс гадна 2028 оноос IWXXM GML-р түгээнэ.

Тайлбар 1. IWXXM дэх техникийн үзүүлэлтүүдийг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.3, Part D - Representation Derived from Data Models-д, IWXXM-ийн хэрэгжилтийн зааврыг ICAO Meteorological Information Exchange Model (IWXXM) ICAO-ын баримт бичиг (Doc 10003)-д тус тус өгсөн болно.

Тайлбар 2. Geography markup language (GML) нь Open Geospatial Consortium (OGC)-ийн кодлох стандарт юм.

2.2 AIRMET мэдээний дамжуулалт (Dissemination of AIRMET messages)

2.2.1 **Зөвлөмж** – *AIRMET мэдээг бусад нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагуудад дамжуулна.*

2.2.2 Энэ заалт хамааралгүй тул орхилт хийгдсэн.

3. АГААРЫН ХӨЛГИЙН ТУСГАЙ МЭДЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO SPECIAL AIR-REPORTS)

Тайлбар. Энэхүү хавсралтуудад агаарын хөлгийн тусгай мэдээний дамжуулалтыг тусгасан. Уг мэдээтэй холбогдох ерөнхий үзүүлэлтүүдийг Хавсралт 4-т оруулсан болно.

3.1 **Зөвлөмж** – *Агаарын хөлгийн тусгай мэдээг гаргаснаас хойш 60 минутын хугацаанд дамжуулсан байх шаардлагатай.*

3.2 **Зөвлөмж** – *Агаарын хөлгийн автоматжуулсан тусгай мэдээний салхи болон температурын мэдээллийг бусад нисэж буй агаарын хөлөгт дамжуулахгүй.*

4. SIGMET, AIRMET БОЛОН АГААРЫН ХӨЛГИЙН ТУСГАЙ МЭДЭЭНИЙ НАРИЙВЧИЛСАН ШАЛГУУР (DETAILED CRITERIA RELATED TO SIGMET AND AIRMET MESSAGES AND SPECIAL AIR-REPORTS (UPLINK))

4.1 Нислэгийн мэдээллийн бүсийг тэмдэглэх (Identification of the flight information region)

Зөвлөмж – *Агаарын орон зайг нь нислэгийн мэдээллийн бүс (FIR), өндрийн нислэгийн мэдээллийн бүс (UIR) гэж зааглах тохиолдолд SIGMET мэдээг тухайн FIR-д үйлчлэх НХҮ-ний нэгжийн байршил (заагч)-аар өгнө.*

ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
Архив
МОНГОЛ УЛСЫН
ЭХ ХУВ
26 А/17

Тайлбар. SIGMET мэдээ нь тухайн FIR-ийн бүхий л агаарын зайг болон UIR-ийг хамарна. Хэрэв хэсэг бүс нутаг, эсхүл нислэгийн түвшинд цаг агаарын аюултай үзэгдэл ажиглагдах бол SIGMET мэдээнд түүнийг бичвэр хэлбэрээр өгнө.

4.2 SIGMET, AIRMET болон агаарын хөлгийн тусгай мэдээнд багтах цаг уурын үзэгдлийн шалгуур (Criteria related to phenomena included in SIGMET and AIRMET messages and special air-reports (uplink))

4.2.1 **Зөвлөмж** - *Дуу цахилгаан болон бороо нь бөөн үүлийг тухайн бүсэд дараах байдлаар авч үзнэ. Үүнд:*

a) халхлагдсан (OBSC) - хэрэв утаа, униараар халхлагдсан, эсхүл харанхуйгаас шалтгаалж шууд харж чадахгүй үед;

b) далдлагдсан (EMBD) - хэрэв үүлэн давхаргуудын дунд, шууд таньж чадахгүй үед;

c) тусгаарлагдсан (ISOL) - хэрэв хамгийн ихдээ тухайн бүс нутгийн 50%-иас бага нутаг дэвсгэрийг хамран нөлөөлж буй, эсхүл нөлөөлнө гэж урьдчилан мэдээлж буй салангид хэсгүүдээс бүрдсэн үед (тодорхой цагт, эсхүл хүчинтэй хугацааны туршид);

d) хэсэг хэсэг (OCNL) - хэрэв тухайн бүс нутгийн 50-75%-ийг хамран нөлөөлж буй, эсхүл нөлөөлнө гэж урьдчилан мэдээлж буй маш сайн тусгаарлагдсан хэсгүүдээс бүрдсэн үед (тодорхой цагт, эсхүл хүчинтэй хугацааны туршид).

4.2.2 **Зөвлөмж** – *Дуу цахилгаан олон дахин давтагдах, үргэлжилсэн (FRQ) хэрэв хамгийн ихдээ тухайн бүс нутгийн 75%-иас их нутаг дэвсгэрийг хамран нөлөөлж буй, эсхүл нөлөөлнө гэж урьдчилан мэдээлж буй хоорондоо багахан нутаг дэвсгэрээр тусгаарлагдсан, эсхүл тусгаарлагдаагүй дуу цахилгаан (тодорхой цагт, эсхүл хүчинтэй хугацааны туршид).*

4.2.3 **Зөвлөмж** – *Нөөлөг салхины бүс (SQL) нь бие даасан үүл хоорондын зай багатай, эсхүл огт зайгүй шугамын дагуу дуу цахилгаантай байгааг илтгэнэ.*

4.2.4 **Зөвлөмж** – *Мөндөр (GR)-ийг шаардлагатай тохиолдолд дуу цахилгааны нэмэлт тодорхойлолт байдлаар ашиглана.*

4.2.5 **Зөвлөмж** – *Дунд болон хүчтэй сэгсрэлтийг зөвхөн газар орчмын хүчтэй салхи, салхин хуйлраа, үүлэн дэх, эсхүл цэлмэг тэнгэр дэх сэгсрэлт (CAT)-тэй холбоотой нам өндөрт ажиглагдах сэгсрэлттэй хамааруулж мэдээлнэ. Сэгсрэлтийг босоо хөгжлийн үүлтэй холбоотойгоор ашиглахгүй.*

4.2.6 Сэгсрэлтийг дараах байдлаар авч үзнэ. Үүнд:

a) хүчтэй - EDR-ийн хамгийн их утга нь 0.45-тай тэнцүү, эсхүл түүнээс их үед;

b) дунд зэргийн хүчтэй - EDR-ийн хамгийн их утга нь 0.20-той тэнцүү, эсхүл түүнээс их, 0.45-аас бага үед.

4.2.7 **Зөвлөмж** – *Хүчтэй болон дунд хүчтэй мөстөлтөд босоо хөгжлийн үүлний гаднах мөстөлтийг хамааруулан мэдээлнэ. Зайрмагтсан бороо (FZRA)-ны улмаас хүчтэй мөстөлт үүсгэж буй нөхцөлтэй хамааруулж мэдээлнэ.*

ЗАСГИЙН ГАЗАР, ОРОН НУТГИЙН ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ЭРХ ЗҮЙН ГАЗАР
Чанцал
(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
Дарын 26 А/17

4.2.8 **Зөвлөмж** – *Уулын долгион (MTW)-ыг дараах байдлаар авч үзнэ. Үүнд:*

a) хүчтэй - агаарын урууда урсгалын хурд 3м/с (600ft/min), эсхүл түүнээс их үед хүчтэй сэгсрэлт ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдана гэж урьдчилсан мэдээлж буй үед;

b) дунд зэргийн хүчтэй - агаарын урууда урсгалын хурд 1.75-3м/с (350-600ft/min) үед дунд хүчтэй сэгсрэлт ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдана гэж урьдчилан мэдээлж буй үед.

4.2.9 **Зөвлөмж** – *Элсэн болон шороон шуургыг дараах байдлаар авч үзнэ. Үүнд:*

a) хүчтэй - АБХ 200м болон түүнээс бага мөн тэнгэр бүрхсэн үед;

b) дунд зэргийн хүчтэй - АБХ нь:

1) 200м-ээс бага, тэнгэр бүрхээгүй; эсхүл

2) 200м-ээс 600м-ийн хооронд.

5. АЭРОДРОМЫН СЭРЭМЖЛҮҮЛЭГТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO AERODROME WARNINGS)

5.1 Аэродромын сэрэмжлүүлгийн формат болон дамжуулалт (Format and dissemination of aerodrome warnings)

5.1.1 Аэродромын сэрэмжлүүлгийг аэродромын үйлчилгээ болон агаарын тээвэрлэгчдийн шаардлагад нийцүүлэн Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 6-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х6-2–д тусгасан загварын дагуу дамжуулна.

5.1.2 Тухайн аэродромд зориулж гаргасан аэродромын сэрэмжлүүлгийн дарааллын дугаарыг тухайн өдрийн 0001UTC-аас эхлэн Хүснэгт Х6-2-д үзүүлсэн загварын дагуу дугаарлана.

5.1.3 **Зөвлөмж** – *Аэродромын сэрэмжлүүлгийг дараах нэг, эсхүл хэд хэдэн цаг агаарын үзэгдлүүд ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдах нөхцөл бүрдсэн үед Хүснэгт Х6-2-д үзүүлсэн загварын дагуу мэдээлнэ. Үүнд:*

- тропикийн циклон *(аэродром дээрх газар орчмын 10 минутын дундаж салхины хурд 17м/с (34kt) хүрэхээр бол, эсхүл түүнээс их үед);*
- дуу цахилгаан;
- цан
- элсэн шуурга

- шороон шуурга
- ихсэж буй элс болон шороо
- газар орчмын хүчтэй салхи болон өрөвхийлөлт
- нөөлөг салхи
- хяруу
- галт уулын үнс
- цунами
- галт уулын үнсний хуримтлал
- химиийн хорт бодис
- тухайн газрын гэрээний дагуу бусад үзэгдлүүд.

ХУУЛБАР ҮНЭН
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ

Тайлбар. Үндэсний хэмжээнд нийтийн аюулгүй байдлыг хамгаалах зорилгоор "эрсдэлтэй' бүлгийн аэродром бол Цунами болсон, эсхүл ажиглагдахаар бол аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээг өгөх шаардлагагүй.

5.1.4 **Зөвлөмж** – *Хүснэгт Х6-2-д заасан товчлолуудаас гадна нэмэлт бичвэр хэрэглэх тохиолдолд хэмжээ нь аль болох бага байх хэрэгтэй. Нэмэлт бичвэрийг ICAO-аас баталсан товчлол ба тоон утгуудыг ашиглан бэлтгэнэ. Хэрэв ICAO-аас баталсан товчлолд байхгүй бол англи хэлээр энгийн бичвэр хэлбэрээр бэлтгэнэ.*

5.2 Аэродромын сэрэмжлүүлгийн тоон шалгуур (Quantitative criteria for aerodrome warnings)

Зөвлөмж - *Аэродромын сэрэмжлүүлгийн шалгуур (хамгийн их салхины хурд, эсхүл цасны хэмжээ)-ыг нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон хэрэглэгчид хооронд зөвшилцсөний дагуу тогтооно.*

6. САЛХИНЫ ШИЛЖЛЭГИЙН СЭРЭМЖЛҮҮЛЭГТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO WIND SHEAR WARNINGS)

6.1 Салхины шилжлэгийн илрүүлэлт (Detection of wind shear)

Зөвлөмж – *Салхины шилжлэг ажиглагдаж байгааг дараах мэдээллүүдээс олж авна.* Үүнд:

a) *салхины шилжлэгийг зайнаас хэмжих газарт суурилсан төхөөрөмж, тухайлбал: Допплерын радар;*

b) *Бүлэг 5-ын дагуу нислэгийн ойртолт, өндөр авалтын үед агаарын хөлгөөс хийх ажиглалтууд;*

c) *бусад цаг уурын мэдээлэл тухайлбал: аэродром орчимд цамхаг дээр, өндөр гадарга дээр байрлуулсан мэдрүүрүүд.*

Тайлбар. Салхины шилжлэг үүсэх нөхцөлүүд нь доорх үзэгдлүүдтэй холбоотой. Үүнд:

- дуу цахилгаан, microburst, юүлүүр хэлбэрийн үүл *(Торнадо, эсхүл усан догшин хуй)* болон фронтын өрөвхийлөлтүүд
- фронтын гадаргуу
- тухайн газрын газар зүйн онцлогоос шалтгаалсан газар орчмын хүчтэй салхи
- далай эргийн салхины фронт
- уулын долгион *(тухайн нутаг дэвсгэр дэх нам өндрийн салхины хуйлраануудыг оруулаад)*
- нам өндөр дэх температурын инверс

6.2 Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэгийн дамжуулалт болон формат (Format and dissemination of wind shear warnings)

Тайлбар. Салхины шилжлэгийн мэдээлэл Хавсралт 3, Хүснэгт Х3-1 болон Х3-2-д заасны дагуу нэмэлтээр тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээнд, METAR SPECI-д багтана.

6.2.1 Нисэх баг, агаарын тээврийн байгууллагууд, НХҮ-ний нэгжүүдэд салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг нэн даруй зөвлөмж өгнө.

6.2.2 Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг мэдээний агуулга, элементүүдийн дарааллыг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 6-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х6-3-д тусгасан загварын дагуу мэдээлнэ.

ЗӨВЛӨГӨӨ
ЗАХИРГААНЫ ЯАМ
ЗӨВЛӨЛТИЙН ЯАМ
ЗӨВЛӨЛДӨГӨӨ 607
"ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч.....
(албан тушаалын нэр)
Ганцэ.....
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26.01. дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛЬ
Сайд Т...
дарга... 26 А/17

6.2.3 **Зөвлөмж** – *Агаарын хөлгөөс өгсөн мэдээг ашиглан салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг гаргаж буй, эсхүл өмнөх гаргасан сэрэмжлүүлгийг бататгаж буй тохиолдолд тухайн агаарын хөлгийн мэдээг өөрчлөлт оруулахгүйгээр хэрэглэгч дамжуулна.*

Тайлбар 1. Агаарын хөлөг хөөрөхөд мөн агаарын хөлөг газардахад 2 өөр салхины шилжэг ийн сэрэмжлүүлэг байж болно.

Тайлбар 2. Салхины шилжлэгийн эрчимшлийг мэдээлэх техникийн үзүүлэлтүүд боловсруулагдаж байна. Нисгэгчид салхины шилжлэгийг мэдээлэхдээ түүний эрчимшлийг субьектив байдалд тулгуурлан "дунд","хүчтэй", эсхүл "маш хүчтэй" гэсэн үзүүлэлтүүдийг ашиглаж болно.

Хүснэгт X6-1A. SIGMET, AIRMET мэдээний загвар

Түлхүүр: M - Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
C – шаардлагатай үед оруулах;
= - Давхар мөр нь түүний дараах текстийг дараагийн мөрөнд байрлуулах ёстойг заана.

Тайлбар 1. Хүснэгт X6-4-д SIGMET, AIRMET мэдээнд орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг тусгасан болно.

Тайлбар 2. 1.1.5 болон 2.1.5-д заасны дагуу дуу цахилгаан, борооны бөөн үүл, эсхүл тропикийн циклонтой холбоотой хүчтэй, эсхүл дунд зэргийн хүчтэй мөстөлт, сэгсрэлтийг (SEV ICE, MOD ICE, SEV TURB, MOD TURB) оруулахгүй болно.

Элемент	Агуулга	SIGMET загвар	AIRMET загвар	SIGMET мэдээний жишээ	AIRMET мэдээний жишээ
FIR/CTA -ийн байршил заагч (M)[1]	SIGMET/AIRMET-ийг зориулан гаргаж буй FIR/CTA-ийг хариуцаж буй НХҮ-ний нэгжийн ICAO-ийн байршил заагч	Nnnn		YUCC[2] YUDD[2]	
Тодорхойлогч (M)	Мэдээний төрөл болон дарааллын дугаар[3]	SIGMET [n][n]n	AIRMET [n][n]n	SIGMET 1 SIGMET 01 SIGMET A01	AIRMET 9 AIRMET 19 AIRMET B19
Хүчинтэй хугацаа (M)	Мэдээний хүчинтэй байх өдөр, цаг UTC-аар	VALID nnnnnn/nnnnnn		VALID 010000/010400 VALID 221215/221600 VALID 101520/101800 VALID 251600/252200 VALID 152000/160000 VALID 192300/200300	
WMO-ийн байршил заагч (M)	Тусгаарлах зураастай мэдээг гаргаж буй MWO-ийн байршил заагч	nnnn-		YUDO[-2] YUSO[-2]	
FIR/CTA-ийн нэр (M)	SIGMET/AIRMET мэдээг зориулан гаргаж буй FIR/CTA[4]–ийн нэр болон байршил заагч	nnnn nnnnnnnnnn FIR, эсхүл UIR, эсхүл FIR/UIR, эсхүл nnnn nnnnnnnnn CTA	nnnn nnnnnnnnnn FIR[/n]	YUCC AMSWELL FIR[2] YUDD SHANLON[2] FIR/UIR[2] UIR FIR/UIR YUDD SHANLON CTA[2]	YUCC AMSWELL FIR/2[2] YUDD SHANLON FIR[2]
Хэрэв SIGMET, эсхүл AIRMET мэдээ цуцлагдсан тохиолдолд загварын төгсгөлийг харна уу.					

ЗӨВШӨӨРӨВ УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
607
ТЭМДЭГ ҮНЭН
Ар хиаа
(албан тушаалын нэр)
Цанцал
(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛЬ
Сайд Т
Дарын 26 А/17

Элемент	Агуулга	SIGMET загвар	AIRMET загвар	SIGMET мэдээний жишээ	AIRMET мэдээний жишээ
Статус заагч (C)[5]	Туршилт, эсхүл дасгалыг заагч	TEST, эсхүл EXER	TEST ,эсхүл EXER	TEST EXER	TEST EXER
Цаг агаарын үзэгдэл (M)[6]	SIGMET/AIRMET гаргах шалтгаан болсон үзэгдлийн тодорхойлолт	OBSC[7] TS[GR[8]] EMBD[9] TS[GR[8]] FRQ[10] TS[GR[8]] SQL11 TS[GR[8]] TC nnnnnnnnnn PSN Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] CB, эсхүл TC NN[12] PSN Nnn[nn], эсхүл Snn[nn], Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn], CB SEV TURB[13] SEV ICE[14] SEV ICE (FZRA)[14] SEV MTW[15] HVY DS HVY SS [VA ERUPTION] [MT nnnnnnnnnn] [PSN Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Ennn[nn], эсхүл Wnnn[nn]] VA CLD RDOACT CLD	SFC WIND nnn/nn[n]MPS, (эсхүл SFC WIND nnn/nn[n]KT) SFC VIS [n][n]nnM (nn)[16] ISOL[17] TS[GR[8]] OCNL[18] TS[GR[8]] MT OBSC BKN CLD nnn/[ABV][n]nnnM, (эсхүл BKN CLD [n]nnn/[ABV][n]nnnnFT), эсхүл BKN CLD SFC/[ABV][n]nnnM, (эсхүл BKN CLD SFC/[ABV][n]nnnnFT) OVC CLD nnn/[ABV][n]nnnM, (эсхүл OVC CLD [n]nnn/[ABV][n]nnnnFT), эсхүл OVC CLD SFC/[ABV][n]nnnM, (эсхүл OVC CLD SFC/[ABV][n]nnnnFT) ISOL[17] CB[19] OCNL[18] CB[19] FRQ[10] CB[19] ISOL[17] TCU[19] OCNL[18] TCU[19] FRQ[10] TCU[19] MOD TURB[13] MOD ICE[14] MOD MTW[15]	OBSC TS OBSC TSGR EMBD TS EMBD TSGR FRQ TS FRQ TSGR SQL TS SQL TSGR TC GLORIA PSN N10 W060 CB TC NN PSN S2030 E06030 CB SEV TURB SEV ICE SEV ICE (FZRA) SEV MTW HVY DS HVY SS VA ERUPTION MT ASHVAL[2] PSN S15 E073 VA CLD RDOACT CLD	SFC WIND 040/40MPS SFC WIND 310/20KT SFC VIS 1500M (BR) ISOL TS ISOL TSGR OCNL TS OCNL TSGR MT OBSC BKN CLD 120/900M BKN CLD 400/3000FT BKN CLD 1000/5000FT BKN CLD SFC/3000M BKN CLD SFC/ABV10000FT OVC CLD 270/ABV3000M OVC CLD 900/ABV10000FT OVC CLD1000/5000FT OVC CLD SFC/3000M OVC CLD SFC/ABV10000FT ISOL CB OCNL CB FRQ CB ISOL TCU OCNL TCU FRQ TCU MOD TURB MOD ICE MOD MTW
Ажиглагдсан, эсхүл урьдчилан мэдээлж буй үзэгдэл (M)[20,21]	Үзэгдэл ажиглагдсан ба цаашид үргэлжилнэ гэж таамаглаж байгаа, эсхүл урьдчилан мэдээлж буйг илтгэнэ.	OBS [AT nnnnZ], эсхүл FCST [AT nnnnZ]		OBS OBS AT 1210Z FCST FCST AT 1815Z	

ЗӨВ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Хэлтэлийн дугаар 607
КУУЛБАР ҮНЭН
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
дарын 26 А/17

Элемент	Агуулга	SIGMET загвар	AIRMET загвар	SIGMET мэдээний жишээ	AIRMET мэдээний жишээ
Байршил (C)[20, 21, 33]	Байршил (Өргөрөг уртраг (градус, минутаар)	Nnn[nn] Wnnn[nn] эсхүл Nnn[nn] Ennn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Snn[nn] Ennn[nn], эсхүл N OF Nnn[nn], эсхүл S OF Nnn[nn], эсхүл N OF Snn[nn], эсхүл S OF Snn[nn] [AND] W OF Wnnn[nn], эсхүл E OF Wnnn[nn] эсхүл W OF Ennn[nn], эсхүл E OF Ennn[nn], Эсхүл N OF Nnn[nn], эсхүл N OF Snn[nn] AND S OF Nnn[nn], эсхүл S OF Snn[nn] Эсхүл W OF Wnnn[nn], эсхүл W OF Ennn[nn] AND E OF Wnnn[nn], эсхүл E OF Ennn[nn], Эсхүл N OF LINE[22] , эсхүл NE OF LINE[22] эсхүл E OF LINE[22] , эсхүл SE OF LINE[22] эсхүл S OF LINE[22] , эсхүл SW OF LINE[22] эсхүл W OF LINE[22] , эсхүл NW OF LINE[22] Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]] [AND N OF LINE[22] , эсхүл NE OF LINE[22] , эсхүл E OF LINE[22] , эсхүл SE OF LINE[22] , эсхүл S OF LINE[22] эсхүл SW OF LINE[22] , эсхүл W OF LINE[22] эсхүл NW OF LINE[22] Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn] эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] [– Nnn[nn] эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]]] эсхүл WI22, [23] Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – [Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn] or Snn[nn] Wnnn[nn] or Ennn[nn]], Эсхүл APRX nnKM WID LINE22 BTN (эсхүл nnNM WID LINE[22] BTN) Nnn[nn], эсхүл Snn[1nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]], эсхүл ENTIRE UIR эсхүл ENTIRE FIR, эсхүл ENTIRE FIR/UIR, эсхүл ENTIRE CTA, эсхүл [24] WI nnnKM, (эсхүл nnnNM) OF TC CENTRE, эсхүл [25] WI nnKM, (эсхүл nnNM) OF Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]		N2020 W07005 N48 E010 S60 W160 S0530 E16530 N OF N50 S OF N5430 N OF S10 S OF S4530 W OF W155 E OF W45 W OF E15540 E OF E09015 N OF N1515 AND W OF E13530 S OF N45 AND N OF N40 N OF LINE S2520 W11510 – S2520 W12010 SW OF LINE N50 W005 – N60 W020 SW OF LINE N50 W020 – N45 E010 AND NE OF LINE N45 W020 – N40 E010 WI N6030 E02550 – N6055 E02500 – N6050 E02630 – N6030 E02550 APRX 50KM WID LINE BTN N64 W017 – N60 W010 – N57 E010 ENTIRE FIR ENTIRE UIR ENTIRE FIR/UIR ENTIRE CTA WI 400KM OF TC CENTRE WI 250NM OF TC CENTRE WI 30KM OF N6030 E02550	

ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯА
ЭХ ХУВ
Сайд
дарын 26 А/17

Элемент	Агуулга	SIGMET загвар	AIRMET загвар	SIGMET мэдээний жишээ	AIRMET мэдээний жишээ
Түвшин (C)[20, 21]	Нислэгийн түвшин, эсхүл өндөр	[SFC/]FLnnn, эсхүл [SFC/]nnnnM, (эсхүл [SFC/][n]nnnnFT), эсхүл FLnnn/nnn, эсхүл TOP FLnnn, эсхүл [TOP] ABV FLnnn, (эсхүл [TOP] ABV [n]nnnnFT) [nnnn/]nnnnM, (эсхүл [[n]nnnn/][n]nnnnFT), эсхүл [nnnnM/]FLnnn, (эсхүл [[n]nnnnFT/]FLnnn), эсхүл [24] TOP [ABV эсхүл BLW] FLnnn		FL180 SFC/FL070 SFC/3000M SFC/10000FT FL050/080 TOP FL390 ABV FL250 TOP ABV FL100 ABV 7000FT TOP ABV 9000FT TOP ABV 10000FT 3000M 2000/3000M 8000FT 6000/12000FT 2000M/FL150 10000FT/FL250 TOP FL500 TOP ABV FL500 TOP BLW FL450	
Шилжилт, эсхүл таамаглаж буй шилжилт (C)[20, 26, 34]	16 зүг, зовхисоор илэрхийлсэн шилжилт, эсхүл таамаглаж буй шилжилт (чиглэл болон хурд) эсхүл шилжилтгүй	MOV N [nnKMH], эсхүл MOV NNE [nnKMH] эсхүл MOV NE [nnKMH], эсхүл MOV ENE [nnKMH] эсхүл MOV E [nnKMH], эсхүл MOV ESE [nnKMH] эсхүл MOV SE [nnKMH], эсхүл MOV SSE [nnKMH] эсхүл MOV S [nnKMH], эсхүл MOV SSW [nnKMH] эсхүл MOV SW [nnKMH], эсхүл MOV WSW [nnKMH] эсхүл MOV W [nnKMH], эсхүл MOV WNW [nnKMH] эсхүл MOV NW [nnKMH], эсхүл MOV NNW [nnKMH] (эсхүл MOV N [nnKT], эсхүл MOV NNE [nnKT], эсхүл MOV NE [nnKT], эсхүл MOV ENE [nnKT] ,эсхүл MOV E [nnKT], эсхүл MOV ESE [nnKT], эсхүл MOV SE [nnKT], эсхүл MOV SSE [nnKT] ,эсхүл MOV S [nnKT], эсхүл MOV SSW [nnKT], эсхүл MOV SW [nnKT], эсхүл MOV WSW [nnKT,] эсхүл MOV W [nnKT], эсхүл MOV WNW [nnKT] ,эсхүл MOV NW [nnKT], эсхүл MOV NNW [nnKT]) эсхүл STNR		MOV SE MOV NNW MOV E 40KMH MOV E 20KT MOV WSW 20KT STNR	
Эрчимшлийн өөрчлөлт (C)[20]	Таамаглаж буй эрч хүчний өөрчлөлт	INTSF, эсхүл WKN, эсхүл NC		INTSF WKN NC	
Урьдчилан мэдээлэх цаг (C)[20, 21, 26]	Үзэгдлийг урьдчилан мэдээлсэн цагийг тодорхойлогч	FCST AT nnnnZ	-	FCST AT 2200Z	-
Тропикийн циклоны байршлыг урьдчилан мэдээлэх (C)[24]	SIGMET мэдээний хүчинтэй байх хугацааны төгсгөлд тропикийн циклоны төвийн байршлыг урьдчилсан мэдээлэх	TC CENTRE PSN Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn], эсхүл[31] TC CENTRE PSN Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] CB	-	TC CENTRE PSN N1030 E16015 TC CENTRE PSN N1015 E15030 CB	-

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ЗАМ
Бүртгэлийн дугаар 627
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
Дарсан 26 А/17

Элемент	Агуулга	SIGMET загвар	AIRMET загвар	SIGMET мэдээний жишээ	AIRMET мэдээний жишээ
Байршлыг урьдчилан мэдээлэх (C)[20, 21, 26, 27, 33]	SIGMET[32] мэдээний хүчинтэй хугацааны төгсгөлд үзэгдлийн байршлыг урьдчилсан мэдээлэх	[AND N OF LINE[22] , эсхүл NE OF LINE[22] , эсхүл E OF LINE[22] , эсхүл SE OF LINE[22] , эсхүл S OF LINE[22] , эсхүл SW OF LINE[22] , эсхүл W OF LINE[22] , эсхүл NW OF LINE[22] Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]]], эсхүл WI[22],[23] Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn] ,эсхүл Ennn[nn], эсхүл APRX nnKM WID LINE[22] BTN (nnNM WID LINE[22] BTN) Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn] – Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn] ,эсхүл Ennn[nn] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]] [– Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn]], эсхүл ENTIRE FIR, эсхүл ENTIRE UIR, эсхүл ENTIRE, FIR/UIR, эсхүл ENTIRE CTA, эсхүл [28] NO VA EXP, эсхүл [25] WI nnKM, (эсхүл nnNM) OF Nnn[nn], эсхүл Snn[nn] Wnnn[nn], эсхүл Ennn[nn], эсхүл [24] WI nnnKM (nnnNM) OF TC CENTRE	-	N30 W170 N OF N30 S OF S50 AND W OF E170 S OF N46 AND N OF N39 NE OF LINE N35 W020 – N45 W040 SW OF LINE N48 W020 – N43 E010 AND NE OF LINE N43 W020 – N38 E010 WI N20 W090 – N05 W090 – N10 W100 – N20 W100 – N20 W090 APRX 50KM WID LINE BTN N64 W017 – N57 W005 – N55 E010 – N55 E030 ENTIRE FIR ENTIRE UIR ENTIRE FIR/UIR ENTIRE CTA NO VA EXP WI 30KM OF N6030 E02550 WI 150NM OF TC CENTRE	-

Элемент	Агуулга	SIGMET загвар	AIRMET загвар	SIGMET мэдээний жишээ	AIRMET мэдээний жишээ
Элементүүдийн давтагдал (C)[29]	Галт уулын үнсэн үүл, эсхүл тропикийн циклоны SIGMET мэдээнд агуулагдах	[AND][29]	-	AND	-

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВИ
Саид Төрийн ... дарын: 26 А/17
Архивч
Батуул
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

	элементүүдийн давтагдал				
ЭСХҮЛ					
SIGMET/AIRMET -ийн цуцлалт (C)[30]	SIGMET/AIRMET-ийг цуцалсныг тодорхойлох	CNL SIGMET [n][n]n nnnnnn/nnnnnn, эсхүл[28] CNL SIGMET [n][n]n nnnn/nnnnnn VA MOV TO nnnn FIR	CNL AIRMET [n][n]n nnnnnn/nnnnnn	CNL SIGMET 2 101200/101600 CNL SIGMET A13 51030/251430 VA MOV TO YUDO FIR[2]	CNL AIRMET 05 151520/151800

Тайлбар.

1. *4.1-ийг үзнэ үү.*
2. *Зохиомол байршил.*
3. *1.1.3 болон 2.1.2-т заасны дагуу.*
4. *2.1.3-ыг үзнэ үү.*
5. *Туршилт, эсхүл дасгал хийж байна гэсэн мэдээг гаргахад л хэрэглэнэ. "TEST" гэсэн үг, эсхүл "EXER" гэсэн товчлол орсон тохиолдолд тус мэдээ нь үйл ажиллагаанд ашиглах ёсгүй мэдээллийг агуулж болно. Эсхүл "TEST" гэсэн үгийн дараа шууд дуусгана.*
6. *1.1.4 болон 2.1.4-т заасны дагуу.*
7. *4.2.1 a)-д заасны дагуу.*
8. *4.2.4-т заасны дагуу.*
9. *4.2.1 b)-д заасны дагуу.*
10. *4.2.2-т заасны дагуу.*
11. *4.2.3-т заасны дагуу.*
12. *Нэр нь тодорхойгүй тропикийн циклонд ашиглана.*
13. *4.2.5 болон 4.2.6-д заасны дагуу.*
14. *4.2.7-д заасны дагуу.*
15. *4.2.8-д заасны дагуу.*
16. *2.1.4-т заасны дагуу.*
17. *4.2.1 c)-д заасны дагуу.*
18. *4.2.1 d)-д заасны дагуу.*
19. *AIRMET мэдээнд цамхаг хэлбэрийн бөөн - TCU, борооны бөөн - Cb үүлийг 2.1.4-т заасны дагуу ашиглана.*
20. *Галт уулын үнсэн үүл нь FIR доторх нэгээс олон газрыг хамарсан тохиолдолд шаардлагатай бол эдгээр элементүүдийг давтаж болно. Байршил бүр, эсхүл урьдчилсан мэдээний байршил бүрийн өмнө ажиглагдсан, эсхүл урьдчилан мэдээлэгдсэн цаг байх ёстой*
21. *Тропикийн циклонтой холбоотой борооны бөөн үүлний хувьд FIR доторх нэгээс илүү газрыг хамарсан тохиолдолд эдгээр элементүүдийг шаардлагатай бол давтаж болно.Байршил бүр, эсхүл урьдчилсан мэдээний байршил бүрийн өмнө ажиглагдсан, урьдчилан мэдээлэгдсэн цаг байх ёстой.*
22. *Тэгш өнцөгт хэлбэрийн (Mercator projection) газрын зурагт хоёр цэгийг хооронд нь холбож зурсан шулуун шугам, эсхүл хоёр цэгийг хооронд нь холбож уртрагийн шугамуудтай тодорхой өнцгөөр огтолцуулж татсан шулуун шугам.*
23. *Координатын тоог хамгийн бага хэмжээнд байлгах бөгөөд долоогоос хэтрэхгүй байх ёстой.*
24. *Зөвхөн тропикийн циклонуудад зориулсан SIGMET мэдээнд зориулагдсан.*
25. *Зөвхөн цацраг идэвхт үүлэнд зориулсан SIGMET мэдээнд зориулагдсан. Үндсэн байршлаас 30 км, (эсхүл 16 далайн миль) хүртэлх радиусыг ашиглана. Газрын гадаргаас (SFC) FIR/дээд нислэгийн мэдээллийн бүс (FIR/UIR), эсхүл хяналтын дээд хязгаар хүртэлх босоо тархалтыг ашиглана.*
26. *Зөвхөн цацраг идэвхт үүлэнд зориулсан SIGMET мэдээнд зориулагдсан. Эх үүсвэрээс 30 км, (эсхүл 16 далайн миль) хүртэлх радиус ба газрын гадаргын (SFC) FIR-ийн дээд хязгаар/нислэгийн мэдээллийн дээд бүс (FIR/UIR), эсхүл удирдлагын бүс (CTA) хүртэлх босоо тархалтыг хэрэглэж байна.*
27. *Урьдчилан мэдээлэгдсэн хугацаанд үзэгдлийн түвшин тогтмол хэвээр байна.*
28. *Зөвхөн галт уулын үнсний тухай SIGMET-д.*
29. *Холбогдох FIR-д нэгэн зэрэг нөлөөлж буй тропикийн циклонтой холбоотой нэгээс олон галт уулын үнсэн үүл, эсхүл борооны бөөн үүлэнд ашиглана.*
30. *Мэдээний төгсгөл (SIGMET/AIRMET мэдээг цуцалж байвал).*
31. *Борооны бөөн үүлний байршлыг урьдчилсан мэдээлснийг оруулсан тохиолдолд CB гэсэн нэр томьёог ашиглана.*

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(албан тушаалын нэр)
Сайд
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2020 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
дарын 26 А/17

32. *Тропикийн циклонтой холбоотой борооны бөөн (CB) үүлний байршлыг урьдчилан мэдээлсэн нь SIGMET мэдээний хүчинтэй хугацааны төгсгөлд биш, харин тропикийн циклоны төвийн байршлын урьдчилан мэдээлсэн цагтай холбоотой.*
33. *Цацраг идэвхт үүлэнд зориулсан SIGMET мэдээний хувьд "байршил" болон "урьдчилан мэдээлсэн байршил"-ын элементүүдийн хувьд зөвхөн (WI) доторх мэдээллийг ашиглана.*
34. *Цацраг идэвхт үүлэнд зориулсан SIGMET мэдээний хувьд "шилжилт, эсхүл таамаглаж буй шилжилт"-ийн элементийн хувьд зөвхөн шилжилтгүй (STNR)-ийг ашиглана.*

Хүснэгт Х6-1В. Агаарын хөлгийн тусгай мэдээний загвар (uplink)

Түлхүүр: М - Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
С – шаардлагатай үед оруулах;
= - Давхар мөр нь түүний дараах текстийг дараагийн мөрөнд байрлуулах ёстойг заана.

Тайлбар. Хүснэгт Х6-4-д агаарын хөлгийн тусгай мэдээнд орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг тусгасан болно.

Элемент	Утга	Загвар[1, 2]	Жишээ
Тодорхойлогч (М)	Мэдээний тодорхойлогч	ARS	ARS
Агаарын хөлгийг тодорхойлогч (М)	Агаарын хөлгийн радио холбооны утасны дуудлагын тэмдэглэгээ	nnnnnn	VA812[3]
Ажиглагдсан үзэгдэл (М)	Агаарын хөлгийн тусгай мэдээнд4 ажиглагдсан үзэгдлийг тодорхойлох	TS TSGR SEV TURB SEV ICE SEV MTW HVY DS HVY SS VA CLD VA [MT nnnnnnnnnn] MOD TURB MOD ICE	TS TSGR SEV TURB SEV ICE SEV MTW HVY DS HVY SS VA CLD VA VA MT ASHVAL[5] MOD TURB MOD ICE
Ажиглагдсан цаг (М)	Ажиглагдсан үзэгдлийн ажигласан цаг	OBS AT nnnnZ	OBS AT 1210Z
Ажиглагдсан байршил (С)	Ажиглагдсан үзэгдлийн байршил, уртраг болон өргөрөг (градус, минутаар)	NnnnnWnnnnn, эсхүл NnnnnEnnnnn, эсхүл SnnnnWnnnnn, эсхүл SnnnnEnnnnn	N2020W07005 S4812E01036
Ажиглагдсан түвшин (С)	Ажиглагдсан үзэгдлийн нислэгийн түвшин, эсхүл өндөр	FLnnn, эсхүл FLnnn/nnn, эсхүл nnnnM, (эсхүл [n]nnnnFT)	FL390 FL180/210 3000M 12000FT

Тайлбар.

1. *3.2-д заасны дагуу бусад агаарын хөлгүүдтэй салхи, температурыг холбоно.*
2. *3.1-ыг үзнэ үү.*
3. *Зохиомол дуудлагын тэмдэглэгээ.*
4. *Галт уулын үнсэн үүлний тухай агаарын хөлгийн тусгай мэдээний хувьд галт уулын босоо хэмжээ (хэрэв ажиглагдсан бол) болон галт уулын нэрийг (хэрэв мэдэгдэж байгаа бол) ашиглаж болно.*
5. *Зохиомол байршил.*

Хүснэгт Х6-2. Аэродромын сэрэмжлүүлгийн загвар

Түлхүүр: М – Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
С – шаардлагатай үед оруулах;

Тайлбар 1. Хүснэгт Х6-4-д аэродромын сэрэмжлүүлэгт орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг тусгасан болно.

Тайлбар 2. Товчлолын тайлбарыг Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations болон Codes (PANS-ABC (Doc 8400))-д үзүүлсэн болно.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(гарын үсэг)(тарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭЖ ХУУЛЬ
Сайд Төрийн
Дарын 26 оны 01/17

Элемент	Агуулга	Загвар	Жишээ
Аэродромын байршил заагч (М)	Аэродромын байршил заагч	nnnn	YUCC[1]
Мэдээний төрлийг тодорхойлогч (М)	Мэдээний төрөл болон дарааллын дугаар	AD WRNG [n]n	AD WRNG 2
Хүчинтэй хугацаа (М)	Мэдээний хүчинтэй өдөр, хугацаа UTC-аар (М)	VALID nnnnnn/nnnnnn	VALID 211230/211530
Хэрэв аэродромын сэрэмжлүүлэг цуцлагдсан тохиолдолд загварын төгсгөлийг харна уу.			
Үзэгдэл (М)[2]	Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээг гаргах шаардлагатай үзэгдэл	TC[3] nnnnnnnnnn, эсхүл [HVY] TS, эсхүл GR, эсхүл [HVY] SN [nnCM][3] , эсхүл [HVY] FZRA, эсхүл [HVY] FZDZ, эсхүл RIME[4] , эсхүл [HVY] SS, эсхүл [HVY] DS, эсхүл SA, эсхүл DU, эсхүл SFC WSPD nn[n]MPS MAX nn[n] (SFC WSPD nn[n]KT MAX nn[n]), эсхүл SFC WIND nnn/nn[n]MPS MAX nn[n] (SFC WIND nnn/nn[n]KT MAX nn[n]), эсхүл SQ or FROST, эсхүл TSUNAMI, эсхүл VA[DEPO] ,эсхүл TOX CHEM, эсхүл 32 хүртэл үсэгтэй бичвэр[5]	TC ANDREW HVY SN 25CM SFC WSPD 20MPS MAX 30 VA TSUNAMI
Ажиглагдсан эсхүл урьдчилан мэдээлж буй үзэгдэл (М)	Үзэгдэл ажиглагдсан ба цаашид үргэлжилнэ гэж таамаглаж байгаа, эсхүл урьдчилан мэдээлж буйг илтгэнэ.	OBS [AT nnnnZ], *эсхүл* FCST	OBS AT 1200Z OBS
Эрчимшлийн өөрчлөлт (С)	Эрчимшлийн өөрчлөлтийг таамаглах	INTSF, *эсхүл* WKN, *эсхүл* NC	WKN
Эсхүл			
Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээг цуцлах	Аэродромын сэрэмжлүүлгийн цуцлалтыг тодорхойлох	CNL AD WRNG [n]n nnnnnn/ nnnnnn	CNL AD WRNG 2 211230/211530[6]

Тайлбар.

1. *Зохиомол байршил*
2. *5.1.3-т заасны дагуу нэг үзэгдэл, эсхүл тэдгээрийн хослол.*
3. *5.1.3-т заасны дагуу.*
4. *5.1.3-д заасны дагуу хяруу, эсхүл цан.*
5. *5.1.4-т заасны дагуу.*
6. *Мэдээний төгсгөл (аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээг цуцалсан бол).*

Хүснэгт Х6-3. Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийн загвар

Түлхүүр: М – Заавал оруулах, мэдээ бүрийн нэг хэсэг;
С – шаардлагатай үед оруулах;

Тайлбар 1. Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 6-д заасны дагуу гаргах бөгөөд Хүснэгт Х6-4-д салхины сэрэмжлүүлэгт орох тоон элементүүдийн хамрах хүрээ болон нарийвчлалыг тусгасан болно.

Тайлбар 2. Товчлолын тайлбарыг Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations болон Codes (PANS-ABC (Doc 8400))-д үзүүлсэн болно.

Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВ!
Дэлгэм 26 А/17 Хуудас 147

Элемент	Агуулга	Загвар	Жишээ
Аэродромын байршил заагч (М)	Аэродромын байршил заагч	nnnn	YUCC[1]
Мэдээний төрлийг тодорхойлогч (М)	Мэдээний төрөл болон дарааллын дугаар	WS WRNG [n]n	WS WRNG 1
Мэдээг гаргаж буй хүчинтэй хугацаа (М)	Мэдээг гаргаж буй өдөр болон цаг UTC-аар (хэрэв боломжтой бол хүчинтэй хугацаа)	nnnnnn [VALID TL nnnnnn], *эсхүл* [VALID nnnnnn/nnnnnn]	211230 VALID TL 211330 221200 VALID 221215/221315
Хэрэв салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг цуцлагдсан тохиолдолд загварын төгсгөлийг харна уу.			
Цаг агаарын үзэгдэл (М)	Үзэгдлийн байршил болон үзэгдлийг тодорхойлох	[MOD], *эсхүл* [SEV] WS IN APCH, *эсхүл* [MOD], *эсхүл* [SEV] WS [APCH] RWYnnn, *эсхүл* [MOD], *эсхүл* [SEV] WS IN CLIMB-OUT, *эсхүл* [MOD], *эсхүл* [SEV] WS CLIMB-OUT RWYnnn, *эсхүл* MBST IN APCH, *эсхүл* MBST [APCH] RWYnnn, *эсхүл* MBST IN CLIMB-OUT, *эсхүл* MBST CLIMB-OUT RWYnnn	WS APCH RWY12 MOD WS RWY34 WS IN CLIMB-OUT MBST APCH RWY26 MBST IN CLIMB-OUT
Ажиглагдсан, эсхүл урьдчилан мэдээлж буй үзэгдэл (М)	Үзэгдэл ажиглагдсан ба цаашид үргэлжилнэ гэж таамаглаж байгаа, эсхүл урьдчилан мэдээлж буйг илтгэнэ	REP AT nnnn nnnnnnnn, *эсхүл* OBS [AT nnnn], *эсхүл* FCST	REP AT 1510 B747 OBS AT 1205 FCST
Үзэгдлийн тодорхой үзүүлэлт (С)[2]	Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг үүсгэх үзэгдлийг тодорхойлох	SFC WIND: nnn/nnMPS, (эсхүл nnn/nnKT) nnnM (nnnFT)-WIND: nnn/nnMPS, (эсхүл nnn/nnKT), эсхүл nnKMH, (эсхүл nnKT) LOSS nnKM, (эсхүл nnNM) FNA RWYnn, эсхүл nnKMH, (эсхүл nnKT) GAIN nnKM, (эсхүл nnNM) FNA RWYnn	SFC WIND: 320/5MPS 60M-WIND: 360/13MPS (SFC WIND: 320/10KT 200FT-WIND: 360/26KT) 60KMH LOSS 4KM FNA RWY13 (30KT LOSS 2NM FNA RWY13)
ЭСХҮЛ			
Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлгийг цуцлах[3]	Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг цуцлахыг тодорхойлох	CNL WS WRNG [n]n nnnnnn/nnnnnn	CNL WS WRNG 1 211230/211330[3]

Тайлбар.

1. *Зохиомол байршил.*
2. *6.2.3-т заасны дагуу нэмэлт заалтууд.*
3. *Мэдээний төгсгөл (хэрэв аэродромын сэрэмжлүүлэг цуцалж байвал).*

ОРОН НУТГИЙН ОНЦГОЙ АЮУЛТАЙ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Хуудас 148
Дар... 26 А/17

Хүснэгт X6-4. SIGMET/AIRMET, аэродромын болон салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг, тропикийн циклон, галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх мэдээнд орох тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Хавсралт 2 болон 6-д тусгагдсан элемент		Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
Оргилын өндөр:	M FT	000-8100 000-27000	1 1
Сэрэмжлүүлгийн дугаар	VA-д (index) TC-д (index)	000-2000 00-99	1 1
Газар орчмын хамгийн их салхи:	MPS KT	00-99 00-199	1 1
Төвийн даралт:	hPa	850-1050	1
Газар орчмын салхины хурд:	MPS KT	15-49 30-99	1 1
АБХ:	M M	0000-0750 0800-5000	50 100
Үүлшил: суурийн өндөр:	M FT	000-300 000-1000	30 100
Үүлшил: дээд хилийн өндөр:	M M FT FT	000-2970 3000-20000 000-9900 10000-60000	30 300 100 1000
Өргөрөг:	°(градус) '(минут)	00-90 00-60	1 1
Уртраг:	°(градус) '(минут)	000-180 00-60	1 1
Нислэгийн түвшин:		000-650	10
Шилжилт:	KMH KT	0-300 0-150	10 5
* Нэгжгүй хэмжигдэхүүн			

Жишээ X6-1. SIGMET, AIRMET мэдээ болон тэдгээрийн цуцлалт

SIGMET:
YUDD SIGMET 2 VALID 101200/101600 YUSO - YUDD SHANLON FIR/UIR OBSC TS FCST S OF N54 AND E OF W012 TOP FL390 MOV E 20KT WKN

SIGMET-ийн цуцлалт:
YUDD SIGMET 3 VALID 101345/101600 YUSO - YUDD SHANLON FIR/UIR CNL SIGMET 2 101200/101600

AIRMET:
YUDD AIRMET 1 VALID 151520/151800 YUSO - YUDD SHANLON FIR ISOL TS OBS N OF S50 TOP ABV FL100 STNR WKN

AIRMET-ийн цуцлалт:
YUDD AIRMET 2 VALID 151650/151800 YUSO - YUDD SHANLON FIR CNL AIRMET 1 151520/151800

Жишээ X6-2. Тропикийн циклоны SIGMET мэдээ

YUCC SIGMET 3 VALID 251600/252200 YUDO - YUCC AMSWELL FIR TC GLORIA PSN N2706 W07306 CB OBS AT 1600Z WI 250NM OF TC CENTRE TOP FL500 NC FCST AT 2200Z TC CENTRE PSN N2740 W07345

Утга:
0001 (UTC) цагаас тухайн сарын 25-ны өдрийн 1600 (UTC) цагаас 2200 (UTC) цаг хүртэл хүчинтэй Donlon/Олон улсын нисэх буудлын* цаг уурын ажиглалтын албанаас

(YUDO) AMSWELL* FIR-д (YUCC Amswell бүсийн хяналтын төвөөр тодорхойлсон) гаргасан гурав дахь SIGMET мэдээ: 10
*-Зохиомол байршил.

Жишээ Х6-3. Галт уулын үнсний тухай SIGMET мэдээ

YUDD SIGMET 2 VALID 211100/211700 YUSO - YUDD SHANLON FIR/UIR VA ERUPTION MT ASHVAL PSN S1500 E07348 VA CLD OBS AT 1100Z APRX 50KM WID LINE BTN S1500 E07348 – S1530 E07642 FL310/450 INTSF FCST AT 1700Z APRX 50KM WID LINE BTN S1506 E07500 – S1518 E08112 – S1712 E08330

Утга:
SHANLON/Олон улсын нисэх буудлын* цаг уурын ажиглалтын албанаас (YUSO) 0001 (UTC) цагаас тухайн сарын 21-ний өдрийн 1100 (UTC) цагаас 1700 (UTC) цаг хүртэл хүчинтэй, SHANLON* FIR-д (YUDD SHANLON ACC/дээд нислэгийн мэдээллийн бүсээр тодорхойлсон) хоёр дахь SIGMET мэдээ: 15°S, 73°E48´-ын зайд орших Ashval уулын* галт уулын дэлбэрэлт, галт уулын үнсэн үүл нь 15°S-аас 73°48´E, 15°30´S, 76°42´E-ын хооронд ойролцоогоор 50 км өргөнтэй шугамд 1100 (UTC) цагт ажиглагдсан. Нислэгийн түвшин 310-аас 450-ийн хооронд, 1700 (UTC) цагт эрчимжиж, галт уулын үнсэн үүл 15°6´S-аас 75°E, 15°18´S, 81°12´S-ын хооронд ойролцоогоор 50 км өргөнтэй шугамд 17°12´S, 83°30´E-д байрлана.
*-Зохиомол байршил.

Жишээ Х6-4. Цацраг идэвхт үүлний тухай SIGMET мэдээ

YUCC SIGMET 2 VALID 201200/201600 YUDO - YUCC AMSWELL FIR RDOACT CLD OBS AT 1155Z WI 30KM OF N6030 E02550 SFC/FL550 STNR

Утга:
0001 (UTC) цагаас хойш тухайн сарын 20-ны өдрийн 1200 (UTC) цагаас 1600 (UTC) хүртэл хүчинтэй, DONLON/Олон улсын нисэх буудлын* цаг уурын ажиглалтын албанаас (YUDO) AMSWELL* FIR-д (YUCC Amswell бүсийн хяналтын төвөөр тодорхойлсон) гаргасан хоёр дахь SIGMET мэдээ: цацраг идэвхт үүл 1155 (UTC) цагт 30 километрийн зайд 60°30´N, 25°50´E-ын зайд газрын гадаргаас нислэгийн түвшин 550-ын хооронд ажиглагдсан. Цацраг идэвхт үүл нь шилжилтгүй байна.
*-Зохиомол байршил.

Жишээ Х6-5. Хүчтэй сэгсрэлтийн тухай SIGMET мэдээ

YUCC SIGMET 5 VALID 221215/221600 YUDO - YUCC AMSWELL FIR SEV TURB OBS AT 1210Z N2020 W07005 FL250 INTSF FCST AT 1600Z S OF N2020 AND E OF W06950

Утга:
0001 (UTC) цагаас хойш тухайн сарын 22-ны өдрийн 1215 (UTC) цагаас 1600 (UTC) хүртэл хүчинтэй, DONLON/Олон улсын нисэх буудлын* цаг уурын ажиглалтын албанаас (YUDO) AMSWELL* FIR-д (YUCC Amswell бүсийн хяналтын төвөөр тодорхойлсон) гаргасан тав дахь SIGMET мэдээ: нислэгийн түвшин 250-д 1210 (UTC) цагт 20°20´N, 70°5´W-д хүчтэй сэгсрэлт ажиглагдсан. Сэгсрэлт эрчимжих төлөвтэй байна. Хүчтэй сэгсрэлт 1600(UTC) цагт 20°20´N-аас 69°S-аас з50°E минутад байх төлөвтэй байна.
*-Зохиомол байршил.

Жишээ Х6-6. Дунд хүчтэй уулын долгионы тухай AIRMET мэдээ

YUCC AIRMET 2 VALID 221215/221600 YUDO - YUCC AMSWELL FIR MOD MTW OBS AT 1205Z N48 E010 FL080 STNR NC

Утга:
0001 (UTC) цагаас хойш тухайн сарын 22-ны өдрийн 1215 (UTC) цагаас 1600 (UTC) хүртэл хүчинтэй байна DONLON/Олон улсын нисэх буудлын* цаг уурын ажиглалтын албанаас (YUDO) AMSWELL* FIR-д (YUCC Amswell бүсийн хяналтын төвөөр тодорхойлсон) гаргасан хоёр дахь AIRMET мэдээ: дунд зэргийн хүчтэй уулын долгион 1205 (UTC) цагт 48°N, 10°E байрлалд нислэгийн түвшин FL080-д ажиглагдсан. Уулын долгион шилжилтгүй хэвээр байх бөгөөд эрчимшлийн өөрчлөлтөд орохгүй байх төлөвтэй байна.
*- Зохиомол байршил.

ИГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив г
(гарын үсэг тушаалын нэр)
Чонуул
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭЖ ХУЛ
Саид Тэрин
дарга 26 А/17

Хавсралт 7. Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэлтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to aeronautical climatological information)

(Бүлэг 8-ыг үзнэ үү)

1. НИСЭХИЙН УУР АМЬСГАЛЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОВСРУУЛАЛТ (PROCESSING OF AERONAUTICAL CLIMATOLOGICAL INFORMATION)

Зөвлөмж – *Үндсэн болон бэлтгэл аэродромуудын цаг уурын ажиглалтын мэдээг аэродромын уур амьсгалын мэдээллийг бэлтгэхэд тохиромжтой хэлбэрээр цуглуулж, боловсруулж мөн хадгална.*

2. НИСЭХИЙН УУР АМЬСГАЛЫН МЭДЭЭЛЭЛ СОЛИЛЦОО (EXCHANGE OF AERONAUTICAL CLIMATOLOGICAL INFORMATION)

Зөвлөмж - *Нисэхийн уур амьсгалын мэдээллийг цаг уурын байгууллагууд хоорондоо шаардлагын дагуу солилцоно. Нисэхийн уур амьсгалын мэдээлэл шаардлагатай байгаа агаарын тээвэрлэгчид болон нисэхийн бусад хэрэглэгчид цаг уурын байгууллагад хүсэлтээ гаргана.*

3. НИСЭХИЙН УУР АМЬСГАЛЫН МЭДЭЭЛЛИЙН АГУУЛГА (CONTENT OF AERONAUTICAL CLIMATOLOGICAL INFORMATION)

3.1 Аэродромын уур амьсгалын хүснэгт (Aerodrome climatological tables)

3.1.1 **Зөвлөмж** – *Аэродромын уур амьсгалын хүснэгтэд цаг уурын элементүүдийн дараах үзүүлэлтүүдийг тусгана. Үүнд:*

a) хамгийн их болон хамгийн бага утгуудыг багтаасан цаг уурын элементүүдийн дундаж утга болон түүнээс хазайх хазайц, (тухайлбал: агаарын температурын);

b) аэродром дээрх нислэгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлж байгаа тухайн цаг агаарын үзэгдлүүдийн давтагдал (тухайлбал: элсэн шуурга);

c) цаг агаарын нэг, эсхүл хэд хэдэн элементүүдийн хослол, түүний утгын давтагдал (тухайлбал: АБХ-ын бага утга болон нам үүлний хослол).

3.1.2 **Зөвлөмж** – *Аэродромын уур амьсгалын хүснэгтийг WMO-No49-ийн VOL II-ын Part 3-т заасны дагуу 3.2-д тусгасан аэродромын уур амьсгалын хураангуйг бэлтгэхэд шаардлагатай мэдээллийг оруулсан байна.*

3.2 Аэродромын уур амьсгалын хураангуй (Aerodrome climatological summaries)

Зөвлөмж – *Аэродромын уур амьсгалын хураангуйд дараах мэдээллүүдийг багтаасан байна. Үүнд:*

a) ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын болон нам өндөртэй BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүлний суурийн өндөр тухайн хугацаанд тухайн утгаас доош орж буурсан давтагдал (хувиар); *(ЗАГВАР 1)*

b) АБХ-ын тухайн хугацаанд тухайн утгаас доош орж буурсан давтагдал (хувиар); *(ЗАГВАР 2)*

c) нам өндөртэй BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүлний суурийн өндрийн утгын тодорхой хугацаанд тогтоосон утгаас доош орж буурсан давтагдал (хувиар); *(ЗАГВАР 3)*

Мэдээллийн нэгдсэн сан
Хуулбарын нэр
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭХ ХУУЛЬ
Сан
Дугаар 26 А/17

d) тогтоосон зайц доторх салхины чиглэл,түүний хурдны давтагдал (хувиар); *(ЗАГВАР 4)*

e) 5°-ийн зайц дахь тухайн хугацааны газар орчмын температурын давтагдал (хувиар); *(ЗАГВАР 5)*

f) нисэхийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн хөөрөлтийг тооцсон төлөвлөлтөд шаардагдах цаг уурын элементүүдийн хамгийн их болон хамгийн бага утгуудыг багтаасан дундаж утга болон түүнээс хазайх хазайц.

Тайлбар. а)-аас е) хүртэлх хэсэгт холбоотой уур амьсгалын хураангуйн загваруудыг Technical Regulations (WMO-No. 49), Volume II - Meteorological Service for International Air Navigation, Part III-т үзүүлсэн болно.

3.2.1 Аэродромын уур амьсгалын хураангуйг Загвар 1, 2, 3, 4, 5-ын дагуу боловсруулна.

3.3 Боловсруулах аргачлал (Processing methods)

3.3.1 Нисэх буудлын уур амьсгалын хураангуй нь өмнөх үг, нисэх буудлын физик газарзүйн товч тодорхойлолт, үүлний өндөр, алсын барааны харагдац, салхины чиглэл, хурд, агаарын температур, даралт, харьцангуй чийг, нислэгт нөлөөлөх цаг агаарын үзэгдлүүдийн талаарх хүснэгт, зураг диаграмм, тэдгээрийн товч бичиглэл, дүгнэлт, ашигласан хэвлэл гэсэн хэсгүүдээс бүрдэнэ.

3.3.2 Өмнөх үгэнд уур амьсгалын мэдээлэл бичих үндэслэл, шаардлага, зорилго, ашигласан цаг уурын эх материал болон гүйцэтгэсэн арга зүй, боловсруулсан хүмүүсийн нэрсийн талаар товч дурдсан байна.

3.3.3 Физик газарзүйн тодорхойлолтод нисэх буудлын газарзүйн онцлог, газрын гадаргын байдал (хотгор, гүдгэр), ургамал бүрхэвч, MSL-ээс дээших өндөр, ХБЗ-ын шинж байдал (хатуу хучилттай ба шороон), байрлал, чиглэл, урт өргөний хэмжээс, 50 км-ийн эргэн тойрон дахь газар нутгийг багтаасан нисэх буудлын зураглал (газрын гадаргын байдлыг ХБЗ-ын дагуу босоо зүслэгээр харуулбал илүү сайн), хот суурин газар томоохон цахилгаан станц, хаалт саад, гол мөрөн нуураас аль чиглэл ямар зайд байрладаг талаар тусгана.

3.3.4 Аэродромын уур амьсгалын хураангуйд орсон цаг уурын үзэгдэл, элементүүдийн хүснэгт, зураг, диаграммд хийсэн дүн шинжилгээнд тулгуурлан уур амьсгалын улирлын онцлог, агаарын зонхилох урсгал, нислэгт нөлөөлөх цаг агаарын үзэгдлүүд үүсэх аэросиноптикийн нөхцөлийн талаар товч дүгнэлт бичнэ.

3.3.5 Тухайн загварын дагуу цаг уурын үзэгдэл элементүүдийн хугацааны давтагдал, дундаж утга зэрэг үзүүлэлтүүдийг харуулсан хүснэгтийг хийх шаардлагатай бөгөөд ажиглалтын хугацааг "Олон улсын дундаж цаг"-аар авна.

3.3.6 Загвар 1-ийн хувьд BKN, OVC хэмжээтэй үүлтэй тохиолдол цөөн боловч SCT, FEW хэмжээтэй үүлтэй үед алсын барааны харагдац нь хүснэгтэд өгсөн тухайн зайцаас доош орсон тохиолдлын тоо их байгаа бол

...ЛЫН ГАЗАР, УСЫН ЭРДЭМ ЗҮЙН ...
...ЗҮЙН ...
...ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
...
Чанцаг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛЫН
Санд ...
...дан 26 ... А/17

эдгээрийг хүснэгтэд нэгтгэн оруулаад энэ тухай тайлбарыг оруулах шаардлагатай.

3.3.7 Үзэгдэл, элементийн давтагдлыг тухайн зайц дахь тохиолдлын тоог тухайн хугацааны ажиглалтын бүх тохиолдлын тоонд харьцуулж дараах байдлаар хувь(%)-аар тооцож гаргана.

$$P = \frac{n}{N} \cdot 100\%$$ Энд:

n - тухайн зайц дахь тохиолдлын тоо

N - ажиглалтын бүх тохиолдлын тоо

3.3.8 Салхины чиглэл хурдны давтагдлыг гаргахдаа салхи тогтворгүй (хурд 2м/с-ээс бага, чиглэл нь тогтворгүй) болон салхигүй байсан тохиолдлыг ажиглалтын нийт тооноос хасаж тооцно.

3.3.9 Мөн нэмэлтээр дараах үзүүлэлтүүдийг хүснэгт хэлбэрээр болон зураг, эсхүл диаграммаар бэлтгэн гаргасан байна. Үүнд:

- АБХ аэродромын хязгаарлалаас доош орсон давтагдлыг тохиолдол ажиглагдсан сараар;
- Үүлний суурийн өндөр нь 600м-ээс доош орсон үүлний давтагдлын жилийн хуваарилагдалт;
- Салхины чиглэлийн давтагдлыг 12 сараар;
- Салхины хурд 12м/с-ээс их байх үеийн салхины чиглэлийн давтагдлыг 12 сараар;
- Агаарын температурын хоногийн явцыг 12 сараар;
- Агаарын температурын сарын явцыг 12 сараар;
- Агаарын температурын 5°-ын зайц тутмын давтагдлыг 12 сараар болон жилээр;
- Агаарын үнэмлэхүй их температурын олон жилийн дунджийн жилийн явц;
- Агаарын үнэмлэхүй бага температурын олон жилийн дунджийн жилийн явц;
- Өртөөний түвшин дэх даралтын хоногийн явцыг 12 сараар;
- Өртөөний түвшин дэх даралтын сарын явцыг 12 сараар;
- Сарын нийлбэр тунадасны жилийн хуваарилагдалт;

3.3.10 Дээрх хүснэгтүүдээс гадна бүсийн, угталтын, суултын болон аэродром орчмын урьдчилсан мэдээ бичих болон цаг уурын үйлчилгээний болон хэрэглэгчийн бусад үйл ажиллагаанд лавлах болгон ашиглах зорилгоор нэмэлт хүснэгт, диаграммууд хийж болно. Өөрөөр хэлбэл цаг агаарын янз бүрийн үзэгдэл, элементүүд тухайлбал хөрсний гадаргын болон гүний температур, утаа, будан, манан, нам үүл, цасан ба шороон шуурга зэрэг үзэгдэл, элементүүдийн давтагдлыг 3 цаг (боломжтой бол 1 цаг) тутмаар гаргаж, түүнд харгалзах хоног, сар, жилийн явцыг зураг, диаграммаар илэрхийлсэн байж болно.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 627
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
дарын 26 А/17

АЭРОДРОМЫН УУР АМЬСГАЛЫН ХҮСНЭГТ (AERODROME CLIMATOLOGICAL TABLE)

ЗАГВАР 1

АЭРОДРОМ: .....
МЭДЭЭНИЙ ХУГАЦАА: .....
ӨРГӨРӨГ: .....

ЗУРВАСЫН ДУГААР: ..... САР: .....
НИЙТ АЖИГЛАЛТЫН ТОО: .....
УРТРАГ: .....

ДТД ӨНДӨР: .....МЕТР

ХБЗ-ЫН RVR ХЭМЖИЛТИЙН УТГА, АЛСЫН БАРААНЫ ХАРАГДАЦ (МЕТРЭЭР)-ЫН БОЛОН НАМ ӨНДӨРТЭЙ BKN, ЭСХҮЛ OVC ХЭМЖЭЭТЭЙ ҮҮЛНИЙ СУУРИЙН ӨНДӨР (МЕТРЭЭР) ТУХАЙН ХУГАЦААНД ТУХАЙН ХЭМЖЭЭНЭЭС ДООШ ОРЖ БУУРСАН ДАВТАГДАЛ (ХУВИАР)									
ОУДЦ (UTC)	RVR/H_S – ЗУРВАСЫН АБХ/ҮҮЛНИЙ ӨНДӨР					VIS/H_S-АБХ//ҮҮЛНИЙ ӨНДӨР			
	<050	<200	<350	<550	<1500	<800	<1500	<3000	<8000
	-	-	<30 (100 ft)	<60 (200 ft)	<90 (300 ft)	<60 (200 ft)	<150 (500 ft)	<300 (1000 ft)	<600 (2000 ft)
00:00									
00:30									
01:00									
01:30									
02:00									
02:30									
03:00									
...									
...									
...									
...									
...									
...									
21:30									
22:00									
22:30									
23:00									
23:30									
НИЙЛ БЭР									
ТАЙЛБАР									

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
'26 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Саин Тушиг
Дэвтэр 26 А/17

АЭРОДРОМЫН УУР АМЬСГАЛЫН ХҮСНЭГТ (AERODROME CLIMATOLOGICAL TABLE)

ЗАГВАР 2

АЭРОДРОМ: ..... САР: ..... МЭДЭЭНИЙ ХУГАЦАА: .....
НИЙТ АЖИГЛАЛТЫН ТОО: .....
ӨРГӨРӨГ: ..... УРТРАГ: ..... ДТД ӨНДӨР: .....МЕТР

АЛСЫН БАРААНЫ ХАРАГДАЦ(МЕТРЭЭР) ТУХАЙН ХУГАЦААНД ТУХАЙН ХЭМЖЭЭНЭЭС ДООШ ОРЖ БУУРСАН ДАВТАГДАЛ (ХУВИАР)								
ОУДЦ (UTC)	VIS - АЛСЫН БАРААНЫ ХАРАГДАЦ							
	<200	<400	<600	<800	<1500	<3000	<5000	<8000
00:00								
01:00								
02:00								
03:00								
04:00								
05:00								
...								
...								
...								
...								
...								
...								
...								
19:00								
20:00								
21:00								
22:00								
23:00								
ДУНДАЖ								

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛ
Санд Тарган
Дамжин 26 А/17

АЭРОДРОМЫН УУР АМЬСГАЛЫН ХҮСНЭГТ (AERODROME CLIMATOLOGICAL TABLE)

ЗАГВАР 3

АЭРОДРОМ: ..... САР: ..... МЭДЭЭНИЙ ХУГАЦАА: .....
НИЙТ АЖИГЛАЛТЫН ТОО: .....
ӨРГӨРӨГ: ..... УРТРАГ: ..... ДТД ӨНДӨР: .....МЕТР

НАМ ӨНДӨРТЭЙ BKN, ЭСХҮЛ OVC ХЭМЖЭЭТЭЙ ҮҮЛНИЙ ДООД СУУРИЙН ӨНДӨР ТУХАЙН ХУГАЦААНД ТУХАЙН ХЭМЖЭЭНЭЭС ДООШ ОРЖ БУУРСАН ДАВТАГДАЛ (ХУВИАР)						
ОУДЦ (UTC)	АЛСЫН БАРААНЫ ХАРАГДАЦ					
	<30 (100 ft)	<60 (200 ft)	<90 (300 ft)	<150 (500 ft)	<300 (1000 ft)	<450 (1500 ft)
00.00						
01.00						
02.00						
03.00						
04.00						
05.00						
...						
...						
...						
...						
...						
...						
...						
...						
19.00						
20.00						
21.00						
22.00						
23.00						
ДУНДАЖ						

Тайлбар. Гурван цагийн алхамтай мэдээллээр уур амьсгалын горимыг тодорхойлох боломжтой.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар ...07...
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Ганбаа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУПЛ
Сайд Тэрбиш
Дугаар 26 А/17

АЭРОДРОМЫН УУР АМЬСГАЛЫН ХҮСНЭГТ (AERODROME CLIMATOLOGICAL TABLE)

ЗАГВАР 4

АЭРОДРОМ: .....
НИЙТ АЖИГЛАЛТЫН ТОО: .....
ӨРГӨРӨГ: .....

САР: .....

УРТРАГ: .....

МЭДЭЭНИЙ ХУГАЦАА: .....
АЖИГЛАЛТЫН ХУГАЦАА: .....
ДТД ӨНДӨР: .....МЕТР

ТОГТООСОН ДИАПАЗОН ДОТОРХ САЛХИНЫ ЧИГЛЭЛ, ХУРДНЫ ДАВТАГДАЛ (ХУВИАР)										
САЛХИНЫ ЧИГЛЭЛ	САЛХИНЫ ХУРД (М/С)									
	1–5	6–10	11–15	16–20	21–25	26–30	31–35	36–40	40<	НИЙТ
САЛХИГҮЙ										
ТОГТВОРГҮЙ										
350, 360, 010 (348.76 - 11.25)										
020, 030 (11.26 - 33.75)										
040, 050 (33.76 - 56.25)										
060, 070 (56.26 - 78.75)										
080, 090, 100 (78.76-101.25)										
110, 120 (101.26-123.75)										
130, 140 (123.76 - 146.25)										
150, 160 (146.26 - 168.75)										
170, 180, 190 (168.76 - 191.25)										
200, 210 (191.26 - 213.75)										
220, 230 (213.76 - 236.25)										
240, 250 (236.26 - 258.75)										
260, 270, 280 (258.76 - 281.25)										
290, 300 (281.26 - 303.75)										
310, 320 (303.76 - 326.25)										
330, 340 (326.26 - 348.75)										
НИЙТ										

ЗАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Чанцал
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тэйлал)
26 сар 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВ
Саид
Дан 26 А/17

АЭРОДРОМЫН УУР АМЬСГАЛЫН ХҮСНЭГТ (AERODROME CLIMATOLOGICAL TABLE)

ЗАГВАР 5

АЭРОДРОМ: ..... САР: ..... МЭДЭЭНИЙ ХУГАЦАА: .....
НИЙТ АЖИГЛАЛТЫН ТОО: .....
ӨРГӨРӨГ: ..... УРТРАГ: ..... ДТД ӨНДӨР: .....МЕТР

5°С-ЫН ЗАЙЦ ТУТАМ ДАХЬ ТУХАЙН ХУГАЦААНЫ АГААРЫН ТЕМПЕРАТУРЫН ДАВТАГДАЛ (ХУВИАР)										
ОУДЦ (UTC)	АГААРЫН ТЕМПЕРАТУР									
	-50--45	-45--40	-40--35	...	-5--0.1	0+5	+5+10	...	+35+40	+40+45
00:00										
01:00										
02:00										
03:00										
04:00										
...										
...										
...										
...										
...										
...										
...										
19:00										
20:00										
21:00										
22:00										
23:00										
ДУНДАЖ										

Тайлбар.
1. *5-10 муж нь 5.0-аас 9.9 хүртэлх утгуудаас бүрдэнэ.*
2. *Гурван цагийн алхамтай мэдээллээр уур амьсгалын горимыг тодорхойлох боломжтой.*

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив г
(Албан тушаалын нэр)
Чанцан
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВИ
Саид
Дугаар 26 А/17

Хавсралт 8. Нисэх багийн гишүүн болон агаарын тээвэрлэгчид зориулсан үйлчилгээтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to service for operators and flight crew members)

(Бүлэг 9-ийг үзнэ үү)

Тайлбар. Нислэгийн баримт бичигтэй холбоотой тодорхойлолтуудыг (зураг болон бичвэр хэлбэрүүдийг багтаагаад) Хавсралт 1-д үзүүлсэн болно.

1. ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЛЭЭР ХАНГАХ АРГА ХЭРЭГСЭЛ БА ТҮҮНИЙ ФОРМАТ (MEANS OF SUPPLY AND FORMAT OF METEOROLOGICAL INFORMATION)

1.1 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу нисэх багийн гишүүд болон агаарын тээвэрлэгчдийг цаг уурын мэдээллээр дараах байдлаар хангана. Үүнд:

a) зурган болон маягтуудыг багтаасан гар бичвэр, эсхүл хэвлэмэл материалууд;
b) тоон хэлбэртэй өгөгдөл;
c) зөвлөмж;
d) зөвлөгөө;
e) дэлгэц;
f) энэ зүйлийн a)-аас e) хүртэлх заалтад хамаарах нислэгийн өмнөх автоматжуулсан мэдээллийн системийн тусламжтайгаар өөртөө мэдээлэл бэлтгэхэд туслах, нислэгийн баримт бичигтэй холбоотой үйлчилгээгээр хангахын зэрэгцээ 5.1-д заасны дагуу агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүд шаардлагатай тохиолдолд нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагатай зөвлөлдөж болно.

1.2 Агаарын тээвэрлэгчидтэй харилцан зөвлөлдсөний үндсэн дээр цаг уурын байгууллага дараах зүйлсийг тодорхойлно. Үүнд:

a) хангаж буй цаг уурын мэдээллийн төрөл болон формат;
b) тухайн мэдээллээр хангах арга, хэрэгсэл.

1.3 **Зөвлөмж** – *Агаарын тээвэрлэгчдийн хүсэлтээр нислэгийн төлөвлөлтөд зориулсан цаг уурын мэдээлэлд ашиглах боломжтой хамгийн бага нислэгийн түвшинг тодорхойлох тоон өгөгдлийг агуулсан байна.*

2. НИСЛЭГИЙН ӨМНӨХ ТӨЛӨВЛӨЛТ БА НИСЛЭГИЙН ҮЕИЙН ДАХИН ТӨЛӨВЛӨЛТӨД ЗОРИУЛСАН МЭДЭЭЛЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO INFORMATION FOR PRE-FLIGHT PLANNING AND IN-FLIGHT REPLANNING)

2.1 Өндрийн агаарын торлосон цэгэн (grid point) мэдээллийн формат (Format of upper-air gridded information)

WAFCs-аас хангадаг нислэгийн өмнөх төлөвлөлт, нислэгийн үеийн дахин төлөвлөлтөд зориулсан өндрийн агаарын торлосон цэгэн (grid point) мэдээлэл нь GRIB кодын хэлбэртэй байна.

Тайлбар. GRIB кодыг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.2, Part B - Binary Codes-д тусгасан болно.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(Албан тушаалын нэр)
(Гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭХ ХУВИ
Хуудас 160
Дагын 26 А/17

2.2 Цаг агаарын онцгой үзэгдлийн мэдээллийн формат (Format of information on significant weather)

2.2.1 WAFCs-аас хангадаг нислэгийн өмнөх төлөвлөлт болон нислэгийн үеийн дахин төлөвлөлтөд зориулсан цаг агаарын онцгой үзэгдлийн мэдээлэл нь BUFR кодын хэлбэртэй байна.

Тайлбар - BUFR кодыг Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.2, Part B - Binary Codes-д тусгасан болно.

2.2.2 **Зөвлөмж** – *WAFCs-аас хангадаг нислэгийн өмнөх төлөвлөлт болон нислэгийн үеийн дахин төлөвлөлтөд зориулсан цаг агаарын онцгой үзэгдлийн мэдээллийг 2.2.1-р заалтад заасан мэдээллээс гадна 2028 оноос IWXXM GML хэлбэрээр түгээнэ.*

Тайлбар 1. IWXXM хэрэгжүүлэлтийн зааврыг Manual on the ICAO Meteorological Information Exchange Model (IWXXM) ICAO-ын баримт бичиг (Doc 10003)-д тусгасан болно.

Тайлбар 2. Geography markup language (GML) нь Open Geospatial Consortium (OGC)-ийн кодлох стандарт юм.

2.3 Нисдэг тэрэгний үйл ажиллагаанд тавигдах тусгай шаардлага (Specific needs of helicopter operations)

Зөвлөмж - *АБХ, нислэгийн түвшин FL100-аас дооших үүлний хэмжээ, төрөл (боломжтой бол), түүний суурийн өндөр болон дээд хил зэргийг урьдчилан мэдээлсэн мөн сэгсрэлт болон мөстөлт ажиглагдсан, эсхүл урьдчилан мэдээлэх бол тусгайлан дурдах хэрэгтэй.*

3. ЗӨВЛӨМЖ, ЗӨВЛӨГӨӨТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO BRIEFING AND CONSULTATION)

3.1 Дэлгэцээр үзүүлэх шаардлагатай мэдээлэл (Information required to be displayed)

Зөвлөмж – *Дэлгэцээр үзүүлж буй мэдээллүүд нь нисэх багийн гишүүд, эсхүл бусад нислэгийн үйл ажиллагаатай холбоотой ажилчдад хялбар байх ёстой.*

4. НИСЛЭГИЙН БАРИМТ БИЧИГТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO FLIGHT DOCUMENTATION)

4.1 Мэдээллийн танилцуулга (Presentation of information)

4.1.1 Өндрийн салхи, агаарын температур болон цаг агаарын үзэгдэл SIGWX-ийн урьдчилан мэдээтэй холбоотой нислэгийн баримт бичгүүдийг зураг хэлбэрээр үзүүлнэ. Нам өндрийн нислэгийн хувьд районы урьдчилсан мэдээг ашиглана.

Тайлбар - Нислэгийн баримт бичиг бэлдэхэд ашиглагдах зурган болон бичвэр хэлбэрийн загваруудыг Хавсралт 1-д үзүүлсэн болно. Эдгээр загварууд болон аргачлалуудыг ОУИНБ-аас тогтоосон холбогдох үйл ажиллагааны шаардлагын үндсэн дээр ДЦУБ боловсруулсан болно.

4.1.2 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу нислэгийн*

ИГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН
Бүртгэлийн дугаар 007
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Чанцаг
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛЬ
Саид
Дарын 26 А/17

замын тусгай өндрийн салхи болон өндрийн агаарын температурыг агуулсан урьдчилсан мэдээг нислэгийн баримт бичигт өгнө.

Тайлбар. Зурган мэдээг ашиглах, түүний загвар, хэлбэрийн талаарх зааврыг Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-д тусгасан болно.

4.1.3 METAR, SPECI (хандлагын урьдчилсан мэдээг багтаагаад), TAF, GAMET, SIGMET, AIRMET, галт уулын үнс, тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх мэдээлэл болон сансрын цаг агаарын зөвлөмжийн мэдээллүүдийг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 1, 2, 3, 5 болон 6-д заасны дагуу өгнө. Бусад цаг уурын албанаас хүлээж авсан цаг уурын мэдээллүүдийг өөрчлөхгүйгээр нислэгийн баримт бичигт багтаана.

Тайлбар. METAR, SPECI болон TAF-ийн танилцуулгын хэлбэрийн жишээг Конвенцын Хавсралт 3-ын Appendix 1-д заасны дагуу Хавсралт 1-д тусгасан.

4.1.4 **Зөвлөмж** – *Байршил заагч болон ашигласан товчлолуудыг нислэгийн баримт бичигт тайлбарласан байна.*

4.1.5 **Зөвлөмж** – *Нислэгийн баримт бичигт багтсан зурган мэдээний хэлбэр болон ялгах тэмдэг нь Англи, Орос болон хэл дээр хэвлэгдэнэ. Шаардлагатай гэж үзвэл зөвшөөрөгдсөн товчлолыг хэрэглэнэ. Элемент бүрийн нэгжийг Конвенцын Хавсралт 5-д заасны дагуу зааж өгнө.*

4.1.6 *Бодит мэдээний хангалт байхгүй аэродром (хээрийн, түр г.м)-д бууж нислэг үйлдэх тохиолдолд цаг уурын автомат станцын ажиглалтын аль нэг мэдрүүрт гэмтэл доголдол гарснаас ажиглалтын мэдээ бүрэн бус үед тухайн нислэгийг тоймчилсон аэродромын болон районы урьдчилсан мэдээгээр үйлчилнэ.

4.2 Нислэгийн баримт бичиг дэх зурган мэдээ (Charts in-flight documentation)

4.2.1 Зурган мэдээний үзүүлэлт (Characteristics of charts)

4.2.1.1 **Зөвлөмж** – *Нислэгийн баримт бичигт багтсан зурган мэдээ нь стандартын дагуу, ойлгомжтой, гаргацтай байх бөгөөд доорх үзүүлэлтүүдийг хангасан байна. Үүнд:*

a) тохиромжтой байлгахын тулд зургийн хамгийн том хэмжээ нь ойролцоогоор 42×30см (стандарт хэмжээ А3), хамгийн багадаа 21×30см (стандарт хэмжээ А4) байна. Эдгээр хэмжээнээс сонгохдоо нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага, хэрэглэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу зурган мэдээллийг нисэх чиглэлийн урт болон мэдээний нарийвчлалын хэмжээнээс хамаарч сонгоно;

b) далайн эрэг, гол, нуур зэрэг газарзүйн гол объектуудыг ойлгомжтой байх үүднээс дүрслэн үзүүлэх ёстой;

c) компьютероор бэлтгэсэн зурагт цаг уурын өгөгдөл нь үндсэн зурган мэдээллээс давуу байх ёстой бөгөөд эхнийх нь давхацсан газар бүрийг хүчингүйд тооцно;

d) холбогдох бүсийн агаарын навигацийн төлөвлөгөөний Аэродромын үйл ажиллагааны Хүснэгт (Table AOP)-д заасны дагуу гол аэродромуудыг цэгээр тэмдэглэн, тухайн хотын аэродромын эхний үсгээр илэрхийлнэ;

e) газарзүйн торлосон цэг (grid point) нь уртрагийн шугам ба параллель шугамыг 100-ын өргөрөг, уртраг тутамд тасархай шугамаар дүрслэн үзүүлнэ; цэгүүд нь 10-ын зайтай байх ёстой;
f) өргөрөг ба уртрагийн утгуудыг зурагт зааж өгнө (зөвхөн буланд биш);
g) нислэгийн баримт бичиг дэх зурган мэдээний тэмдэг нь гаргацтай энгийн байх бөгөөд WAFC, эсхүл WAFS-ийн бүтээгдэхүүний зургийн төрөл, он, сар, өдөр, үйлчлэх хугацаа зэргийг тусгаж өгөх ба хэрэв шаардлагатай бол хоёрдмол утгагүй байдлаар нэгжийн төрлийг зааж өгнө.

Тайлбар. Газрын зураг дээрх газарзүйн буулгалтын хэлбэр ялангуяа хамрах хүрээг зурахдаа анхны урьдчилан мэдээлснээс зөрүүтэй бол зохих засвар хийх шаардлагатай.

4.2.1.2 Нислэгийн баримт бичигт орсон цаг уурын мэдээллийг дараах байдлаар илэрхийлнэ. Үүнд:
a) зурган дээр салхийг өд, дарцаг бүхий сумаар торлосон цэгүүдэд (grid point) дүрсэлнэ;
b) температурыг торлосон цэгүүд (grid point) дээр тоогоор илэрхийлнэ;
c) WAFC-аас авсан мэдээллийн багцаас сонгосон салхи, температурын мэдээллийг өргөрөг уртрагт дүрсэлнэ;
d) салхины сум нь температураас давуу харагдацтай байх ба аль аль нь суурь зургаас тодрол сайтай байна.

4.2.1.3 **Зөвлөмж** – *Богино зайн нислэгийн хувьд шаардлагатай тохиолдолд зурган мэдээг хязгаарлагдмал газар нутгийг багтаасан 1:15×106 масштабаар бэлтгэнэ.*

4.2.2 Өгөгдөх зургийн багц (Set of charts to be provided)

4.2.2.1 Нислэгийн түвшин FL250-FL630 хооронд өгөгдөх зургуудын хувьд хамгийн багадаа өндрийн SIGWX зураг (FL250-FL630 нислэгийн түвшний хоорондох) мөн 250гПа гадаргын салхи, температурын зургууд багтана. Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон хэрэглэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу нислэгийн өмнөх болон нислэгийн үеийн төлөвлөлт, нислэгийн баримт бичигт одоогийн бэлэн зургаар хангана.

4.2.2.2 WAFCs-аас гаргасан урьдчилан мэдээлсэн тоон мэдээнд тулгуурлан гаргасан зургууд нь Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд өөрөөр тохиролцоогүй бол тухайн урьдчилсан мэдээ нь цаг хугацаа, өндөр, газарзүйн хамрах хүрээний хувьд төлөвлөсөн нислэгийн замыг хамарна.

4.2.3 Өндөр заагч (Height indications)

Нислэгийн баримт бичигт өндөр заагчийг дараах байдлаар өгнө. Үүнд:
a) өндрийн салхи, сэгсрэлт, үүлний суурийн өндөр болон дээд хил зэрэг нислэгийн замын цаг агаарын нөхцөлүүдийн өндөр заагчуудыг агаарын хөлөг нисэх түвшнээр илэрхийлэх нь зүйтэй; нам өндрийн нислэгт тэдгээрийн даралт, өндрийг газрын түвшнээс дээш өндрөөр илэрхийлж болно;

ХУУЛГАР ҮНЭН
(Албан тушаалын нэр)
(үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
26 оны 01 дугаар сарын 29
МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
Дарын 26 А/17

b) үүлний суурийн өндөр заагч зэрэг аэродромын цаг уурын бүх нөхцөлүүдийг аэродромын өндрөөс дээш өндөрт авч үзнэ.

4.3 Нам өндрийн нислэгтэй холбоотой тодорхойлолт (Specifications related to low-level flights)

4.3.1 Зурган хэлбэрт (In chart form)

Зөвлөмж – *Урьдчилсан мэдээг зурган хэлбэрээр өгсөн нислэгийн түвшин FL100 хүртэл түвшинд (шаардлагатай үед уулархаг бүсэд нислэгийн түвшин FL150, эсхүл түүнээс өндөрт) ил хараагаар нислэг үйлдэх нам өндрийн нислэгийн баримт бичигт дараах заалтууд багтана. Үүнд:*

a) холбогдох SIGMET, AIRMET мэдээнээс авсан мэдээлэл;

b) Хавсралт 5-ын 4.3.1-д заасан өндрийн салхи, өндрийн агаарын температурын зургууд;

c) Хавсралт 5-ын 4.3.2-д заасан цаг агаарын онцгой үзэгдлийн зургууд.

4.3.2 Товчилсон энгийн хэллэгт (In abbreviated plain language)

Зөвлөмж – *Урьдчилсан мэдээг зурган хэлбэрээр өгөөгүй нислэгийн түвшин FL100 хүртэл түвшинд (шаардлагатай үед уулархаг бүсэд нислэгийн түвшин FL150, эсхүл түүнээс өндөрт) ил хараагаар нислэг үйлдэх нам өндрийн нислэгийн баримт бичигт дараах заалтууд багтана. Үүнд:*

a) SIGMET, AIRMET мэдээлэл;

b) Районы урьдчилсан мэдээ.

5. ЗӨВЛӨМЖ, ЗӨВЛӨГӨӨ, НИСЛЭГИЙН ТӨЛӨВЛӨЛТ БОЛОН НИСЛЭГИЙН БАРИМТ БИЧИГТ ЗОРИУЛАГДСАН НИСЛЭГИЙН ӨМНӨХ АВТОМАТЧИЛАГДСАН МЭДЭЭЛЛИЙН СИСТЕМТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO AUTOMATED PRE-FLIGHT INFORMATION SYSTEMS FOR BRIEFING, CONSULTATION, FLIGHT PLANNING AND FLIGHT DOCUMENTATION)

5.1 Системд хандах (Access to the systems)

Нислэгийн өмнөх автоматчилагдсан мэдээллийн систем нь агаарын тээвэрлэгчид болон нисэх багийн гишүүдийг шаардлагатай бол нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагатай утсаар болон бусад тохиромжтой харилцаа холбооны хэрэгслээр зөвлөгөө авах боломжийг хангана.

5.2 Системийн нарийвчилсан тодорхойлолт (Detailed specifications of the systems)

Зөвлөмж – *Зөвлөгөө авах, нислэгийн өмнөх төлөвлөлт, нислэгийн баримт бичигт зориулсан цаг уурын мэдээлэл өгөх нислэгийн өмнөх автоматжуулсан мэдээллийн систем нь:*

a) системийн мэдээллийн санг тасралтгүй, цаг тухайд нь шинэчлэх, хадгалагдаж буй цаг уурын мэдээллийн бодит байдал, бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавих;

b) зохих харилцаа холбооны хэрэгслээр агаарын тээвэрлэгчид, нисэх багийн гишүүд, мөн бусад нисэхийн хэрэглэгчдэд системд нэвтрэхийг зөвшөөрөх;

c) ICAO-ийн байршил заагч, WMO-аас тогтоосон нисэхийн цаг уурын кодын өгөгдлийн төрөл, эсхүл хэрэглэгчид нэвтрэх боломжтой жагсаалтад тулгуурласан бүтэцтэй, эсхүл нисэхийн цаг уурын

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
Дарын 26 А/17

үйлчилгээний байгууллага болон агаарын тээвэрлэгчид хооронд байгуулсан гэрээний дагуу тохиромжтой байхаар;

d) хэрэглэгчийн мэдээлэл авах хүсэлтэд шуурхай хариу өгөх.

Тайлбар. ICAO-ийн товчлол, код, байршил заагчийг Procedures for Air Navigation Services - ICAO Abbreviations and Codes (PANS-ABC (Doc 8400)), Location Indicators (Doc 7910)-д тусгасан болно. Нисэхийн цаг уурын кодын төрөл тодорхойлогчийг Manual on the Global Telecommunication System (WMO -No. 386)-д тусгасан болно.

6. НИСЛЭГ ҮЙЛДЭЖ БУЙ АГААРЫН ХӨЛӨГТ ЗОРИУЛСАН МЭДЭЭЛЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОДОРХОЙЛОЛТ (SPECIFICATIONS RELATED TO INFORMATION FOR AIRCRAFT IN FLIGHT)

6.1 Нислэг үйлдэж буй агаарын хөлгийг шаардлагатай мэдээллээр хангах (Supply of information requested by an aircraft in flight)

Зөвлөмж – *Нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөг нь цаг уурын мэдээлэл авах хүсэлт гаргасан бол хүсэлтийг хүлээн авсан нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулна.*

6.2 Нислэгийн үеийн төлөвлөлтөд агаарын тээвэрлэгчийн ашигладаг мэдээлэл (Information for in-flight planning by the operator)

Зөвлөмж – *Нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт мэдээлэл дамжуулахад доорх мэдээллийг багтаана. Үүнд:*

a) *METAR, SPECI (хандлагын урьдчилсан мэдээг багтаагаад);*
b) *TAF, залруулга оруулсан TAF;*
c) *SIGMET, AIRMET мэдээлэл, агаарын хөлгийн тусгай мэдээ;*
d) *өндрийн салхи, өндрийн агаарын температурын мэдээлэл;*
e) *нислэгт холбогдолтой галт уулын үнс болон тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх мэдээлэл;*
f) *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага агаарын тээвэрлэгч хооронд байгуулсан гэрээний дагуу бусад цаг уурын үсэг, тоон болон зурган мэдээллүүд.*

Тайлбар. Зурган мэдээллийг дэлгэцээр үзүүлэх зааврыг Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-д үзүүлсэн болно.

ИЛ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ЗӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Чанцаа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Төрийн ... дарын 26 А/17

Зураг X8-1. Зураг хэлбэрээр WAFS урьдчилсан мэдээний хамрах хүрээний тогтмол хэсэг - Тэгш өнцөгт хэлбэр (Mercator projection)

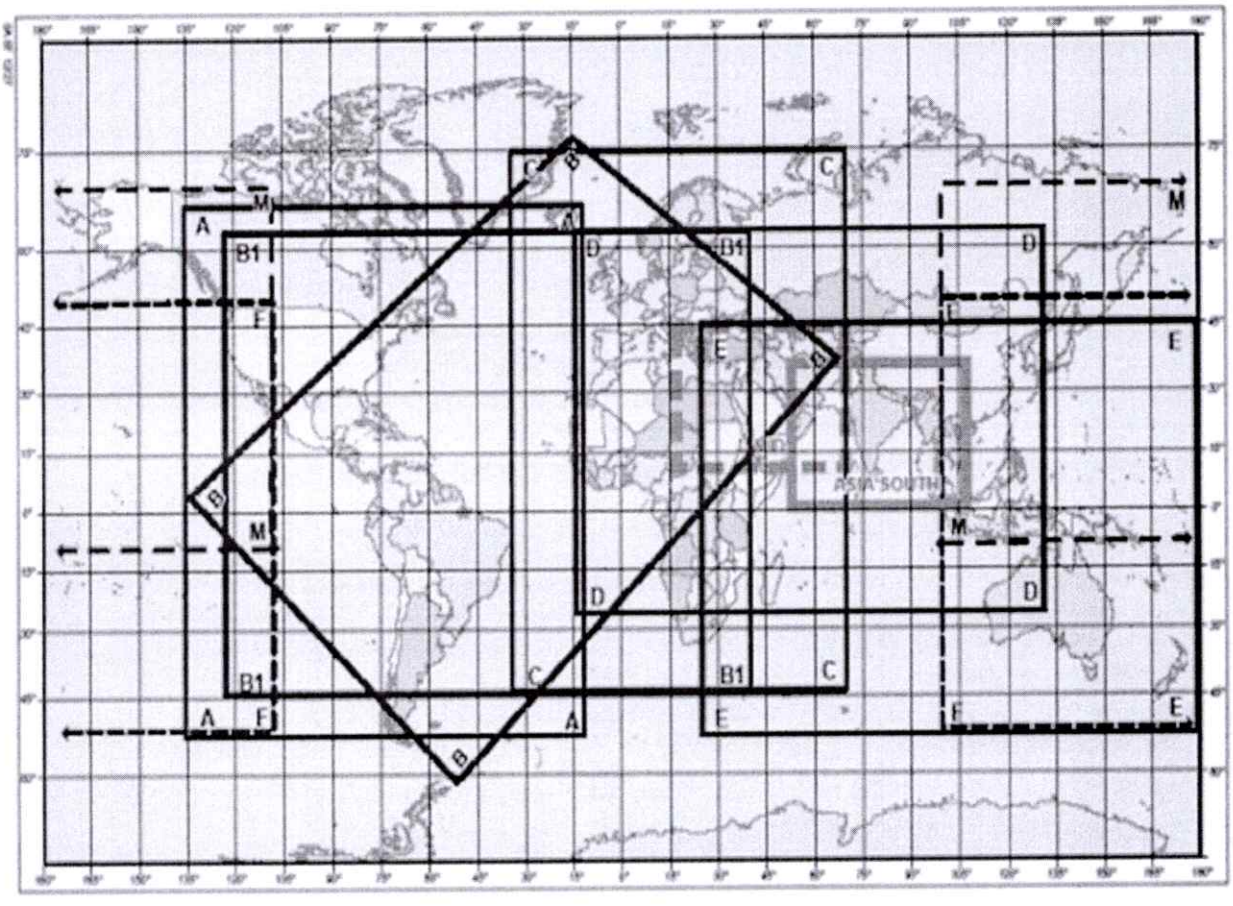

CHART	LATITUDE	LONGITUDE	CHART	LATITUDE	LONGITUDE
A	N6700	W13724	D	N6300	W01500
A	N6700	W01236	D	N6300	E13200
A	S5400	W01236	D	S2700	E13200
A	S5400	W13724	D	S2700	W01500
ASIA	N3600	E05300	E	N4455	E02446
ASIA	N3600	E10800	E	N4455	E18000
ASIA	0000	E10800	E	S5355	E18000
ASIA	0000	E05300	E	S5355	E02446
B	N0304	W13557	F	N5000	E10000
B	N7644	W01545	F	N5000	W11000
B	N3707	E06732	F	S5242	W11000
B	S6217	W05240	F	S5242	E10000
B1	N6242	W12500	M	N7000	E10000
B1	N6242	E04000	M	N7000	W11000
B1	S4530	E04000	M	S1000	W11000
B1	S4530	W12500	M	S1000	E10000
C	N7500	W03500	MID	N4400	E01700
C	N7500	E07000	MID	N4400	E07000
C	S4500	E07000	MID	N1000	E07000
C	S4500	W03500	MID	N1000	E01700

ХЭ ОГЧИЙН, УУР АМЬСГАЛЫН
ҮЙЛЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд
Дарын 26 А/17

Зураг X8-2. Зураг хэлбэрээр WAFS урьдчилсан мэдээний хамрах хүрээний тогтмол хэсэг - Туйлын хэлбэр (бөмбөрцгийн хойд хагас)

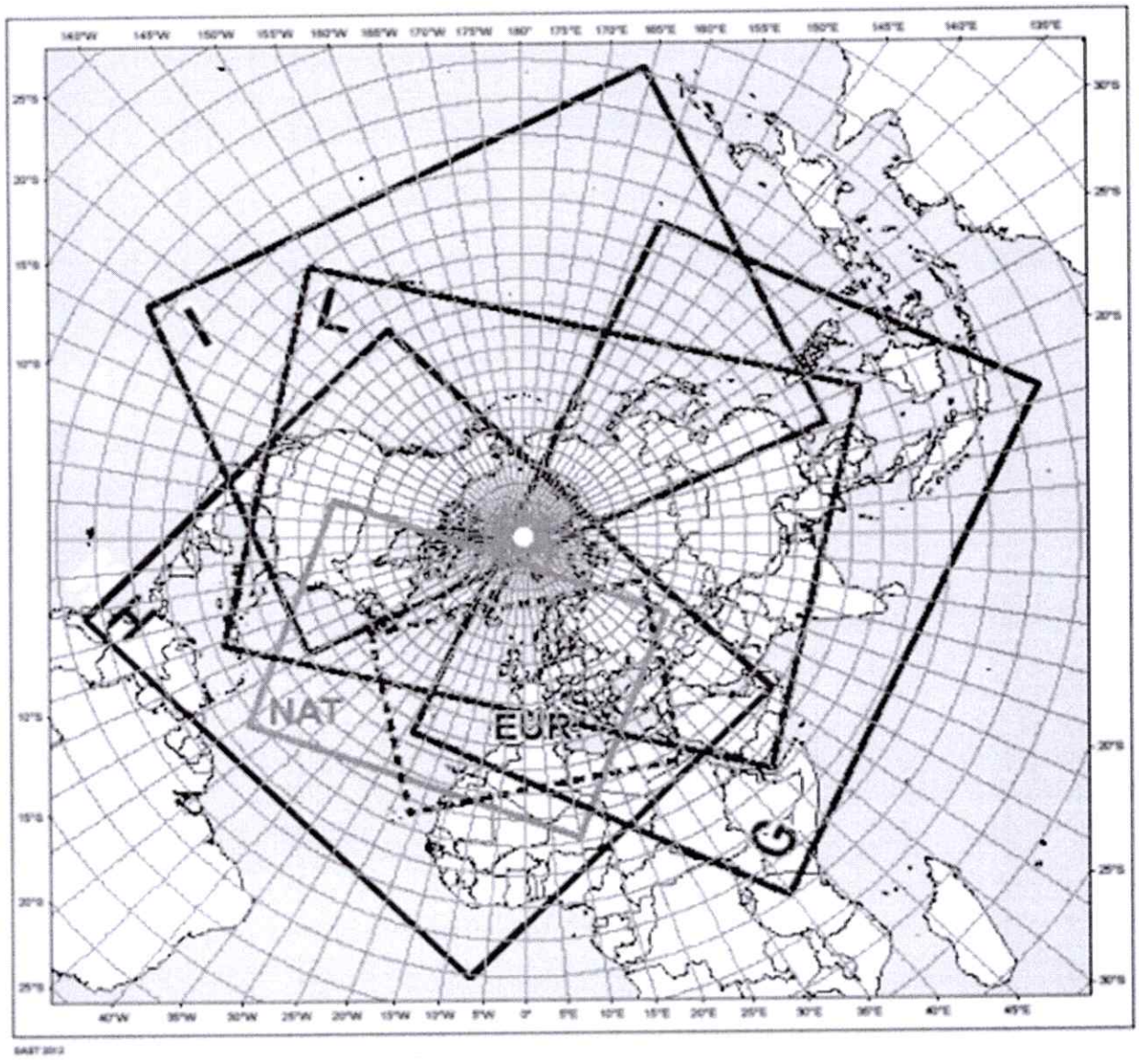

CHART	LATITUDE	LONGITUDE	CHART	LATITUDE	LONGITUDE
EUR	N4633	W05634	I	N1912	E11130
EUR	N5842	E06824	I	N3330	W06012
EUR	N2621	E03325	I	N0126	W12327
EUR	N2123	W02136	I	S0647	E16601
G	N3552	W02822	L	N1205	E11449
G	N1341	E15711	L	N1518	E04500
G	S0916	E10651	L	N2020	W06900
G	S0048	E03447	L	N1413	W14338
H	N3127	W14836	NAT	N4439	W10143
H	N2411	E05645	NAT	N5042	E06017
H	S0127	W00651	NAT	N1938	E00957
H	N0133	W07902	NAT	N1711	W05406

ИГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
20 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВИ
Сайд Төрийн дансын 26 А/17

Зураг X8-2. Зураг хэлбэрээр WAFS урьдчилсан мэдээний хамрах хүрээний тогтмол хэсэг - Туйлын хэлбэр (бөмбөрцгийн өмнөд хагас)

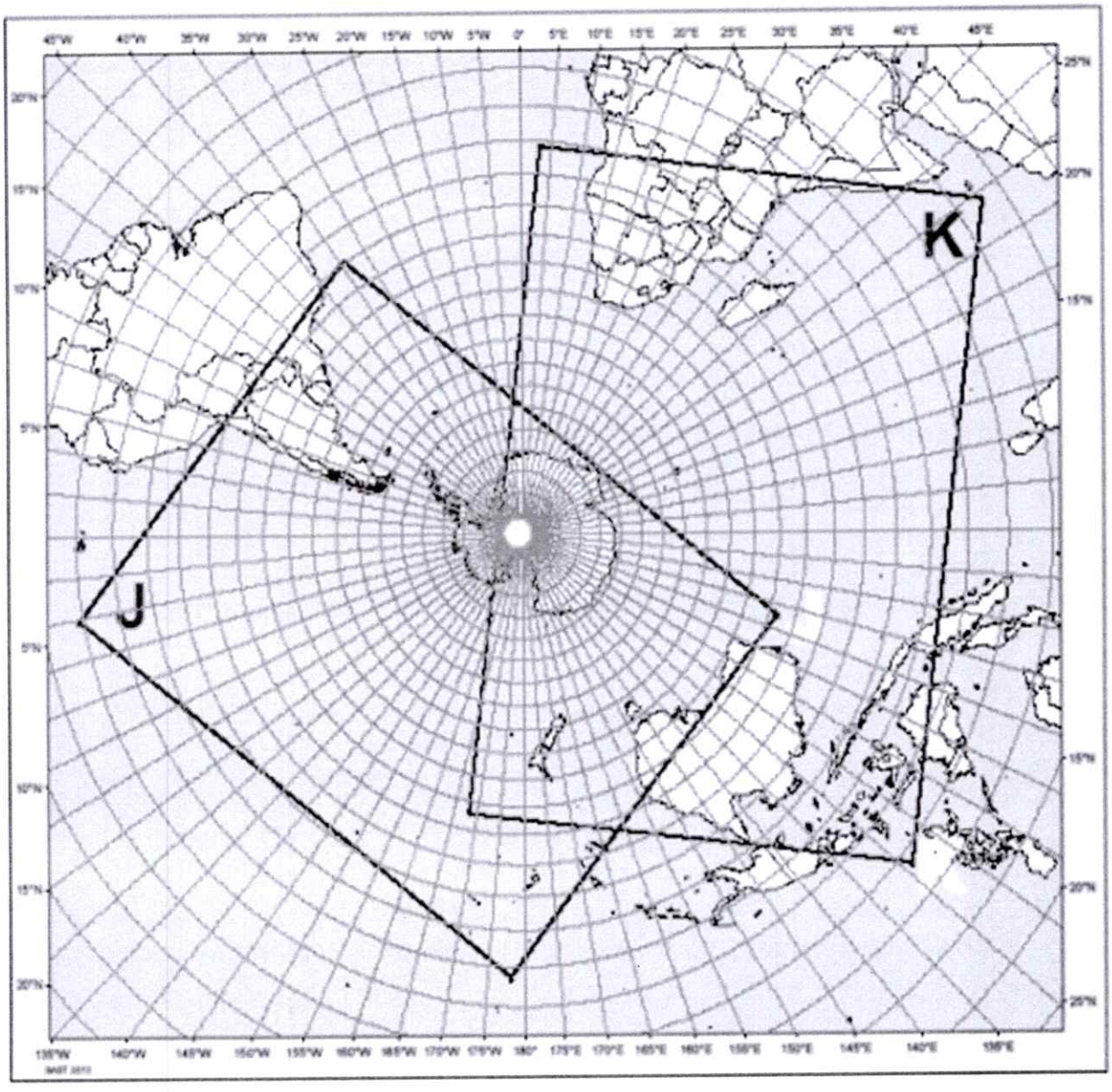

CHART	LATITUDE	LONGITUDE
J	S0318	W17812
J	N0037	W10032
J	S2000	W03400
J	S2806	E10717
K	N1255	E05549
K	N0642	E12905
K	S2744	W16841
K	S1105	E00317

ИГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 637
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(Албан тушаалын нэр)
Цагаан
(Гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Сайд Тэрбиш
Дарын 26 А/17

Хавсралт 9. Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ, эрэн хайх, авран туслах үйлчилгээ болон нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээнд зориулсан мэдээлэлтэй холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to information for air traffic services, search and rescue services and aeronautical information services)

(Бүлэг 10-ыг үзнэ үү)

1. НИСЛЭГИЙН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ НЭГЖИД ЗОРИУЛСАН МЭДЭЭЛЭЛ (INFORMATION TO BE PROVIDED FOR AIR TRAFFIC SERVICES UNITS)

1.1 Аэродромын удирдлагын цамхагт зориулсан мэдээллийн жагсаалт (List of information for the aerodrome control tower)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас шаардлагатай тохиолдолд аэродромын удирдлагын цамхгийг цаг уурын дараах мэдээллээр хангана. Үүнд:

a) тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI, TAF хандлагын урьдчилсан мэдээ болон тэдгээрт хийсэн залруулга;
b) SIGMET, AIRMET мэдээлэл, салхины шилжлэгийн болон аэродромын сэрэмжлүүлэг;
c) тухайн газрын хэмжээнд тохиролцсоны дагуу ХБЗ-ын боломжит өөрчлөлтийг тодорхойлоход зориулсан газар орчмын салхины урьдчилсан мэдээ зэрэг бусад цаг уурын нэмэлт мэдээлэл;
d) цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу SIGMET зохиогдоогүй үед галт уулын үнсэн үүлний тухай хүлээн авсан мэдээлэл;
e) дагуу галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлтийн тухай хүлээн авсан мэдээлэл.

1.2 Ойртолтын удирдлагын нэгжид зориулсан мэдээллийн жагсаалт (List of information for the approach control unit)

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас ойртолтын удирдлагын нэгжийг дараах мэдээллээр хангана. Үүнд:

a) тухайн аэродромын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI, TAF, хандлагын урьдчилсан мэдээ болон тэдгээрт оруулсан залруулга;
b) ойртолтын удирдлагын нэгжийн үйлчилж буй агаарын орон зайд хамаарагдах SIGMET, AIRMET мэдээлэл, салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг мэдээ мөн агаарын хөлгийн тусгай мэдээ;
c) тухайн газрын хэмжээнд тохиролцсоны дагуу цаг уурын нэмэлт мэдээлэл;
d) цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу SIGMET зохиогдоогүй үед галт уулын үнсэн үүлний тухай хүлээн авсан мэдээлэл;
e) цаг уурын болон, НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил, галт уулын дэлбэрэлтийн тухай хүлээн авсан мэдээлэл.

1.3 Нислэгийн мэдээллийн төв болон бүсийн удирдлагын төвд зориулсан мэдээллийн жагсаалт (List of information for the area control centre and flight information centre)

Шаардлагатай тохиолдолд холбогдох Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагаас FIC, эсхүл ACC-ийг цаг уурын дараах мэдээллээр хангана. Үүнд:

а) Гэрээний дагуу тухайн аэродромын болон бусад байршлын даралтын утгыг агуулсан METAR, SPECI, тухайн нислэгийн мэдээллийн, эсхүл CTA-

д хамаарах TAF, хандлагын урьдчилсан мэдээ болон түүний залруулга, хэрэв шаардлагатай тохиолдолд зэргэлдээх FIR дэх аэродромууд, нислэгийн мэдээллийн болон ACCs-д зориулсан дээрх мэдээллүүд;

b) Гэрээний дагуу өндрийн салхи, өндрийн агаарын температур болон нислэгийн чиглэл дэх цаг агаарын үзэгдлийн урьдчилсан мэдээ тэдгээрт оруулсан залруулга, тухайн нислэгийн мэдээллийн, CTA-д зориулсан SIGMET, AIRMET мэдээлэл болон холбогдох агаарын хөлгийн тусгай мэдээ мөн FIC, эсхүл ACC-аас шаардсан тохиолдолд зэргэлдээх FIR-д зориулсан дээрх мэдээллүүд;
c) нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт үйлчлэх зорилгоор FIC болон нислэгийн удирдлагын төвөөс хүссэн цаг уурын бусад мэдээлэл. Уг мэдээллийг тухайн цаг уурын алба өгөх боломжгүй бол тухайн цаг уурын алба нь бусад цаг уурын албанд хандаж уг мэдээллээр хангана;
d) цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу SIGMET зохиогдоогүй үед галт уулын үнсэн үүлний тухай хүлээн авсан мэдээлэл;
e) цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу агаар мандалд тархсан цацраг идэвхт бодисын тухай хүлээн авсан мэдээлэл;
f) тухайн хариуцсан нутаг дэвсгэр дэх TCAC-аас гаргасан тропикийн циклоноос сэрэмжлүүлэх мэдээлэл;
g) тухайн хариуцсан нутаг дэвсгэр дэх VAAC-аас гаргасан галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх мэдээлэл;
h) цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу галт уулын дэлбэрэлтийн өмнөх идэвхжил болон галт уулын дэлбэрэлтийн тухай хүлээн авсан мэдээлэл.

1.4 Нисэхийн цахилгаан холбооны станцыг мэдээллээр хангах (Supply of information to aeronautical telecommunications stations)

Нисэхийн цахилгаан холбооны станцуудыг шаардлагатай тохиолдолд цаг уурын бодит болон урьдчилсан мэдээ, мэдээллээр хангана. Шаардлагатай гэж үзвэл тухайн мэдээ мэдээллийн хуулбарыг FIC болон нислэгийн удирдлагын төвд илгээнэ.

1.5 Мэдээллийн формат (Format of information)

1.5.1 **Зөвлөмж** – *Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ, METAR, SPECI, TAF, хандлагын урьдчилсан мэдээ, SIGMET, AIRMET мэдээлэл, өндрийн салхи, өндрийн агаарын температурын урьдчилсан мэдээ, тэдгээрийн залруулсан мэдээллээр НХҮ-ний нэгжүүдийг хангах бөгөөд орон нутагт өөрөөр тохиролцоогүй бол бусад нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагад түгээх, эсхүл тэдгээрээс хүлээн авна.*

1.5.2 ***Зөвлөмж*** – *Цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу компьютероор бэлтгэсэн торлосон цэгэн (grid point) дээрх өндрийн агаарын тоон мэдээллүүдийг НХҮ-ний нэгжид тоон дижитал хэлбэрээр хүлээн авах боломжтой компьютертой бол гаргаж өгнө. Тоон мэдээллийг урьдчилсан мэдээллийн боловсруулалт дууссаны дараагаар даруй дамжуулагдах ёстой.*

ГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(Албан тушаалын нэр)
Гарын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУЛЬ
Саид
дарын 26 А/17

2. ЭРЭН ХАЙХ, АВРАН ТУСЛАХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ НЭГЖИЙГ МЭДЭЭЛЛЭЭР ХАНГАХ (INFORMATION TO BE PROVIDED FOR SEARCH AND RESCUE SERVICES UNITS)

2.1 Мэдээллийн жагсаалт (List of information)

ЭХАТ төвд өгч буй мэдээлэлд алга болсон агаарын хөлгийн сүүлчийн байршлын болон очих чиглэлийн дагуух цаг агаарын нөхцөл байдалтай холбоотой доорх мэдээллүүдийг багтаана. Үүнд:

a) нислэгийн замын дагуух цаг агаарын онцгой үзэгдлүүд;
b) үүлний хэмжээ, төрөл, ялангуяа бороony бөөн үүл; үүлний суурийн өндөр, дээд хилийн өндөр заагч;
c) АБХ, түүнийг муутгагч үзэгдлүүд;
d) газар орчмын болон өндрийн салхи;
e) газрын гадаргын байдал, тухайлбал: цасан бүрхэц, эсхүл үер;
f) хэрэв эрэн хайх бүс нь далайн түрлэг, урсгалтай бол мөсөн бүрхэц, далайн гадаргын температур, далайн гадаргын байдал;
g) MSL дэх даралт.

2.2 Хүсэлтийн дагуу өгөх мэдээлэл (Information to be provided on request)

2.2.1 **Зөвлөмж** – *Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь алга болсон агаарын хөлгийн багт нислэгийн өмнө өгсөн баримт бичиг, дамжуулсан цаг агаарын урьдчилсан мэдээ, түүнд хийсэн залруулгын тухай аль болох дэлгэрэнгүй мэдээллээр эрэн хайх авран туслах төвийг хангана.*

2.2.2 **Зөвлөмж** – *ЭХАТ үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь хүсэлтийн дагуу дараах мэдээллээр байнга хангаж ажиллана. Үүнд:*

a) эрэл хийж буй бүсийн цаг агаарын нөхцөл байдлын талаар аль болох бүрэн хэмжээний дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
b) эрлийн нислэг гүйцэтгэж буй агаарын хөлгийн аэродромд ирэх, очих замын, нисэх чиглэлийн, эрэл явагдах газрын цаг агаарын урьдчилсан мэдээлэл.

2.2.3 **Зөвлөмж** – *Эрэн хайх, авран туслах үйл ажиллагааг зохицуулах төвийн хүсэлтээр Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага нь эрэн хайх, авран туслах ажиллагаа явуулж буй газрын шаардлагатай цаг уурын мэдээллээр хангана.*

3. НИСЭХИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ НЭГЖИД ЗОРИУЛСАН МЭДЭЭЛЭЛ (INFORMATION TO BE PROVIDED FOR AERONAUTICAL INFORMATION SERVICES UNITS)

3.1 Мэдээллийн жагсаалт (List of information)

НМҮ-ний нэгжийг дараах мэдээллээр хангана. Үүнд:

a) нислэгийн мэдээллийн эмхэтгэлд оруулахад зориулж агаарын навигацид шаардлагатай цаг уурын үйлчилгээний тухай мэдээлэл;

Тайлбар. Мэдээллийн нарийвчлалыг Procedures for Air Navigation Services - Aeronautical Information Management (PANS-AIM (Doc 10066)-ийн Appendix 3-ын Part 1-ийн GEN 3.5 болон Part 3-ын AD 2.2, 2.11, 3.2 болон 3.11- д үзүүлсэн болно.

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВ
Сайд Төрийн
даргын 26 А/17
ХУУЛБАР ҮНЭН
тайлбар түшаалын нэр)
(газрын үсгийн тайлал)
26 01 дугаар сарын 29

b) NOTAM, эсхүл ASHTAM мэдээ бэлтгэхэд шаардлагатай мэдээлэл:
   1) нисэхийн цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэхэд нэвтрүүлэх, цуцлах, өөрчлөлт оруулах. Конвенцын Хавсралт 15-ын 6.3.2.2 ба 6.3.2.3-т заасны дагуу NOTAM гаргах боломжтой байхын тулд энэхүү мэдээллийг хүчин төгөлдөр болох өдрөөс өмнө НМҮ-ний нэгжид өгөх шаардлагатай;
   2) галт уулын идэвхжилийн тохиолдол;

Тайлбар. Шаардлагатай тусгай мэдээллийг Бүлэг 3, 3.3.2 болон Бүлэг 4, 4.8-д үзүүлсэн болно.

   3) цаг уурын болон иргэний нисэхийн байгууллага хооронд байгуулсан гэрээний дагуу цацраг идэвхт бодисын агаар мандалд тархсан тархац;

Тайлбар. Шаардлагатай тусгай мэдээллийг Бүлэг 3, 3.4.2 g)-д үзүүлсэн болно.

c) нисэхийн мэдээллийн цуврал боловсруулахад шаардлагатай дараах мэдээллүүд:
   1) нисэхийн цаг уурын үйлчилгээ, үйл ажиллагаа болон тоног төхөөрөмжид орсон, эсхүл орохоор төлөвлөгдөж буй өөрчлөлтийн тухай;
   2) агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх цаг уурын тодорхой үзэгдлүүдийн нөлөө.

ЗЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
бүртгэлийн дугаар 607
ҮҮЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(хэрэгжүүлэгч түшаалын нэр)
(гарын үсгийн тайлал)
26 03 21 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУЛЬ
Сайд Төрийн
дарын 26 А/17

Хавсралт 10. Холбооны тоног төхөөрөмжид тавигдах шаардлага болон тэдгээрийн ашиглалттай холбоотой техникийн үзүүлэлт (Technical specifications related to requirements for and use of communications)

(Бүлэг 11-ийг үзнэ үү)

1. ХОЛБООНЫ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИД ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА (SPECIFIC REQUIREMENTS FOR COMMUNICATIONS)

1.1 Цаг уурын мэдээллийг дамжуулах шаардлагатай хугацаа (Required transit times of operational meteorological information)

Гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол цаг уурын мэдээллийг агуулсан мэдээ, товхимлын дамжин өнгөрөх хугацаа 5 минутаас хэтрэхгүй байх ёстой.

1.2 Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ болон агаарын тээвэрлэгчид зориулсан торлосон цэгэн (grid point) өгөгдөл (Grid point data for ATS and operators)

1.2.1 **Зөвлөмж** - *Цаг уурын болон НХҮБ хооронд байгуулсан гэрээний дагуу тоон хэлбэрийн торлосон цэгэн (grid point) өндрийн өгөгдлийг НХУ-ний компьютерт ашиглах боломжтойгоор гаргаж дамжуулна.*

1.2.2 **Зөвлөмж** - *Өндрийн торлосон цэгэн (grid point) өгөгдлийг нислэгийн төлөвлөлтөд зориулж агаарын тээвэрлэгчдэд өгөхдөө WAFC, Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага болон холбогдох агаарын тээвэрлэгчидтэй тохиролцсоны дагуу дамжуулах үйл ажиллагааг хийж гүйцэтгэнэ.*

2. НИСЭХИЙН СУУРИН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЛИЙН АШИГЛАЛТ БОЛОН ИНТЕРНЭТ (USE OF AERONAUTICAL FIXED SERVICE COMMUNICATIONS AND THE PUBLIC INTERNET)

2.1 Цаг уурын үсэг, тоон форматтай бюллетен (Meteorological bulletins in alphanumeric format)

2.1.1 Товхимлын агуулга (Composition of bulletins)

Зөвлөмж - *Цаг уурын мэдээллийг боломжтой бол цаг уурын ижил төрлийн мэдээллийн нэгтгэсэн багц хэлбэрээр солилцож болно.*

2.1.2 Товхимлыг гаргах хугацаа (Filing times of bulletins)

Зөвлөмж - *Цаг уурын товхимлыг хуваарийн дагуу заасан хугацаанд тогтмол гаргана. METAR-ийг бодит ажиглалтын хугацаанаас хойш 5 минутаас хожимдуулалгүй дамжуулна. TAF-ийг түүний үйлчилж эхлэх хугацаанаас хамгийн багадаа нэг цагийн өмнө дамжуулна.*

2.1.3 Бюллетений толгой (Heading of bulletins)

Нисэхийн суурин үйлчилгээний холбооны хэрэгсэл, эсхүл интернэт сүлжээний тусламжтай дамжуулж буй цаг уурын товхимлын толгой нь дараах бүтэцтэй байна. Үүнд:

а) дөрвөн үсэг, хоёр тооны тэмдэглэгээ;

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВИЛ
Архивт
26 01 дугаар 29

b) цаг уурын бюллетен гаргаж буй цаг уурын албаны газар зүйн байршил заагчаар ICAO-д хэрэглэдэг дөрвөн үсгийн код;
c) өдөр - цагийн бүлэг;
d) шаардлагатай тохиолдолд гурван үсгийн код.

Тайлбар 1. Мэдээний толгойн агуулга, хэлбэрийн нарийвчилсан тодорхойлолтуудыг Manual on the Global Telecommunication System (WMO-No. 386) болон Manual of Aeronautical Meteorological Practice (Doc 8896)-д тус тус өгсөн болно.

Тайлбар 2. ICAO-ийн байршил заагчийг Location Indicators (Doc 7910)-д тусгасан болно.

2.1.4 Цаг уурын мэдээлэл агуулсан товхимлын дамжуулалт (Transmission of bulletins containing operational meteorological information)

Цаг уурын мэдээлэл агуулсан товхимлыг нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээгээр (AFS) дамжуулна.

2.2 Дэлхийн бүсийн урьдчилан мэдээлэх системийн бүтээгдэхүүн (World area forecast system (WAFS) products)

2.2.1 WAFS-ийн бүтээгдэхүүний хангалтад ашиглагдах цахилгаан холбоо (Telecommunications for the supply of WAFS products)

Зөвлөмж - *WAFS-ийн бүтээгдэхүүнүүдийг гаргахад ашигладаг цахилгаан холбооны хэрэгсэл нь нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээ, эсхүл интернэт байх ёстой.*

2.2.2 Зургийн чанарын шаардлага (Quality requirements for charts)

Зөвлөмж - *WAFS-ийн бүтээгдэхүүнүүдийг график хэлбэрээр дамжуулж байгаа тохиолдолд хүлээн авсан зургийн чанар нь нислэгийн төлөвлөлт, баримт бичигт хангалттай гаргацтай хэлбэрээр хуулбарлах боломжтой байх ёстой. Хүлээн авсан зургууд нь талбайнхаа 95-аас дээш хувийг унших боломжтой байх ёстой.*

2.2.3 Дамжуулалтын чанарын шаардлага (Quality requirements for transmissions)

Зөвлөмж - *Дамжуулалтын хувьд 6 цагийн хугацаанд тасалдал 10 минутаас хэтрэхгүй байх ёстой.*

2.2.4 WAFS-ийн бүтээгдэхүүнийг агуулсан товхимлын толгой (Heading of bulletins containing WAFS products)

Нисэхийн суурин холбооны үйлчилгээ, эсхүл интернэтээр дамжуулах тоон хэлбэртэй WAFS-ийн бүтээгдэхүүнүүд агуулсан цаг уурын бюллетен 2.1.3-т заасан толгойтой байна.

3. НИСЭХИЙН ХӨДӨЛГӨӨНТ ХОЛБООНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХЭРЭГСЛИЙН АШИГЛАЛТ (USE OF AERONAUTICAL MOBILE SERVICE COMMUNICATIONS)

3.1 Цаг уурын мэдээний агуулга болон формат (Content and format of meteorological messages)

3.1.1 Агаарын хөлөгт дамжуулж буй бодит ажиглалтын болон урьдчилсан мэдээ, SIGMET-ийн агуулга ба формат нь энэ баримт бичгийн Бүлэг 4, 6 болон 7-д заасны дагуу тохирч байх ёстой.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Архивч Чанцэг
26 01 29
26 А/17

3.1.2 Агаарын хөлгөөс дамжуулж буй мэдээний агуулга, форматыг энэ баримт бичгийн Бүлэг 5 болон Procedures for Air Navigation Services - Air Traffic Management (PANS-ATM (Doc 4444)-ийн Appendix 1-д тусгасан болно.

3.2 Цаг уурын товхимлын агуулга ба формат (Content and format of meteorological bulletins)

Нисэхийн хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээгээр дамжуулж буй цаг уурын товхимлын агуулга нь мэдээллийн эх хувилбартайгаа ижил байна.

4. НИСЭХИЙН РАДИО НЭВТРҮҮЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АШИГЛАЛТ - VOLMET РАДИО НЭВТРҮҮЛЭГ (USE OF AERONAUTICAL BROADCASTS SERVICE - VOLMET BROADCASTS)

4.1 VOLMET радио нэвтрүүлэгт агуулагдах цаг уурын мэдээллийн нарийвчлал (Detailed content of meteorological information to be included in VOLMET broadcasts)

4.1.1 VOLMET радио нэвтрүүлэгт METAR, SPECI, TAF-ийг оруулах аэродромууд, тэдгээрийг дамжуулах дараалал, нэвтрүүлэх цагийг бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр тогтооно.

4.1.2 SIGMET мэдээг хуваарьт VOLMET радио нэвтрүүлэгт оруулах FIR-үүдыг бүсийн агаарын навигацийн гэрээгээр тодорхойлно. Хэрэв гэрээнд тэдгээрийг оруулах талаар заасан бол SIGMET мэдээ нь дамжуулалтын эхэнд, эсхүл 5 минутын хугацаанд дамжина.

4.2 VOLMET радио нэвтрүүлэгт багтах мэдээллийн шалгуур (Criteria related to information to be included in VOLMET broadcasts)

4.2.1 **Зөвлөмж** - *Аэродромоос мэдээлэл хугацаандаа ирээгүй тохиолдолд хамгийн сүүлийн мэдээг ажиглалтын цагтай хамт нэвтрүүлэгт оруулна.*

4.2.2 **Зөвлөмж** - *Хуваарьт VOLMET өргөн нэвтрүүлэгт өгч буй TAF мэдээг шаардлагатай тохиолдолд залруулга хийж байна. Мэдээ дамжсан тохиолдолд тухайн цаг уурын байгууллагын хамгийн сүүлчийн мэдээ гэж ойлгоно.*

4.2.3 **Зөвлөмж** - *SIGMET мэдээг хуваарьт VOLMET радио нэвтрүүлэгт оруулсан тохиолдолд холбогдох FIRs-д SIGMET мэдээ хүчинтэй биш бол "NIL SIGMET" гэсэн заалтыг дамжуулна.*

4.3 VOLMET радио нэвтрүүлэгт агуулагдах мэдээллийн формат (Format of information to be included in VOLMET broadcasts)

4.3.1 VOLMET радио нэвтрүүлэгт агуулагдах бодит болон урьдчилсан мэдээний агуулга ба формат нь энэ баримт бичгийн Бүлэг 4,6 болон 7-д заасан журамтай тохирч байна.

4.3.2 **Зөвлөмж** – *VOLMET радио нэвтрүүлэг нь радио холбооны хэвшмэл стандарт хэллэгийг ашиглана.*

Тайлбар - VOLMET радио нэвтрүүлэгт ашиглагдах радио холбооны стандарт хэллэгийн заавырыг Manual on Coordination between Air Traffic Services, Aeronautical Information Services and Aeronautical Meteorological Services (Doc 9377)-ийн Appendix 1-д үзүүлсэн болно.

ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив
(Албан тушаалын нэр)
Чагуи
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлбар)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭЖ ХУУЛ
Саид Тарни
Дэлгэ 26 А/17

Нэмэлт А. Хэмжилт, эсхүл ажиглалтын хүлцэж болох хязгаарлал (Operationally desirable accuracy of measurement or observation)

Тайлбар. Энэ хүснэгтэд байгаа заавар нь Бүлэг 2-ын 2.2, ялангуяа 2.2.7 болон Бүлэг 4-т хамаарна.

Бодит ажиглалтын элемент	Ажиглалтын нарийвчлал
Газар орчмын салхины дундаж чиглэл	Чиглэл: ±10° Хурд: ±0,5м/с (1kt)-ээс 5м/с (10kt) 5м/с (10kt)-аас дээш ±10%
Газар орчмын салхины дундаж хурдны хазайлт	1м/с (2kt), зурвасын дагуух болон хажуугийн салхины хувьд
АБХ	600м хүртэл ±50м 600м-ээс 1500м хооронд ±10% 1500м-ээс дээш ±20%
ХБЗ-ын дагуух АБХ	400м хүртэл ±10м 400м-ээс 800м хооронд ±25м 800м-ээс дээш ±10%
Үүлний хэмжээ	± 1октант
Үүлний өндөр	100м (330ft) хүртэл ±10м (33ft) 100м (330ft)-ээс дээш ±10%
Агаарын температур болон шүүдэр цэгийн температур	±1°C
Даралтын утга (QNH, QFE)	±0.5гПа

Тайлбар. Ажиглалт, эсхүл хэмжилтийн тодорхой бус байдлын талаарх зааврыг Guide to Meteorological Instruments and Methods of Observation (WMO-No. 8)-аас үзнэ үү.

...ЛЫН ГАЗРЫН, УУР АМЬСГАЛЫН ҮЙЛЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архивч
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлбар)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Дугаар 26 А/17

Нэмэлт В. Урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлал (Operationally desirable accuracy of forecasts)

Тайлбар 1. Энэ хүснэгтэд байгаа заавар нь Бүлэг 2-ын 2.2, ялангуяа 2.2.8 болон Бүлэг 6-д хамаарна.

Тайлбар 2. Хэрэв урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлал нь 2 дахь баганад үзүүлсэн хязгаарт хэвээр байвал 3 дахь баганад заасан тохиолдлын хувьд алдааны нөлөөг харьцуулахдаа ноцтой гэж үзэхгүй.

Урьдчилан мэдээлж буй элемент	Урьдчилсан мэдээний онч	Хангамж
	TAF	
Салхины чиглэл	±20°	тохиолдлын 80%
Салхины хурд	±2.5м/с (5kt)	тохиолдлын 80%
АБХ	800м хүртэл ±200м 800м-ээс 10км хүртэл ±30%	тохиолдлын 80%
Хур тунадас	Ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 80%
Үүлний хэмжээ	450м (1500ft)-ээс доош нэг ангиллаар; 450м (1500ft)-ээс 3000м (10000ft) хооронд BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүл ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 70%
Үүлний өндөр	300м (1000ft) хүртэл ±30м (100ft) 300м (1000ft)-ээс 3000м (10000ft)-ын хооронд ±30%	тохиолдлын 70%
Агаарын температур	±1°C	тохиолдлын 70%
	ХАНДЛАГЫН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ (TREND FORECAST)	
Салхины чиглэл	±20°	тохиолдлын 90%
Салхины хурд	±2.5м/с (5kt)	тохиолдлын 90%
АБХ	800м хүртэл ±200м 800м-ээс 10км хүртэл ±30%	тохиолдлын 90%
Хур тунадас	ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 90%
Үүлний хэмжээ	450м (1500ft)-ээс доош нэг ангиллаар; 450м (1500ft)-ээс 3000м (10000ft) хооронд BKN, эсхүл OVC хэмжээтэй үүл ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 90%
Үүлний өндөр	300м (1000ft) хүртэл ±30м (100ft) 300м (1000ft)-ээс 3000м (10000ft) хүртэл ±30%	тохиолдлын 90%
	ХӨӨРӨЛТИЙН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ (FORECAST FOR TAKE OFF)	
Салхины чиглэл	±20°	тохиолдлын 90%
Салхины хурд	12.5м/с (25kt) хүртэл ±2.5м/с (5kt)	тохиолдлын 90%
Агаарын температур	±1°C	тохиолдлын 90%
Даралтын утга (QNH)	±1гПа	тохиолдлын 90%

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЗӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
бүртгэлийн дугаар 67
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив г
(албан тушаалын нэр)
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
25 06 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭЖ ХУУЛ
Сайд Тэмүүлэн
Дарга 26 А/17

БҮСИЙН БОЛОН ЧИГЛЭЛИЙН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ (AREA, FLIGHT AND ROUTE FORECASTS)

Өндрийн агаарын температур	±2°C *(900км(500NM)-ын дундаж)*	тохиолдлын 90%
Харьцангуй чийгшил	±20%	тохиолдлын 90%
Өндрийн салхины хурд	±5м/с (10kt) *(900км(500NM)-ийн векторын зөрүүний модуль*	тохиолдлын 90%
Чиглэлийн онцгой үзэгдэл болон үүл	Ажиглагдсан, эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 80%
	Байршил: ±100км (60NM)	тохиолдлын 70%
	Босоо хэмжээ: ±300м (1000ft)	тохиолдлын 70%
	Тропопаузын нислэгийн түвшин: ±300м (1000ft)	тохиолдлын 80%
	Хамгийн их салхины түвшин: ±300м (1000ft)	тохиолдлын 80%

1. *Ерөнхий зүйл (General Provisions)

1.1 *Энэхүү зааврыг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагаас гаргасан нислэгийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээ (хүлцэж болох хязгаарлал)-д тавих шаардлагыг үндэслэн боловсруулав.

1.2 *Нислэгийн цаг уурын үйлчилгээг үзүүлж буй байгууллагууд аэродром орчмын, нутаг дэвсгэрийн болон нислэгийн чиглэлийн цаг агаарын бүх төрлийн урьдчилсан мэдээг энэхүү зааврыг баримтлан дүгнэнэ.

1.3 *Цаг агаарын урьдчилсан мэдээг уул мэдээнд өгсөн цаг агаарын нөхцөл байдал, түүний өөрчлөлтийн бүлгийн нөхцөлийг харгалзан бодит байдалтай харьцуулан үзэх зарчмаар дүгнэнэ.

1.4 *Аэродром орчмын урьдчилсан мэдээг дүгнэхдээ үйлчлэх хугацаанд нь хамруулан, үндсэн хэсэг болон өөрчлөлтийн бүлгийн хугацааг давхцуулахгүй байх зарчмыг баримтална.

1.5 *Урьдчилан мэдээлж буй элементийн хангамжийг гаргахдаа таарсан тохиолдлын тоог нийт ажиглалтын мэдээний тоонд харьцуулан хувиар бодож гаргах бөгөөд урьдчилсан мэдээний таарцыг нийт урьдчилсан мэдээнд өгсөн цаг уурын элементүүдийн хангамжийг дундажлан хувиар бодож гаргана.

1.6 *Цаг агаарын бодит мэдээний хангалт хийх боломжгүй газруудад нислэг үйлдэх үед "Тойм" мэдээгээр үйлчилнэ. "Тойм" мэдээгээр үйлчилсэн тохиолдолд мэдээг дүгнэхгүй.

2. *Урьдчилсан мэдээг дүгнэх (verifying forecasts)

2.1 *Нислэгийн чиглэлийн болон районы урьдчилсан мэдээг нислэгийн замын дагуух болон аэродромын ойролцоох (50 км доторх) цаг уурын өртөө, харуулын мэдээ, нисэх багаас авсан агаарын хөлгийн мэдээг үндэслэн дүгнэнэ.

2.2 *Аэродром орчмын урьдчилсан мэдээг тухайн аэродромын эргэн тойронд 10 км-ийн доторх цаг уурын өртөө, харуулын мэдээг үндэслэн

дүгнэх бөгөөд цаг агаарын үзэгдэл ажиглагдсан тохиолдолд тухайн аэродромын эргэн тойронд 50км-ийн доторх цаг уурын өртөө, харуулын мэдээ, нисэх багаас авсан агаарын хөлгийн мэдээ, цаг уурын радарын болон хиймэл дагуулын үүлний зураг болон бусад мэдээллийг үндэслэн дүгнэнэ.

2.3 *Урьдчилсан мэдээнд өгсөн тухайн үзэгдэл, элементийн утга нь аэродромын хязгаарлалаас даваагүй бөгөөд уг мэдээний үйлчлэх хугацааны турш бодит байдалд тухайн үзэгдэл, элементийн утга нь мөн аэродромын хязгаарлалаас даваагүй бол тухайн үзэгдлийн урьдчилсан мэдээг "Урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлалын хүснэгт"-ийг харгалзан үзэхгүйгээр "таарсан" гэж дүгнэнэ.

2.4 *Хэрэв хоёр, эсхүл түүнээс дээш цаг агаарын үзэгдлийг хамт мэдээлсэн тохиолдолд аль нэг нь ажиглагдвал "таарсан" гэж дүгнэнэ.

2.5 *Үүлшил, цаг агаарын үзэгдэл түүний байршил болон эрчимшлийг дүгнэхдээ хиймэл дагуулын болон цаг уурын радарын үүлшлийн мэдээ, тухайн нисэх буудлын бүсэд багтаж байгаа "Аюулгүйн бүс"-ийн цаг уурын өртөө, харуулын мэдээг ашиглана.

2.6 *Аэродром орчмын урьдчилсан мэдээг доор заасан "Урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлалын хүснэгт"-ийг баримтлан цаг агаарын бодит мэдээтэй харьцуулан дүгнэнэ.

2.7 *Урьдчилсан мэдээнд өгсөн уулсын харагдцыг дүгнэхдээ:
- "Уулс хаалттай", эсхүл "Зарим уул хаалттай" гэж өгсөн тохиолдолд бүх уулс, эсхүл тухайн аэродромын суулт, хөөрөлтийн чиглэлийн уулс ил бол "тараагүй" бусад тохиолдолд "таарсан";
- "Уулс ил" гэж өгсөн бол бүх уулс, эсхүл тухайн нисэх буудлын суулт, хөөрөлтийн чиглэлийн уулс хаалттай тохиолдолд "тараагүй" бусад тохиолдолд "таарсан" гэж дүгнэнэ.

2.8 *Аэродром орчмын урьдчилсан мэдээний өөрчлөлтийн бүлгийг тусад нь "Урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлалын хүснэгт"-ийн дагуу дүгнэх бөгөөд дараах зарчмыг баримтална.

a) FMYYGGgg бүлэгт өгсөн цаг агаарын үзэгдэл, элементийн өөрчлөлтийг YYGGgg хугацаанаас эхлэн тооцож дүгнэнэ.

b) BECMG YYGG/YeYeGeGe бүлэгт өгсөн цаг агаарын үзэгдэл, элементийн аажим өөрчлөлтийг YYGG-ээс YeYeCeCe хугацааны хооронд эхэлнэ гэж үзэх бөгөөд энэ хугацаанд уг үзэгдэл ажиглагдаж эхэлсэн бол тухайн хугацаанаас эхлэн тооцож дүгнэнэ.

c) TEMPO YYGG/YeYeGeGe бүлэгт өгсөн цаг агаарын үзэгдэл, элементийн тогтворгүй өөрчлөлтийг YYGG-ээс YeYeCeCe хугацааны хооронд болно гэж үзэх бөгөөд тухайн үзэгдэл, элементийн утга нь өөрчлөлтийн бүлэгт заасан хугацаанд дор хаяж нэг удаа "Урьдчилсан мэдээний хүлцэж болох хязгаарлалын хүснэгт"-ийн хүлцэж болох утгад хүрч байвал таарсан гэж дүгнэнэ.

d) PROBCeCe YYGG/YeYeGeGe ба PROBCeCe TEMPO YYGG/YeYeGeGe бүлэгт өгсөн цаг агаарын үзэгдэл, элементийн өөрчлөлт нь бодит байдалд ажиглагдсан тохиолдолд уг өөрчлөлтийн бүлэгт өгсөн үзэгдлийг таарсан гэж дүгнэнэ. Бусад тохиолдолд дүгнэхгүй.

ХУУЛБАР ҮНЭН
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУУЛ
Сайд
Дарга

2.9 *"Нарийвчилсан" урьдчилсан мэдээг үйлчлэх хугацаанд нь хамруулж дүгнэх бөгөөд өмнөх хүчингүй болгосон урьдчилсан мэдээг дүгнэхгүй.

2.10 *Урьдчилсан мэдээнд өгсөн үзэгдэл элементийн таарц (хангамж)-ыг хүлцэх хязгаарт багтсан болон багтаагүй үзэгдэл, элементийн тоог үндэслэн хувиар бодож гаргана.

2.11 *Хэрэв буудал орчмын урьдчилсан мэдээнд дуу цахилгаан ба мөндөр мэдээлсэн бол түүнийг дүгнэхдээ нисэх буудлын бүсэд дуу цахилгаан, мөндрийн голомт байсан эсэх тухай агаарын хөлгийн мэдээ, цаг уурын радарын мэдээлэл, нисэх буудлын бүсэд багтаж байгаа аюулгүйн бүсийн цаг уурын өртөө, харуулын мэдээллийг ашиглах бөгөөд нисэх буудал орчимд 3-4 октант, эсхүл түүнээс их хэмжээтэй бороонь бөөн үүл (CB), гялбаа ажиглагдсан байвал "таарсан", бусад тохиолдолд "тааараагүй" гэж дүгнэнэ.

...Ы ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ҮЙЛЧЛЭЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив 2
(Хуулбар тушаалын нэр)
Чанууа
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2016 оны 01 дүгээр сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУЛБ
Сайд Төрийн ...
Дансын 26 ... А/17

Нэмэлт С. Аэродромын мэдээнд хэрэглэх сонгогдсон шалгуур (Selected criteria applicable to aerodrome reports)

(Энэ хүснэгтийн заавар нь Бүлэг 4 болон Хавсралт 3-тай холбоотой.)

Газар орчмын салхи				АБХ			ХБЗ-ын дагуух АБХ[1] A −10 B −5 C (цаг, мин)		Цаг агаарын үзэгдэл	Үүлшил					Температур	Даралт (QNH,QFE)		Нэмэлт мэдээлэл
Чиглэлийн хазайц[3]			Хурдны хазайц[3]	Чиглэлийн хазайц[4]			Өнгөрсөн хугацааны хандлага[5]			Хэмжээ				Төрөл[2]				
					Онцгой тохиолдолд Хамгийн бага АБХ≠ давамгайлах АБХ		$R_{(AB)}$ -$R_{(BC)}$			Давхаргууд								
Тодорхойлолт	Дундаж хурд	≥180°	5м/с (10kt)-ээс давсан дундаж хурд	Ерөнхий дүрэм	Хамгийн бага АБХ <1500м эсхүл <0.5×давамгайлах АБХ	АБХ хэлбэлзэлтэй болон давамгайлсан АБХ тодорхойлох боломжгүй	<100м	≥100м	Бүх үзэгдэлд хамаарах ерөнхий шалгуур байхгүй (тодорхой шалгуурыудыг Appendix 3, 4.4.2-ийг үзнэ үү)	Хамгийн нам давхарга	Дараагийн давхарга >	Дараагийн өндөр давхарга >	CB[6] эсхүл TCU	Заагч	Шалгуургүй	Параметрүүд мэдээлэгдсэн	Хэрэв өөрчлөгдсөн бол шинэчлэх >зөвшөөрөгдсөн хэмжээ	Параметрүүд багтсан
1.5 м/с 3kt)	1.5 м/с 3 kt)																	
Тухайн газрын байнгын болон тусгай мэдээ	2/10 мин [7] VRB + 2 (Чиглэлийн эрс өөрчлөлт)	2/10 мин [7] VRB + 2 (Чиглэлийн эрс өөрчлөлт)	2 мин VRB (эрс өөрчлөлтгүй)	10 мин [8] Хамгийн их болон хамгийн бага хурд	1 мин Зурвасын дагуух АБХ	N/A	N/A	1мин N/A[9]		Байнга	2/8	4/8	Байнга	CB TCU		QNH, QFE [10]	Тийм	Бүгд[11]
METAR/SPECI	10 мин VRB (эрс өөрчлөлттүй)	10 мин дундаж + 2 (Чиглэлийн эрс өөрчлөлт)	10 мин VRB(эрс өөрчлөлтгүй)	10 мин[8] Хамгийн их хурд	10 мин Давамгайлах АБХ	Давамгайлах АБХ болон хамгийн бага АБХ+чиглэл	Хамгийн бага АБХ	10мин Хандлага ажиглагдаагүй ("N")	Дээш ("U") эсхүл доош ("D")	Байнга	2/8	4/8	Байнга	CB TCU		QNH	Үгүй	Үйл ажиллагаанд онцгой үзэгдэл болон салхины шилжлэг[12]
Бүх мэдээнд холбогдох хэмжээнүүд	Чиглэлийг 10°-ын нарийвчлалтай (1-4 градус доош, 5-9 градус дээш)			хурд 1м/с (1kt) хурд<8.5м/с (1kt) заасан боп намуун	АБХ<800м :50м 800м≤АБХ<5000м :100м 5000м≤АБХ<10км :1км АБХ≥ 10км :10км эсхүл CAVOK			RVR <400м :25м 400м≤ RVR <800м :50м 800м≤ RVR <2000м :100м[13]	-	Суурийн өндөр≤3000м (10000ft) :30м (100ft) (Хянах түвшин: аэродромын өндөр эсхүл далайн байгуулламжийн дайлын дундаж түвшин)					Бүхэл градус болгох: 0,5-аас дээш бол	1-9 хүртэлх аравтын гПа-ын утыг доод утгад шилжүүлж авна		-

Тайлбар.

1. *Сүүлийн 10 минутын турш тооцсон (үл хамаарах зүйл: хэрэв 10 минутын хугацаанд тасалдсан бол (тухайлбал: ХБЗ-ын дагуух АБХ өөрчлөгддөг, эсхүл 175м, 300м, 550м, эсхүл 800м-ийг хүрэх, ≥ 2 минут үргэлжилдэг)), зөвхөн тасалдсаны дараах өгөгдлийг ашиглана. ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын шалгуур үзүүлэлтүүд, тухайлбал, АВ, ВС, АС зэрэгт хамаарах ажиглалтын өмнөх 10 минутын хугацааны эдгээр хэсгүүдийг дүрслэхийн тулд энгийн бүдүүвчийг ашигладаг.*
2. *Энгийн суурьтай CB, эсхүл TCU-аас бүрдэх давхаргыг "CB" гэж мэдээлнэ.*
3. *Сүүлийн 10 минутын турш тооцсон (үл хамаарах зүйл: хэрэв 10 минутын хугацаанд тодорхой тасалдалтай (тухайлбал: чиглэл нь ≥ 30 °, ≥ 5 м/с хүрдтай, эсхүл хурд нь ≥ 5 м/с, ≥ 2 минут үргэлжилдэг) өөрчлөгдвөл), зөвхөн тасалдсаны дараах өгөгдлийг ашиглах).*
4. *Хэрэв хэд хэдэн чиглэл байвал үйл ажиллагаанд хамгийн чухал чиглэлийг ашиглана.*

5. *R5(AB)= AB үеийн ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын 5 минутын дундаж утга ба R5(BC) = BC үеийн 5 минутын ХБЗ-ын дагуух АБХ-ын дундаж утгыг авна.*
6. *CB (cumulonimbus) болон TCU (towering cumulus = хөгжингүй бөөн үүлний босоо тархац) хэрэв бусад давхаргын аль нэг гэж заагаагүй бол.*
7. *Зүүн дээд буланд дундаж утгыг, хэрэв боломжтой бол хэт их утгын лавлах хугацааг заана.*
8. *Кодын гарын авлагын Manual on Codes (WMO-No. 306), Volume I.1, Part A - Alphanumeric Codes, paragraph 15.5.5-д заасны дагуу “салхины хэмжилтийн систем нь салхины оргил үеийг гурван удаа илэрхийлж байхаар байхыг зөвлөж байна.*
9. *N/A-хамаарахгүй.*
10. *Шаардлагатай бол QFE-ийг оруулна. QFE-ийн жишиг өндөр нь нарийвчлалтай ойртох ХБЗ-аас бусад нь аэродромын өндөр байх ёстой бөгөөд ≥ 2м (7ft)-аас доош босго, эсхүл түүнээс дээш босго бүхий нарийвчлалгүй ойртох ХБЗ байх ба энд жишиг түвшин нь холбогдох босго өндөр байх ёстой.*
11. *Хавсралт 3-ын 4.8-д заасны дагуу.*
12. *Далайн гадаргын температур, далайн төлөв байдал, эсхүл бүсийн агаарын навигацийн гэрээний дагуу далайн байгууламжаас үүссэн мэдэгдэхүйц долгионы өндөр.*
13. *RVR, эсхүл VIS < 1500м, үнэлгээний хязгаар 50м болон 2000м бол мэдээлэх.*
14. *Нарийвчлалтай ойртолтын хөөрөх зурвас бүхий аэродромуудад буухад босго өндрөөс ≥ 15м-ээс доош байх үед босго өндрийг жишиг болгон ашиглана.*
15. *0.1гПа-аар хэмжсэн.*

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ ЭХ ХУВЬ

Нэмэлт D. Багажийн заалтыг ХБЗ-ын дагуух АБХ болон АБХ руу хөрвүүлэх (Conversion of instrumented readings into runway visual range and visibility)

(Хавсралт 3-ын 4.3.5-ыг үзнэ үү)

1. Багажийн заалтыг ХБЗ-ын дагуух АБХ болон АБХ руу хөрвүүлэлт нь Кошмейдэрийн хууль, эсхүл нисгэгч ХБЗ болон түүний тэмдэглэгээ, эсхүл ХБЗ-ын гэрлээс үндсэн харааны чиг авах боломжтой эсэхээс хамааран Аллардын хуульд үндэслэдэг.

2. Кошмейдэрийн хуульд анхаарах ёстой хүчин зүйлүүдийн нэг нь туршилтын тодосгогч босго юм. Тогтмол утгыг 0.05 (хэмжих боломжгүй) гэж авна.

3. Аллардын хуульд тохирох хүчин зүйл нь гэрэлтүүлгийн босго юм.Энэ нь тогтмол биш ч үргэлжлэх функц нь дэвсгэр гэрэлтүүлгээс хамаарна. Дэвсгэр гэрэлтүүлгийн мэдрүүрээр гэрэлтүүлгийн босгын үргэлжилсэн тохируулгатай багажаар тоноглогдсон системд ашиглаж болох тохируулгыг Зураг D-1 дээрх муруйгаар үзүүлэв. Зураг D-1-д үзүүлсэн шиг алхмын функцийг ойролцоолсон тасралтгүй функцийг ашиглах нь илүү нарийвчлалтай тул 4-р зүйлд тодорхойлсон шаталсан хамаарлаас илүүд үзнэ.

4. Дөрвөн утгыг алхмын функц хэлбэрээр D-1 зурагт үзүүлэв; илүү тодорхой болгох үүднээс тэдгээрийг Хүснэгт D-1-д үзүүлсэн болно.

Тайлбар 1. ХБЗ-ын дагуух АБХ-ыг үнэлэхэд ашиглах ХБЗ-ын гэрэлтүүлгийн мэдээлэл болон зааврыг Manual of Runway Visual Range Observing болон Reporting Practices (Doc 9328)-д үзүүлсэн болно.

Тайлбар 2. Агаарын навигацийн зориулалтаар ашиглах АБХ-ын тодорхойлолтын дагуу гэрэлтүүлгийн хүчний үзэгдэх орчны үнэлгээ нь 1000cd орчимд байна.

Хүснэгт D-1. Гэрэлтүүлгийн босго алхмууд

Нөхцөл	Гэрэлтүүлгийн босго алхмууд (lx)	Гэрэлтүүлгийн босго алхмууд (cd/m^2)
Шөнө	8×10^{-7}	≤50
Үүрээр	10^{-5}	51-999
Энгийн өдөр	10^{-4}	1000-12000
Нартай өдөр	10^{-3}	>12000

УУР АМЬСГАЛЫН ТЭЙН ЯАМ 607 Р УНЭН Архивч (үйлчилгээний нэр) Мануал (гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал) 2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ ЭХ ХУВЬ Саид Тэрийн ... Даргын 26 ...

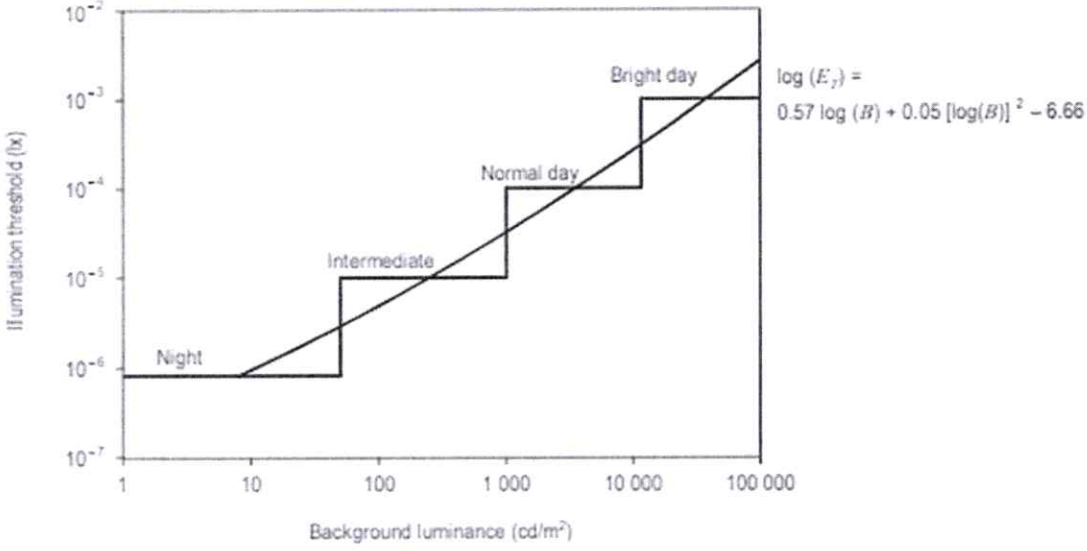

Зураг D-1. Гэрэлтүүлгийн босго Er(lx) ба дэвсгэр гэрэлтэлт B-ийн хоорондын хамаарал

ЗАМ, УУР АМЬСГАЛЫН ЕРӨНХИЙН ЯАМ
Архивт дугаар 607
ХЭЛТЭГДЭР УНЭН
Архивт
(хүчингүй болсон нэр)
Чанзуг
(гарын үсэг)(сарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВЬ
Санд Тариин
дарын 26 А/17

Нэмэлт Е: Холбогдох баримт бичгүүд

Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээнд дор дурдсан баримт бичгүүдийг мөрдөнө.

Хүснэгт F-1. ОУИНБ болон ДЦУБ-ын баримт бичгүүд

№	Баримт бичиг	Нэр (Англи)	Нэр (Монгол)
1	Иргэний нисэхийн тухай хууль		
2	Цаг уур орчны хяналт шинжилгээний тухай хууль		
3	ИНД-174	CAR 174	Иргэний нисэхийн дүрэм 174-Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт
4	АС-174-01	Aviation Meteorological Service Organisations – Certification	Зөвлөмжийн цуврал -Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт
5	Конвенцын Хавсралт 3	Meteorological Service for International Air Navigation	Олон улсын агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээ Конвенцын Хавсралт 3
6	Конвенцын Хавсралт 11	Air Traffic Services (MET related issues only);	Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээ Конвенцын Хавсралт 11
7	Конвенцын Хавсралт 15	Aeronautical Information Services (MET related issues only);	Нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ Конвенцын Хавсралт 15
8	Конвенцын Хавсралт 19	Safety Management System;	Аюулгүй байдлын удирдлага Конвенцын Хавсралт 19
9	Doc 8896	Manual of Aeronautical Meteorological Practice	Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний гарын авлага
10	Doc 9377	Manual on Coordination between Air Traffic Services, Aeronautical Information Services and Aeronautical Meteorological Services	Агаарын тээврийн үйлчилгээ, Нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ, Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээ хоорондын хамтын ажиллагааны гарын авлага
11	Doc 9328	Manual of Runway Visual Range Observing and Reporting Practices	RVR-ын ажиглалт болон мэдээлэх зарчмын гарын авлага
12	Doc 9817	Manual on Low-level Wind Shear	Нам өндөр дэх салхины шилжлэгийн гарын авлага
13	Doc 9837	Manual on Automatic Meteorological Observing Systems at Aerodromes	Аэродром дахь цаг уурын автомат ажиглалтын системийн гарын авлага

№	Баримт бичиг	Нэр (Англи)	Нэр (Монгол)
14	Doc 4444	Procedures for Air Navigation Services – Air Traffic Management	Агаарын навигацид үйлчлэх журам (Нислэгийн хөдөлгөөний менежмент)
15	PANS-MET (Doc 10157)	Procedures for air navigation services (Meteorology)	Агаарын навигацийн үйлчилгээний журам (Цаг уур)
16	Asia pacific robex handbook	Robex handbook	Ази Номхон далайн бүсийн мэдээлэл солилцооны гарын авлага
17		Asia/pacific regional sigmet guide	Ази номхон далайн бүсийн SIGMET мэдээний гарын авлага
18	WMO-No.49, Volume I	Technical Regulations Basic Documents No. 2 Volume II – Meteorological Service for International Air Navigation	ДЦУБ- Техникийн зохицуулалт, стандарт, Боть II, Олон улсын агаарын навигацийн үйлчилгээ дэх цаг уурын үйлчилгээ
19	WMO-No.1083, Volume I	WMO Guide to Implementation of Education and Training Standards in Meteorology and Hydrology	Ус, цаг уурын боловсрол, сургалтын стандартыг хэрэгжүүлэх заавар
20	WMO-No.306	Manual on Codes International Codes Volume I.1 Конвенцын Хавсралт II to the WMO Technical Regulations	ДЦУБ-ын цуврал №306 "Кодын гарын авлага", I боть
21	WMO-No.114	Qualifications and training of meteorological personnel employed in the provision of meteorological services for international air navigation	Олон улсын агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэх цаг уурын ажилтны мэргэшил, сургалт
22	WMO-No.8	Guide to Instruments and Methods of Observation (Volume I Measurement of Meteorological Variables)	Ажиглалт хийх арга зүй ба тоног төхөөрөмжийн заавар (Боть I Цаг уурын үзүүлэлтүүдийн хэмжилт)
23	WMO-No.731	Guide to Meteorological Observing and Information Distribution Systems for Aviation Weather Services	Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээ дэх цаг уурын ажиглалтын болон мэдээлэл дамжуулах системийн заавар
24	WMO-No.732	Guide to Services for Aviation	Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний заавар
25	WMO-No.1205	Guide to Competency	Ур чадварын гарын авлага
26	WMO-No.904	Guide to Aeronautical Meteorological Services Cost Recovery	Агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээний төлбөрийн гарын авлага

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
Бүртгэлийн дугаар 607
ХУУЛБАР ҮНЭН
Архив г
(Албан тушаалын нэр)
Цэцүүл
(гарын үсэг)(гарын үсгийн тайлал)
2026 оны 01 дугаар сарын 29

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ЯАМ
ЭХ ХУВ
Сайд Төрийн
Дарын 26 А/17